

Gulliverovy cesty

Jonathan Swift

Díl první

CESTA DO LILIPUTU

I.

Můj otec měl malý statek v kraji nottinghamském. Já jsem byl třetí z pěti synů. Když mi bylo čtrnáct let, poslal mě na studie do Cambridge. Zůstal jsem tam tři roky a horlivě jsem se věnoval studiu. Náklad na mé vydržování však byl veliký na náš skrovný majetek – přes to, že jsem měl jistý hubený příjem – a proto jsem vstoupil do učení k panu Jakubu Batesovi v Londýně. Byl to vynikající ranhojič, u něhož jsem setrval další čtyři roky. Otec mi občas posílal trochu peněz. Vynakládal jsem je na to, abych se naučil plavectví a jiným odvětvím matematiky, užitečným pro cestování. Vždy jsem věřil, že cestování dříve nebo později bude mým údělem.

Když jsem odešel od pana Batesa, vrátil jsem se k otci. S jeho pomocí a s pomocí strýce Jana a některých jiných příbuzných jsem sehnal čtyřicet liber a slib, že mi budou posílat třicet liber ročně, abych mohl studovat v Leydenu. Tam jsem studoval dva roky a sedm měsíců lékařství, neboť jsem věděl, že mi to na dlouhých cestách bude na prospěch.

Brzy po návratu z Leydenu doporučil mě můj dobrý učitel, pan Bates, za lodního lékaře na loď *Vlaštovka*, jejímž velitelem byl kapitán Abraham Pannell. Sloužil jsem. u něho tři a půl roku a podnikl jsem s ním jednu nebo dvě cesty na Blízký Východ a do některých jiných částí světa. Když jsem se vrátil, rozhodl jsem se, že se usadím v Londýně. Pan Bates, můj učitel, mě k tomu také pobízel a doporučil mě několika pacientům. Najal jsem si část malého domu ve Starém Městě, a poněvadž mi radili, abych se oženil, pojal jsem za manželku Marii

Burtonovou, druhou dceru Edmunda Burtona, obchodníka s pleteným zbožím v Newgateské ulici. S ní jsem dostal věnem čtyři sta liber.

Leč můj dobrý učitel Bates zemřel asi po dvou letech a protože jsem měl málo přátel, začala má praxe upadat. Poradil jsem se tedy se svou ženou a s několika známými a rozhodl se, že půjdu opět na moře.

Byl jsem postupně lékařem na dvou lodích a vykonal jsem v době šesti let několik plaveb do Indie a na Západoindické ostrovy. Tím jsem poněkud rozmnožil svůj majetek. Volný čas jsem trávil četbou nejlepších spisovatelů, starých i novějších, neboť jsem vždy byl zásoben značným počtem knih. Když jsme vystoupili na pobřeží, pozoroval jsem zvyky a povahu lidu a učil jsem se též jejich řeči. To se mi velice dařilo, neboť mám dobrou paměť.

Poslední z těchto plaveb nedopadla právě šťastně, takže se mi moře omrzelo a zamýšlel jsem zůstat doma u ženy a u rodiny. Odstěhoval jsem se ze Starého Města do Feterské ulice a odtud do Wappingu, doufaje, že dosáhnu úspěšnější praxe mezi námořníky. Avšak nedařilo se mi tam. Po třech letech očekávání, že nastane obrat k lepšímu, přijal jsem výhodnou nabídku kapitána Viléma Pricharda, velitele *Antilopy*, která se chystala na plavbu do Tichého oceánu. Vypluli jsme z Bristolu 4. května 1699 a z počátku byla naše plavba velmi úspěšná.

Z jistých důvodů nepokládám za vhodné obtěžovati čtenáře podrobnostmi našich dobrodružství v těch mořích. Stačí, řeknu-li, že nás při plavbě do Indie zahнала prudká bouře na severozápad od Tasmanie. Měřením jsme zjistili, že jsme na 30 stupních 2 minutách jižní

šířky. Dvanáct mužů z posádky lodi zemřelo z nesmírné námahy a špatné stravy. Ostatní byli velmi zesláblí.

Pátého listopadu, kdy v těchto končinách počíná léto, zpozorovali lodníci skalisko a to teprve ve vzdálenosti půl lano od lodi, neboť počasí bylo velmi mlhavé. Avšak vítr byl tak silný, že jsme byli zahnáni přímo na ně a loď rázem roztržena. Šest mužů, mezi nimi já, spustilo na moře člun, takže se nám podařilo uniknout z dosahu lodi a skaliska.

Veslovali jsme, počítám, asi tři míle. Pak už jsme se nemohli ani hnout, neboť jsme byli vyčerpaní již namáhavou prací na lodi. Svěřili jsme se tedy vlnám a asi za půl hodiny se náš člun převrhl prudkým nárazem větru od severu. Co se stalo s mými druhy ve člunu a s těmi, kteří unikli na skalisko nebo zůstali na lodi, nemohu říci. Soudím však, že jistě všichni zahynuli.

Co mne se týče, plaval jsem, jak mne osud vedl, a vítr a příliv mě hnaly kupředu. Často jsem spouštěl nohy, ale dna jsem neucítil. Když již bylo téměř po mně a nebyl jsem s to zápasit déle, ucítil jsem pevnou půdu pod nohama. Zároveň se i bouře značně utišila. Sklon dna byl tak pozvolný, že jsem šel téměř míli, než jsem se dostal na břeh. Soudím, že to bylo asi v osm hodin večer.

Šel jsem pak dále ještě skoro půl míle, avšak neobjevil jsem nikde ani stopy domů nebo obyvatelů, nebo jsem byl tak zesláblý, že jsem je nepozoroval. Byl jsem nesmírně unaven. Jednak proto, jednak vlivem vedra a asi půl pinty pálenky, kterou jsem vypil, než jsem opustil loď. Pocítil jsem velkou ospalost. Lehl jsem si do trávy, jež byla velmi krátká a jemná a nepamatuji se, že bych v celém životě byl kdy spal tvrději než tehdy. Spal jsem,

počítám, přes devět hodin. Když jsem se probudil, bylo již světlo.

Pokusil jsem se vstáti, nemohl jsem se však ani hnouti. Náhodou jsem si totiž lehl naznak a nyní jsem shledal, že mám ruce i nohy po obou stranách pevně přivázány k zemi. A mé vlasy, jež byly dlouhé a husté, byly přivázány stejným způsobem. Podobně jsem ucítil řadu tenkých pout přes tělo od podpaždí ke stehnům. Mohl jsem se dívat jen vzhůru. Slunce začínalo pražit a světlo mě bodalo do očí. Slyšel jsem kolem sebe zmatený hluk, avšak v té poloze, v níž jsem ležel, jsem neviděl nic než oblohu. Za chvíli jsem ucítil, že se něco živého pohybuje po mé levé noze. Šlo to tiše dále přes má prsa, až mi to přišlo skoro k bradě. Tu jsem nachýlil oči jak jen možno dolů a spatřil, že to je lidská bytost necelých šest palců vysoká, s lukem a šípy v rukou a s toulcem na zádech. Zároveň jsem ucítil, že za prvním následuje aspoň čtyřicet dalších podobných tvorů (jak jsem se dohadoval).

Byl jsem nejvšyš udiven a vykřikl jsem tak hlasitě, že všichni zděšeně uprchli. Někteří z nich, jak jsem se později dověděl, zranili se při skoku s mých boků na zemi.

Brzy se však vrátili. A jeden z nich, který se odvážil tak daleko, že spatřil celou moji tvář, zvedl ruce a oči na znamení obdivu a zvolal pronikavým, ale zřetelným hlasem: *Hekinoh degul!* Ostatní ta slova opakovali několikrát. Avšak tenkrát jsem nevěděl, co znamenají.

Po celou tu dobu jsem ležel, jak čtenář jistě uvěří, ve velikém napětí. Posléze jsem se pokusil vyškubnouti z pout a podařilo se mi zpřetrhati provázky a vytrhnouti kolíky, které poutaly k zemi mou levou paži. Když jsem

ji totiž pozvedl k tváři, poznal jsem způsob, kterým mě spoutali. Zároveň jsem prudkým trhnutím, jež mi způsobilo pronikavou bolest, trochu uvolnil provázky, jimiž jsem měl vlasy přivázány na levé straně, takže jsem se mohl otočiti asi o dva palce. Avšak tvorečkové utekli po druhé dřívě, než jsem je mohl chytiti. Nato se rozlehl silný a pronikavý pokřik. Když ustal, slyšel jsem, jak jeden z nich hlasitě křičí: *Tolgo fonak!* Tu jsem v okamžiku ucítil, že přes sto šípů bylo vystřeleno do mé levé ruky. Každý mě bodl jako jehla. Mimo to vystřelili ještě jednu salvu do vzduchu a myslím, že mnoho šípů spadlo na mé tělo (ačkoliv jsem je neucítil) a některé na tvář, již jsem si hned přikryl levou rukou.

Když tento lijavec šípů ustal, počal jsem sténati bolestí. Když jsem se pak znovu pokoušel vyprostit, vystřelili novou salvu, ještě větší než první, a někteří se pokoušeli bodati mě kopími do boků. Na štěstí však jsem měl na sobě kazajku z buvolí kůže, a tu se jim nepodařilo probodnouti.

Zdalo se mi nejmoudřejší, zůstanu-li tiše ležet. Měl jsem v úmyslu setrvati tak až do noci, kdy se budu moci snadno vyprostiti, neboť jsem již měl levou ruku volnou. Pokud jde o obyvatele, právem jsem věřil, že bych se mohl utkati i s největší armádou, jakou by proti mně mohli postaviti, kdyby byli všichni stejně velicí jako ten, kterého jsem viděl.

Osud mi však určil jinak. Když zpozorovali, že ležím klidně, přestali na mne střílet šípů. Podle hluku, který jsem slyšel, poznal jsem, že jejich počet vzrostl. A asi čtyři lokty ode mne, proti mému pravému uchu, slyšel jsem po celou hodinu bouchání, jako když pracují lidé. Když jsem v tu stranu otočil hlavu, pokud mi to kolíky a

provázky dovolovaly, spatřil jsem lešení, postavené asi půl druhé stopy nad zemí. Na lešení se mohli vejít čtyři obyvatelé a vedly na ně dva nebo tři žebříky. A s toho lešení měl ke mně jeden z nich, který se zdál býti urozenou osobou, dlouhou řeč, z níž jsem nerozuměl ani slova.

Měl jsem se však napřed zmíniti, že než jejich hlavní osoba začla svou řeč, vykřikla třikrát: *Langro dehul san* (tato slova i předešlá mi později opakovali a vysvětlili). Nato ihned přišlo asi padesát obyvatelů a přerázli provázky, jimiž byla přivázána levá strana mé hlavy. Tím jsem nabyl možnosti otočiti hlavu vpravo a pozorovati osobu a pohyby toho, jenž měl mluvit.

Zdalo se, že je v prostředních letech a vyšší než ostatní tři, kteří jej doprovázeli. Jeden z nich byl páže, jenž nesl vlečku jeho šatu, a byl asi o něco delší než můj prostřední prst. Druzí dva stáli každý po jedné straně, aby mu pomáhali. Počínal si jako znamenitý řečník a vypožoroval jsem, že některé věty obsahují hrozby, jiné sliby, soucit a laskavost.

Odpověděl jsem jen několika slovy, avšak co nejpokorněji, a vztáhl levou ruku a zvedl oči ke slunci, jako bych se ho dovolával za svědka. Umíral jsem téměř hlady, neboť jsem jedl naposledy několik hodin před opuštěním lodi. Příroda se ve mně hlásila tak silně k svému právu, že jsem se neovládl, abych neprojevil svou netrpělivost (snad proti přísným pravidlům slušnosti) tím, že jsem často ukazoval prstem do úst, abych naznačil, že chci jídlo. *Hurgo* (tak totiž nazývají vysokého šlechtice, jak jsem se později dověděl) mi dobře porozuměl. Sestoupil s lešení a nařídil, aby k mým bokům postavili několik žebříků. Po nich vylezlo více než sto obyvatelů.

Kráčeli k mým ústům, obtíženi košíky plnými masa, které bylo opatřeno a sem posláno z rozkazu krále hned na první zprávu, kterou o mně dostal. Poznal jsem, že je to maso různých zvířat, nemohl jsem však podle chuti rozeznati, kterých. Byla tu plecka, kýty a ledviny, jež vypadaly jako skopové a byly znamenitě upraveny, avšak menší než skřivánčí křidélka. Jedl jsem je po dvou nebo po třech a bral jsem najednou tři bochníky velikosti ručnicové kulky. Dodávali mi jak rychle stačili a projevovali tisícerým způsobem svůj úžas a údiv nad mou velikostí a nad mou chutí.

Pak jsem dal jiné znamení, že chci pít. Podle mého jídla usoudili, že mi malé množství nepostačí, a protože to byl národ velice důvtipný, vytáhli jeden ze svých největších sudů, pak jej přivalili k mé ruce a vyrazili víko. Vypil jsem jej jedním douškem. Bylo to snadné, neboť neobsahoval ani půl pinty a chutnal jako lehké burgundské víno, avšak mnohem lahodněji. Přivalili mi ještě jeden sud. Vypil jsem jej stejným způsobem a naznačil, že chci ještě. Oni však již neměli.

Když jsem konal tyto divy, křičeli radostí a tančili mi na prsou, opakující stále znovu *Hekinah degul*. Dávali mi znamení, abych oba sudy shodil dolů, avšak nejprve varovali ty dole, aby uhnuli s cesty, volající hlasitě *Borah mivola*. Když pak viděli, že sudy letí vzduchem, bylo slyšet všeobecný křik *Hekinah degul*.

Přiznávám se, že jsem měl často pokušení, když se tak procházeli sem a tam po mém těle, uchopit prvních čtyřicet nebo padesát a praštití jimi o zem. Ale tyto představy byly brzy zaplašeny vzpomínkou na to, co jsem již zkusil, a to jistě nebylo to nejhorší. Také jsem měl na mysli čestný slib, který jsem jim dal, neboť tak

jsem sám vykládal své pokorné chování. Mimo to jsem se sám cítil vázán zákony pohostinství před lidem, který mě uctil tak nákladně a velkolepě. V mysli však jsem se nemohl dost vynadiviti neohroženosti těchto zdobných smrtelníků, kteří se nebojácně odvážili vystoupiti na mne a kráčet po mém těle, ač věděli, že jsem měl jednu ruku volnou, a nezachvěli se při pohledu na tak podivného tvora, jakým jsem se jim jistě zdál.

Po nějakém čase, když si všimli, že už si nežádám masa, objevila se přede mnou vysoká úřední osoba od Jeho císařského Veličenstva. Jeho Excellence vystoupila na nárt mé pravé nohy a kráčela k mému obličejí asi s dvanáctičlennou družinou. Ukázal mi pověřovací listiny s královskou pečeti tím, že mi je dal až před oči, mluvil asi deset minut bez jakýchkoliv známek hněvu, avšak s jistou rozhodností. Často ukazoval před sebe. Jak jsem později zjistil, bylo to směrem k hlavnímu městu, vzdálenému asi půl míle, kam jsem měl být podle rozhodnutí královské rady dopraven.

Odpověděl jsem několika slovy, avšak bezvýsledně. Naznačoval jsem svou volnou rukou, položiv ji na druhou (ale nad hlavou Jeho Excellence, abych mu nebo jeho průvodu neublížil), a pak na hlavu a na tělo, abych naznačil, že chci svobodu. Zdálo se, že mi docela dobře rozumí, neboť zavrtil hlavou a pohybem ruky ukázal, že musím být odvezen jako zajatec. Naznačoval však, že budu mít dosti masa a pití a že se bude se mnou dobře nakládati.

Opět jsem pomyslel, že se pokusím přetrhati pouta. Avšak zase jsem ucítil palčivou bolest po jejich šípech v obličejí a na rukou, jež byly samý puchýř a v nichž mnoho šípů dosud vězelo. Zpozořoval jsem také, že

počet mých nepřátel vzrůstá, a proto jsem jim dal posunky na srozuměnou, že si se mnou mohou dělati co chtějí. Potom se Hurgo se svou družinou vzdálil s velkou zdvořilostí a radostným výrazem.

Pak mi namazali obličej a obě ruce jakousi masťou velmi příjemně vonící, která v několika minutách zahnala palčivou bolest po šípech.

Tyto události, stejně jako osvěžení z jejich pokrmů a nápoje, jež byly velmi výživné, vzbudily ve mně chuť k spánku. Spal jsem asi osm hodin, jak mi později řekli. A nebylo divu, neboť lékaři na rozkaz vladařův přimíchali do vína v sudech uspávací nápoj.

Zdá se, že se císař dověděl o mém přistání rychlým poslem hned, jak mě objevili spícího na zemi. Rozhodl se svou radou, že mám být spoután uvedeným způsobem (což bylo provedeno v noci, když jsem spal), že mi má být posláno hojně masa a pití a že má být připraven veliký vůz, abych na něm byl dopraven do hlavního města.

Toto rozhodnutí se snad zdá odvážné a nebezpečné. Podle mého názoru však bylo nesmírně rozumné, stejně jako šlechtné. Neboť, dejme tomu, že by se tito lidé byli pokusili zabít mě ve spánku svými oštěpy a šípy. Při prvním pocitu bolesti bych se byl jistě probudil a snad bych se tak rozzuřil, že bych zpřetrhal pouta, jimiž jsem byl svázán. A pak, jelikož mi nebyli s to odporovat, nemohli by ode mne očekávat milosti.

Tito lidé jsou vynikající počtáři a dosáhli za přízně a podpory císaře, jenž je známým příznivcem vědy, velké dokonalosti v technice. Tento vladař má několik strojů na kolech pro přepravu stromů a jiných velkých nákladů.

Své největší válečné lodi, z nichž některé jsou až devět stop dlouhé, staví obyčejně v lesích, kde dříví roste, a na těchto strojích je dává dopravovati tři až čtyři sta loktů k moři.

Pět set tesařů a strojníku bylo hned určeno do práce, aby postavili co největší stroj. Byl to dřevěný rám, tři palce nad zemí, asi sedm stop dlouhý a čtyři široký, pohybující se na dvaadvaceti kolech.

Pokřik, který jsem slyšel, provázel právě příjezd tohoto stroje. Zdá se, že vyjel asi čtyři hodiny po mém přistání. Přistavili jej rovnoběžně se mnou, jak jsem ležel. Hlavní obtíž však byla, jak mě vyzvednout a umístit na povoz. Za tím účelem bylo vztyčeno osmdesát kůlů, vysokých jednu stopu, a silná lana, tlustá jako naše balicí provázky, byla háčky připevněna k čteným pásům, kterými mi dělníci ovázali krk, ruce, tělo a nohy. Devět set nejsilnějších mužů musilo táhnouti za tato lana přes četné kladky, upevněné na kůlech. A tak mě za necelé tři hodiny vyzvedli, spustili na stroj a pevně přivázali.

To vše vím jen z vyprávění. Zatím co se tyto úkony prováděly, ležel jsem totiž v hlubokém spánku, přivoděném omamným lékem, který mi vlili do nápoje. Bylo zapraženo patnáct set největších císařských koní, vysokých asi čtyři a půl palce, aby mě táhli k hlavnímu městu, jež bylo, jak jsem řekl, vzdáleno asi půl míle.

Asi čtyři hodiny po tom, co jsme vyrazili, probudila mě velmi směšná příhoda. Vůz se totiž na chvíli zastavil, aby se spravila nějaká porucha. Dva nebo tři mladí domorodci byli zvědaví, jak vypadám ve spánku. Vylezli na stroj a potichu kráčeli k mému obličejí. Při tom jeden z nich, gardový důstojník, vstrčil mi ostrý konec své piky dosti hluboko do levé nosní dírky. Zašimralo mě to v

nose jako stéblo slámy, takže jsem prudce kýchl. Nato se nepozorovaně odkradli a teprve za tři týdny jsem se dověděl, proč jsem se tehdy tak náhle probudil.

Vykonali jsme dlouhý pochod za zbývajících částí dne a v noci jsme odpočívali. Při tom měl jsem po každé straně pět set strážců, polovina s pochodněmi a polovina s luky a šípy, připraveni střílet na mne, kdybych se chtěl hnout.

Příštího rána za svítání jsme pokračovali a k polednímu jsme dorazili až na dvě stě loktů od městské brány. Císař a jeho celý dvůr nám vyšli vstříc, avšak jeho vysocí úředníci nedopustili, aby Jeho Veličenstvo vydalo svou osobu v nebezpečí a vystoupilo na mé tělo.

Nedaleko místa, kde vůz zastavil, stál starobylý chrám, pokládaný za největší v celé říši. Byl před několika lety poskvrněn nepřírozenou vraždou a lid jej ve své náboženské horlivosti pokládal za znesvěcený. Používalo se ho proto k světským účelům a všechny ozdoby a zařízení bylo odvezeno. Bylo rozhodnuto, že v této budově budu ubytován. Velká severní brána byla asi čtyři stopy vysoká a téměř dvě stopy široká, takže jsem snadno prolezl. Po každé straně brány bylo okénko, sotva šest palců nad zemí. Levým okénkem dopravili královští kováři jedenadevadesát řetězů, asi takových, jaké nosí evropské dámy u hodinek, a téměř stejně velikých. Ty mi připevnili k levé noze pomocí šestatřiceti zámku.

Naproti chrámu na druhé straně silnice stála ve vzdálenosti dvaceti stop věž, aspoň pět stop vysoká. Na tuto věž vystoupil císař s početným průvodem velmožů, aby mě mohl pozorovati. Řekli mi to až později, neboť jsem je sám nemohl viděti. Počítá se, že za týž účelem přišlo více než sto tisíc obyvatelů z města. A přes

všechny strážce vystupovali porůznu po žebřících na mé tělo aspoň po deseti tisících.

Brzy však bylo vydáno provolání, v němž se to zakazovalo pod trestem smrti. Když dělníci shledali, že je nemožné, abych se utrhl, přet'ali všechna má pouta. I povstal jsem v nejtrudnomyslnější náladě, v jaké jsem kdy v životě byl.

Hluk a úžas lidu, když mě viděl vstát a kráčet, nedá se vůbec vylíčit. Řetězy, které poutaly mou levou nohu, byly asi dva lokty dlouhé a umožňovaly mi nejen chodit sem a tam v půlkruhu, ale také – poněvadž byly upevněny asi čtyři palce za branou – vlézt do chrámu a natáhnouti se tam jak dlouhý tak široký.

II.

Když jsem se postavil na nohy, rozhlédl jsem se, a přiznávám se, že jsem nikdy nespatrił zábavnější podívané. Krajina kolem vypadala jako jediná zahrada a ohrazená pole se podobala množství květinových záhonů. Pole se střídala s lesy a nejvyšší stromy, pokud jsem mohl odhadnouti, zdály se asi sedm stop vysoké. Po levé straně jsem viděl město. Vypadalo jako namalovaná kulisa města v divadle.

Král již sestoupil s věže a jel na koni ke mně. Málem mu to přišlo draho, neboť zvíře, ač bylo velmi dobře vycvičeno, nebylo přece jen zvyklé na takový zjev, který vypadal, jako by se pohybovala hora. Kůň se vypjal na zadní nohy, ale vladař, který byl vynikající jezdec, udržel se v sedle, až přiběhli podkoní a podrželi uzdu, takže Jeho Veličenstvo mohlo seskočiti.

Když seskočil, prohlížel si mě s velkým obdivem, zůstával však mimo obvod, kam až sahal můj řetěz. Rozkázal svým kuchařům a číšníkům, aby mi dávali pokrmy a nápoje. Přisunovali mi je na jakýchsi vozíčcích na kolečkách, až jsem na ně dosáhl.

Bral jsem si tyto vozíčky a brzy jsem je všechny vyprázdnil. Dvacet jich bylo naloženo masem a deset nápoji. Každý vůz mi dodal dvě nebo tři notná sousta. Nápoj, který byl v hliněných nádobách, jsem opatrně slil z deseti vozů do jednoho a vypil potom jedním douškem. A stejně jsem naložil s ostatními.

Císařovna a mladí princové a princezny z císařské krve seděli opodál na křeslech ve společnosti četných dam, s nimiž se živě bavili. Když se však stala

císařskému koni ona nehoda, vyskočili a přikročili k císaři, kterého nyní vylíčím.

Je téměř o šířku mého nehtu větší než kdokoliv na jeho dvoře, a to samo o sobě stačí, aby nahnalo ostatním hrůzu a úctu. Jeho rysy jsou silné a mužné, rty odulé a nos zahnutý. Plet' má olivovou, držení těla přímé, tělo a údy souměrné, všechny jeho pohyby jsou velmi ušlechtilé, jednání i vystupování důstojné. Nejlepší věk měl již tehdy za sebou, neboť mu bylo osmadvacet a tři čtvrtě roku. Vládl již asi sedm let, a to velmi šťastně a celkem vítězně.

Abych si ho lépe mohl prohlédnout, lehl jsem si na bok tváří k němu, a on stál jen tři lokte ode mne. Mimo to měl jsem jej od té doby ještě mnohokrát na ruce a nemohu se tedy v jeho popisu mýlit.

Jeho oděv byl velmi prostý a jednoduchý, střih byl asi tak mezi asijským a evropským. Na hlavě však měl lehkou zlatou přilbu, bohatě ozdobenou klenoty a s chocholem na temeni. Meč držel tasený v ruce, aby se bránil, kdybych se snad utrhl. Zbraň byla dlouhá téměř tři palce, její jílec a pochva byly z ryzího zlata a posázeny diamanty. Císařův hlas byl pronikavý, avšak velmi jasný a srozumitelný, takže jsem jej dobře slyšel, i když jsem vstal.

Dámy a dvořané byli vesměs velmi nádherně oděni, takže místo, na němž stáli, vypadalo jako sukně rozprostřená po zemi, s vyšitými zlatými a stříbrnými obrazy.

Jeho císařské Veličenstvo ke mně často promlouvalo a já odpovídal, ale žádný z nás nerozuměl ani slabice. Bylo tu také několik kněží a právníků (jak jsem soudil podle oděvu), a těm bylo nařízeno, aby mě oslovili. Mluvil

jsem k nim všemi jazyky, o nichž jsem měl být jen sebemenší poněti hornoněmecky a dolnoněmecky, latinsky, francouzsky, španělsky, italsky avšak marně.

Asi po dvou hodinách se dvůr vzdálil a já jsem byl zanechán se silnou stráží, aby mě chránila před dotíravostí a pravděpodobně i zlomyslností davu, který se velmi netrpělivě shlukoval kolem mne, jak daleko jen se odvážili. Někteří z nich byli tak drzí, že na mne stříleli šípy, když jsem seděl na zemi u dveří. Jeden šíp málem zasáhl mé levé oko.

Velící plukovník však dal šest hlavních štváčů chytiti; nejvhodnějším trestem se mu zdálo, vydá-li je spoutané do mých rukou. Jeho vojáci to provedli tak, že je rukojeťmi svých pik postrkovali, až jsem je mohl chytiti. Vzal jsem je všechny do pravé ruky, zastrčil pět z nich do kapsy v kabátě a se šestým jsem dělal, jako bych jej chtěl za živa sníst.

Ubožák hrozně ječel a plukovník a jeho důstojníci jevíli velkou úzkost, zvláště když viděli, jak vytahuji perořízek. Brzy však jsem je zbavil strachu, neboť jsem s laskavým pohledem přeřezal pouta, jimiž byl svázán, a jemně jej postavil na zem.

Odpelášil ihned. S ostatními jsem naložil stejně. Vytahoval jsem jednoho po druhém z kapsy a s radostí pozoroval, jak vojáci i lid jsou velmi potěšeni mojí mírností. Podali o tom zprávu u dvora, a to mi bylo k nemalému prospěchu.

Na noc jsem s jistou obtíží vlezl do svého domu a tam jsem si lehl na holou zem. Činil jsem tak po čtrnáct dní. Zatím však císař dal rozkazy, aby pro mne bylo pořízeno lože.

Dovezli tedy na vozech šest set peřin obyčejných rozměrů a v mém domě je zpracovali. Sto padesát peřin bylo sešito na šířku a délku. Ačkoli byly položeny čtyři takové peřiny na sebe, chránily mě jen velmi chatrně před tvrdostí podlahy, jež byla z hladkého kamene.

Podle téhož výpočtu mě vybavili několika prostěradly, houněmi a pokrývkami, jež byly dosti snesitelné pro člověka, jenž byl vydán útrapám tak dlouho jako já.

Zpráva o mém příchodu se rozšířila po království a přivábila ke mně úžasné množství bohatých, zahálčivých a zvědavých lidí, takže se vesnice téměř vyhladily. Byla by vznikla velká škoda pro polní hospodářství a domácí práce, kdyby Jeho císařské Veličenstvo nebylo zakročilo několika vyhláškami a výroky proti tomuto nešvaru. Nařídil, aby se ti, kdo už mě viděli, vrátili domů, a aby se nikdo neopovažoval přiblížit se navíc než padesát loktů k mému domu bez povolení dvora. Ministři z toho měli značné zisky.

Zatím konal císař časté porady, na nichž se rokovalo, jak se má se mnou naložit. Jak jsem se později dověděl od důvěrného přítele, vysoce postavené osobnosti, jež byla zřejmě do věci zasvěcena víc než kdo jiný, působil jsem dvoru nemalé nesnáze. Obávali se, že se utrhnu, že moje výživa bude příliš nákladná a způsobí hlad v zemi. Již byli odhodláni, že mne umoří hladem nebo že mi budou aspoň střílet do tváře a do rukou otrávené šípy, jež mne brzy sprovedí se světa. Tu zase uvažovali, že by zápach z tak veliké mrtvoly mohl v hlavním městě způsobit mor, jenž by se asi rozšířil po celém království.

Za těchto důležitých a vážných porad se dostavilo před velkou poradní síní několik důstojníků.

Dva z nich byli vpuštěni a podali zprávu, jak jsem se zachoval k oněm šesti zločincům, o nichž jsem se již zmínil. Udělalo to tak příznivý dojem na srdce Jeho Veličenstva a celý poradní sbor, že bylo vydáno císařské nařízení, zavazující všechny vesnice v obvodu devíti set loktů kolem města, aby dodávali každého rána šest kusů hovězího dobytka, čtyřicet ovcí a jiné potraviny na mou výživu, k tomu ještě přiměřené množství chleba, vína a jiných nápojů. Také bylo ustanoveno šest set osob, aby byly mým domácím služebnictvem. Byly pro ně vystavěny vhodné stany po obou stranách mých dveří.

Dále bylo nařízeno, aby mi tři sta krejčí ušilo šaty podle tamější módy, aby mne šest největších učenců Jeho Veličenstva vyučovalo jejich jazyku, a konečně, aby císařští koně, koně šlechty a gardová vojska často přede mnou cvičila, aby si na mne zvykla.

Všechny tyto rozkazy byly řádně provedeny. Za pouhé tři týdny činil jsem již značné pokroky v jejich jazyku. Císař mne v té době často poctil svou návštěvou a rád byl přítomen, když mne učitelé učili. Již jsme začali spolu jakž takž hovořiti.

První slova, jimž jsem se naučil, vyjadřovala moji prosbu, aby mi co nejlaskavěji ráčil dát svobodu. Opakoval jsem mu ji co nejuctivěji denně na kolenou.

Jeho odpověď byla, pokud jsem dobře chápal, že to snad časem půjde, že na to nelze pomýšleti bez vyslechnutí rady a že napřed musím *lumos kelmin pesso desmar lon emposo*, to jest odpřisáhnouti mír s ním a s jeho královstvím. Že se však se mnou bude zacházeti se vši mírností a laskavostí. A radil mi, abych si trpělivostí a zdrženlivostí hleděl získat blahovůli jeho i jeho poddaných.

Žádal mne, abych mu nezazlíval, nařídí-li důvěryhodným úředníkům, aby mne prohledali. Jistě prý mám u sebe různé věci a zbraně, jež by byly pro ně nebezpečné, kdyby odpovídaly rozměrům tak podivuhodné osoby.

Řekl jsem, že Jeho Veličenstvu vyhovím a že jsem ochoten svléci se před ním a obrátiti své kapsy na ruby. Vyjádřil jsem to císaři dílem slovy a dílem posunky.

Odpověděl, že podle zákonů země musím být prohledán dvěma důstojníky. Ví prý, že to nemohou učiniti bez mého svolení a pomoci. A má prý tak dobré mínění o mé šlechetnosti a spravedlnosti, že je svěří do mých rukou. Vše, co mi vezmou, bude prý mi vráceno, až budu opouštět zemi, nebo náležitě zapláceno.

Vzal jsem tedy oba důstojníky do rukou, pustil je nejprve do kapes kabátu a potom do všech ostatních kapes mimo dvě tajné kapsy u kalhot a jinou tajnou kapsu, kde jsem měl rozličné drobné potřeby, důležité jen pro mne. V jedné kapsičce jsem měl stříbrné hodinky a v druhé trochu zlata v měšci.

Tito pánové, kteří měli s sebou pero, inkoust a papír, udělali přesný soupis všeho, co viděli. Když byli hotovi, žádali mne, abych je postavil na zem, aby to mohli odevzdati císaři. Tento seznam jsem později přeložil do našeho jazyka. Zní doslovně takto:

„Za prvé: V pravé kapse kabátu velkého Muže–hory (tak totiž překládám slova *quinbus flestrin*) našli jsme po nejprísnejší prohlídce jen veliký kus hrubého plátna, tak veliký, že by mohl býti kobercem v přijímací síni Vašeho Veličenstva.

V levé kapse jsme viděli ohromnou stříbrnou bednu s víkem z téhož kovu, jež jsme však my prohledavači nemohli zvednouti. Žádali jsme tedy o otevíření. Jeden z nás pak do ní vkročil a octl se až po kolena v jakémsi prachu. Vlétlo nám ho trochu do obličeje a musili jsme několikrát za sebou kýchnouti.

V pravé kapse vesty našli jsme podivný svazek bílých tenkých věcí, složených na sobě, velikosti asi tří mužů a označených černými znaky, jež si dovoluujeme pokládati za písmena. Každé je asi tak veliké jako půl naší dlaně.

V levé kapse byl jakýsi přístroj, z něhož trčelo dvacet dlouhých kůlů, podobných sloupořadí před dvorem Vašeho Veličenstva. Dohadujeme se, že si tím Muž–hora česá vlasy. Neobtěžovali jsme ho totiž vždy otázkami, neboť nám velmi těžko rozuměl.

Ve veliké kapse jeho prostředního oděvu (tak překládám slovo *ranfu-lo*, jímž minili kalhoty) viděli jsme dutý železný sloup, veliký asi jako člověk, připevněný k silnému trámu, ještě většímu než tento sloup. S jedné strany sloupu trčely ohromné kusy železa podivných tvarů. Nevíme však, nač to je. V levé kapse byl podobný přístroj.

V menší kapse na pravé straně prostředního oděvu bylo několik kulatých plochých kusů bílého a červeného kovu různé velikosti. Některé z bílých kusů, patrně ze stříbra, byly tak velké a těžké, že jsme je s kolegou sotva pozdvihli.

V levé kapse byly dva černé sloupy nepravidelného tvaru. Jen s námahou jsme dosáhli na jejich vrchol, neboť jsme stáli na dně kapsy. Jeden z nich byl pokrytý a zřejmě z jednoho kusu. Na vrcholu druhého však jsme objevili bílou, oblou hmotu, asi dvakrát větší než naše

hlava. Do obou sloupů byla zapuštěna ohromná ocelová deska. Nařídili jsme mu, aby nám ji ukázal, neboť jsme měli podezření, že to jsou nebezpečné nástroje. Vyňal je tedy z pouzder a řekl nám, že v jeho vlasti se používá jednoho na holení vousů a druhého na krájení pokrmů.

Měl ještě dvě kapsy, do nichž jsme nemohli vniknouti; říkal jim „kapsičky“. Byly to dvě velké štěrbiny, vystřižené v horní části jeho středního oděvu, avšak pevně stisknuté tlakem břicha.

Z pravé kapsičky visel dlouhý stříbrný řetěz, na jehož konci byl upevněn podivuhodný stroj. Poručili jsme mu, aby vytáhl řetěz, ať je na jeho konci cokoliv. Ukázalo se, že je to koule, půl ze stříbra a půl z jakéhosi průhledného kovu. Viděli jsme totiž na průhledné straně zvláštní obrazce, nakreslené do kruhu, a myslili jsme, že je můžeme ohmatati, až naše prsty narazily na onu průhlednou hmotu. Dal nám ten stroj k uchu. Vydával neustálý hluk jako vodní mlýn. Hádáme, že je to buď nějaké neznámé zvíře nebo Bůh, kterého uctívá. Kloníme se však spíše k této druhé domněnce, protože nás ujišťoval (jestliže jsme mu správně rozuměli, neboť se vyjadřoval velmi nedokonale), že zřídka co činí, aniž se s tím poradil. Nazýval to svým orákulem a prohlásil, že mu to ukazuje čas pro každý čin jeho života.

Z levé kapsičky vytáhl síť podobnou rybářské, avšak sestrojenou tak, že se otvírá a zavírá jako peněženka. K tomu účelu mu také sloužila: našli jsme v ní několik obrovských kusů žlutého kovu. Je-li to zlato, jistě má nesmírnou cenu.

Když jsme podle rozkazů Vašeho Veličenstva takto bedlivě prohledali všechny jeho kapsy, zpozorovali jsme kolem jeho beder opasek, vyrobený z kůže nějakého

obrovského zvířete. Po levé straně visel z něho meč, dlouhý jako pět mužů, a po pravé straně brašna nebo vak, rozdělený na dvě komory, z nichž každá by mohla dobře pojmuti tři poddané Vašeho Veličenstva. V jedné z těchto komor jsme našli několik koulí z velmi těžkého kovu, velikých asi jako naše hlava a tak těžkých, že je bylo nesnadno pozdvihnouti.

Druhá komora obsahovala hromadu jakýchsi černých zrn, avšak nevelikých a netěžkých, neboť jsme jich udrželi padesát na dlani.

To je přesný soupis všeho, co jsme našli na těle Muže–hory. Choval se k nám velmi úslužně a jevil patřičnou úctu k pověřencům Vašeho Veličenstva.

Podepsáno a pečeti opatřeno čtvrtého dne osmdesátého devátého úplňku šťastného kralování Vašeho Veličenstva.

Klefrin Frelock, Marsi Frelock.

Když byl tento soupis přečten císaři, vyzval mne – ač slovy velmi mírnými – abych některé ty věci vydal. Nejprve žádal mou šavli. Vyňal jsem ji a odevzdal s pochvou a se vším. Zatím rozkázal třem tisícům mužů nejvybranějšího vojska (kteří ho tehdy doprovázeli), aby mne obklíčili v jisté vzdálenosti a aby měli luky a šípy připraveny k střelbě. Já však jsem toto opatření vůbec nepozoroval, neboť jsem měl oči upřeny na Jeho Veličenstvo.

Pak mne žádal, abych tasil svůj meč. Byl již sice na několika místech od mořské vody zrezivělý, ale vcelku se krásně leskl. Tasil jsem jej, avšak celé vojsko náhle vzkřiklo hrůzou a úžasem. Slunce totiž jasně svítilo a jeho odlesk oslňoval jejich oči, jak jsem mečem rukou

mával. Jeho Veličenstvo, jenž je panovník opravdu velkodušný, byl poděšen méně, než bych byl čekal. Rozkázal mi, abych meč zastrčil do pochvy a abych jej hodil co nejopatrněji na zem asi šest stop od konce svého řetězu.

Další věc, o níž žádal, byl jeden z dutých železných pilířů, jimiž mýnil mé kapesní pistole. Vytáhl jsem ji a na jeho žádost jsem mu vysvětlil, jak se jí používá. Nabil jsem pistoli pouze prachem, který díky neprostupnosti vaku zůstal nezmočen (proti této nehodě se pojišťují všichni rozumní námořníci). Upozornil jsem napřed císaře, aby se neulekl, a pak jsem vystřelil do vzduchu.

Úděl byl nyní ještě mnohem větší, než když spatřili mou šavli. Sta jich padlo na zem jako zabitých. I císař, ačkoliv zůstal na nohou, nemohl se po jistou dobu vzpamatovati.

Odevzdal jsem obě své pistole stejným způsobem, jako jsem odevzdal šavli, a pak i střelný prach a kulky. Žádal jsem císaře, aby prach byl chráněn před ohněm, neboť by se vznítit i nejmenší jiskérkou a vyhodil jeho císařský palác do povětří.

Stejně jsem odevzdal i své hodinky, na něž byl císař velmi zvědav. Rozkázal dvěma největším mužům ze své stráže, aby je odnesli na tyči na ramenou, jako se u nás nosí sudy piva. Žasl nad neustálým hukotem, který vydávaly, a nad pohybem minutové ručičky. Pozoroval jej bez obtíží, neboť jejich zrak je bystřejší než náš. Táal se na mínění učených mužů kolem sebe. Ta však se různila a neodpovídala pravdě, jak si čtenář snadno představí, aniž bych je opakoval. Ovšem, pravda, nerozuměl jsem jim dokonale.

Pak jsem odevzdal stříbrné a měděné peníze, peněženku s devíti velkými zlatými mincemi a několika menšími, nůž a břitvu, hřeben a stříbrnou tabatěrku, kapesník a zápisník. Mou šavli, pistole a vak pozorně dopravili na několika vozech do skladiště Jeho Veličenstva, avšak ostatní můj majetek mi byl vrácen.

Jak jsem již prve podotkl, měl jsem tajnou kapsu, která unikla jejich pozornosti. Byly v ní brýle (nosím je někdy, neboť mám slabý zrak), kapesní dalekohled a několik jiných drobných předmětů. Neměly pro císaře významu a necítil jsem se tedy svou ctí vázán ukázati je. Také jsem se obával, že by se ztratily nebo zkazily, kdybych se odvážil je vydati.

III.

Má šlechtnost a dobré chování naklonily mi císaře a jeho dvůr, ba armádu a lid vůbec, takže jsem nabýval naděje, že brzy dosáhnou svobody. Udržoval jsem tuto příznivou náladu všemi způsoby. Domorodci se postupně přestávali obávat, že bych jim byl nebezpečný. Někdy jsem si lehl a nechal jich pět nebo šest tančiti po mé ruce. Nakonec se hoši a dívky tak osmělili, že si přicházeli hrát na schovávanou do mých vlasů.

Pokročil jsem již v jejich jazyku tak, že jsem jim rozuměl i sám mluvil. Císař si jednou usmyslil, že mne pobaví několika zábavnými představeními, v nichž předči všechny národy, jež jsem poznal, jak obratnosti, tak velkoleposti. Nic mne tak nepobavilo jako lanochodci, tančící na tenoučké bílé nitce asi dvě stopy a dvanáct palců nad zemi. Dovolím si o tom, bude-li mít čtenář strpení, promluvit trochu obsírněji.

Tuto zábavu provádějí jen ti, kdo chtějí dosáhnout vysokých misi a přízně u dvora. Cvičí se v tomto umem již od mládí a nejsou to vždy osoby vznešeného původu nebo s vyšším vzděláním. Když se uprázdni vyšší úřad úmrtím nebo upadnutím v nemilost (což se stává často), žádá pět nebo šest uchazečů císaře, aby směli pobaviti Jeho Veličenstvo a dvůr tancem na provaze. Kdo vyskočí nejvýš a nespadne, stane se nástupcem v úřadě. Často císař nařídí i ministrům, aby ukázali své umění a přesvědčili císaře, že svých schopností neztratili. Flimnap, ministr financí, umí na napjatém provaze metati kozelce aspoň o palec vyšší než kterýkoliv jiný lord v říši. Viděl jsem ho, jak udělal několikrát po sobě

kotrmelec na misce upevněné na laně, jež nebylo o nic silnější než obyčejný balicí motouz u nás. Můj přítel Reldresal, ministr soukromých záležitostí, přijde hned po ministru financí – nejsem-li příliš stranický. Ostatní vysocí úředníci jsou si tak asi rovni.

Tyto závody bývají často spojeny s osudnými nehodami, jichž je zaznamenán velký počet. Sám jsem viděl, jak si dva nebo tři kandidáti zlámali končetinu. Nebezpečí je však tím větší, když sami ministři mají dokázat svou dovednost. Závodíce, aby překonali sami sebe a své druhy, napínají své síly tak, že se sotva kdo najde, jenž nespádl. Někteří spadnou i dvakrát nebo třikrát. Řekli mi, že před jedním nebo dvěma roky Flimnap by si byl jistě zlomil vaz, kdyby se prudkost jeho pádu nebyla zmírnila na královském polštáři, který náhodou ležel na zemi.

Mají zde ještě jinou zábavu, která se pořádá za zvláštních příležitostí jen před císařem, císařovnou a ministerským předsedou. Císař položí na stůl tři jemné hedvábné nitky šest palců dlouhé. Jedna je modrá, druhá červená a třetí zelená. Tyto nitky jsou určeny za ceny těm osobám, které císař chce vyznamenati zvláštním projevem přízně. Obřad se provádí ve velké přijímací síni Jeho Veličenstva. Uchazeči se musí podrobiti zkoušce dovednosti, která se naprosto liší od předešlé, a jež, pokud vím, nemá nejmenší obdoby v žádné zemi Starého nebo Nového světa. Císař drží v ruce vodorovně hůl a uchazeči přistupují jeden po druhém, někdy hůl přeskočí, někdy ji podlezou, několikrát tam a zpátky, podle toho, je-li hůl pozdvižena nebo snížena. Někdy drží císař jeden konec hole a ministerský předseda druhý, jindy ji drží ministerský předseda úplně sám. Kdo nejlépe vyhoví a

vydrží nejdéle přeskakovati nebo podlézati, je odměněn modrým hedvábím, další dostane červenou nitku a třetí zelenou. Všichni je pak nosí dvakrát ovinuty kolem těla. Na tomto dvoře je vidět opravdu málo velkých osobností, které by nebyly ozdobeny jednou z těchto nitek.

Vojenští koně a koně z císařských stájí byli denně přede mne voděni, takže se už neplašili, nýbrž přicházeli bez úleku až k mým nohám. Když jsem položil ruku na zem, jezdci na koních přes ni skákali. Jeden z císařských myslivců na velkém hřebci přiskočil mou nohu i se střevícem, což byl opravdu ohromný skok. Jednou se mi podařilo pobaviti císaře neobyčejným způsobem. Požádal jsem ho, aby mi dal přivéztí několik hůlek dvě stopy dlouhých a silných jako obyčejná rákoska. Jeho Veličenstvo tedy nařídilo správci lesů, aby dal příslušné rozkazy. Příštího rána přijelo šest dřevorubců s tímtež počtem povozů, do nichž bylo zapraženo po osmi koních.

Vzal jsem devět hůlek a zarazil je pevně do země ve tvaru čtverce, jehož strana měřila dvě a půl stopy. Pak jsem vzal další čtyři hůlky a přivázal je vodorovně v každém rohu asi dvě stopy nad zemí. Potom jsem připevnil svůj kapesník k devíti hůlkám, jež stály svisle, a napjal jej na všechny strany tak, až byl pevný jako buben. Ty čtyři vodorovné hůlky, jež byly asi o pět palců výše než kapesník, sloužily na všech stranách za zábradlí. Když jsem práci dokončil, požádal jsem císaře, aby dovolil nejlepšimu oddílu své jízdy o čtyřiaadvaceti jezdcích konati cvičení na této rovině. Jeho Veličenstvo tento návrh schválilo a já jsem rukama vysadil jezdce i s koňmi a výzbrojí, a důstojníky, kteří měli cvičení řídit.

Jakmile se sešikovali, rozdělili se na dvě strany, sváděli na oko potyčky, stříleli tupými šípy, tasili meče,

prchali a pronásledovali, útočili a ustupovali a zkrátka jevíli nejlepší výcvík, jaký jsem kdy viděl. Vodorovné hůlky chránily je a jejich koně, aby nespádli s jeviště. Císař byl tak potěšen, že nařídil, aby se tato zábava opakovala po několik dní. Jednou se dokonce ráčil dát vyzvednouti nahoru a ujmouti se velení. S velkým úsilím přemluvil i císařovnu, aby mi dovolila držeti ji v jejím křesle dva lokte od jeviště, odkud mohla dobře přehlédnouti celou podívanou. Měl jsem štěstí, že se při těchto zábavách nepříhodilo žádné zlé neštěstí. Jen jednou hrábl nějaký bujný kůň, jenž patřil jistému kapitánovi, prorazil díru do kapesníku, smekl se a převrátil i s jezdcem. Hned jsem je oba vyprostil, jednou rukou přikryl díru a druhou jsem sesadil oddíl stejným způsobem, jak jsem jej vysadil nahoru. Kůň, který upadl, vymkl si levou nohu, avšak jezdec vyvážl bez úrazu. Také kapesník jsem spravil, jak jsem uměl nejlépe. Nicméně již jsem při takových nebezpečných podnicích jeho pevnosti nedůvěřoval.

Asi dva nebo tři dny předtím, než jsem dostal svobodu, bavil jsem dvůr podobnými výkony. Náhle přišel rychlý posel a oznámil Jeho Veličenstvu, že jacísi jeho poddaní, kteří jeli kolem místa, kde jsem byl kdysi nalezen, objevili na zemi velký černý předmět velmi podivného tvaru. Jeho okraje prý jsou zahnuté, velikost asi jako ložnice Jeho Veličenstva, a výška uprostřed asi jako výška člověka. Prý to není živá bytost, jak se nejprve domnívali, neboť to leželo na zemi bez hnutí a někteří z nich to mnohokrát obešli. Když vystoupili druh druhu na ramena, dostali se až na vrchol, jenž byl plochý a rovný, a když na něj zadupali, zjistili prý, že je dutý. A že se poníženě domnívali, že to jistě bude něco, co patří

Muži–hoře. A přeje-li si Jeho Veličenstvo, že se to pokusí přivéztí pouze s pěti koňmi.

Ihned jsem věděl, oč běží, a v duchu jsem se z té zprávy radoval. Když jsem se po ztroskotání dostal na břeh, byl jsem asi tak zmaten, že mi spadl klobouk, který jsem si při veslování přivázal motouzem na hlavu a který tam držel po celý ten čas, co jsem plaval. Patrně se nějak šňůrka přetrhla, ač jsem to nezpovozoroval. Domníval jsem se, že jsem klobouk ztratil na moři. Prosil jsem Jeho císařské Veličenstvo, aby mi dal klobouk přivéztí co nejdříve, a vysvětlil jsem mu, jak se klobouku používá. Příštího dne vozkové s ním skutečně přijeli. Nebyl však v příliš dobrém stavu, neboť provrtali do střechy skoro půl druhého palce od okraje dvě díry a do nich upevnili háky. Tyto háky přivázali dlouhým lanem k postroji a tak táhli můj klobouk přes půl míle. Půda v té zemi je však nesmírně hladká a rovná, takže můj klobouk neutrpěl ani tolik škody, kolik jsem očekával.

Poslal jsem již tolik pamětních spisu a žádostí o svobodu, že Jeho Veličenstvo posléze věc předložilo nejprve kabinetu a pak v plné radě. Tam nikdo žádosti neodporoval, jen Skyreš Bolgolam, jemuž se bez jakéhokoliv důvodu zlíbilo, že bude mým úhlavním nepřítelem. Poradní sbor však žádosti vyhověl i proti němu, a císař rozhodnutí potvrdil. Onen ministr byl *galbet* čili říšský admirál, a těšil se nemalé důvěře svého pána. Ve státních záležitostech se vyznal velmi dobře, byl však povaha mrzoutská a zatrpklá. Posléze ho přece přemluvili, aby ustoupil; prosadil však, že články a podmínky, za nichž jsem měl být propuštěn na svobodu a na něž jsem musil přísahat, budou vypracovány jím samým. Tyto články mi Skyreš Bolgolam přinesl osobně

v doprovodu dvou podtajemníků a několika význačných osobností. Když mi byly přečteny, byl jsem požádán, abych přísahal, že je budu zachovávat. Nejprve jsem musil přísahati podle způsobu své vlasti a pak podle jejich zákonů, totiž tak, že jsem musil vzít svou pravou nohu do levé ruky a položit prostřední prst pravé ruky na temeno hlavy a palec na koneček pravého ucha.

Snad bude čtenář zvědav, jaký sloh a způsob vyjadřování je vlastní tomuto národu a za jakých podmínek jsem opět získal svobodu. Pořídil jsem proto překlad celé listiny tak přesně, jak jsem jen dovedl, a předkládám jej tu veřejnosti:

„*Golbasto Momaren Evlame Gurdilo Šefin Mully Ulyy Gue*, nejmocnější císař liliputský, potěšení a postrach vesmíru, jehož državy se prostírají na pět tisíc blustrugů (asi dvanáct mil v obvodu) až k nejzazším končinám světa, vladař všech vladařů, vyšší než synové lidští, jehož nohy se tlačí do středu země a jehož hlava proráží k slunci, na jehož pokyn se pozemským vládcům chvějí kolena, rozkošný jako jaro, útěšný jako léto, plodný jako jeseň, strašný jako zima. Jeho Nejvznešenější Veličenstvo předkládá Muži–hoře, nedávno přibyvšímu do našich nebeských držav, tyto články, které bude pod slavnou přísahou povinen zachovávat.

Především: Muž–hora nesmí odejít z našich držav bez našeho povolení, opatřeného naší velkou pečeti.

Za druhé: Nesmí si dovoliti přijít do naší metropole bez našeho výslovného nařízení. V tom případě dostanou obyvatelé dvě hodiny předem výstrahu, aby nevycházeli z domů.

Za třetí: Uvedený Muž–hora se omezí při svých vycházkách na naše hlavní dálnice a nesmí si dovoliti choditi nebo lehati na louky nebo obilná pole.

Za čtvrté: Při chůzi po zmíněných silnicích musí dávatí co největší pozor, aby nepošlapal těla našich milovaných poddaných, jejich koně nebo vozy, a nesmí bráti naše poddané do rukou bez jejich souhlasu.

Za páté: Bude-li nějaké spěšné poselství vyžadovati zvláštní rychlosti, jest Muž–hora povinen nésti posla s koněm v kapse na šestidenní cestu jednou za úplňk a přinéstí řečeného posla (žádá-li se to) bezpečně zpět před naši císařskou tvář.

Za šesté: Bude naším spojencem proti našim nepřátelům na ostrově Blefusku a bude usilovat, aby zničil jejich loďstvo, jež se nás právě chystá přepadnouti.

Za sedmé: Zmíněný Muž–hora bude ve volných chvílích pomáhati našim dělníkům zvedati těžké kameny při stavbě zdi kolem hlavního parku a jiných našich královských staveb.

Za osmé: Zmíněný Muž–hora podá do dvou úplňku přesný přehled výměry naší říše, kterou vypočte na vlastní kroky kolem pobřeží.

Posléze: Odpřísáhne-li slavnostně, že bude zachovávatí všechny uvedené články, bude zmíněný Muž–hora dostávatí denně tolik pokrmů a nápojů, kolik stačí na výživu 1724 našich poddaných. Dále bude míti volný přístup k naší královské osobě a dostane se mu i jiných projevu naší přízně.

Vydáno v našem paláci v Belfaboraku dvanáctého dne devadesátého prvního úplňku naší vlády.“

Odpřísáhl a podepsal jsem tyto články s velkou radostí a uspokojením, ač některé nebyly tak důstojné, jak bych

si byl přál. To však pocházelo výlučně ze zlé vůle velkoadmirála Skyreše Bolgolama. Ihned mi odemkli řetězy a byl jsem na svobodě. Císař sám mi prokázal čest, že se osobně účastnil celého obřadu. Projevil jsem mu své díky tím, že jsem se mu vrhl k nohám, on však velel, abych povstal. Po mnohých milostivých slovech – jež nebudu opakovati, aby se mi nevyčítala ješitnost – dodal, že doufá, že se osvědčím jako užitečný služebník a že si zasloužím přízeň, již mne už zahrnul nebo již mi snad prokáže v budoucnosti.

Necht' si čtenář laskavě povšimne, že v posledním článku úmluvy o mém osvobození císař mi povoluje množství pokrmů a nápojů, jež by stačilo pro 1724 Liliput'anů. Ptal jsem se později přítele u dvora, jak to, že stanovili právě to číslo. Řekl mi, že počtáři Jeho Veličenstva změřili výšku mého těla kvadrantem, a když zjistili, že přesahuje jejich výšku dvanáctinásobně, odvodili z podobnosti s jejich těly, že mé tělo musí obsahovati aspoň 1724 jejich těl, a že tedy bude potřebovati tolik potravy, kolik je nutno k výživě onoho počtu Liliput'anů, Z toho necht' si čtenář učiní představu o inteligenci liliputského národa a o rozumném a přesném hospodaření tak velkého panovníka.

IV.

Jakmile jsem dosáhl svobody, požádal jsem především, aby mi bylo dovoleno prohlédnouti si hlavní město Mildendo. Císař ochotně svolil, ale s výslovným příkazem, že nesmím ublížiti ani obyvatelům, ani jejich domům. Lid byl vyhláškou upozorněn, že navštívím hlavní město.

Hradba, již je město obehnáno, je vysoká dvě a půl stopy a aspoň jedenáct palců široká, takže po ní může bezpečně jeti kočár s koňmi v desítistopových vzdálenostech je chráněna silnými věžemi.

Překročil jsem velkou zapadní bránu a kráčel velmi opatrně a bokem oběma hlavními třídami. Měl jsem na sobě jen krátkou vestu, abych šosy svého kabátu nepoškodil střechy a okapy domů. Kráčel jsem s krajní obezřelostí, abych nešlápl na některého opozdilce, jenž snad zůstal na ulici přes přísný rozkaz, aby lidé na vlastní nebezpečí nevycházeli z domu. Podkrovní okna a střechy domů byly tak přeplněny diváky, že se mi zdálo, jako bych na všech svých cestách nepoznal lidnatějšího města.

Město tvoří přesný čtverec a každá strana hradeb je pět set stop dlouhá. Obě hlavní třídy, které město protínají a dělí na čtyři čtvrtě, jsou široké pět stop. Postranní a příčné ulice, do nichž jsem nemohl vstoupit a do nichž jsem jen nahlédl, jsou široké dvanáct až osmnáct palců. Město může pojmuti pět set tisíc duší. Domy jsou tří až pětipatrové. Obchody a trhy jsou bohatě zásobeny. Císařský palác stojí ve středu města, kde se obě hlavní třídy protínají. Ve vzdálenosti dvaceti stop od budov je obehnán zdí vysokou dvě stopy. Jeho

Veličenstvo mi dovolilo, abych tuto zeď překročil, a poněvadž prostranství mezi ní a palácem bylo široké, mohl jsem si jej dobře prohlédnouti se všech stran. Vnější nádvoří tvoří čtverec o čtyřiceti stopách a uzavírá v sobě ještě dva jiné dvory. V nejvnitřnějším jsou královské komnaty, jež jsem si velmi přál spatřiti, avšak bylo to nesmírně obtížné. Velké brány, vedoucí z nádvoří do nádvoří, byly totiž jen osmnáct palců vysoké a sedm palců široké. Budovy na vnějším dvoře byly však vysoké aspoň pět stop, takže je nebylo možno překročiti, aniž se stavbám způsobila nesmírná škoda, ač byly zdi stavěny z tesaných kamenů a silné čtyři palce.

Leč i císař si velmi přál, abych spatřil nádheru jeho paláce. To bylo možno až za tři dny, neboť jsem musil svým nožem pokácet několik velkých stromů v královském parku, vzdáleném asi sto loktů. Z těchto stromů zrobil jsem dvě stoličky asi tři stopy vysoké a dosti pevné, aby mne unesly. Když byla lidu dána opět výstraha, odebral jsem se městem k paláci, nesa obě stoličky v rukou. Přišel jsem k vnějšímu nádvoří, vystoupil na jednu stoličku a vzal druhou do ruky, zvedl přes střechu a opatrně postavil na prostranství mezi prvním a druhým nádvořím, jež bylo široké osm stop. Pak jsem budovy překročil velmi pohodlně se stoličky na stoličku a vytáhl jsem první stoličku za sebou pomocí zahnuté hole. Týmž postupem jsem se dostal na vnitřní nádvoří. Pak jsem si lehl na bok, přiložil tvář k oknům prostředních poschodí, jež byla úmyslně ponechána otevřena, a spatřil jsem nejnádhernější komnaty, jaké si člověk vůbec může představit. Uviděl jsem tam i císařovnu a mladé prince v jejich komnatách, obklopené služebnictvem. Její císařské Veličenstvo se na mne ráčilo

milostivě usmáti a podalo mi oknem svou ruku k políbení.

Jednou ráno, když jsem již byl asi čtrnáct dní na svobodě, navštívil mne Reldresal, ministr soukromých záležitostí (jak zní jeho titul), a to doprovázen jen jediným sluhou. Nařídil, aby kočár čekal v jisté vzdálenosti, a žádal mne, abych mu poskytl hodinovou rozmluvu. Ochotně jsem svolil, pamětliv jeho postavení a osobních zásluh i mnohých dobrých služeb, jež mi prokázal při jednání u dvora.

Nabídl jsem se, že si lehnu na zem, aby mi mohl pohodlněji mluvit do ucha. On však raději chtěl, abych ho při našem jednání držel na ruce. Začal blahopřáním k mé svobodě. Řekl, že by si mohl osobovati o ni jisté zásluhy. A nebýt prý nynějšího stavu věcí u dvora, dodal, nebyl bych jí asi dosáhl tak brzy. „Neboť,“ pravil, „i když se snad zdá cizincům, že říše je v rozkvětu, trpíme dvěma mocnými zly: prudkým rozkolem doma a nebezpečím vpádu velmi silného nepřítele zvenčí. Pokud jde o prvé, musím vám říci, že v této říši jsou již přes sedmdesát úplňků dvě strany, které se navzájem potírají. Jedna se jmenuje Trameksanové a druhá Sameksanové, podle vysokých a nízkých podpatků, jimiž se od sebe odlišují. Tvrdí se sice, že se vysoké podpatky nejlépe shodují s naší starobylou ústavou, avšak ať je tomu jakkoliv, Jeho Veličenstvo rozhodlo, že při správě království a ve všech úřadech, podléhajících koruně, bude používat jenom nízkopodpatníků, což jste zajisté upozoroval. Také jste si jistě všiml, že císařské podpatky Jeho Veličenstva jsou aspoň o jeden drur nižší než všechny ostatní u dvora (drur je asi čtrnáctina palce). Nevraživost mezi oběma stranami dosáhla takového

stupně, že pospolu ani nejedí, ani nepijí, ani spolu nemluví. Počítáme, že Trameksanové čili vysokopodpatníci nás předčí počtem, avšak moc je úplně na naší straně.

Máme obavu, že se Jeho císařská Výsost, korunní princ, trochu kloní k vysokopodpatníkům. Lze aspoň jasně zjistiti, že jeden jeho podpatek je vyšší než druhý, takže při chůzi napadá. A uprostřed těchto domácích nepokojů ohrožuje nás ještě vpád z ostrova Blefusku, což je druhá největší říše vesmíru, téměř tak veliká a mocná jako říše našeho Veličenstva. Pokud jde o vaše tvrzení, že jsou ještě jiná království a státy ve světě, obývaném tvory tak velikými jako jste vy, pochybují o tom naši filosofové velice a spíše se domnívají, že jste spadl s měsíce nebo s jiné hvězdy. Je prý totiž jisto, že by sto smrtelníků vašich rozměru v krátké době zničilo všechnu úrodu a dobytek držav Jeho Veličenstva. Mimo to naše kroniky, jež jsou staré šest tisíc úplňků, nikde se nezmiňují o jiných krajích než o dvou velikých říších, liliputské a blefuskuánské. A tyto dvě mocnosti, jak jsem vám právě chtěl říci, vedou spolu urputnou válku již po třicet šest úplňků.

Válka vznikla z této příčiny: Všeobecně se uznává, že podle prastarého způsobu načíná se vejce, než je sníme, na širším konci. Avšak dědeček nynějšího Veličenstva, ještě jako hoch, chtěl jednou jísti vejce, naklepl je podle starodávného způsobu a náhodou si pořezal prst. Císař, jeho otec, vydal hned nařízení, v němž pod přísnými tresty přikázal všem svým poddaným, aby načínali vejce na tenčím konci.

U lidu vzbudil tento zákon takový odpor, že, jak vypravují kroniky, vypuklo proto šest povstání, v nichž

jeden císař přišel o život a jiný o korunu. Tyto občanské nepokoje byly neustále rozdmychovány vládci blefuskuáriskými. A když byly potlačeny, vyhnanci vždy našli v té říši útočiště. Počítá se, že jedenáct tisíc osob v různých dobách raději podstoupilo smrt, než by svolili načínati vejce na užším konci. Mnoho set tlustých knih bylo o této sporné otázce vydáno. Knihy Širokokončáků byly po dlouhou dobu zakázány a celá strana byla zákonem vyloučena z veřejných úřadů.

Za těchto zmatků císařové blefuskuánští u nás často zakročovali svými vyslanci, obviňující nás, že vyvoláváme náboženský rozkol, proviňující se proti základní nauce našeho velkého proroka Lustroga, kapitola padesátá čtvrtá Blundekralu (což je jejich Alkoran). To však se pokládá za pouhé překrucování textu, neboť ta věta zní: „Nechť všichni pravověrní načínají vejce na vhodném konci.“ A podle mého skromného mínění má se ponechati rozhodnutí o tom, který konec je vhodný, buď svědomí každého jednotlivce, nebo aspoň nejvyššímu úřadu.

Uprchlí Širokokončáci pak získali takovou důvěru na dvoře císaře blefuskuánského a takovou soukromou pomoc a podporu u své strany zde doma, že se vede mezi oběma říšemi již po třicet šest úplňků krvavá válka se střídavým štěstím. Za tu dobu jsme ztratili čtyřicet velkých lodí, mnohem větší počet menších lodic a mimo to třicet tisíc nejlepších námořníků a vojáků. Ztráty nepřítelovy se odhadují o něco výš než naše. Nyní však vyzbrojili početné loďstvo a právě se chystají vyraziti proti nám. A Jeho císařské Veličenstvo, jež ve vaši udatnost a sílu skládá velkou důvěru, mne pověřilo, abych vám tento stav věcí vyložil.“

Požádal jsem ministra, aby tlumočil císaři moji pokornou poslušnost a oznámil mu, že by se podle mého názoru neslušelo, abych se jako cizinec pletl mezi strany, ale že jsem ochoten i s nasazením života chrániti jeho osobu i zemi proti všem útočníkům.

V.

Císařství blefuskuánské je ostrov severovýchodně od Liliputu. Je od něho oddělen pouze průlivem širokým osm set loktů. Dosud jsem jej neviděl, avšak po této zprávě o zamýšleném vpádu jsem se oné části pobřeží vyhýbal. Obával jsem se, aby mne nespatriła nějaká nepřátelská loď, neboť nepřítel o mně dosud nevěděl. Všechny styky mezi oběma říšemi byly po dobu války zakázány pod trestem smrti a lodím bylo zakázáno opustiti přístavy. Oznámil jsem Jeho Veličenstvu svůj plán, jak se zmocniti celého nepřátelského loďstva. Podle zpráv našich zvědů leželo zakotveno v přístavu připraveno vyplouti, jakmile nastane příznivý vítr. Vypsal jsem se nejzkušenějších námořníků na hloubku průlivu, kterou mnohokrát zjistili olovníci. Řekli mi, že za přílivu je uprostřed hluboký sedmdesát glumglufů, což je podle evropské míry asi šest stop, a v ostatních částech nejvýš padesát glumglufů. Sel jsem tedy na severovýchodní pobřeží, naproti Blefusku, lehl jsem si za pahorek, vytáhl svůj kapesní dalekohled a prohlížel si kotvící nepřátelské loďstvo. Skládalo se asi z padesáti válečných lodí a z velikého počtu lodí dopravních. Pak jsem se vrátil domů a objednal jsem si (měl jsem k tomu plnou moc) velké množství co nejsilnějších lan a železných tyčí. Lana byla asi tak silná jako náš balicí motouz a tyče se délkou a tloušťkou rovnaly naší jehlici na pletení. Spletl jsem lana trojmo, aby byla silnější, a železné tyče jsem složil po třech a konce zahrnul v hák. Připevnil jsem padesát háků na lana a vrátil se na severovýchodní pobřeží. Svléknuv kabát, boty a punčochy, vkročil jsem asi půl hodiny před

přilivem do vody ve své kožené kazajce. Brodil jsem se co nejspěšněji a uprostřed jsem asi třicet loktů plaval, až jsem ucítil pŕdu pod nohama. Dorazil jsem k loďstvu za necelou pŕl hodinu.

Nepřítel byl tak vyděšen, když mne spatřil, že všichni vyskákali z lodí a plavali k pobřeží. Tam jich bylo nejméně třicet tisíc duší. Vzal jsem pak své lanoví, upevnil hák do otvoru na pŕdi každé lodi a všechna lana jsem na konci svázal dohromady.

Zatím co jsem takto pracoval, vystřelil na mne nepřítel několik tisíc šípů. Mnohé z nich se mi vetkly do rukou a do obličeje. Kromě toho, že mne prudce bolely, ještě mi pŕekážely v práci. Nejvíce jsem se obával o oči. Nepochybně bych byl o ne pŕišel, kdybych byl náhle neměl šťastný nápad. Mezi jinými drobnými potřebami jsem si ponechal v tajné kapse své brýle, a ty, jak jsem se pŕve zmínil, unikly pozornosti císařských prohledavačů. Ty jsem vyňal a pŕipevnil si co nejpevněji na nos. Takto vyzbrojen pracoval jsem směle dál i pŕes nepřítelovy šípy, které na mne byly stále vystřelovány. Mnohé z nich narazily na sklo mých brýlí, avšak jediný účinek byl, že je trochu pošinuly.

Již jsem si pŕipevnil všechny háky a vzav do ruky uzal, počal jsem táhnouti. Leč ani jediná loď se nehýbala, neboť byly tak pevně drženy kotvami, že mne nejsmělejší část dobrodružství teprve čekala. Proto jsem lano pustil a nechav háky pŕipevněny k lodím, rázně jsem pŕetínal nožem kotevní lana. Pŕi tom jsem dostal asi dvě stě zásahů do obličeje a do rukou. Pak jsem uchopil svázaná lana, k nimž byly pŕipevněny háky, a docela snadno jsem táhl padesát nepřátelských největších válečných lodí za sebou. Blefuskuánští, kteří neměli potuchy, co zamýšlím,

byli nejprve ohromeni úžasem. Viděli mne, jak přetínám lana a mysli, že chci loď vydat na pospas vlnám, aby se o sebe roztržily. Když však viděli, jak se celé loďstvo v pořádku pohybuje a jak je táhnu za sebou, spustili takový žalostivý a zoufalý nářek, že se to nedá ani popsati ani představit. Když jsem se dostal mimo nebezpečí, zastavil jsem se na chvíli, abych si vytahal šípky z rukou a obličej. Natřel jsem se touž mastí, kterou jsem dostal, když jsem sem přišel, jak jsem se již zmínil. Pak jsem si sňal brýle, počkal asi hodinu, až trochu opadne příliv, přebrodil se se svým nákladem i přes střed průlivu a bezpečně dorazil do královského přístavu liliputského.

Císař a celý jeho dvůr stáli na pobřeží a čekali na výsledek tohoto velkého dobrodružství. Viděli, jak se lodi blíží ve velkém polokruhu, mne však dobře neviděli, neboť jsem byl až po prsa ve vodě. Když jsem dospěl až doprostřed průlivu, bylo mne vidět ještě tíže, neboť jsem byl pod vodou až po krk.

Císař usoudil, že jsem se utopil a že se nepřátelské loďstvo blíží se zlým úmyslem. Jeho obavy však zmizely, neboť, jak se průliv stával každým krokem mělčím, přiblížil jsem se brzy na doslech a pozvednuv konec lana, na němž bylo přivázáno celé loďstvo, zvolal jsem velikým hlasem: „Sláva nejmocnějšímu císaři liliputskému.“ Tento veliký vladař mne přijal na pevnině se všemi možnými chválami a na místě mne povýšil na nardaka což je u nich nejvyšší čestný titul.

Jeho Veličenstvo mne pak žádalo, abych, až se naskytne příležitost, přitáhl do jeho přístavů i zbytek nepřátelského loďstva. A byl tak ctížádostivý, že pomýšlel dokonce na to, že si podrobí celé císařství blefuskuánské a učiní je provincií, spravovanou

místokrálem; že zničí uprchlé Širokokončáky a donutí je, aby načínali vejce na užším konci, a tak že se stane jediným vládcem celého světa. Snažil jsem se ho od tohoto záměru odvrátiti mnohými důvody ze zásad politiky i spravedlnosti, a když se o té věci jednalo v radě, moudřejší ministři byli téhož názoru.

Toto mé přímé a smělé prohlášení se tak protivilo úmyslům a politice Jeho císařského Veličenstva, že mi je nikdy neodpustil. Nadhodil to velmi obratně v radě, kde, jak jsem slyšel, aspoň nejmoudřejší svým mlčením naznačovali, že sdílejí můj názor. Ostatní však, kteří byli mými tajnými nepřáteli, nemohli se zdržet nárazek, jimiž nepřímě mířili na mne. A od té doby začaly se mezi Jeho Veličenstvem a klikou ministrů, zlomyslně proti mně zaujatých, kouti pikle, jež propukly za necelé dva měsíce a málem mne úplně zničily.

Asi za tři týdny po této události přišlo z Blefusku slavné poselství a poníženě prosilo o mír. Ten byl brzy uzavřen za podmínek pro našeho císaře velmi výhodných, ale tím nebudu čtenáře unavovati. V poselství bylo šest vyslanců a průvod asi pěti set osob. Jejich příchod byl velmi slavnostní, přiměřený vznešenosti jejich pána a důležitosti poslání. Když byla uzavřena smlouva, při níž jsem jim svým vlivem u dvora prokázal několik dobrých služeb, všechny Jejich Excellence, jimž bylo soukromě řečeno, jak přátelsky jim jsem nakloněn, mi udělali formální návštěvu. Začali mnohými poklonami mé síle a mé šlechetnosti, pozvali mne jménem svého císaře do své říše a prosili mne, abych jim podal několik ukázek své ohromné síly, o níž slyšeli takové divy. Ochotně jsem jim vyhověl, ale podrobnostmi nebudu čtenáře obtěžovati.

Bavil jsem tak chvíli Jejich Excelence k jejich bezmeznému uspokojení a úžasu a pak jsem je poprosil, aby laskavě vyřídili projev mé nejponížejší úcty svému císaři a pánu, jehož slavné ctnosti právem naplnily celý svět podivem a jehož královskou osobu jsem se rozhodl navštívit, než se vrátím do své vlasti.

Také jsem při nejbližší příležitosti požádal našeho císaře, aby mi dal trvalé povolení navštěvovati blefuskuánského císaře. Ráčil mi je dáti, ale, jak bylo jasně vidět, velmi chladně. Neměl jsem tušení o důvodu, až mi jistá osoba důvěrně řekla, že Flimnap a Bolgolam vykládali můj styk s vyslanci jako známku mé nelibosti. Ujišťuji však, že jí mé srdce bylo úplně prosto.

Musím upozorniti, že tito vyslanci se mnou mluvili pomoci tlumočníka, neboť jazyky obou říší se od sebe liší neméně než některé dvě řeči evropské a každý národ se chlubí starobylostí, krásou a silou svého jazyka a pohrdá jazykem svého souseda. Avšak náš císař, maje výhodu, že zajal jejich loďstvo, přinutil je, že podali pověřující listiny a pronesli řeč v jazyku liliputském. A musí se přiznati, že vlivem čilých obchodních styku mezi oběma říšemi, neustálým vzájemným přijímáním uprchlíků a zvykem obou říší, posílali mladé šlechtice a bohaté zemany do druhé říše, aby se vytříbili tím, že poznají svět, lidi a mravy, je jen málo vznešených osob nebo obchodníků a námořníků, bydlících v přímořských krajích, kteří by nedovedli rozmlouvati v obou jazycích. Poznal jsem to po několika týdnech, když jsem šel složit poklonu císaři blefuskuánskému. Tato návštěva, jak budu vyprávět na vhodném místě, byla pro mne událostí velmi šťastnou uprostřed velkých pohrom, nastrojených zlobou mých nepřátel.

VI.

Ačkoliv zamýšlím ponechat si popis této říše pro zvláštní pojednání, přece jsem ochoten uspokojiti zatím zvědavého čtenáře několika všeobecnými rysy.

Poněvadž běžná velikost domorodců je o něco méně než šest palců, je zachován přesně týž poměr i u všech ostatních živočichů, rostlin a stromů. Například nejvyšší koně a volí jsou vysokí čtyři až pět palců, ovce přibližně pul druhého palce. Jejich husy jsou asi tak velké jako u nás vrabci, a tak to jde postupně dolů až k nejmenším tvorům, kteří byli pro můj zrak téměř neviditelní. Příroda však uzpůsobila oči Liliput'anů tak, aby viděli všechny věci, které potřebují. Tito tvorečkové vidí velmi přesně, avšak jen na malou vzdálenost.

Abych ukázal, jak bystrý mají zrak na malou vzdálenost, povím jenom, že jsem se zalíbením pozoroval, jak kuchař oškubával skřivana, který nebyl větší než naše obyčejná moucha, anebo jak mladá dívka navlékala neviditelnou hedvábnou nit do neviditelné jehly. Nejvyšší stromy u nich jsou vysoké asi sedm stop, ale to jsou jen některé stromy ve velkém královském parku. Jejich vrcholku jsem stěží dosáhl zaťatou pěstí. Ostatní rostliny jsou ve stejném poměru. To však ponechávám čtenářově obraznosti.

Povím zatím jen něco málo o jejich vědě, jež u nich vzkvétala už po mnoho věků ve všech oborech. Avšak způsob, jak píší, je velmi zvláštní. Nepíší ani od leva do pravá jako Evropané, ani od pravá do leva jako Arabové. Ba, nepíší ani shora dolů jako Číňané, nýbrž šikmo z rohu do rohu.

Své mrtvé pohřbívají hlavou přímo dolů, poněvadž zastávají názor, že za jedenáct tisíc úplňku všichni zase vstanou. Za tu dobu prý se země (kterou pokládají za rovinu) obrátí horní stranou dolu, takže při vzkříšení budou již pohodově státi na nohou.

Podvod pokládají za větší zločin než krádež, a proto je jen zřídka trestán jinak než smrtí. Uvádějí totiž, že opatrnost a bdělost a docela běžná míra rozumu dovedou ochrániti majetek proti zlodějům, avšak proti vyšší lsti nemá poctivý člověk ochrany. A poněvadž je nezbytné, aby se neustále kupovalo a prodávalo a obchodovalo na úvěr, přišel by poctivý obchodník na mizinu a padouch by byl ve výhodě, kdyby podvod byl dovolen nebo trpěn, anebo kdyby jej zákon nestíhal. Vzpomínám si, jak jsem se jednou přimlouval u krále za zločince, který svého pána připravil o velkou částku peněz, které mu byly svěřeny a s nimiž uprchl. Náhodou jsem Jeho Veličenstvu uváděl jako polehčující okolnost, že to bylo jen zneužití důvěry. Císař pokládal za ohavnost ode mne, že uvádím na obhajobu něco, co zločinu nejvíce přitěžuje. A nedovedl jsem mu věru odpovědět jinak, než všední vytáčkou, že každý národ má jiné zvyky. Přiznávám se však, že jsem se do duše styděl.

Nevděčnost je u nich zločinem hrdelním, což bylo i v jiných zemích, jak víme z knih. Soudí totiž takto: Každý, kdo zlým splácí svému dobrodinci, je nutně obecným nepřítelem ostatního lidstva, od něhož dobrodiní nepřijal. A takový člověk není hoden, aby byl živ.

Zvědavého čtenáře snad bude zajímati, když stručně vyličím své domácí poměry a způsob života v této zemi, kde jsem pobyl devět měsíců a třináct dní. Maje praktické nadání a mimo to hnán nutností, vyrobil jsem si

z největších stromu v královském parku dosti pohodlný stůl a židli. Dvě stě švadlen mi šilo košile a ložní a stolní prádlo z nejsilnější a nejhrubší látky, jakou bylo možno opatřiti, Musily ji však ještě několikanásobně přeložiti, neboť nejtlustší byla jen o málo silnější než závojová látka. Jejich plátno je obyčejně tři palce široké a tři stopy tvoří štůček.

Když mi švadleny braly míru, lehl jsem si na zem, jedna se postavila k mému krku a jiná k noze, napjaly silné lano, jež každá držela za jeden konec a třetí měřila délku pravítkem, dlouhým jeden palec. Pak mi změřily palec pravé ruky a víc nepotřebovaly. Vypočetly si totiž, že dvakrát kolem palce je tolik, kolik jednou kolem zápěstí, a tak dále až ke krku a pasu.

Podle mé staré košile, kterou jsem jim rozestřel po zemi na vzor, ušily mi přesně novou.

Podobně mi tři sta krejčí šilo šaty. Našli si však jiný způsob, jak mi vzíti míru. Klekl jsem si a oni vztyčili žebřík od země až k mé šíji. Na tento žebřík jeden z nich vystoupil a spustil olovnici od mého límce k podlaze, což byla právě délka mého kabátu. Pas a rukávy jsem si však změřil sám. Když byly šaty ušity v mém domě (neboť ani do jejich největšího domu by se byly nevešly), vypadaly jako našívaná příkrývka, jaké u nás dělají dámy, jenže mé šaty byly jednobarevné.

Měl jsem tři sta kuchařů, kteří mi připravovali jídla a bydleli v malých pohodlných chýších kolem mého domu i se svými rodinami. Každý mi připravoval dvě míly. Brával jsem dvacet číšníků do ruky a postavil je na stůl. Sto dalších mi posluhovalo dole na zemi, někteří s mísami masa, jiní se soudky vína a jiných nápojů, jež nosili na ramenou.

Číšníci, kteří byli nahoře, to vše postupně vytahovali, jak jsem potřeboval, a to velmi důmyslně pomocí lan, jako my Evropané čerpáme ve vědrech vodu ze studny.

Jedna mísa jejich masa vydala dobré sousto a soudek jejich nápoje stačil na slušný doušek. Jejich skopové se svou chutí nevyrovná našemu, ale hovězí je výborné.

Dostal jsem jednou takový kus svíčkové, že jsem musil kousnout třikrát; to však je vzácnost. Moji sluhové žasli, když viděli, jak ji jím celou i s kostmi a se vším, jako se u nás jedí skřivánčí stehýnka. Jejich husy a krocany jsem obvykle jedl celé najednou a musím uznati, že jsou mnohem lepší než u nás. Jejich drobnější drůbež jsem nabíral na špičku nože po dvaceti nebo třiceti najednou.

Jednou Jeho císařské Veličenstvo, jež bylo zpraveno o mém způsobu života, projevilo přání, že by byl velmi šťasten (jak se ráčil vyjádřiti), kdyby se svou královskou chotí a s princí a princeznami mohl se mnou obědvati.

Opravdu přišli a já jsem je posadil do křesel na stůl zrovna proti sobě i s jejich průvodem. Byl přítomen i ministr financí Flimnap se svou bílou holí. A všiml jsem si, že se na mne často kysele dívá. Schválně jsem dělal, jako bych si toho nevšímal, ba jedl jsem víc než obvykle, abych naplnil dvůr úžasem.

Mám jisté soukromé důvody k domněnce, že tato návštěva Jeho Veličenstva dala Flimnapovi příležitost, aby mne u svého pána očernil. Tento ministr byl od počátku mým tajným nepřitelem, ač se navenek ke mně choval tak přívětivě, že se to ani neshodovalo s jeho mrzoutskou povahou.

Vykládal králi, že stav pokladny je špatný; že si musil vypůjčiti peníze na vysoký úrok; že zkrátka jsem Jeho

Veličenstvo stál přes pul druhého milionu sprugů (což je jejich nejvyšší zlatá mince, asi tak tlustá jako staniol), a že by konec konců bylo radno, aby císař použil první vhodné příležitosti a propustil mne.

VII.

Než počnu líčiti, jak jsem opustil toto království, bude snad vhodno podati čtenáři zprávu o tajných piklech, jež se proti mně kuly již po dva měsíce.

Až do té doby jsem po celý život neměl co činiti s panovnickými dvory, neboť jsem k nim neměl přístup pro své nízké postavení. Právě když jsem se chystal, že vykonám návštěvu u císaře blefuskuánského, přibyla ke mně význačná osobnost od dvora, již jsem prokázal dobré služby, když byla v krajní nemilosti u Jeho císařského Veličenstva. Přišla velmi tajně večer a v uzavřených nosítkách, a aniž oznámila své jméno, žádala o slyšení. Nosiči byli posláni pryč. Dal jsem nosítka i s Jeho Milostí do kapsy a nařídil spolehlivému sluhovi, aby říkal, že mi není dobře a že jsem ulehl na lože. Pak jsem uzamkl domovní dveře, postavil podle zvyku nosítka na stůl a posadil se vedle.

Když jsme vyměnili obvyklé pozdravení, všiml jsem si, že obličej Jeho Milosti má velmi starostlivý výraz. Tázal jsem se ho po příčině, a tu mne žádal, abych ho trpělivě vyslechl, neboť věc se prý úzce dotýká mé cti a mého života. Zaznamenal jsem si jeho řeč, hned jakmile ode mne odešel. Její obsah byl tento:

„Musím vám říci,“ pravil, „že v poslední době bylo kvůli vám svoláno co nejtajněji několik schůzí rady. A jsou tomu teprve dva dny, co Jeho Veličenstvo dospělo k pevnému rozhodnutí.

Je vám dobře známo, že Skyreš Bolgolam (*galbet* čili velkoadmirál) je vaším zapřísáhlým nepřítelem téměř od té chvíle, kdy jste přišel. Jeho původní pohnutky neznám.

Avšak jeho nenávisť velmi vzrostla po vašem velkém úspěchu proti Blefusku, jímž je jeho admirálská sláva zastíněna. Ve spolku s Flimnapem, ministrem pokladu, s generálem Limnokem, komořím Lalkonem a nejvyšším sudím Balmuffem vypracoval tento pán proti vám obžalobu z velezrady a jiných hrdelních zločinů.“

Tato předmluva vzbudila ve mně takovou nevoli – neboť jsem si byl vědom svých zásluh a své nevinu – že jsem ho již chtěl přerušiti, ale on mne snažně prosil, abych mlčel. A pokračoval takto:

„Z vděčnosti za služby, jež jste mi prokázal, opatřil jsem si zprávy o celém soudním řízení a opis obžaloby. Dal jsem tím v sázku svou hlavu, jen abych vám prokázal službu.

*Články obžaloby proti Quinbusu
Flestrinovi,
Muži-hoře:*

Článek 1.

Když řečený Quinbus Flestrin dopravil císařské loďstvo blefuskuánské do královského přístavu a byl vyzván Jeho císařským Veličenstvem, aby se zmocnil všech zbývajících lodí řečeného císařství blefuskuánského a učinil z té říše provincii, jež by byla nadále spravována místokrálem a aby vyhubil a pobil nejen uprchlé Širokokončáky, ale i všechny lidi v říši, kteří se okamžitě nevzdají širokokončáckého bludu, tu on, řečený Flestrin, dopustil se věrolomné zrady na nejmilostivějším a nejjasnějším císařském Veličenstvu. Žádal totiž Jeho císařské Veličenstvo, aby byl uvedeně

povinnosti zproštěn, a to pod záminkou, že nechce znásilňovati svědomí ani ničití život nevinného lidu.

Článek 2.

Když přišli jistí vyslanci od dvora blefuskuánského, aby na dvoře Jeho Veličenstva prosili o mír, tu on, řečený Flestrin, dopustil se věrolomné zrady. Pomáhal totiž řečeným vyslancům, naváděl je, utěšoval a bavil, ačkoliv věděl, že to jsou služebníci panovníka, který byl ještě nedávno přímým nepřítelem Jeho císařského Veličenstva a vedl otevřenou válku proti řečenému Veličenstvu.

Článek 3.

V rozporu s povinnostmi věrného poddaného chystá se nyní řečený Quinbus Flestrin podniknouti cestu ke dvoru císařství blefuskuánského, k čemuž dostal jen ústní svolení Jeho císařského Veličenstva. Pod rouškou řečeného povolení zamýšlí věrolomně a zrádně podniknouti řečenou cestu, aby pomáhal císaři blefuskuánskému, těšil jej a bavil, ač tento panovník byl do nedávna nepřítelem Jeho císařského Veličenstva a vedl proti němu otevřenou válku.

Článků je ještě více, ale tyto, z nichž jsem vám přečetl výtah, jsou nejdůležitější.

Musí se uznati, že při mnohých rozpravách o této obžalobě Jeho Veličenstvo jevílo značnou mírnost. Často poukazoval na služby, jež jste mu prokázal a snažil se pro vaše zločiny naléztí polehčující okolnosti. Ministr pokladu a admirál naléhali, abyste byl odsouzen k nejbolestnější a nejpotupnější smrti, totiž aby váš dům byl v noci zapálen a dvacet tisíc mužů pod velením

generála aby vám střílelo otrávené šípy do obličeje a do rukou. Někteří z vašich sluhů měli dostat tajný rozkaz, aby pokropili vaše prádlo jedovatou tekutinou, takže byste si sám rval kůži s těla a zemřel v nejkřutějších mukách. Generál byl téhož názoru a po dlouhou dobu byla většina proti vám. Avšak Jeho Veličenstvo se rozhodlo zachrániti vám, možno-li, aspoň holý život, a na konec získalo na svou stranu komořího.

Potom císař vyzval Reldresala, svého ministra soukromých záležitostí, který se vždy osvědčil jako váš věrný přítel, aby vyslovil svůj názor. On to také učinil a ukázal se hodným dobrého mínění, jež o něm máte. Připustil, že vaše zločiny jsou velké, ale zastával, že je možno ještě býti milosrdný. Je prý to nejchvalitebnější vladařská ctnost, pro niž Jeho Veličenstvo právem bylo oslavováno. Právil, že přátelství mezi ním a vámi bylo celému světu tak dobře známo, že by jej slavný soudní sbor mohl podezřívat ze stranictví. Avšak poslušen rozkazu, který dostal, řekne prý otevřeně svůj názor.

Kdyby prý se Jeho Veličenstvo pro vaše služby a ze své vlastní milosrdné povahy rozhodlo ušetřiti vašeho života a dalo vám jen vyloupnouti obě oči, bylo by prý tímto způsobem podle jeho skromného názoru učiněno spravedlnosti jistou měrou zadost a celý svět by chválil císařovu mírnost i spravedlivý a šlechetný postup těch, kteří mají čest být jeho rádci. Ztráta obou očí nebyla by prý ještě na závalu vaší tělesné síle, již byste byl nadále Jeho Veličenstvu užitečný. Že prý slepota zvyšuje odvahu, neboť nám zatajuje nebezpečí. Že strach o oči byl pro vás největší obtíž, když jste k nám vlekl

nepřátelské loďstvo. A stačilo prý by vám, dívati se očima ministrů, když tak činí i největší panovníci.

Tento návrh se setkal s naprostým nesouhlasem celého poradního sboru. Admirál Bolgolah se nedovedl ovládnouti. Vztekle povstal a pravil, že se diví, jak se pan ministr odvažuje vysloviti návrh, aby byl uchován život zrádce. Ze služby, které jste vykonal, vašim zločinům nejvíc přitěžují, díváme-li se na ně s hlediska státního zájmu. Táž síla, jež vám umožnila táhnouti nepřátelské loďstvo k nám, mohla by vám posloužiti, abyste je při nejmenší nespokojenosti zase odvedl zpět. Má prý dobré důvody, aby se domníval, že jste v srdci Širokokončákem. A protože prý zrada počíná v srdci dříve než se projeví činy, vznáší proti vám obžalobu ze zrady a trvá na tom, abyste byl popraven.

Ministr pokladu byl téhož názoru. Poukázal na to, do jaké tísně se dostal důchod Jeho Veličenstva náklady na vaše vydržování, a že se toto zatížení brzy stane nesnesitelným. Že návrh ministrův, aby vám byly vyloupnuty oči, tomuto zlu nejen neodpomůže, ba pravděpodobně je ještě zvětší. Všeobecně prý se ví, že se oslepují některé druhy drůbeže, aby více žraly a rychleji tloustly. Že Jeho posvátné Veličenstvo a rada, kteří jsou vašimi soudci, jsou ve svědomí plně přesvědčeni o vaší vině, a to prý je dostatečným důvodem, abyste byl odsouzen k smrti bez formálních důkazů, jak je žádá přísné znění zákona.

Jeho císařské Veličenstvo však bylo pevně rozhodnuto proti hrdelnímu trestu a ráčilo milostivě říci, že pokládá-li zrada ztrátu očí za příliš mírný trest, může se pak k němu připojit ještě jiný. Ale váš ministerský přítel se znovu pokorně hlásil o slovo. Na námitku ministra

pokladu, že totiž vaše výživa je velkým břemenem pro Jeho Veličenstvo, odpověděl, že Jeho Excellence, jež může naložit s císařským důchodem podle svého uvážení, může onomu zlu snadno zabránit, bude-li postupně zmenšovati počet vašeho služebnictva. Nedostatkem jídla pak zeslábnete, sejdete a ztratíte chuť, takže zahynete za několik měsíců. A také by prý zápach z vaší mrtvoly nebyl tak nebezpečný, kdyby se víc než o polovinu zmenšila. Hned po vaší smrti by pět nebo šest tisíc poddaných Jeho Veličenstva osekalo s vašich kostí maso ve dvou nebo třech dnech, odvezlo je na nákladních vozech a zakopalo na vzdálených místech, aby se předešlo moru. Kostra by se mohla zachovati na památku pro obdiv potomstvu.

Tak bylo velkým přátelstvím ministrovým ve věci dosaženo kompromisu. Bylo přísně nařízeno, že plán umořiti vás postupně hladem má být zachován v tajnosti. Rozsudek, znějící na vyloupnutí očí, byl zanesen do knih. Všichni s tím souhlasili, mimo admirála Bolgolama, jenž je stvůrou císařovny a byl jí neustále popouzen, aby trval na vaší smrti.

Za tři dny bude váš přítel poslán k vám do domu, aby vám přečetl články obžaloby. Zároveň vás má upozornit na laskavost a přízeň Jeho Veličenstva a jeho rady, že vás odsuzují jen ke ztrátě očí, čemuž se, jak je Jeho Veličenstvo přesvědčeno, podrobíte vděčně a pokorně. Operace se zúčastní dvacet chirurgů Jeho Veličenstva, aby byla dobře provedena. Vykoná se tak, že si lehnete na zem a do očních bulv vám budou vstřelovány šípy s ostrými hroty.

Ponechávám vašemu vlastnímu rozumu, jaká opatření podniknete. Abych se vyhnul podezření, musím se ihned

vrátiti stejně, tajně jako jsem přišel.“ Jeho Milost tak učinila a já jsem zůstal sám se svými pochybami a rozpaky.

Nynější panovník a jeho ministři zavedli na dvoře zvláštní zvyk, odlišný, jak jsem se dověděl, od zvyků doby dřívější. Když se dvůr usnesl na nějaké kruté popravě, buď aby vyhověl nevraživosti císařově, nebo zlobě některého milce, císař vždy měl řeč před celou radou, v níž mluvil o své laskavosti a mírnosti jako o vlastnostech známých a uznávaných na celém světě. Tato řeč byla ihned rozšířena po celém království. A nic nepoděsilo lid tolik, jako tyto chvály na milosrdenství Jeho Veličenstva. Vypozorovalo se totiž, že čím byly tyto chvály delší a důraznější, tím nelidštější byl trest a tím nevinnější byl člověk trestaný.

Pokud jde o mne, musím přiznati, že jsem ani rodem, ani výchovou nebyl určen pro službu u dvora, a posuzoval jsem tedy věci tak špatně, že jsem vůbec nedovedl pochopiti mírnost a laskavost tohoto rozsudku. Naopak pokládal jsem jej (snad mylně) spíše za přísný než mírný.

Někdy jsem myslel, že požádám o soud. Nemohl jsem sice popřít skutečnosti, uvedené v některých člancích žaloby, ale přesto jsem doufal, že připustí polehčující okolnosti. Neodvážil jsem se však spolehnouti na tak nebezpečné rozhodnutí za tak napjatých okolností a proti tak mocným nepřátelům. Jednu chvíli jsem měl tisíc chutí postavit se na odpor, neboť, pokud jsem měl svobodu, celá moc říše by nestačila, aby mne porazila, a mohl jsem snadno kameny rozmetati hlavní město. Avšak brzy jsem tento úmysl s hrůzou zavrhl, neboť jsem si vzpomněl na přísahu, kterou jsem složil císaři, na projevy jeho přízně a

na vysoký titul nardaka, jež mi udělil. Také jsem se ještě tak rychle nenaučil dvořanské vděčnosti, abych si sám namluvil, že mne nynější přísnost Jeho Veličenstva zbavuje všech minulých závazků.

Konec konců jsem se ustálil na rozhodnutí, pro něž mi pravděpodobně budou činěny výtky, a ne neprávem. Přiznávám se totiž, že za zachovám svých očí a tedy i svobody vděčím své velké nerozvážnosti a nedostatku zkušenosti. Kdybych byl tehdy znal povahu vládců a ministrů tak, jak jsem ji znal později na mnohých jiných dvorech, a způsob, jak zacházejí se zločinci mnohem méně škodlivými než já, byl bych se velmi rychle a ochotně podrobil trestu tak mírnému.

Já jsem se však nechal strhnouti mladickou prchlivostí. Maje svolení Jeho císařského Veličenstva vykonati návštěvu císaři blefuskuánskému, použil jsem té příležitosti dříve, než uplynuly ony tři dny, a oznámil jsem dopisem svému ministerskému příteli, že jsem se rozhodl vydati se ráno do Blefusku podle dovolení, jehož se mi dostalo.

Nečekaje na odpověď, šel jsem na tu stranu ostrova, kde kotvilo naše loďstvo. Uchopil jsem velkou válečnou loď, připevnil k přídi lano a zvednuv kotvy svlékl jsem se, dal šaty (i s příkrývkou, kterou jsem si přinesl pod paží) do lodi a táhl ji za sebou dílem se brodě, dílem plávaje, až jsem dorazil do královského přístavu v Blefusku.

Tam mne lid již očekával. Dali mne dva průvodce, aby mne zavedli do hlavního města téhož jména. Držel jsem je na rukou, až jsme přišli asi na dvě stě loktů od brány. Pak jsem je požádal, aby oznámili můj příchod

některému z ministrů a uvědomili jej, že tam čekám na rozkazy Jeho Veličenstva.

Asi za hodinu jsem dostal odpověď, že Jeho Veličenstvo mne jde uvítat v doprovodu královské rodiny a vysokých hodnostářů dvora. Popošel jsem ještě o sto loktů. Císař a jeho družina sestoupili s koní, císařovna a dámy z kočárů. Nepozoroval jsem, že by měli jaký strach nebo obavy. Lehl jsem si na zem, abych políbil Jeho Veličenstvu a císařovně ruku. Řekl jsem Jeho Veličenstvu, že přicházím věren svému slibu a s povolením svého císaře a pána, abych měl čest viděti tak mocného vladaře a nabídl mu všechny služby, pokud jsou v souhlasu s povinnostmi k mému vlastnímu panovníkovi. Nezmínil jsem se ani slovem o své nemilosti, poněvadž jsem dotud o ní nebyl úředně zpraven a mohl jsem tedy předstírat, že o jakémkoli podobném úmyslu vůbec nic nevím. A také jsem se nedomníval, že císař tajemství vyjeví, pokud jsem mimo jeho moc. Brzy se však ukázalo, že jsem se v tom mýlil.

Nebudu čtenáře obtěžovati podrobným líčením svého přijetí u dvora. Odpovídalo šlechtivosti tak velkého vládce. Ani nebudu vyprávěti o nesnázích, v nichž jsem byl, nemaje ani domu, ani lože, takže jsem byl nucen ležet na zemi zabalen jen do přikrývky.

VIII.

Tři dny po příchodu jsem si ze zvědavosti vyšel na severovýchodní pobřeží ostrova a zpozoroval tam, že asi půl míle od břehu je něco, co vypadá jako převrácený člun. Zul jsem boty a punčochy, přebrodiv jsem dvě až tři sta loktů a shledal, že příliv žene předmět blíž ke mně. A pak jsem již jasně viděl, že je to skutečný člun, který asi nějaká loď v bouři ztratila.

Vrátil jsem se ihned do města a žádal Jeho císařské Veličenstvo, aby mi půjčilo dvacet největších lodí z těch, jež mu zbyly po ztrátě loďstva, a tři tisíce námořníků pod velením viceadmirála. Toto loďstvo plulo podél pobřeží, kdežto já jsem šel nejkratší cestou na místo, kde jsem prve objevil člun. Zjistil jsem, že jej příliv zanesl ještě blíže. Námořníci byli všichni opatřeni lanovým, jež jsem napřed spletl, aby mělo dostatečnou sílu.

Když lodi připluly, svlékl jsem se a přebrodiv se až na sto loktů od člunu. Zbývající vzdálenost jsem již musil přeplavati. Námořníci mi hodili konec lana, jež jsem přivázal ke kruhu na přídi člunu. Druhý konec jsem připevnil k jedné válečné lodi. Zjistil jsem však, že všechna má námaha byla marná. Nedosáhl jsem totiž na dno, takže jsem nemohl pracovati. V této tísní byl jsem nucen plavati vzadu a postrkovati člun co nejrychleji jednou rukou kupředu. Příliv mi byl příznivý, takže jsem se brzy dostal tak daleko, že jsem dosáhl dna a měl bradu nad vodou.

Odpočinul jsem si dvě nebo tři minuty, pak jsem zas člun postrčil., a tak pořád, až mi moře sahalo jen k podpaží. A poněvadž nyní byla nejnamáhavější část

práce vykonána, vzal jsem ostatní svá lana, jež byla uložena v jedné z lodí, a připevnil je jednak ke člunu, jednak k devíti lodím, jež mne provázely. Vítr byl příznivý, námořníci táhli a já postrkoval, až jsme se dostali na čtyřicet loktů od pobřeží. Tam jsem počkal, až příliv opadne, dostal jsem se k člunu po suchu a s pomocí dvou tisíc mužů s lany a stroji podařilo se mi obrátiti člun dnem dolů. Shledal jsem, že je jen nepatrně poškozen.

Nebudu čtenáře obtěžovati nesnáze, s nimiž jsem musil zápasiti, abych pomocí jakýchs takýchs vesel, jež mi daly deset dní práce, dostal člun do blefuskuánského královského přístavu. Tam na mne již čekal veliký zástup lidí, plný úžasu při pohledu na tak ohromnou loď. Řekl jsem císaři, že mi šťastná náhoda přinesla do cesty tento člun, jenž mne odveze na některé místo, odkud bych se mohl vrátit do vlasti. Prosil jsem Jeho Veličenstvo, aby mi byly poskytnuty potřeby pro vybavení lodi a aby mi dovolil odplouti. Po jistém laskavém domlouvám to ráčil slíbiti.

Velmi jsem se divil, že jsem po celou tu dobu neslyšel o žádném spěšném poslu, vyslaném naším císařem kvůli mně ke dvoru blefuskuánskému. Později však mi bylo soukromě dáno najevo, že Jeho císařské Veličenstvo ani netušilo, že vím o jeho úmyslech, a bylo přesvědčeno, že jsem odjel do Blefusku jen podle svého slibu a s císařovým všeobecně známým dovolením, a že se vrátím za několik dní, jakmile vykonám obřadní návštěvu.

Posléze však v něm má dlouhá nepřítomnost vzbudila obavy. Po poradě s ministrem financí a s ostatními tajnými rádci byla vyslána význačná osobnost s opisem článků, znějících proti mně. Tento vyslanec měl pokyny, aby vylíčil císaři blefuskuánskému velkou shovívavost

svého pána, jenž se spokojil s tím, že mne potrestá jen ztrátou očí. Že jsem prchl před spravedlností a nevrátili se do dvou hodin, budu prý zbaven titulu nardaka a prohlášen zrádce. Vyslanec dále připojil, že jeho pán doufá, že v zájmu míru a přátelství mezi oběma říšemi jeho blefuskuánský bratrský panovník vydá rozkazy, abych byl spoután na rukou a na nohou a poslán zpět do Liliputská, kde budu potrestán jako zrádce.

Císař blefuskuánský vyhradil si tři dny na porady a pak poslal odpověď, skládající se z mnoha zdvořilostí a omluv. Pokud se týče mého spoutání, pravil, že jeho bratr dobře ví, že to je nemožné. Že jsem ho sice popravil o loďstvo, že však je mi zavázán vděčností za mnohé dobré služby při jednání o mír. Že se však oběma Jejich Veličenstvům brzy uleví, neboť jsem našel u pobřeží ohromnou loď, jež mne unese na moři. Dal prý již rozkaz, aby byla za mé pomoci a vedení vybavena a doufá prý, že za několik málo týdnů budou již obě říše zbaveny tak nesnesitelného břemene.

S touto odpovědí vrátil se vyslanec do Liliputu. Císař blefuskuánský mi pak vyprávěl vše, co se událo, a zároveň mi nabídl (avšak přísně důvěrně) svou milostivou ochranu, kdybych zůstal v jeho službách. Věřil jsem sice, že to myslí upřímně, avšak byl jsem rozhodnut nikdy již nedůvěřovati panovníkům a ministrům, kde se jen bez toho obejdu. Vyslovil jsem mu tedy patřičné díky za jeho příznivé úmysly a pokorně ho prosil, aby mne propustil. Řekl jsem mu, že když již náhoda, ať šťastná či nešťastná, mi přinesla do cesty člun, rozhodl jsem se raději se odvážiti na oceán, než abych byl příčinou neshody mezi dvěma tak mocnými vládci. A nepozoroval jsem, že by to císaře mrzelo, ba

zjistil jsem podle jisté příhody, že je mému rozhodnutí velmi rád, stejně jako většina jeho ministrů.

Tyto úvahy mne pohnuly k tomu, že jsem svůj odjezd urychlil víc, než jsem původně zamýšlel. Dvůr, který již na můj odchod netrpělivě čekal, mi ochotně pomáhal. Pět set dělníků pracovalo, aby mi vyrobili pro člun dvě plachty podle mého návodu z nejsilnějšího plátna třináctkrát přeloženého. Já jsem se namáhal vyrobiť lana, splétaje dvacet až třicet jejich nejsilnějších lan. Velký kámen, který jsem po dlouhém hledání náhodou našel na pobřeží, sloužil mi za kotvu. Na natírání lodi a na jiné účely jsem měl lůj z tří set krav. Neuvěřitelnou práci jsem si dal s poražením několika největších stromů na vesla a na stožáry. Pomáhali mi při tom vydatně tesaři Jeho Veličenstva, kteří mi je pomohli ohoblovati, když jsem byl hotov s hrubou prací.

Asi za měsíc, když bylo vše připraveno, žádal jsem Jeho Veličenstvo, aby mi oznámil své rozkazy, a že se chci rozloučiti. Císař a královská rodina vyšli z paláce. Lehl jsem si na tvář, abych mu políbil ruku, kterou mi velmi milostivě podal. Stejně učinila i císařovna a mladí královští princové. Jeho Veličenstvo mi darovalo padesát peněženek, z nichž každá obsahovala dvě stě sprugů. Také mi dal svůj obraz v životní velikosti. Ten jsem si hned schoval do rukavice, aby se nepoškodil. Obřadů při mém loučení bylo tolik, že jimi teď čtenáře nebudu obtěžovati.

Zásobil jsem člun stem poražených volů a třemi sty ovci, přiměřeným množstvím chleba a nápojů a takovým množstvím hotových pokrmů, kolik jich čtyři sta kuchařů bylo s to připravit. Vzal jsem také šest živých krav a dva býky a stejný počet ovcí a beranů. Chtěl jsem je přivézt

do vlasti a rozšířiti tam jejích chov. Jako krmivo pro ně jsem vzal na palubu řádnou otep sena a pytel obilí. Rád bych byl s sebou vzal tucet domorodců, to však císař za žádnou cenu nechtěl dovolit. A Jeho Veličenstvo nejen dalo důkladně prohlédat mé kapsy, ale ještě mne zavázalo čestným slovem, že neodvezu žádného z jeho poddaných, leda s jejich svolením a na přání.

Když jsem si takto vše co nejlépe připravil, vyplul jsem 24. září 1701 v šest hodin ráno na moře. A když jsem urazil asi čtyři míle k severu při jihovýchodním větru, objevil jsem o šesté večer malý ostrov asi půl míle na severozápad. Připlul jsem k němu a zakotvil na závětrné straně ostrova. Zdál se neobydlený. Pak jsem se občerstvil jídlem a ulehl. Spal jsem dobře a hádám aspoň šest hodin, neboť jsem se probudil dvě hodiny před svítáním.

Noc byla jasná. Posnídal jsem ještě před východem slunce. Pak jsem zvedl kotvu a plul za příznivého větru stejným směrem jako předešlého dne. Řídil jsem se při tom svým kapesním kompasem. Mým úmyslem bylo dosáhnouti pokud možno jednoho z oněch ostrovů, jež leží na severovýchod od Tasmánie.

Toho dne jsem nespatřil nic. Avšak příštího dne asi ve tři odpoledne, když jsem podle odhadu urazil již čtyřiaadvacet mil od ostrova Blefusku, spatřil jsem plachetnici plující k jihovýchodu. Já jsem musil plout k východu.

Pozdravil jsem ji, avšak nedostal jsem odpovědi. Shledal jsem však, že ji doháním, neboť vítr se zmírnil. Plul jsem co nejrychleji. Asi za půl hodiny mne spatřila, pak vyvěsila vlajku a vypálila z děla. Není snadné vyjádřiti, jakou jsem měl radost z nenadálé naděje, že

ještě jednou spatřím svou milovanou vlast a své drahé, jež jsem tam zanechal.

Lod' stáhla plachty a tak jsem jí dosáhl mezi pátou a šestou hodinou večerní dne 26. září. Vzal jsem si své krávy a ovce do kapes a vystoupil na palubu s celým svým malým nákladem zásob. Byla to obchodní loď, vracející se z Japonska severními a jižními moři. Kapitánem na ní byl Jan Biddel z Debtfordu, velmi zdvořilý pán a znamenitý námořník.

Byli jsme nyní na třicátém stupni jižní šířky. Posádka lodi čítala asi padesát mužů a mezi nimi jsem našel starého kamaráda, jistého Petra Williamse, jenž kapitánovi o mně podal příznivý posudek. Tento pán byl ke mně velmi laskav a prosil mne, abych mu řekl, kde jsem se v poslední době zdržoval a kam pluji. Řekl jsem mu to několika slovy, ale on myslel, že šílím a že jsem se z nebezpečí, jež jsem přestál, pomátl na rozum. Vytáhl jsem tedy z kapsy svůj černý skot a brav, a tím se po velikém divení bezpečně přesvědčil o mé pravdomluvnosti. Pak jsem mu ukázal zlaté peníze od císaře blefuskuánského a obraz Jeho Veličenstva v životní velikosti a ještě jiné podivuhodnosti té země. Dal jsem mu dvě peněženky, každou s dvěma sty sprugy, a slíbil jsem mu, že mu ve vlasti věnuji darem krávu a ovci.

Nebudu čtenáře obtěžovati podrobným líčením cesty, jež byla většinou velmi šťastná. Připluli jsme do Downsu 13. dubna 1702. Stihla mě jen jedna nehoda, že mi totiž krysy na lodi odnesly jednu ovci. Našel jsem její kosti v díře, maso však s nich bylo úplně ohlodáno. Ostatní dobytek jsem dostal bezpečně na pobřeží. Pustil jsem jej na pastvu na trávník u Greenwiche. Pásl se na jemné trávě s velkou chutí, ač jsem se vždy obával opaku. A

také by se mi nebylo podařilo uchovat je na živu po tak dlouhé cestě, kdyby mi kapitán nebyl poskytl své nejlepší suchary. Rozemletý na prach a smíšený s vodou byly jedinou potravou mého dobytka. Za tu krátkou dobu, co jsem se zdržel ve vlasti, vydělal jsem si hezké peníze tím, že jsem svůj dobytek ukazoval šlechticům a jiným osobám. Než jsem se vydal na druhou cestu, prodal jsem je za šest set liber. Od té doby, co jsem se naposled vrátil, vzrostl jejich chov znamenitě, zvláště chov ovcí. Doufám, že to nemálo prospěje našemu vlnářskému průmyslu, neboť mají jemné rouno. Zůstal jsem u rodiny jen dva měsíce, neboť má nenasytná touha po poznání cizích krajů mi nedala, abych se zdržel déle. Nechal jsem manželce patnáct set liber a ubytoval ji v hezkém domku v Redriffu. Zbývající majetek jsem si vzal s sebou, částečně v penězích a částečně ve zboží. Doufal jsem, že svůj majetek rozmnožím. Můj nejstarší strýc Jan mi odkázal statek u Eppingu, jenž vynášel asi třicet liber ročně. Měl jsem také dlouhodobý nájem hostince „U černého býka“, jenž nesl také tolik. Nebylo tedy nebezpečí, že bych nechal rodinu obci na krku. Můj syn Jeníček, pojmenovaný tak po svém strýci, chodil do střední školy a měl se čile k světu. Dcerka Bětuška (jež je nyní dobře vdána a má děti) chodila tenkrát do šití. Rozloučil jsem se s manželkou, s hochem a s děvčátkem – slzy tekly na obou stranách a vstoupil na palubu lodi *Dobrodruh*. Byla to obchodní loď o třech stech tunách, plující do Suraku. Zpráva o této plavbě však již patří do druhé části mých cest.

Díl druhý

CESTA DO BROBDINGNAGU

I.

Byl jsem už povahou a osudem odsouzen k životu činorodému a neklidnému, a proto jsem již za dva měsíce po návratu opět opustil svou vlast. Dne 20. června roku 1702 jsem v Downsů vstoupil na loď *Dobrodruh*. Jejím velitelem byl kapitán Jan Nickolas, původem z Cornwallu, a plula do Suraku. Měli jsme velmi příznivý vítr až k Mysu dobré naděje, kde jsme přistáli, abychom se zásobili čerstvou vodou. Našli jsme však v lodi trhlinu a proto jsme vyložili náklad a přezimovali tam. Kapitán onemocněl zimnicí, takže jsme nemohli odplouti z Mysu až koncem března. Pak jsme vypluli a měli dobrou plavbu až za průliv Mozambický. Když však jsme se dostali na sever od Madagaskaru asi na pátý stupeň jižní šířky, tu větry, jež, jak známo, na těchto mořích vanou od začátku prosince až do počátku května stejnoměrně od severozápadu, začaly dne 19. dubna vanouti s mnohem větší prudkostí a více od západu než obyčejně. Trvalo to celkem dvacet dnů a za tu dobu jsme byli zahnáni poněkud na východ od Moluckých ostrovů a asi tři stupně severněji od směru plavby. Vypočítal to náš kapitán podle měření dne 2. května, kdy ustal vítr a nastalo naprosté bezvětří. Nemálo jsem se z toho radoval. Avšak náš kapitán, který byl velmi zkušený v plavbě po těchto mořích, nás vyzval, abychom se připravili na bouři. Bouře skutečně přišla příštího dne, neboť začal váti vítr, zvaný jižní monsun, jenž brzy vzrostl v prudkou vichřici.

Za této bouře, po níž následoval silný západní vítr, byli jsme zaneseni podle mého odhadu asi pět set mil na

východ, takže ani nejstarší námořník na lodi nedovedl říci, v které části světa jsme. Se zásobami jsme na tom byli dobře, loď byla bez pohromy a mužstvo úplně zdrávo. Měli jsme však nejvyšší nouzi o vodu. Pokládali jsme za nejlepší, poplujeme-li dál stejným směrem, neboť kdybychom se dali více na sever, dostali bychom se k severozápadním krajům Velkého Tatarska a do Ledového moře.

Dne 16. června roku 1703 plavčík na hlavním stěžni objevil zemi. Sedmnáctého jsme již jasně spatřili velký ostrov nebo pevninu (neboť jsme nevěděli, co to je). Na jižní straně vybíhala do moře úzká šíje, jež tvořila zátoku příliš mělkou pro loď o větší nosnosti než sto tun. Zakotvili jsme asi míli od zátoky a kapitán poslal na velkém člunu dvanáct dobře ozbrojených mužů, aby se pokusili nalézt vodu. Vyžádal jsem si dovolení, abych směl jít s nimi prozkoumat krajinu a objeviti tam, co se objeviti dá.

Když jsme přistáli, neviděli jsme ani řeky, ani studánky, a ani stopy po obyvatelích. Naši muži se proto rozešli po pobřeží, aby hledali sladkou vodu někde poblíž moře, a já jsem šel sám asi míli opačným směrem. Krajina tam byla pustá a skalnatá. Začalo mne to již unavovati a poněvadž jsem neviděl nic zajímavého, vrátil jsem se pomalu dolů k zátoce. A když jsem opět měl moře před očima, viděl jsem, že muži již nasedli do člunu a veslují k lodi jako o život. Již jsem chtěl na ně zavolat, ač by to bylo nemělo valného smyslu, když jsem si všiml, že za nimi spěchá ohromný tvor. Voda mu nesahala výš než po kolena a dělal ohromné kroky. Avšak naši muži měli proti němu náskok asi půl míle a moře v těch místech bylo plné ostrých skalisk, takže obluda nemohla

člun dohoniti. To však jsem se dověděl až později, neboť jsem se neodvážil vyčkati, jak toto dobrodružství dopadne. Běžel jsem co mi nohy stačily tímž směrem jako prve, a pak jsem se vyšplhal na strmý pahorek. Odtud jsem měl dosti dobrý rozhled po krajině. Poznal jsem, že je řádně obdělána. Co mne však nejprve překvapilo, byla výška trávy. Na těch pozemcích, kde se asi pěstovala na seno, byla vyšší dvaceti stop.

Dal jsem se cestou, kterou jsem pokládal za hlavní silnici, ač domorodcům sloužila jen jako pěšina, vedoucí ječným polem. Sel jsem po ní hezky dlouho, ale neviděl jsem na žádnou stranu. Bylo právě přede žněmi a obilí se tyčilo do výše aspoň čtyřiceti stop. Až ke konci pole to trvalo hodinu chůze. Pole bylo obeháno živým plotem, vysokým nejméně sto dvacet stop, a stromy byly tak vysoké, že jsem jejich výšku vůbec nedovedl odhadnouti. S tohoto pole na sousední vedla přelízka. Měla čtyři schody a nahoře se musil překročiti ještě kámen. Bylo pro mne nemožné vyšplhati se na tuto přelízku, neboť každý schod byl vysoký šest stop a kámen nahoře přes dvacet stop. Snažil jsem se právě naléztí nějakou mezeru v živém plotě, když jsem zpozoroval na sousedním poli jednoho z domorodců. Blížil se k přelízce a byl stejně veliký jako ten, kterého jsem viděl na moři pronásledovati náš člun. Zdál se veliký jako obyčejná kostelní věž a pokud jsem mohl odhadnouti, dělal kroky asi o deseti loktech.

Zmocnil se mne nevýslovný strach a úžas. Rozběhl jsem se do obilí, abych se tam ukryl, a odtud jsem jej viděl státi na vršku přelízky. Ohlížel se na pole po pravé straně a mluvil hlasem o mnoho stupňů silnějším než je zvuk hlásné trouby. Avšak zvuk přicházel s takové výše,

že jsem zprvu myslel, že je to hrom. Pak k němu přišlo sedm oblud jemu podobných se srpy šestkrát většími než kosa. Tito lidé nebyli tak dobře oděni jako první, a zdálo se, že jsou to jeho zaměstnanci nebo dělníci. Promluvil k nim několik slov a oni se pak odebrali žnouti obilí na pole, kde jsem ležel. Hleděl jsem se od nich dostat co nejdále, bylo to však velmi obtížné, neboť stébla byla často sotva stopu od sebe, takže jsem se mezi nimi stěží protlačil. Přece však jsem se prodral, až jsem přišel k části pole, kde obilí deštěm a větrem lehlo. Tam již nebylo možno pokročit ani o krok. Stébla byla tak spletena, že jsem mezi nimi nemohl prolézt a osiny polehlých klasů byly tak silné a ostré, že se mi zabodávaly skrz šaty do těla.

Zároveň jsem uslyšel žence sotva sto kroků za sebou. Sklíčen námahou a zdrcen zármutkem a zoufalstvím, lehl jsem si do brázdy a ze srdce si přál, abych tam skončil svou životní pouť. Želel jsem opuštěné vdovy a svých osiřelých dětí. Bědoval jsem nad vlastní pošetilostí a umíněností, že jsem se vydal na druhou plavbu přes zrazování a rady všech svých přátel a příbuzných.

V tomto hrozném rozrušení musil jsem mysliti i na Liliputsko, jehož obyvatelé se na mne dívali jako na největší div, jaký se kdy objevil na světě; kde jsem byl s to táhnouti rukou císařské loďstvo a vykonati i ty ostatní skutky, jež budou navždy zaznamenány v kronikách říše. Snad jim potomstvo ani nebude věřit, třebas byly dosvědčeny miliony lidí. Uvažoval jsem, jak mi bude trapné, budu-li se jevit v tomto národě tak nepatrný, jak by se jevil ojedinelý Lilipučan mezi námi. Napadlo mne však, že by to bylo ještě to nejmenší neštěstí. Je totiž známo, že lidští tvorové jsou tím divočejší a krutější, čím

jsou větší; co jsem tedy mohl očekávat jiného, než že se stanu soustem v ústech prvního z těchto obrovitých barbarů, který mne snad chytí? Nesporně mají pravdu filosofové, kteří tvrdí, že každá věc je velká nebo malá jen ve srovnání s jinými. Kdyby byl osud chtěl, mohli Lilipučané najít nějaký národ, kde lidé by byli stejně nepatrní vzhledem k nim, jako oni byli v poměru ke mně. A kdo ví, zda i toto ohromné plémě smrtelníků by stejně nebylo překonáno v nějaké vzdálené části světa, kterou jsme ještě neobjevili?

Jakkoliv jsem byl vyděšen a zmaten, nemohl jsem se ubránit podobným úvahám. Náhle jsem si s hrůzou všiml, že se jeden z nich přiblížil až na deset loktu k brázdě, v níž jsem ležel, a že mne může příštím krokem rozšlápnout nebo srpem rozseknout ve dvě. A proto, když chtěl opět pokročiti, vykřikl jsem tak hlasitě, jak mi jen strach dodal síly. Obrovitý tvor se zarazil v kroku a rozhlížel se chvíli po zemi kolem sebe. Konečně mne našel, jak ležím na zemi. Pozoroval mne chvíli s opatrností člověka, který chce chytiti malé nebezpečné zvířátko tak, aby ho nemohlo poškrábat nebo pokousat, jak já jsem to často u nás dělal s lasičkami.

Konečně se odvážil chytiti mne zezadu v pasu palcem a ukazováčkem a podržel si mne tři lokty před očima, aby lépe viděl, jak vypadám. Uhodl jsem jeho úmysl a má dobrá hvězda mi dala tolik duchapřítomnosti, že jsem se rozhodl nevzpírat se mu ani v nejmenším, když mne držel ve vzduchu přes šedesát stop nad zemí, a to přes to, že mne bolestně tiskl do boku, abych mu neproklouzl mezi prsty. Odvážil jsem se pouze zvednouti oči k slunci, prosebně sepnouti ruce a promluvit několik slov pokorným, naříkavým hlasem, jak to odpovídalo mému

postavení. Obával jsem se totiž, že mnou každým okamžikem mrští o zem, jak my to činíme s malými odpornými živočichy, které chceme zabít. Avšak má dobrá hvězda rozhodla, že se mu můj hlas a mé pohyby asi zalíbily, takže mne začal pokládat za jakousi zvláštnost. Velice se divil, že mne slyší vyslovovat článkovaná slova, i když jim nerozuměl. Mezitím jsem však nebyl s to ovládnouti se, abych nestonal a neproléval slzy a neotáčel hlavu k svým bokům. Naznačoval jsem mu tak, pokud jen bylo možno, jak ukrutně mne bolí stisk jeho palce a prstu. Zdálo se, že porozuměl, co chci říci. Nadzvedl totiž šos svého kabátu, opatrně mne do něho strčil a ihned se mnou běžel k svému pánovi. Byl to zámožný sedlák a táž osoba, kterou jsem viděl po svém přistání první na poli.

Sedlák vyslechl od svého čeledína všechno, co o mně dovedl říci (jak jsem usoudil podle jejich hovoru). Pak vzal kousek malé slámky, asi jako naše vycházková hůl, a nadzvedl jí šos) mého kabátu. Zdá se, že jej pokládal za jakousi tělesnou pokrývku, jež mi byla dána od přírody. Odfoukl mi vlasy stranou, aby mi lépe viděl do obličeje. Svolal všechny čeledíny a ptal se jich, jak jsem se později dověděl, zda jindy nespátřili na polích nějakého tvorečka, který by se mi podobal. Pak mne postavil jemně na zem na všechny čtyři. Já jsem se však ihned vzpřímil a chodil pomalu sem a tam, abych těm lidem ukázal, že nehodlám utéci. Posadili se všichni do kruhu kolem mne, aby lépe mohli pozorovati mé pohyby. Smekl jsem klobouk a udělal hlubokou poklonu sedlákovi. Padl jsem na kolena a promluvil několik slov co nejhlasitěji jsem mohl. Vyňal jsem z kapsy měšec zlata a pokorně jsem mu jej daroval. On si jej vzal na dlaň, pak si jej dal těsně k oku, aby

viděl, co to je, pak jej několikrát otočil kolem hrotu špendlíku (jejž vytáhl z rukávu), ale nevěděl si s tím rady. Pak jsem mu dal znamení, aby nastavil ruku na zem. Vzal jsem měšec, otevřel jej a vysypal mu zlato na dlaň. Bylo tam šest španělských zlatáku po šesti pistolích a mimo to dvacet až třicet menších mincí. Viděl jsem, jak si navlhčil koneček malíčku o jazyk a vzal jednu z největších mincí a pak další. Zdálo se však, že naprosto nemá zdání, co to je. Naznačil mi, abych je opět dal do měšce a měšec zase do kapsy. Ještě jsem mu jej několikrát nabídl, ale pak jsem uznal za nejlepší, udělám-li podle jeho vůle.

Hospodář se zatím přesvědčil, že jsem rozumný tvor. Často na mne mluvil, ale zvuk jeho hlasu mi hučel v uších jako rachot mlýna, ač jeho slova byla dosti členěna. Odpovídal jsem co jsem mohl nejhlasitěji a v různých jazycích.

On nastavoval ucho často až na dva lokty ode mne, avšak úplně nadarmo, neboť jsme si vůbec nerozuměli. Poslal tedy své pomocníky po práci, vytáhl z kapsy kapesník, přeložil jej a prostřel si jej na levou ruku. Ruku pak položil na zem dlaní vzhůru a naznačil mi, abych na ni vstoupil. Bylo to snadné, neboť ruka nebyla tlustší než jednu stopu. Pokládal jsem za svou povinnost, abych uposlechl. Z obavy, abych nespádl, natáhl jsem se na kapesník jak dlouhý tak široký. Aby byla bezpečnost ještě větší, zabalil mne co nejopatrněji zbytkem kapesníku až po hlavu a tak mne nesl domů do svého obydlí.

Tam zavolal svou ženu a ukázal mne jí. Ona však vykřikla a utekla, jak to dělávají u nás ženy, když spatří ropuchu nebo pavouka. Když však chvíli pozorovala mé

chování a jak si dobře všímám posuňku, jež dělá její manžel, brzy se uklidnila a postupně si mne nesmírně zamilovala.

Bylo kolem dvanácté polední a služebná přinesla oběd. Byl to jen jediný vydatný masitý pokrm (jak odpovídá prostému stavu) na míse o průměru asi čtyřiadvaceti stop. U stolu byl hospodář s manželkou, tři děti a stará babička. Když usedli, postavil mne hospodář v jisté vzdálenosti od sebe na stul, jenž byl vysoký třicet stop. Měl jsem hrozný strach a držel jsem se co nejdále od kraje, abych nespadl.

Hospodyně rozkrájela trochu masa na kousíčky, pak rozdrobila na dřevěný talíř kousek chleba a postavila to přede mne. Hluboce jsem se jí uklonil, vytáhl jsem si nůž a vidličku a dal se do jídla. Způsobilo jim to nesmírnou radost. Paní poslala služku pro malý pohárek, jenž pojal asi dva galony, a naplnila jej nápojem. Jen tak tak jsem nádobu oběma rukama pozvedl a co nejuctivěji jsem připil na zdraví paní domu. Vyslovoval jsem slova co nejhlasitěji, a to společnost rozesmálo tak srdečně, že jsem hlukem téměř ohluchl. Nápoj chutnal jako slabý mošt, měl výbornou chuť a pil se velmi příjemně.

Pak mi hospodář naznačil, abych přišel k jeho talíři. Když jsem tak krácel po stole, jsa neustále jako v Jiříkově vidění – laskavý čtenář to snadno pochopí a omluví – klopýtl jsem náhodou o kůrku a natáhl se jak dlouhý tak široký. Nic jsem si však neudělal. Ihned jsem povstal a když jsem zpozoroval, že ti dobří lidé mají o mne velkou starost, vzal jsem klobouk (který jsem podle svého dobrého vychovám držel pod paží), zamával jím nad hlavou a provolal třikrát hurá, abych jim ukázal, že se mi při pádu nic zlého nestalo. Když jsem se však blížil

ke svému pánovi (tak ho budu od nynějška nazývati), vzal mne jeho nejmladší syn, jenž seděl vedle něho, asi desetiletý klučina, za nohy a držel mne tak vysoko ve vzduchu, že jsem se třásl na všech údech. Jeho otec však mne vytrhl ze synovy ruky a zároveň mu dal takový políček na levé ucho, že by to srazilo k zemi oddíl evropských jezdců. A nařídil, aby ho odvedli od stolu. Ale já jsem se obával, abych neměl u hochů vroubek, neboť jsem si dobře pamatoval, jak u nás dítky od přírody rády týrají vrabce, králíky, koťátka a štěňata. Proto jsem padl na kolena a ukazuje na hochy dával jsem pánovi jak jsem jen mohl najevo, že ho prosím, aby svému synu odpustil. Otec vyhověl a hoch opět usedl na své místo. Sel jsem pak k němu a políbil mu ruku. Můj pán ho za ni vzal a lehounce mne jí pohladil.

Při obědě vyskočila mé paní na klín její oblíbená kočka. Uslyšel jsem za sebou hluk jako když spustí tucet punčochářských stavů. A když jsem otočil hlavu, zjistil jsem, že to přede ta kočka, jež se mi zdála třikrát větší než vůl. Odhadl jsem ji tak podle velikosti hlavy a tlapky, když ji její paní krmila a hladila. Divoký výraz tohoto zvířete mne přivedl z míry, ačkoliv jsem stál na protilehlém konci stolu přes padesát stop od ní a ačkoliv ji paní pevně držela, aby snad neskočila a nepopadla mne do drápů. Ale náhodou nebylo nebezpečí, neboť kočka si mne vůbec nevšimla, ani když mne pán postavil až na tři lokty od ní. A poněvadž jsem vždy slýchal a na cestách se také přesvědčil, že projev strachu nebo útěk před šelmou je nejjistější způsob, jak ji vy dráždit k pronásledování nebo k útoku, rozhodl jsem se v této nebezpečné situaci, že nedám na sobě znáti ani známky strachu. Přešel jsem neohroženě pětkrát nebo šestkrát

kočce před samým nosem a přiblížil se k ní až na půl lokte. Kočka na mne chvíli hleděla a pak couvla, jako by se mne bála.

Ze psů jsem měl menší strach. Tři nebo čtyři přišli do světnice, jak tomu bývá na statcích. Jeden z nich byl vlkodav, velikostí rovný čtyřem slonům, a jeden chrt, poněkud vyšší než vlkodav, ale ne tak silný.

Když už bylo skoro po obědě, přišla do světnice chůva s jednorodným dítětem v náručí. To mne ihned shlédlo, a jak to dělají všechny děti, počalo vřískati, aby mne dostalo na hraní. Matka mu nedovedla odepřítí, uchopila mne a postavila k dítěti. Dítě mne hned uchopilo v pasu a strčilo si mou hlavu do úst. Řval jsem tam tak hlasitě, že se klučina polekal a pustil mne. Byl bych si nepochybně zlomil vaz, kdyby jeho matka nebyla nastavila zástěru. Aby děťátko uklidnila, třepala chůva chřestítkem. Byla to jakási dutá nádoba, naplněná velkými kameny a přivázaná děcku lanem kolem pasu.

Přiznávám se, že nic se mi nikdy tak neprotivilo jako pohled na pokožku těchto lidí. Vzpomněl jsem si při tom na krásnou pleť našich dam, jež nám připadají tak krásné jen proto, že jsou stejné velikosti jako my a že jejich vady jsou patrný jen pod zvětšovací sklem. Můžeme se přesvědčit pokusem, že pod lupou i nejhladší a nejbělostnější pleť vypadá drsná, hrubá a ošklivě zbarvená.

Vzpomínám si, že v Liliputsku se mi zdála pleť těch droboučkových lidiček nejkrásnější na světě. A když jsem o této věci mluvil s jedním tamějším učencem, jenž byl mým důvěrným přítelem, řekl mi, že se mu můj obličej jeví mnohem krásnější a jemnější, dívá-li se na mne od země, než když se na mne dívá z větší blízkosti, na

příklad když ho vezmu do ruky a přidržím k obličejí. Přiznal, že to byl po prvé pohled velmi odporný. V mé kůži prý je vidět hluboké díry, strnisko mého vousu prý je desetkrát silnější než kančí štětiny a má pleť že je směsicí několika venkoncem nepříjemných barev. Musím si však dovoliti uvést na svou obranu, že krásou nijak nezadám většině svých krajanů a na všech těch svých cestách jsem se nezměnil a jen maličko osmahl.

Když mluvil o dámách na císařském dvoře, říkával, že jedna má pihy, jiná příliš široká ústa, třetí zas příliš velký nos. Ale já jsem nic takového vůbec nedovedl rozeznati. Přiznávám, že tato úvaha byla do jisté míry samozřejmá. Nemohl jsem si ji však odpustiti, aby si čtenář snad nemyslel, že tito ohromní tvorové jsou skutečně znetvoření. Naopak, nemám-li jim ukřivditi, musím říci, že jsou to ušlechtilí lidé. A zvlášť výraz mého pána, jenž přece byl pouhý statkář, vypadal velmi vyrovnaný, když jsem se na něj díval do výšky šedesáti stop.

Když bylo po obědě, odešel hospodář ke svým dělníkům a jak jsem poznal podle jeho hlasu a posunků, přísně své ženě nařídil, aby o mne pečovala. Byl jsem velmi unaven a chtělo se mi spát.

Jakmile to paní zpozorovala, uložila mne na své vlastní lůžko a přikryla mne čistým bílým kapesníkem, jenž však byl větší a hrubší než hlavní plachta válečné lodi.

Spal jsem asi dvě hodiny. Zdálo se mi, že jsem doma u své ženy a dětí. Tím více jsem byl sklíčen, když jsem se probudil a shledal, že jsem sám v ohromné místnosti, dvě stě až tři sta stop dlouhé a přes dvě stě stop vysoké, a že ležím na posteli dlouhé dvacet loktů. Hospodyně odešla

za svou práci v domácnosti a zamkla mne. Postel byla osm loktů vysoká. Chtěl jsem se dostat dolů, ale neodvážil jsem se volati. A kdybych byl volal, stejně by to bylo bývalo marné, s takovým hlasem jako můj a při takové vzdálenosti, jaká byla z pokoje, v němž jsem ležel, do kuchyně, kde se zdržovala rodina.

Když jsem byl v tomto zlém postavení, vylezly po záclonách dvě krysy a pobíhaly čenichajíce sem a tam po posteli. Jedna z nich se mi přiblížila až k obličeji. Zděšen jsem vyskočil a vytáhl tesák, abych se bránil. Tato strašná zvířata byla tak odvážná, že mne napadla se dvou stran, a jedna z nich již opřela své přední tlapy o můj límec. Poštěstilo se mi však rozpárat jí břicho, dříve než mi mohla ublížit. Spadla mi k nohám. Jakmile druhá uviděla osud své družky, dala se na útěk. Ještě na útěku jsem jí však zasadil pořádnou ránu do hřbetu, že z ní krev crčela proudem.

Po tomto dobrodružství jsem se pomalu procházel po posteli, abych si uklidnil dech a rozrušenou mysl. Tato zvířata byla veliká jako statný vlkodav, ale nekonečně mrštnější a dravější. Kdybych byl před spaním odložil svůj tesák, byla by mne nepochybně roztrhala na kusy a sežrala. Změřil jsem pro zajímavost ocas mrtvé krysy a zjistil, že je dlouhý přesně dva lokty bez jednoho palce.

Udělalo se mi nanic od žaludku, když jsem se pokoušel stáhnout zdechlinu s postele, kde ještě ležela v krvi. Zpozoroval jsem, že ještě je v ní trochu života, a jediným mocným sekem do šíje jsem ji dorazil.

Brzy potom přišla do světnice hospodyně. Když viděla, že jsem zbocen krví, přiběhla a vzala mne do ruky. Ukázal jsem s úsměvem na zabitou krysu a naznačoval i jinak, že se mi nic nestalo. Měla z toho

nesmírnou radost a zavolala služku, aby vzala mrtvou kysu do kleští a vyhodila ji z okna. Pak mne postavila na stůl. Ukázal jsem jí svůj zkrvavený tesák a ořev jej o šos kabátu, zastrčil jsem jej opět do pochvy.

Doufám, že mi laskavý čtenář odpustí, že se zabývám takovými podrobnostmi. I když se zdají bezvýznamné lidem hrubého a všedního ducha, přece zajisté přispějí filosofům, aby obohatili své myšlenky a fantasii a použili jich ve prospěch života veřejného i soukromého. A to bylo mým jediným úmyslem, když jsem spisoval tuto a jiné zprávy o svých cestách. Usiloval jsem v nich hlavně o pravdu, aniž jsem je zkrášloval učeností nebo ozdobami slohovými. Avšak události této cesty na mne učinily tak hluboký dojem a vryly se mi tak hluboko v paměť, že jsem při zapisování neopominul ani jediné závažnější okolnosti. Po přísné prohlídce jsem však vyškrtal několik míst méně důležitých, aby se mi nevytýkala nuda a malichernost, jak se často cestovatelům vytýká, a možná ne bez důvodu.

II.

Hospodyně měla devítiletou dcerušku, dítě na svůj věk velmi vyspělé. Uměla dovedně zacházet s jehlou a oblékat panenku. Spolu s matkou se snažily upravit mi na noc panenčinu kolébku. Kolébku pak daly do malé zásuvky a postavily ji na visutou poličku na ochranu před krysami. To bylo moje lůžko po celou tu dobu, co jsem u těchto lidí bydlel. Zveleboval jsem si je postupně, jak jsem se učil jejich řeči a byl s to projevovat svá přání. To děvčátko bylo tak obratné, že mne vidělo jen jednou nebo dvakrát svlékati se, a již mne umělo oblékati i svlékati. Nikdy jsem ji tím ovšem neobtěžoval, pokud dovolila, abych se ustrojil sám. Ušila mi sedm košil a ještě jiné prádlo z nejjemnější látky, již bylo lze opatřiti. Nicméně byla hrubá jako pytlovina. A to prádlo pak pro mne vždy prala vlastníma rukama.

Byla také mou učitelkou řeči. Ukázal-li jsem na něco, řekla mi, jak se to jmenuje v jejich řeči, takže jsem za málo dní dovedl požádati o všechno, oč se mi zachtělo. Měla velmi dobrou povahu. Veliká byla sotva čtyřicet stop, neboť byla na svůj věk trochu malá. Dala mi jméno *Grildrig*, jež převzala i rodina a pak celá říše. Toto slovo znamená asi tolik jako latinské *homunculus*, italské *homunculetino*, anglické *mannikin*, to jest človíček. Jí především děkuji za to, že jsem si zachoval život v té zemi. Pokud jsem tam byl, nikdy jsme se od sebe neodloučili. Já jsem ji nazýval svou Glumdalklič, to jest svou chuvičkou. A provinil bych se velkou nevděčností, kdybych opominul udělati tuto čestnou zmínku o její pečlivosti a lásce, a ze srdce si přeji, abych se ji mohl

odvděčiti, jak toho zasluhuje, místo abych byl nevinným a nešťastným nástrojem toho, že upadla v nemilost. A právem se obávám, že tomu tak bylo.

Zatím se to dověděli sousedé a počali si vyprávěti, že můj pán našel na poli podivné zvířátko, veliké asi jako *splaknuk*, ale po všech stránkách podobné tvorů lidskému. Také prý napodobují člověka celým svým chováním. Jak se zdá, mluvím prý nějakou vlastní řečičkou, naučil prý jsem se již několika slovům jejich jazyka, chodím prý vzpřímeně po dvou, jsem krotký a klidný, přijdu prý na zavolání a udělám, co se mi nařídí, mám prý nejtěplejší údy na světě a pleť jemnější než tříletá šlechtická dceruška. Jakýsi statkář, který bydlel hned vedle a byl důvěrným přítelem mého pána, přišel na návštěvu, aby se optal, co je na těch řečech pravdy. Ihned mne předváděli. Postavili mne na stůl a já jsem chodil podle rozkazů, tasil jsem svůj tesák a opět jej zastrkoval, ukláněl se hostu našeho pána a ptal se ho v jeho řeči, jak se má, a řekl jsem mu, že je vítán, vše jak mne naučila má chůvička.

Tento muž, jenž byl starý a špatně viděl, nasadil si brýle, aby si mne lépe prohlédl. Nemohl jsem se přitom ubránit srdečnému smíchu, neboť jeho oči vypadaly jako úplněk, svítící do světnice dvěma okny. Naši lidé, kteří uhodli, proč jsem veselý, dali se do smíchu se mnou. Starý brach byl tak pošetilý, že se proto rozzlobil a přišel do rozpaků. Měl pověst velkého lakomce a bohužel si ji plně zasloužil. Dal totiž mému pánovi prokletou radu, aby mne ukazoval jako podívanou na trhu v blízkém městě, jež bylo vzdáleno od našeho domu půl hodiny jízdy na koni, to jest asi dvaadvacet mil.

Tušil jsem, že se kuje něco nedobrého, když jsem viděl, že můj pán s přítelem dlouho spolu šeptají a občas na mne ukazují. A ze strachu jsem si dokonce představoval, že jsem zaslechl a porozuměl některým slovům. Avšak příštího rána mi moje chůvička Glumdalklič celou věc řekla. Vyzvěděla ji chytře na své matce. Ubohá dívka si mne přiložila na hrud' a rozplakala se hanbou a zármutkem. Obávala se, že se mi něco stane, až mne budou hrubí, suroví lidé brát do rukou, že mne rozmáčknou nebo že mi polámou nohy a ruce. Všimla si také, jakou mám skromnou povahu a jak si hledím své cti a za potupu to budu pokládati, budu-li za peníze vystavován veřejně na odiv nejsprostšímu davu. Říkala, že jí tatínek a maminka slíbili, že Grildrig bude její. Ale teď prý pozoruje, že jí to chtějí provést jako vloni, kdy ji pořád slibovali beránka, avšak prodali jej řezníkovi, jakmile ztloustl. Pokud jde o mne, mohu po pravdě říci, že jsem neměl tolik obav jako má chůva. Měl jsem pevnou naději, která mne nikdy neopustila, že jednou opět získám svobodu. A pokud jde o potupu, že budu vožen jako zrůda, uvědomil jsem si, že jsem v zemi naprosto cizí a že mi takové neštěstí nemůže být vyčítáno, kdybych se snad ještě vrátil do vlasti.

Na radu svého přítele odvezl mne můj pán o nejbližším trhu v bedničce do sousedního města. Vzal s sebou svou dcerušku, mou chůvu, jež jela v sedle za ním. Skříňka byla se všech stran uzavřená a měla malá dvířka, jimiž jsem mohl vcházet a vycházet, a několik vyvrtaných otvorů, aby byl přístup vzduchu. Dívka byla tak pečlivá, že do ní dala pokrývku z postele své panenky, abych si měl na co lehnouti. Přece však jsem byl tou cestou hrozně roztřesen a rozlámán, ač trvala jen

asi půl hodiny. Kůň totiž urazil každým krokem čtyřicet stop a zvedal se při každém kroku tak vysoko, že to byl pohyb jako na lodi, která se zvedá a klesá při velké bouři, ale mnohem rychlejší. Můj pán se zastavil v hospodě, kterou obyčejně navštěvoval. Radil se chvíli s hostinským, zařídil některé nutné přípravy a pak najal *grultruda* čili vyvolavače, aby rozhlásil po městě, že se v hostinci „U zeleného orla“ předvádí podivný živočich, menší než *splaknuk* (drobný živočich v té zemi žijící, asi šest stop dlouhý), jenž se všemi částmi těla podobá člověku. Že umí mluvit různá slova a že předvádí sta zábavných kousků.

Postavili mne na stůl v největší hostinské místnosti. Měřila skoro tři sta stop a byla do čtverce. Má malá chůva stála na nízké stoličce u samého stolu, aby se o mne starala a nařizovala, co mám dělat. Aby se vyhnul návalu, vpustil můj pán jen třicet lidí najednou. Chodil jsem po stole, jak mi dívka rozkazovala. Dávala mi otázky tak, abych na ně vystačil svou znalostí jazyka, a já jsem odpovídal co nejhlasitěji. Několikrát jsem se obrátil ke společnosti, poníženež jsem se klaněl, řekl, že je vítám, a odříkával ještě jiné řeči, jimž jsem byl naučen. Pozvedl jsem náprstek s nápojem, který mi Glumdalklič dala jako číši, a připil jím na zdraví. Tasil jsem tesák a šermoval jím po způsobu šermířů. Má chůva mi dala kousek slámky, s níž jsem cvičil jako s pikou. V mládí jsem se tomuto umění totiž naučil.

Byl jsem toho dne předváděn dvanácti společností a po každé jsem musil provádět znovu a znovu tytéž hlouposti, až jsem byl sotva živý únavou a rozhořčením. Ti, kteří mě viděli, podávali o mně takové podivuhodné zprávy, že lidé málem vyrazili dveře, aby se dostali

dovnitř. Můj pán ve vlastním zájmu nedovolil, aby se mě někdo dotkl kromě mé chůvy. Aby se čelilo nebezpečí, byly postaveny kolem stolu lavice v takové vzdálenosti, aby na mne nikdo nedosáhl. Nicméně nějaký dareba školák si namířil lískovým oříškem přímo na mou hlavu. Měl jsem však štěstí, chybil se mě, i když velmi těsně.

Letěl s takovou prudkostí, že by mi byl nepochybně roztránil lebku, neboť byl skoro jako malá tykev. Dostalo se mi však zadostiučinění: mladého darebu řádně vyplatili a vyhodili z místnosti.

Můj pán ohlásil veřejnosti, že mě bude ukazovati opět o příštím trhu. Zatím pro mne připravoval pohodlnější dopravní prostředek. Měl k tomu víc než dostatečný důvod, neboť jsem byl tak unaven svou první cestou a neustálým bavením diváků po osm hodin, že jsem se sotva držel na nohou a stěží byl mocen slova. Trvalo to nejméně tři dny, než jsem se opět vzpamatoval. A abych neměl ani doma klidu, přicházeli všichni okolní statkáři z okruhu sta mil, aby se na mne podívali. Bylo jich při nejmenším třicet osob s manželkami a dětmi (neboť ten kraj byl velmi lidnatý). A můj pán požadoval vždy poplatek za plně obsazenou místnost, když mě doma ukazoval, i když tam byla jen jediná rodina. Tak jsem měl po nějakou dobu málo pohodlí, třebas mě nevozili do města. A bylo tomu tak po všechny dny v týdnu mimo středu, jež je u nich dnem svátečním.

Když můj pán poznal, jaké bych mu mohl přinést zisky, rozhodl se, že mě bude voziti po nejvýznamnějších městech říše. Opatřil se tedy vším, čeho je třeba na dlouhou cestu, dal své záležitosti doma do pořádku, rozloučil se s manželkou a dne 17. srpna 1703, asi dva měsíce po mém příchodu, vydali jsme se na cestu do

hlavního města. To leží přibližně uprostřed říše, asi tři tisíce mil od našeho domova. Svou dceru Glumdalklič si pán posadil za sebe na koně. Mne nesla na klíně ve skřínce, uvázané kolem pasu. Všechny stěny skřínky potáhla dívka nejjemnější látkou, jakou mohla opatřit, vespod ji dobře vystlala, dala do ní postýlku své panenky, zaopatřila mě prádlem a jinými potřebami a vůbec zařídila vše tak pohodlně, jak jen bylo možno. Doprovázel nás jen náš čeledín, jenž jel za námi se zavazadly.

Úmyslem mého pána bylo, že mě bude cestou ukazovati ve všech městech a že bude odbočovati i padesát až sto mil do vesnic a na šlechtická sídla, kde by se dal čekati výdělek.

Dělali jsme jen krátké cesty, sto čtyřicet až sto šedesát mil denně. Glumdalklič totiž schválně naříkala, aby mě ušetřila, že ji klusání koně unavuje. Často mě na mé přání vyňala ze skřínky, abych se nalokal čerstvého vzduchu a aby mi ukázala krajinu, ale vždy mě pevně držela na provázku. Minuli jsme pět nebo šest řek, mnohem širších a hlubších než Nil nebo Ganges. Sotva který potůček byl tak malý jako Temže. Byli jsme na cestách deset týdnů a byl jsem ukazován v osmnácti velkých městech, nemluvě o mnohých vesnicích a soukromých rodinách.

Dne 26. října jsme přibyli do hlavního města, jež se v jejich jazyce nazývá Lorbrulgrad čili Chlouba Vesmíru. Můj pán si najal byt v hlavní ulici města nedaleko královského paláce. Dal vylepit obvyklé plakáty, přesně líčící, jak vypadám a co dovedu. Najal si dále velkou místnost, dlouhou tři až čtyři sta stop. Pak opatřil stůl o průměru šedesáti stop, na němž jsem měl předvádět své kousky. Stůl obehnal ohradou tři stopy od kraje a taktéž

tři stopy vysokou, abych snad nespádl. Byl jsem předváděn desetkrát denně, a to k údivu a spokojenosti všech. Uměl jsem již obstojně mluvit jejich jazykem a dokonale jsem rozuměl každému slovu, když se mnou mluvili. Mimo to jsem se naučil jejich abecedě, a tu a tam se mi podařilo nějaké větě porozuměti, neboť Glumdalklič mě učila jak doma, tak ve volném čase i na cestách. Nosila v kapse knížečku o málo větší než Sansonův atlas. Byl to lidový spis pro mladé dívky, podávající stručný výklad jejich náboženství. Z toho mě tedy učila písmenkám a vysvětlovala jednotlivá slova.

III.

Neustálá námaha, již jsem denně podstupoval, způsobila za několik týdnů značnou změnu v mém zdraví. Čím více na mne můj pán vydělával, tím se stával chamtivějším. Úplně jsem ztratil chuť k jídlu a byl jsem kost a kůže. Hospodář si toho všiml. Usoudil, že asi brzo zemřu a rozhodl se proto, že na mně vydělá ještě co nejvíce. Co takto rozvažoval a sám u sebe se rozhodoval, přišel od dvora *slardral* čili královský komorník s rozkazem, aby mě můj pán ihned dopravil ke dvoru. Mám prý bavit královnu a její dvorní dámy. Některé z nich se na mne již byly podívat a vyprávěly pak divné řeči o mé kráse, mém chování a rozumnosti.

Její Veličenstvo a všichni kolem ní byli nadmíru nadšeni mým počínáním. Padl jsem na kolena a prosil, abych směl políbiti její císařskou nohu. Laskavá kněžna mi však podala malíček. Když mě postavili na stůl, objal jsem jej oběma rukama a s největší uctivostí jsem přiložil jeho koneček ke svým rtům. Dala mi několik všeobecných otázek o mé vlasti a o cestách. Odpověděl jsem na ně co nejsrozumitelněji a co nejméně slovy. Tázala se mě, zda by se mi líbilo žítí u dvora. Uklonil jsem se až k samé tabuli stolu a poníženě jsem odpověděl, že jsem otrokem svého pána, kdybych však mohl o sobě rozhodovat, že bych bez rozmyšlení a s hrдостí zasvětil svůj život službě Jejího Veličenstva.

Otázala se tedy mého pána, zda by mě chtěl za dobrou cenu prodati. Poněvadž se obával, že již nebudu žítí ani měsíc, velmi rád se mě zbavil. Žádal za mne tisíc zlatých, jež mu byly na místě vyplaceny. Řekl jsem pak královně,

že nyní, když jsem nejponížejším služebníkem Jejího Veličenstva, musím prosit o tu milost, aby Glumdalklič, jež mě vždy ošetřovala s takovou péčí a laskavostí a tak dobře to uměla, byla přijata do jejích služeb a byla i nadále mou opatrovatelkou a učitelkou.

Její Veličenstvo mé prosbě vyhovělo a také statkář velmi rád svolil, neboť byl rád, že se jeho dcera dostane ke dvoru. A ubohá dívka sama nedovedla utajiti svou radost. Můj bývalý pán se poroučel, a když se se mnou loučil, řekl mi, že mě zanechává v dobré službě. Neodpověděl jsem na to ani slova, jen jsem se lehce uklonil.

Královna si všimla mého chladného chování a když hospodář opustil komnatu, tázala se mě po příčině. Odvážil jsem se říci Jejímu Veličenstvu, že svému bývalému pánovi nejsem zavázán za nic více, než za to, že neroztříštil lebku ubohému neškodnému tvorů, kterého náhodou našel na svém poli.

Tento závazek je však bohatě vyvážen ziskem z toho, že mě ukazoval po půl království, a cenou, za niž mě nyní prodal. Že život, který jsem po tu dobu vedl, byl tak namáhavý, že by zabil tvora desetkrát silnějšího než jsem já. Že mé zdraví nemálo utrpělo neustálým lopocením pro pobavení davu a že by mě můj pán asi nebyl prodal Jejímu Veličenstvu tak lacino, kdyby se nebyl domníval, že můj život je v nebezpečí. Že však nemám nejmenší obavy, že by se se mnou špatně zacházelo pod ochranou tak velké a dobré císařovny, ozdoby přírody, miláčka světa, radosti poddaných a perly všeho tvorstva. A proto doufám, že obavy mého bývalého pána budou liché, neboť již nyní cítím, že okřívám pod vlivem její nejvznešenější přítomnosti.

To asi bylo jádrem mé řeči, přednesené s mnohými nesprávnostmi a rozpaky. Poslední část byla sestavena úplně ve slohu, jenž je tomuto národu vlastní. Naučil jsem se několika rčením od Glumdalklič, když mě vezla ke dvoru.

Královna, jež přijala nedostatky mé řeči velmi shovívavě, byla přece jen překvapena, když viděla tolik důvtipu a zdravého rozumu u tak drobného živočicha. Vzala mě do rukou a donesla ke králi, který byl právě ve své pracovně.

Jeho Veličenstvo, vladař velmi vážný, důstojný a přísného vzhledu, na první pohled mou podobu nerozeznal a ptal se chladně královny, od které doby si zalíbila v *splaknucích*. Jak se zdá, pokládal mě za splaknuka, když mě uviděl, jak ležím na prsou na pravé ruce Jejího Veličenstva. Avšak tato kněžna, jež vyniká nesmírným důvtipem a smyslem pro humor, postavila mě zlehka na psací stůl a nařídila mi, abych Jeho Veličenstvu podal o sobě zprávu. Učinil jsem tak stručně několika slovy. A Glumdalklič, jež čekala přede dveřmi pracovny a nemohla vydržet, abych byl mimo její dohled, byla také předvolána a potvrdila vše, co se udalo od mého příchodu do domu jejího otce.

Král, jenž se učeností vyrovnal kdekomu ve své říši, vynikal ve studiu filosofie a zvláště matematiky. Když si však přesně prohlédl mou podobu a viděl, že kráčím zpřímá, domníval se, pokud jsem nezačal mluvit, že jsem nějaký hodinový stroj (v nichž se v té zemi dosáhlo velké dokonalosti), sestrojený nějakým nadaným umělcem. Když však uslyšel můj hlas a poznal, že to, co mluvím, má hlavu a patu, nedovedl utajiti svůj úžas. Nebyl nikterak uspokojen zprávou, jak jsem mu vyličil svůj

příchod do jeho říše. Myslil, že to je smyšlenka, domluvená mezi Glumdalklič a jejím otcem, kteří prý mě naučili jistému počtu slov, aby mě draže prodali. Maje tuto představu, dával mi další otázky, ale stále dostával rozumné odpovědi. Neměly jiné vady, než cizí přízvuk a nedokonalou znalost jazyka, neboť jsem užíval selských slov, jimž jsem se naučil na statku a jež se nehodila do uhlazeného dvorského slohu.

Jeho Veličenstvo poslalo pro tři velké učence, kteří měli právě týdenní službu, jak je tomu v té zemi zvykem. Tito pánové chvíli velmi obratně zkoumali mé tělo, ale dospěli k rozdílným názorům o mně. Všichni se shodovali, že jsem nemohl vzniknouti podle pravidelných přírodních zákonů, neboť prý nemám schopnosti uhájiti si život ani rychlostí, ani lezením po stromech, ani vyhrabáváním děr v zemi. Poznali podle mých zubů, jež vyšetřovali velmi zevrubně, že jsem masožravec. Poněvadž však se nemohu měřiti s většinou čtvernožců a polní myši a podobná zvířata jsou na mne příliš mrštná, nedovedou prý si představit, jak se živím, ledaže bych požíral slimáky a jinou havěť. Ale to prý, jak dokazovali mnoha učenými důkazy, není vůbec možno. Nechtěli připustiti, že bych byl zakrslíkem, neboť prý jsem tak malý, že se to nedá s ničím srovnávat. Oblíbený šašek královnin, nejmenší člověk, jaký se kdy v této podivuhodné říši vyskytl, byl totiž veliký téměř třicet stop.

Po mnohých úvahách a rozhovorech usoudili jednomyslně, že jsem jen *relplum skalkač*, což znamená doslova hříčka přírody.

Po tomto rozhodujícím závěru jsem si vyprosil, abych směl říci několik slov. Obrátil jsem se na krále a vysvětlil

Jeho Veličenstvu, že jsem přišel ze země, v níž žijí miliony lidí obojího pohlaví a stejné postavy jako já. Kde zvířata, stromy a domy jsou všechny v příslušném poměru a kde se také dovedu uhájiti a opatřiti si obživu stejně dobře jako kterýkoliv z poddaných Jeho Veličenstva zde v této zemi. A to že pokládám za dostatečnou odpověď na vývody těchto pánů.

Na to oni odpověděli jen pohrdlivým úsměvem a řekli, že mě statkář pro mou úlohu dobře vycvičil. Král, jenž měl mnohem více pochopení, propustil učence a poslal pro statkáře. Ten šťastnou náhodou ještě z města neodešel. Vyslechl jej nejprve soukromě a pak spolu se mnou a s mladou dívkou. Konečně se počal domýšleti, že to, co jsme mu řekli, by mohlo býti pravda. Požádal královnu, aby nařídila, aby se o mne zvlášť pečovalo a také mínil, že by Glumdalklič měla i nadále zastávat úkol mé opatrovnice, neboť viděl, že si velice rozumíme. Obstaral jí u dvora vhodnou komnatu a dali jí jakousi vychovatelku, aby ji vzdělávala, komornou, jež ji oblékala, a ještě dvě mladší služebné na hrubší práce. Péče a veškerá starost o mne však byla vyhrazena jen jí.

Královna pak nařídila svému stolaři, aby mi podle návrhu, na němž se s Glumdalklič dohodneme, zhotovil skříňku, která by mi sloužila za ložnici. Stolař byl velmi dovedný řemeslník a za tři týdny pro mne zhotovil dřevěnou místnost dvanáct stop vysokou a šestnáct stop do čtverce, s okny, dveřmi a dvěma komůrkami, zkrátka jako ložnice u nás. Prkno, jež tvořilo strop, se vytahovalo a spouštělo na dvou stěžejích, aby se tudy mohlo dávat do komnaty lůžko, hotově dodané čalouníkem Jejího Veličenstva. Glumdalklič je každý den vynášela na vzduch, aby provětralo, a vlastníma rukama je ustlala.

Večer je opět spustila do mé komnaty a střechu nade mnou pečlivě uzamkla.

Jakýsi dovedný řemeslník, jenž se proslavil výrobou drobných věcí, měl pro mne zhotoviti dvě židle s lenochy a opěradly z hmoty ne nepodobné slonovině, dva stoly a skříň, do níž bych si dával své věci. Všechny stěny pokoje byly vypolštářovány, ba i podlaha a strop, aby se mi nic nestalo neopatrností těch, kdo mě budou nosit, a aby se zeslabily otřesy při jízdě v kočáře. Prosil jsem o zámek ke svým dveřím, aby nemohly dovnitř krysy a myši.

Po několika pokusech urobil mi kovář nejmenší zámek, jaký se kdy u nich vyskytl. Klíč jsem se rozhodl nosit v kapse, aby jej snad Glumdalklič neztratila. Dále královna nařídila, aby mi byl ušit oděv z nejjemnějšího hedvábí, jež nebylo o mnoho silnější než u nás prostěradlo. Než jsem si zvykl, chodilo se mi v něm dosti špatně. Oděv byl ušit podle módy v té říši, trochu se podobal perskému a částečně čínskému. Je to velmi důstojný a slušný oděv.

Královna si tak zamilovala mou společnost, že beze mne nechtěla být ani u jídla. Na stole, kde Její Veličenstvo jedlo, po levé ruce mi dala postavit stolec a židli. Glumdalklič stála na stoličce na podlaze právě u mého stolu, aby mi pomáhala a pečovala o mne. Měl jsem úplnou soupravu stříbrných mis a talířů a jiných potřeb, jež v poměru k příborům královniným nebyly o mnoho větší, než jaké jsem vídával v hračkářských obchodech jako zařízení domečků pro panenky. Má malá opatrovatelka je nosila v kapse ve stříbrné schránce a při jídle mi je podle potřeby podávala. Myla je vždy sama.

Nikdo jiný neobědval s královnou než dvě královské princezny. Starší byla šestnáctiletá a mladší bylo právě třináct let a měsíc. Královna vždy dala kousek masa na mou mísu a z toho jsem si krájel pro sebe. Bavilo ji dívati se, jak drobně jím. Královna sama (měla vlastně slabý žaludek) dala do úst najednou asi tolik, kolik u nás tučt statkářů sní k obědu. Po nějaký čas mi pohled na to byl velmi odporný. Drtila mezi zuby skřivánčí křídla s kostmi a se vším, ač byla devětkrát větší než křídlo dorostlého krocanu. A do úst si dávala kusy chleba jako dva bochníčky. Pila ze zlaté číše, víc než vědro na jeden doušek. Její nože byly dvakrát větší než kosa, nasazená rovně na držadlo. Lžíce, vidličky a jiné náčiní bylo vesměs v téže poměru. Vzpomínám si, jak mě Glumdalklič ze zvědavosti donesla k jiným stolům, kde se zvedalo deset až dvanáct těchto ohromných nožů a vidliček současně. Myslím, že jsem dosud hrůznější podívané nespatřil a že něco podobného již nikdy neuvidím.

Je zvykem, že každou středu (jak jsem již upozornil, je to jejich den sváteční) král a královna s královským potomstvem obojího pohlaví obědvají spolu v komnatách Jeho Veličenstva, jenž si mě nyní velmi zamiloval. A tu bývala má židlička se stolečkem stavěna po jeho levé ruce před jednu ze slánek.

Panovník se mnou rozmlouval velmi rád, vyptává se na různé zvyky, náboženství, zákony, vládu a vědu v Evropě. Podal jsem mu o tom zprávu, jak jsem nejlépe dovedl. Chápal tak jasně a soudil tak přesně, že provázel velmi moudrými poznámkami a postřehy všechno, co jsem řekl. Ale přiznávám, že jednou, když jsem se příliš mnohomluvně rozpovídal o své milované vlasti, o našem

obchodě, o našich válkách na moři i na souši, o našich náboženských sektách a politických stranách, přemohly ho předsudky jeho výchovy natolik, že se neovládl, vzal mě do pravé ruky, jemně mě druhou hladě, propukl v srdečný smích a ptal se mě, jsem-li whig či tory. Pak se obrátil na svého prvního ministra, jenž stál za ním s bílou berlou, téměř tak vysokou jako hlavní stožár lodi *Královský Suverén*, a poznamenal, jak opovrženímhodná je lidská velikost, když může býti napodobována havětí tak drobnou jako já. „A přece,“ pravil, „vsadil bych se, že tito tvorové mají své čestné tituly a řády, že si stavějí hnízdečka a doupátka, jež nazývají domy a městy. Že se honosí v šatech a ekvipážích. Že milují, bojují, hašteří se, podvádějí a zrazují.“ A tak pokračoval. Já však jsem se střídavě rděl a bledl rozhořčením, když jsem slyšel, jak pohrdlivě a s posměchem mluví o naší vznešené zemi.

Poněvadž jsem však nebyl s to vyvrátiti ony urážky, počal jsem být po zralé úvaze sám na pochybách, zda jsem vlastně byl uražen či ne. Když jsem si totiž po několika měsících zvykl na zjev a řeč tohoto národa a uvědomil si, že každý předmět, na nějž jsem pohlédl, je přiměřeně veliký, úplně jsem ztratil hrůzu, kterou jsem kdysi měl z jejich velikosti a vzhledu. Ba, kdybych byl tehdy spatřil společnost anglických šlechticů a šlechtičen v jejich parádě a svátečních šatech, jak každý co nejdvorněji hraje svoji úlohu, jak se vytahuje, poklonkuje a tlachá, byl bych upadl, abych řekl pravdu, do silného pokušení vysmáti se jim stejně jako se král a jeho velmoži vysmáli mně. Nemohl jsem se dokonce zdržet smíchu ani sám nad sebou, když si mě královna někdy postavila na ruku před zrcadlem, takže se naše postavy ukázaly před mýma očima pospolu. Nemůže býti nic

směšnějšího, než takové srovnávání. Opravdu jsem se začal domnívat, že jsem se scvrkl o mnoho stupňů pod svou normální míru.

Nic mě tak nerozčilovalo a nepokořovalo jako královnin trpaslík. Byl nejmenší postavy, jaká se kdy v té zemi vyskytla (neboť věru myslím, že neměřil ani třicet stop), a choval se tak drze, když viděl tvora tak nízko pod sebou, že se vždycky vytahoval a dělal velikého, šel-li kolem mne v královnině předsíni, kde jsem stál obyčejně na některém stole a rozmlouval s pány a s dámami od dvora. Málokdy opominul říci něco kousavého o tom, jak jsem maličký. Mohl jsem se mu za to mstít jen tím, že jsem mu říkal bratře, vyzýval ho na zápas a odpovídal mu, což ho nejvíce zlobilo, jak obyčejně odpovídají dvorní pážata.

Jednou při obědě se tento zlomyslník tak rozčilil něčím, co jsem mu řekl, že vystoupil na židli Jejího Veličenstva, uchopil mě kolem pasu, právě když jsem si sedal nic zlého netuše, a upustil mě do velké stříbrné mísy se smetanou. Pak utekl, jak nejrychleji dovedl.

Spadl jsem po hlavě do smetany, a kdybych nebyl dobrý plavec, zle by to se mnou bylo dopadlo. Glumdalklič byla totiž náhodou právě na druhém konci místnosti a královna byla tak vyděšena, že neměla dost duchapřítomnosti, aby mi pomohla. Ale má malá opatrovatelka přiběhla a vytáhla mě, když jsem již vypil přes máz smetany. Uložili mě na lůžko. Nestalo se mi však nic jiného, než že jsem přišel o oblek, jenž byl úplně zkažený. Trpaslík dostal notný výprask a na přídavek k trestu musil vypít mísu smetany, do níž mě hodil. A také již nikdy nezískal ztracené přízně. Brzy potom darovala jej královna jisté dámě ze vznešeného šlechtického rodu.

K svému velkému uspokojení jsem ho už nikdy nespatriřil, neboť člověk nikdy neví, do jakých konců by mohl takový zlomyslný spratek hnát svou nenávist.

Již předtím mi kdysi provedl bídácký kousek, jenž královnu rozesmál, ač ji zároveň též upřímně urazil. Byla by ho okamžitě propustila ze služby, kdybych se za něho byl velkomyslně nepřimluvil. Její Veličenstvo si vzalo na talíř morkovou kost, a když vyklepala morek, postavila opět kost na stojato na mísu, kde stála dříve. Šašek si vyčíhal vhodný okamžik, kdy Glumdalklič odešla k příborníku, vystoupil na stoličku, na níž ona stávala, když se o mne starala u jídla, vzal mě oběma rukama a stisknuv mi nohy k sobě vmáčkl je do morkové kosti až po pás. Trčel jsem tam po jistou dobu a vyjímal se velmi směšně. Myslím, že to trvalo skoro celou minutu, než si kdo všiml, co se se mnou stalo. Pokládal jsem totiž za nedůstojné, abych křičel. Poněvadž však panovníci zřídka dostávají jídla na stůl horká, nepopálil jsem se na nohou, jen mé punčochy a kalhoty byly žalostně zřízeny. Na mou přimluvu nebyl šašek potrestán víc než řádným výpraskem, na který nikdy nezapomněl.

Často si mne královna dobírala pro mou bojácnost. A ptávala se mne, zda moji krajané jsou stejní zbabělci jako já. Stalo se to takto: V létě je jejich země zamořena mouchami. A tento odporný hmyz, veliký asi jako náš skřivan, mi nedal chvilíčku pokoje ani u jídla. Neustále mi hučel a bzučel kolem uší. Někdy se mi posadily na jídlo, jindy si vyhlédly můj nos nebo čelo, kde mě bodaly do živého a odporně zapáchaly. Dobře jsem pozoroval onu lepkavou hmotu, která, jak nám říkají naši přírodovědci, umožňuje těmto tvorům, že mohou lézt po stropě nohama vzhůru. Měl jsem co dělat, abych se těmto

odporným živočichům ubránil, a nemohl jsem se ovládnouti, abych nevyskočil, když mi některý vletěl do obličeje. Trpaslík našel zálibu v tom, že schytal několik much do dlaně, jak to u nás dělávají školáci, a znenadání mi je vypustil pod nos, aby mě polekal a pobavil královnu. Bránil jsem se tím, že jsem je nožem rozsekal na kusy, když letěly ve vzduchu, a má zručnost v tom byla velmi obdivována.

Vzpomínám si, jak mě jednou ráno Glumdalklič postavila ve skřínce na okno. Činila to obyčejně za krásné pohody, abych se nadýchal čerstvého vzduchu (neboť jsem se neodvážil dovoliti, aby má skříňka byla zavěšena na hřebíku z okna, jak se u nás věšívají klece). Vytáhl jsem tehdy jedno posuvné okno skřínky a sedl jsem si ke svému stolu, abych posnídal kousek sladkého koláče. Tu přiletělo do pokoje přes dvacet vos přilákaných vůní. Bzučely hlasitěji než basové píšťaly dvaceti dud. Některé z nich se vrhly na můj koláč a po kusech jej odnesly. Jiné mi létaly kolem hlavy a obličeje, že jsem byl hlukem celý zmaten a hrozil se jejich žahadel. Nicméně jsem přece jen měl tolik odvahy, že jsem vstal, tasil svůj tesák a napadl je ve vzduchu. Skolil jsem čtyři z nich, ostatní uletěly. Ihned jsem okno zavřel. Tyto vosy byly velké jako koroptve. Vytáhl jsem z nich žihadla a shledal, že jsou půl druhého palce dlouhá a ostrá jako jehly. Pečlivě jsem si je všechny uschoval a ukazoval je potom v různých částech Evropy spolu s jinými zajímavostmi. Když jsem se vrátil domů, daroval jsem tři z nich Greshamské koleji a čtvrté jsem si nechal pro sebe.

IV.

Chci nyní čtenáři tuto zemi, pokud jsem ji procestoval, krátce popsat. Nebylo to více než dva tisíce mil kolem hlavního města Lorbrulgrudu. Královna, již jsem stále provázel, totiž nikdy nechodila dále, když doprovázela krále na jeho cestách, a tam vždy čekala, až se Jeho Veličenstvo vrátí z obhlídky hranic. Celá rozloha panství tohoto panovníka činí asi šest tisíc mil délky a čtyři až pět tisíc mil šířky. Z toho ovšem musím usouditi, že se naši evropští zeměpisci mylí, když se domnívají, že mezi Japonskem a Kalifornií není nic než moře. Vždy jsem také byl toho názoru, že tam musí být nějaká země, jež by jako protiváha vyvážila velkou pevninu tatarskou. Měli by proto své mapy a nákresy opravit a připojit tuto rozlehlou zemi k severozápadní části Ameriky. Ochotně bych jim přispěl svou pomocí.

Toto království je poloostrov, zakončený na severovýchodě horským hřbetem, vysokým třicet mil. Toto horstvo je naprosto neschůdné, neboť hřeben je sopečný. A ani největší učenci nevědí, jací smrtelníci žijí za těmito horami a zda je ten kraj vůbec obydlen. Na ostatních třech stranách je poloostrov ohraničen oceánem. V celém království není ani jediného námořního přístavu, a ta místa na pobřeží, kde řeky ústí do moře, jsou tak poseta ostrými skalisky a moře je obyčejně tak bouřlivé, že se na ně nemohou odvážit ani se svými nejmenšími čluny. A tak je tento národ úplně odříznut od obchodu s ostatním světem. Leč velké řeky jsou plné lodí a oplývají výbornými rybami. Zřídka chytají ryby mořské, neboť ty jsou stejně veliké jako ryby

v Evropě a nestojí tedy za chytání. Z toho vysvítá, že příroda rodí rostliny a živočichy tak mimořádné velikosti výlučně jen na této pevnině. Ponechávám filosofům, aby určili, co je toho příčinou.

Nicméně tu a tam uloví velrybu, která byla náhodou vržena na skálu, a prostý lid ji s chutí sní. Spatřil jsem tam tak veliké velryby, že je jeden člověk sotva unesl na ramenou. Někdy je pro zajímavost přinášejí v koších do Lorbrulgrudu. Viděl jsem jednu v míse u královské tabule. Pokládali ji za vzácnost, ale nepozoroval jsem, že by králi chutnala. Spíš myslím, že se mu svou velikostí znechutila, ačkoliv jsem viděl v Grónsku ještě větší velrybu.

Země je hustě zalidněna, neboť má jedenapadesát velkých měst, bezmála sto měst obehnaných hradbami a velký počet vesnic. Snad se čtenář spokojí, popíše-li jen Lorbrulgrad.

Toto město se skládá ze dvou téměř stejných částí, jež se rozprostírají po obou březích řeky, čítá přes osmdesát tisíc domů a asi šest set tisíc obyvatel. Do délky měří tři *glonglungy* (což je asi čtyřiapadesát mil) a do šířky dva a půl. Změřil jsem si to sám na královské mapě, zhotovené na králův rozkaz, jež byla schválně pro mne rozprostřena na podlahu a jež se táhla do délky sta stop. Odkráčel jsem si několikrát bosou nohou její průměr a obvod a podle měřítko jsem si přesně vypočítal skutečnou rozlohu.

Královský palác není pravidelná budova, nýbrž je to shluk budov o obvodu asi sedmi mil. Hlavní komnaty jsou většinou dvě stě čtyřicet stop vysoké a přiměřeně široké a dlouhé. Glumdalklič a mně byl dán k používání kočár. Její vychovatelka ji v něm často vozila, aby se podívala po městě a po obchodech. Mne vždy braly s

sebou v mé skřínce. Dívka však mě často na mé přání vyndávala ven a držela v ruce, abych měl při jízdě ulicemi lepší rozhled po domech a lidech. Odhaduji, že náš kočár zabíral přibližně plochu westminsterské dvorany, ale nebyl tak vysoký. Přesně to však stanovit nemohu.

Jednou vychovatelka nařídila našemu kočímu, aby zastavil u několika obchodů. Žebráci, kteří číhali na příležitost, shlukli se kolem kočáru a poskytli mi nejpříšernější podívanou, jakou kdy spatřilo oko Evropana. Byla mezi nimi žena, která měla rakovinový nádor obludně naběhlý a plný děr tak velikých, že by se v některých schoval celý člověk. Byl tam dále chlapík, který měl na krku vole větší než pět žoků vlny. A jiný zas měl obě nohy dřevěné do výše dvaceti stop. Nejodpornější ze všeho byl však pohled na vši, které jim lezly po šatech. Zřetelně jsem viděl končetiny tohoto hmyzu pouhým okem, ba lépe, než je vidět končetiny evropské vši pod drobnohledem. Stejně dobře jsem viděl jejich rypáky, jimiž ryly jako prasata. Byly to první vši, které jsem tam viděl, a velmi rád bych byl některou rozpitval, kdybych byl měl příslušné nástroje. Bohužel jsem je zanechal na lodi, ačkoliv pohled na ně byl stejně tak odporný, že se obracel žaludek.

Mimo velkou skříňku, v níž mě obyčejně nosili, objednala pro mne královna také menší, asi dvanáct stop do čtverce a deset stop vysokou, aby se se mnou pohodlněji cestovalo. Ta prvá byla totiž příliš veliká pro Glumdalkličin klín a v kočáře překážela. Zhotovil ji týž řemeslník a opět jsem celou jeho práci řídil. Tato cestovní skříňka byla přesná krychle s okny uprostřed tří bočních stěn. Každé okno bylo zevně zamřížováno

železnými dráty, aby se předešlo nehodám na dlouhých cestách. Na čtvrté stěně, která neměla oken, byly upevněny dvě silné skoby. Když se mi zachtělo jeti na koni, provlékla jimi ta osoba, která mě nesla, kožený řemen a připjala si jej kolem pasu. To bylo vždy úkolem některého vážného, spolehlivého služebníka, na něhož jsem se mohl spolehnout, ať jsem doprovázel krále a královnu na vyjíždkách, nebo se chtěl podívat do zahrad nebo vykonat návštěvu některé vznešené dáme nebo státnímu ministru u dvora, kdykoliv Glumdalklič nebyla úplně zdráva. Stal jsem se totiž brzy známou a váženou osobností mezi nejvyššími hodnostáři. Myslím však, že to bylo spíše pro přízeň Jejich Veličenstev než pro vlastní zásluhy. Když mě na cestách omrzela jízda kočárem, sluha na koni si připjal mou skříňku a položil ji před sebe na podušku. Odtud jsem ze svých tří oken měl krásnou vyhlídku na krajinu. Měl jsem v této skřínce polní postel a síťové lůžko zavěšené na stropě, dvě židle a stůl pevně přišroubované k podlaze, aby o sebe netloukly při pohybu koně nebo kočáru. A poněvadž jsem byl už dávno zvyklý námořním plavbám, nepřiváděly mě tyto pohyby mnoho z míry, ač byly někdy velmi prudké.

Kdykoliv se mi zachtělo podívat se do města, vždy jsem jel v této cestovní skřínce. Glumdalklič ji držela na klíně, sedíc v jakýchsi otevřených nosítkách, jak je to v zemi zvykem. Neslije čtyři muži v doprovodu dvou dalších v královnině livreji. Lid, jenž o mně často slýchal, kupil se zvědavě kolem nosítek. A dívka byla tak shovívavá, že často kázala nosičům zastavit a brala mě do ruky, aby mě lépe viděli.

Velmi jsem toužil spatřit hlavní chrám a zvláště jeho věž, jež se pokládá za nejvyšší v království. Má

opatrovatelka mě tam tedy jednou donesla, musím však po pravdě říci, že jsem se vrátil zklamán. Není totiž vyšší než tři tisíce stop, od země až po nejvyšší špičku. A to – vezmeme-li v úvahu rozdíl mezi velikostí těch lidí a nás v Evropě – není nic tak podivuhodného a ani se to v poměru nevyrovná (pamatuji-li se dobře) věži saliburské. Ale abych snad nesnižoval národ, jemuž budu po celý život zavázán vděčností, musím uznati, že čeho se této slavné věži nedostává na výšce, je bohatě vyváženo krásou a mohutností. Zdi jsou silné skoro sto stop a jsou výstavem z tesaných kamenů o čtyřiceti stopách délky. Ozdobeny jsou všude sochami bohů a vládců, vytesaných v mramoru v nadživotní velikosti. Sochy jsou umístěny ve zvláštních výklencích. Změřil jsem malíček, který upadl jedné z těchto soch a ležel nepovšimnut mezi rumem. Shledal jsem, že je dlouhý přesně čtyři stopy a jeden palec, Glumdalklič si jej zabalila do kapesníku a donesla v kapse domů. Dala si jej mezi jiné hračky, jež tato dívka měla velmi ráda, jak tomu u dětí jejího věku obvykle bývá.

Královská kuchyně je budova opravdu velkolepá, s klenutým stropem a asi šest set stop vysoká. Kdybych však měl popsat kuchyňský rošt, ohromné hrnce a kotle, kýty otáčející se na rožnících a mnoho jiných podrobností, snad by se mi ani nevěřilo. Přísný kritik by si jistě myslel, že aspoň trochu přeháním, jak cestovatelé často dělávají. A kdyby náhodou toto pojednání bylo přeloženo do jazyka brobdingnagského (což je obecné jméno toho království) a zasláno tam, král a jeho národ by měli důvod stěžovati si, že jsem jim ukřivdil klamným a zmenšujícím popisem.

Jeho Veličenstvo zřídka chová ve svých stájích více než šest set koni. Jsou vysocí průměrně čtyřiapadesát až šedesát stop. Když však jede do ciziny při slavnostních příležitostech, doprovází ho pro větší okázalost čestná stráž pěti set jezdců. Myslil jsem, že je to nejnádhernější podívaná, jakou člověk vůbec může spatřit, dokud jsem neviděl část jeho armády v bitevním šiku. Ale o tom se zmíním při jiné příležitosti.

V.

Byl bych v té zemi žil dosti šťastně, kdyby mě má malost nebyla vystavovala různým směšným a trapným příhodám. O některých z nich si dovolím vypravovati.

Glumdalklič mě často brávala v mé menší skřínce do královských zahrad. Někdy mě vyňala ze skřínky a držela na ruce, nebo mě zas postavila na zem, abych chodil. Vzpomínám si, že nás jednou, dříve ještě než byl propuštěn, sledoval do těchto zahrad královnin trpaslík. Moje opatrovnice mě postavila na zem a já jsem se s ním octl někde u jabloňových zákrsků. Nezdržel jsem se, abych neprojevil svůj vtip hloupou narážkou na jeho zakrslost a na zákrsky jabloňové – což se náhodou v jejich řeči shoduje stejně jako v naší. Načež tento zlomyslný ničema vyčíhl vhodnou příležitost, kdy jsem právě šel pod jedním takovým zákrskem, a zatřásl jím přímo nad mou hlavou. Tucet jablek, každé jako pořádný soudek, sesypalo se mi kolem hlavy. Jedno mě zasáhlo do zad, právě když jsem se shýbal, a srazilo mě k zemi. Jinak se mi však nic nestalo a zakrslíkovi bylo odpuštěno na moji prosbu, protože jsem ho sám vydráždil.

Jindy zase mě Glumdalklič nechala na hladkém trávníku, abych se tam bavil. Sama se svou vychovatelkou kousek poodešla. Mezitím se však spustilo takové krupobití, že jsem jím byl ihned sražen k zemi. A jak jsem ležel, bily do mne kroupy po celém těle jako by do mne někdo bušil tenisovými míčky. Přesto se mi podařilo odlézt po čtyřech a skrýti se s tváří přitisknutou k zemi za závětrnou stranou dymíánového záhonu. Byl jsem však od hlavy až k patě tak potlučen, že

jsem po deset dnů nemohl vyjít. Není se tomu co diviti, neboť i příroda v té zemi zachovává týž poměr ve všech svých úkazech. Ledová kroupa je tam tedy téměř osmnáctsetkrát větší než v Evropě. Mohu to tvrditi ze zkušenosti, neboť jsem byl tak zvědav, že jsem je zvážil a změřil.

Leč ještě mnohem nebezpečnější nehoda mě stihla v téže zahradě. Jednou nechala má malá opatrovatelka mou skříňku doma, aby se s ní nemusila opatrovati. Postavila mě na bezpečné místo – oč jsem ji často prosil, abych se mohl oddávat svým myšlenkám – a odešla se svou vychovatelkou a s několika známými dámami na druhý konec zahrady. Právě když byla nepřítomna a mimo doslech mého hlasu, dostal se do zahrady náhodou malý bílý křepelák, patřící jednomu z vrchních zahradníku, a náhodou se zaběhl k místu, kde jsem ležel. Jda po čichu, zamířil pes přímo ke mně, vzal mě do tlamy a běžel rovnou k svému pánovi. Vrtěl radostně ohonem a postavil mě jemně na zem.

Pes byl naštěstí tak dobře vycvičen, že mě nesl mezi zuby, aniž mi v nejmenším ublížil, ba ani šaty mi neroztrhal. Avšak ubohý zahradník, jenž mě dobře znal a byl ke mně velmi laskav, hrozně se polekal. Vzal mě něžně do obou rukou a ptal se mě, jak mi je. Já však jsem byl tak vyděšen, že jsem ztratil dech a nemohl vypraviti jediného slova. Za několik minut jsem se vzpamatoval. Zahradník mě bez pohromy odnesl k mé malé opatrovatelce, jež se zatím vrátila na místo, kde mě zanechala. Prožívala muka, když mě nikde neviděla a neozýval jsem se, ani když mě volala. Zahradníkovi přísně vyčinila za jeho psa. Ale celá věc se ututlala a na dvoře se o ní nikdy nedověděli, neboť dívka se bála

královnina hněvu. A abych řekl pravdu, já sám jsem si myslel, že by neprospělo mé pověsti, kdyby se taková příhoda roznesla.

Po této nehodě se Glumdalklič rozhodla, že mě venku již nikdy nepustí s očí. Již dávno jsem se bál takového rozhodnutí, a proto jsem před ní zatajil některá menší dobrodružství, jež se mi přihodila, když jsem býval ponechán o samotě. Jednou se na mne vrhl luňák, který kroužil nad zahradou, a jistě by mě byl unesl ve svých drápech, kdybych nebyl odhodlaně tasit svůj tesák a utekl pod hustou alej košatých stromů. Jindy zase jsem vystupoval na vršek čerstvé krtčí hromádky a zapadl až po krk do díry, jíž krtek vyhazoval hlínu. Vymyslel jsem si nějakou lež – nestojí ani za to, abych ji uváděl – a omluvil tak své zkažené šaty. Také jsem si zlomil pravou holenní kost o hlemýždí ulitu, o niž jsem náhodou klopýtl, když jsem se sám procházel a přemýšlel o ubohé vlasti.

Nemohu říci, zda jsem byl víc potěšen než zahanben, když jsem na těchto samotářských procházkách postřehl, že se mě menší ptáci zřejmě vůbec nebojí, nýbrž poskakují kolem mne ve vzdálenosti jednoho lokte, hledajíce červy a jinou potravu s takovou bezstarostností a bezpečností, jako by nebylo živého tvora na blízku. Vzpomínám si, jak mi jeden drozd se vší samozřejmostí dokonce zobákem z ruky vytrhl kus koláče, který mi Glumdalklič právě dala k snídani. Když jsem se pokoušel některého z těchto ptáku chytiti, obraceli se směle proti mně a snažili se mě zobákem klovnouti do prstů, jimiž jsem se k nim na dosah nemohl odvážiti. A pak se zase netečně obrátili ke mně zády a hledali si červy nebo hlemýžďe bezstarostně jako předtím.

Leč jednou jsem vzal tlustý kyj a mrštil jím vší silou tak šťastně po jedné konopce, že jsem jí srazil jedinou ranou. Uchopil jsem ji oběma rukama za hrdlo a běžel s ní vítězoslavně za svou opatrovatelkou. Avšak pták, který byl jenom omráčen, se vzpamatoval a natloukl mi křídly do hlavy a do těla s obou stran, ač jsem ho držel na délku paží od těla a byl jsem mimo dosah jeho spárů, že jsem jej již stokrát chtěl pustit. Brzy mi však přišel na pomoc jeden z našich služebníků, který ptáku zakroutil krk. Na královnin rozkaz jsem jej měl příštího dne k obědu. Tato konopka byla, pokud se pamatuji, o něco větší než naše labuť.

Jednou k nám přišel jakýsi mladý pán, byl to synovec Glumdalkličiny vychovatelky, a naléhavě je zval, aby se šly podívat na popravu. Byla to poprava muže, který zavraždil jednoho z důvěrných přátel tohoto pána. Glumdalklič se dala konec konců přemluvit, aby šla s nimi, ač se to přičilo její povaze. Měla totiž od přírody velmi měkké srdce. A pokud jde o mne, štitím se sice takovéto podívané, ale zvědavost mě svedla, abych se šel podívat na něco, co jsem si představoval jako cosi velmi neobvyklého. Zločinec byl přivázán ke křeslu, postavenému na popravišti k tomu účelu. Pak mu byla utřata hlava mečem asi čtyřicet stop dlouhým. Žíly a tepny chrlily takové ohromné množství krve a tak vysoko do vzduchu, že se tomu nevyrovnal ani veliký vodotrysk ve Versailles. Když hlava padla na podlahu popraviště, zadunělo to tak mocně, že jsem sebou trhl, ač jsem byl vzdálen aspoň půl míle.

Královna mě často slýchala vypravovati o námořních plavbách a všemožně se mě snažila rozptýlit, když jsem byl trdnomyslný. Jednou se mě otázala, zda umím

zacházet s plachtami a s vesly a zda by mému zdraví neprospělo trochu veslování. Odpověděl jsem, že se v obojím vyznám velmi dobře.

Ačkoliv jsem svým vlastním zaměstnáním byl ranhojičem čili lékařem na lodi, přece jsem v nouzi dosti často musil pracovat i jako obyčejný námořník. Nedovedl jsem si však představit, jak bych něco podobného mohl dělat v jejich zemi, kde nejmenší kocábka se vyrovná velké bitevní lodi u nás. A takový člun, jaký já bych mohl řídit, neobstál by na žádné jejich řece.

Její Veličenstvo pravilo, že kdybych pořídil nákres člunu, její truhlář by jej zhotovil a ona by opatřila místo, kde bych mohl provádět plavby. Truhlář byl zručný řemeslník a podle mých pokynů zhotovil za deset dní výletní člun se vším lanovím, který by pohodlně pojal osm Evropanů. Když byl člun hotov, měla z něho královna takovou radost, že jej vzala do klína a běžela s ním ke králi.

Král nařídil, aby byl na zkoušku spuštěn i se mnou do nádrže plné vody. Tam jsem však nemohl svými dvěma vesly dosti dobře vládnouti, neboť jsem neměl dost místa.

Královna však již předtím měla jiný nápad. Nařídila truhláři, aby zrobil dřevěný žlab tři sta stop dlouhý, padesát široký a osm vysoký. Když byl dobře vymazán smolou, aby netekl, postavili jej na podlahu ke zdi v jedné vnější místnosti paláce. U dna měl kohoutek, jímž se vypouštěla voda, když zatuchala, a dva sluhové jej snadno naplnili v půlhodině.

Tam jsem často vesloval pro vlastní zábavu i pro zábavu královny a jejích dam, jež moje dovednost a čilost velmi bavila. Někdy jsem napjal plachtu a mou

jedinou prací pak bylo jen kormidlovati, neboť dámy dělaly vítr svými vějíři. A když je to omrzelo, pak několik jejich pážat pohánělo mé plachty foukáním a já jsem ukazoval své umění, řídě loď podle libosti napravo nebo doleva.

Když jsem skončil, odnesla si Glumdalklič můj člun k sobě do světničky a pověsila jej na hřebík, aby uschl.

Při tomto cvičení mě jednou potkala nehoda, jež mě málem stála život. Jedno z pážat dalo můj člun do žlabu a vychovatelka, jež Glumdalklič velmi horlivě pomáhala, mě zvedla, aby mě postavila do člunu. Já však jsem se jí náhodou vysmekl z prstů a byl bych dozajista spadl s výše čtyřiceti stop na podlahu, kdybych se byl nešťastnějším náhodou na světě nebyl zachytil o jehlici, jež této dámě trčela z šatů. Hlavička jehlice mi projela mezi košilí a řemenem od kalhot, takže jsem uvízl za pas ve vzduchu, až mi Glumdalklič přiběhla na pomoc.

Jindy zase jeden ze služebníků, jehož úkolem bylo plnit můj žlab každého třetího dne čerstvou vodou, byl tak nedbalý, že ani nepozoroval ohromnou žábu, jež tam vklouzla z jeho vědra. Žába ležela nepozorována, dokud mne neposadili do člunu. Pak, vidouc místo pro odpočinek, vylezla do člunu a nahnula loďku tak hluboko na jednu stranu, že jsem ji musil vyvážit celou svou vahou na druhé straně, aby se člun nepřevrhl. Když se žába dostala do člunu, skočila jedním skokem až do poloviny loďky, A pak mi skákala přes hlavu tam a zpátky, až mi pokálela obličej i šaty svým odporným slizem. Její rozměry byly tak ohromné, že se mi zdála nejohybnějším tvorem, jakého si lze představit. Přece však jsem žádal Glumdalklič, aby mne nechala, že se s

žábou vypořádám sám. Mlátil jsem do ní hezkou chvíli veslem a konečně jsem ji donutil, že vyskočila z člunu.

Avšak největší nebezpečí, jakému jsem byl kdy v tomto království vydán na pospas, způsobila opice, patřící jednomu z kuchyňských zřízenců. Glumdalklič mne jednou uzamkla ve svém pokojíku a odešla si kamsi něco vyřídit nebo na návštěvu. Bylo velmi teplo, takže okno pokoje bylo otevřeno. Byla otevřena i okna a dveře mé větší skřínky, v níž jsem se obvykle zdržoval, protože byla prostornější a pohodlnější. Když jsem tak seděl zamyšlen u svého stolu, slyšel jsem, jak něco skočilo oknem do komnaty a rejdlilo po celém pokoji. Byl jsem sice vyděšen, ale přece jsem se odvážil vyhlédnouti ze svého místa ven. A tu jsem viděl, jak toto dovádivé zvíře hopsá a poskakuje nahoru a dolů, až posléze přišlo k mé skřínce. Zřejmě ji pozorovalo s velkou zálibou a zvláštní zvědavostí a nakukovalo všetečně dovnitř dveřmi a všemi okny.

Uchýlil jsem se do nejvzdálenějšího koutu pokojíku nebo skřínky, ale opice, jež nahlížela dovnitř se všech stran, mi nahnala tolik strachu, že jsem neměl ani tolik duchapřítomnosti, abych se skryl pod postelí, což jsem mohl snadno učiniti. Nějakou chvíli tak nakukovala, šklebila se a ječela, až mne konečně spatřila. Vsunula jednu pracku do dveří jako kočka, jež si hraje s myší, a ač jsem stále uhýbal s místa na místo, zachytla nakonec šos mého kabátu (jenž byl velmi silný a pevný, neboť byl z tamější látky) a vytáhla mne ven. Pak mne vzala do předních pracek jako děťátko, a když jsem se pokoušel odporovati, stiskla mne tak silně, že jsem uznal za moudřejší raději se nevzpírat.

Myslím, že se právem domnívám, že mne pokládala za opičí mládě, neboť mne často něžně hladila svou prackou po tváři.

Z této zábavy ji vyrušil hluk od dveří komnaty, jako by je někdo otvíral. Najednou vyskočila na okno, jímž přišla, a odtud lezla po třech nohách po okapových svodech, držíc mne ve čtvrté, až se vyšplhala na střechu sousedního domu. Zaslechl jsem, jak Glumdalklič vykřikla, když mne opice unášela.

Ubohá dívka byla strachem úplně bez sebe. Celá ta část paláce byla na nohou. Sluhové běželi pro žebříky. Množství lidí na dvoře vidělo opici, jak sedí na samém hřebenu střechy a drží ume jako mládě v jedné přední tlapě a druhou mi cpe do úst jakousi potravu, kterou si vymačkala z jedné lícní torby. Když jsem nechtěl jíst, začla mne popleskávat. Dole shromážděný dav se při tom nezdržel smíchu. Myslím, že jim to nelze mít za zlé, neboť tato podívaná byla bezpochyby dosti směšná pro všechny mimo mne. Někteří lidé házeli po opici kamením, doufajíce, že ji seženou dolů. To však bylo ihned přísně zakázáno, neboť jinak by mi byli jistojistě roztřístili lebku.

Zatím byly přistaveny žebříky a několik mužů na ně vylezlo. Jakmile to opice zpozorovala a viděla, že je téměř obklíčena a že nemůže po třech dosti rychle uniknouti, upustila mne na jednu prejzovou tašku a uprchlá. Zde jsem chvíli seděl, tři sta loktů nad zemí, očekávaje, že mne každým okamžikem vítr smete dolů nebo že mne pojme závrať a že se sám skutálím s hřebene až k okapu. Avšak jeden šlechetný mladík, lokaj mé opatrovatelky, vyšplhal se velmi rychle nahoru, strčil si mne do kapsy u kalhot a snesl šťastně dolů.

Téměř jsem se udusil neřádem, který mi opice nacpala do krku. Avšak moje drahá malá opatrovatelka mi vše vytahala z úst malou jehlou. Pak jsem se vyzvracel, a to mi velice ulevilo. Byl jsem však tak zesláblý a pohmožděný na bocích, jak mne to protivné zvíře tisklo, že jsem musil čtrnáct dní ležet. Král, královna a celý dvůr se denně dotazovali po mém zdraví. A Její Veličenstvo mne za mé nemoci několikrát navštívilo. Opice byla zabita a vydáno přísné nařízení, že se podobné zvíře v okolí paláce chovati nesmí.

Když jsem se zotavil a představil králi, abych mu poděkoval za projevy jeho přízně, ráčil mne tímto dobrodružstvím nemálo škádliti. Ptal se mne, co mne napadlo a na co jsem myslel, když mne opice držela ve svých prackách. Jak prý mi chutnala potrava, již mi dávala. Jak mne krmila a zdali prý ostrý vzduch na střeše nepovzbudil mou chuť k jídlu. Chtěl vědět, jak bych si za podobných okolností počínal ve své vlasti. Řekl jsem Jeho Veličenstvu, že v Evropě není opic, až na ty, které jsou přivezeny jako zvláštnost z jiných zemí a jsou tak malé, že bych se vypořádal s celým tuctem takových tvorů, kdyby snad mne chtěli napadnouti. A pokud se týče toho obludného zvířete, s nímž jsem měl co činiti nedávno (bylo věru velké jako slon), byl bych mu snad zasadil takovou ránu, když po mně vztáhlo pracku do mé světnice, že by ji bylo rádo odtáhlo rychleji, než ji tam vstrčilo, jen kdyby mi byl strach nebránil, abych si vzpomněl na svůj tesák. Při těchto slovech jsem se tvářil velmi divoce a rukou jsem uhodil na jílec svého tesáku. Mluvil jsem pevným hlasem jako člověk, který se obává, aby jeho odvaha nebyla brána v pochybnost. Přesto má řeč vyvolala jen hlasitý smích, jež královi společníci

nemohli potlačit přes všechnu úctu k Jeho Veličenstvu. To mne přivedlo na myšlenku, jak je marné úsilí člověka získati si úctu lidí, kteří nad něj vynikají tak, že se s nimi nemůže vůbec srovnávat. A přesto jsem po návratu do vlasti viděl, že se velmi mnozí chovají podobně jako já v Brobdingnagu, že totiž leckterý opovržením hodný chlapík bez nejmenšího nároku na urozenost, charakter, důvtip nebo zdravý rozum se osměluje hrát si na důležitého a stavět se na roven s nejpřednějšími osobnostmi v království.

VI.

Býval jsem jednou nebo dvakrát týdně přítomen králově ranní toaletě a často jsem ho vídal pod rukou lazebníkovou. Zprvu to byl pohled pro mne hrozný, neboť břitva byla téměř dvakrát větší než obyčejná kosa. Jeho Veličenstvo se podle zvyku té země dávalo holiti jen dvakrát týdně. Jednou jsem přemluvil lazebníka, aby mi dal trochu mydlin, z nichž jsem vybral čtyřicet až padesát nejsilnějších vousů. Pak jsem vzal kousek dřeva, seřízl jej na způsob hřbetu hřebene a ve stejných vzdálenostech do něho navrtal díry nejmenší jehlou, kterou mi Glumdalklič mohla poskytnouti. Do děr jsem upevnil vousy a ořezal a zahrotil na koncích nožem tak obratně, že jsem z toho měl slušný hřeben. Přišel mi velmi vhod, neboť můj měl již tolik vylámaných zubů, že už skoro nebyl k potřebě. A neznal jsem v té zemi řemeslníka tak dovedného a přesného, aby mi dovedl zhotoviti nový.

A to mi připomíná zábavu, při níž jsem strávil mnohou volnou chvíli. Poprosil jsem královninu komornou, aby mi schovala vyčesané vlasy Jejího Veličenstva. Dostal jsem jich časem značné množství. A poradiv se s přítelem stolařem, jenž měl za úkol provádět pro mne drobné práce, nařídil jsem mu zhotoviti rámy pro dvě křesla, ne větší než ty, jež jsem měl ve své skřínce. Pak mi vyvrtal jemným šídlem dírky kolem těch částí, jež jsem mu označil jako opěradla a sedadla. Těmito dírkami jsem proplétal vybrané silné vlasy tak, jako se u nás pletou rákosová křesla. Když byla hotova, daroval jsem je Jejímu Veličenstvu. Královna si je dala

do své komnaty a ukazovala je jako zvláštnost. A opravdu, podívoval se jim každý, kdo je viděl. Jednou královna chtěla, abych si najedno křeslo sedl. Já však jsem co nejrozhodněji odmítl uposlechnouti a ohrazoval jsem se, že bych raději tisíckrát podstoupil smrt, než bych dal nedůstojnou část svého těla na vzácné vlasy, jež kdysi zdobily hlavu Jejího Veličenstva. Z těchto vlasů (měl jsem totiž vždycky praktické nadání) jsem zhotovil také úhlednou peněženku asi pět stop dlouhou, se zlatými začátečními písmeny jména Jejího Veličenstva. S královniným svolením jsem ji věnoval Glumdalklič. Abych řekl pravdu, byla spíš na ukázkou než k potřebě, neboť nebyla dosti silná, aby se do ní mohly dávat větší mince, a proto v ní nosila jen nějaké hračky, v nichž si děvčátka libují.

Král, jenž měl velmi rád hudbu, pořádal u dvora často koncerty. Někdy mne na ně také nosili. Stavěli mne v mé skřínce na stůl, abych také naslouchal; hluk však byl tak velký, že jsem stěží rozeznal melodii. Jsem přesvědčen, že kdyby vám všechny bubny a polnice královské armády zazněly současně u samého ucha, ještě by se tomu nevyrovnaly. Zařídil jsem si to tak, že jsem si dal svou skříňku přenést co nejdále od místa, kde seděli účinkující, pak jsem si zavřel dveře a okna a stáhl záclony. Pak mi jejich hudba nezněla nepříjemně.

Naučil jsem se v mládí hrát trochu na spinet. Glumdalklič měla spinet ve svém pokoji a dvakrát týdně ji přicházel učitel hudby dávat hodiny. Nazývám to spinetem, poněvadž se to tomu nástroji trochu podobalo a hrálo se na to stejným způsobem. Napadlo mne, že bych mohl krále a královnu pobaviti a zahráti jim na tento nástroj nějakou naši písničku. Bylo to však nesmírně

nesnadné. Spinet byl skoro šedesát stop dlouhý a klávesy byly široké bezmála jednu stopu, takže jsem ani roztaženými rukama nedosáhl na více než pět kláves. Abych je stiskl, byl bych do nich musil řádně uhodit pěstí, a to by bylo příliš namáhavé a bezúčelné.

I vymyslel jsem si tento způsob: Zhotovil jsem si dvě oblé hole, asi tak tlusté jako obyčejné kyje. Na jedné straně byly silnější, a tento silnější konec jsem ovázal kusem myší kůže, abych údery nepoškodil klávesy a nekazil zvuk. Před spinet byla postavena lavice asi čtyři stopy pod klávesnicí a já jsem byl postaven na tuto lavici. Běhal jsem pak po ní sem a tam co nejrychleji jsem dovedl a bil svými dvěma kyji do příslušných kláves. Podařilo se mi tak zahrát veselý tanec k veliké spokojenosti obou Veličenstev.

Byla to však nejběžnější práce, do jaké jsem se kdy dal. A to jsem ještě nemohl bít do více než šestnácti kláves, a nemohl jsem tedy k velké škodě svého výkonu hrát ani druhé dva hlasy, jako hrají jiní umělci.

Umění knihtiskařské znají, podobně jako Číňané, od nepaměti. Jejich knihovny však nejsou příliš velké. Ani královská knihovna, jež se pokládá za největší, nečítá víc než tisíc svazků. Jsou umístěny v knihovně dvanáct set stop dlouhé, a bylo mi dovoleno půjčovati si z ní knihy podle libosti. Královnin stolař zhotovil v jednom z Glumdalkličiných pokojů jakýsi dřevěný stroj, vysoký pětadvacet stop, v podobě stojícího žebříku, jehož každý stupeň byl padesát stop dlouhý. Bylo to vlastně pohyblivé schodiště, jehož spodní konec byl na deset stop od stěny pokoje. Knihu, kterou jsem chtěl čísti, postavili mi tak, že se opírala o zeď. Pak jsem vystoupil na nejvyšší schod žebře, otočil se tváří ke knize, začal na horním konci

stránky a chodě od leva do pravá asi osm až deset kroků podle délky řádek, četl jsem, až jsem přišel pod rovinu svých očí. Poté jsem sestoupil o stupeň níže, a tak dále, až jsem se dostal na konec stránky. Potom jsem opět vystoupil nahoru a začal další stránku stejným způsobem. Listy jsem obrátil snadno oběma rukama, neboť listy byly silné a tuhé jako lepenka, a ani v největších svazcích nebyly delší než osmnáct až dvacet stop.

Pokud jde o věci vojenské, chlubí se, že jejich královská armáda čítá sto sedmdesát dva tisíce pěších a třicet dva tisíce jezdců. Lze-li ovšem vůbec nazvat armádou vojsko, jež se skládá z živnostníků jednotlivých měst a ze sedláků z venkova, jejichž veliteli jsou jen vyšší a nižší šlechticové bez platu a odměny.

Vídal jsem často vojsko lorblgrudské, když vytáhlo na cvičiště poblíž města, veliké dvacet čtverečních mil. Nebylo jich víc než pětadvacet tisíc pěšáků a šest tisíc jezdců, ale nemohl jsem je přesně spočítati, neboť prostor, který zabírali, byl příliš rozsáhlý. Jezdec, sedící na statném oři, byl vysoký téměř devadesát stop. Viděl jsem, jak toto jízdní vojsko na povel tasilo najednou šavle a zamávalo jimi ve vzduchu. Obrazotvornost si nedovede představiti nic tak velkolepého, tak úchvatného a tak ohromujícího! Vypadalo to, jako by deset tisíc blesků vyšlehlo v jediném okamžiku ze všech stran oblohy.

VII.

Měl jsem stále silné tušení, že jednou opět nabudu svobody, ač jsem si nedovedl představit, jakým způsobem, a nedokázal jsem si vymyslet nějaký plán, který by měl naději na úspěch. Loď, na níž jsem připlul, byla první, jež od nepaměti byla přihnána k jejich břehům. Mimo to dal král přísné rozkazy, kdyby se snad někdy ještě nějaká loď objevila, aby byla vytažena na břeh a s celou posádkou i s cestujícími přivezena na valníku do Lorbrulgrudu. Chovali se ke mně, pravda, velmi laskavě; byl jsem oblíbencem velkého krále a královny a potěšením celého dvora. Ale byl to takový poměr, že se špatně shodoval s lidskou důstojností. Nemohl jsem také stále zapomenouti na ony svazky, jež mne poutaly k rodině. Přál jsem si býti mezi lidmi, s nimiž bych mohl rozmlouvati jako rovný s rovným, a abych mohl choditi po ulicích a v polích bez obavy, že mne někdo zašlápne jako žábu nebo štěně. Mé vysvobození však přišlo dříve, než jsem se nadál, a způsobem ne právě všedním. Celý příběh věrně podle pravdy vyličním.

Byl jsem v té zemi už dva roky. Asi počátkem třetího roku jsme provázeli s Glumdalklič krále a královnu při zájezdu na jižní pobřeží říše. Byl jsem nesen jako obvykle ve své cestovní schránce, jež byla, jak jsem již uvedl, velmi pohodlnou místností o straně dlouhé dvanáct stop. Dal jsem si tam také zavěsiti visuté lůžko, připevněné hedvábnými provazy do čtyř koutů u stropu, aby se tak zmírnily otřesy, když mne sluha nesl před sebou na koni, jak jsem si někdy přál. Cestou jsem v

tomto visutém lůžku často spával. Ve střeše mé komnaty, ale ne právě nad lůžkem, jsem si dal od stolaře vyříznouti otvor veliký jednu čtvereční stopu, abych měl při spaní za horkého počasí čerstvý vzduch. Tento otvor jsem mohl podle libosti uzavřítí prkénkem, jež se posouvalo ve žlábcích sem a tam.

Když jsme byli u cíle, usmyslil si král, že stráví několik dnu v paláci, který má blízko Flanflasniku, města vzdáleného osmnáct mil od pobřeží. Glumdalklič i já jsme byli velice unaveni. Já jsem se trochu nachladil, ale ubohá dívka byla tak nemocná, že musila zůstat ve své komnatě. Toužil jsem uviděti oceán, jenž mohl býti jedinou cestou mého útěku, kdyby k němu snad někdy došlo. Předstíral jsem, že je mi mnohem hůře, nezbylo pravda, a vyprosil si dovolení, abych se směl jít nadýchat svěžího mořského vzduchu s panošem, jehož jsem měl velmi rád a jemůž mne někdy také svěřovali. Nikdy nezapomenu, jak nerada Glumdalklič svolila, ani jak přísně nakazovala panoši, aby na mne dal pozor. Ba propukla přitom v usedavý pláč, jako by měla předtuchu, co se stane.

Hoch mne zanesl v mé skřínce asi půl hodiny cesty od paláce k pobřežním skaliskům. Nařídil jsem mu, aby mne postavil na zem. Pak jsem vytáhl jedno posouvací okno a rozhlížel se toužebně a truchlivě po moři. Nebylo mi dobře a řekl jsem tedy panoši, že si chci zdřímnouti ve svém visutém lůžku a že mi to jistě prospěje.

Vlezl jsem si tam tedy a hoch stáhl okno skoro až dolů, aby na mne nešla zima. Usnul jsem brzy a mohu se jen dohadovati, že se panoš domníval, že není žádného nebezpečí, když spím, a odešel do skal hledat ptačí vejce. Zpozoroval jsem totiž již dříve z okna, jak se rozhlíží a

jak v rozsedlinách jedno nebo dvě vejce našel. Ať je tomu však jakkoliv, náhle mne probudilo prudké trhnutí za kruh, který byl připevněn nahoře na schránce, aby se lépe nesla. Cítil jsem, jak je má schránka zvedána vysoko do vzduchu a pak nesena závratnou rychlostí kupředu. První náraz mne málem shodil s lůžka, ale pak byl pohyb dosti rovnoměrný. Vykřikl jsem několikrát, co mi hrdlo stačilo, ale vše nadarmo. Pohlédl jsem k oknům, ale viděl jsem jen mračna a oblohu. Přímo nad hlavou jsem slyšel šum jako od nárazů křídel, a tu mi začalo svítat, v jakém jsem neblahém postavení: že totiž nějaký orel drží mou schránku za kroužek v zobáku a jistě ji pustí na skálu jako želvu v krunýři a pak mé tělo vyklovne a sežere. Bystrý zrak a čich dává totiž tomuto ptáku možnost, že svou kořist zvětří z velké vzdálenosti, byť byla i ukryta lépe než já mezi dvoupalcovými prkny.

Za malou chvíli jsem upozoroval, že hluk a šum křídel rychle vzrůstá a že má skříňka se zmítá jako vývěsní štít ve větru. Zaslechl jsem cosi, jako by orlu (jsem totiž přesvědčen, že to, co drželo mou skříňku v zobáku, byl jistě orel) bylo zasazeno několik ran, a pak jsem náhle pocítil, že padám přímo k zemi, avšak rychlostí tak neuvěřitelnou, že se mi tajil dech. Můj pád byl zaražen hrozným nárazem, jenž mne ohlušil víc než vodopád Niagarský. Pak jsem byl minutu v úplné tmě a konečně má skříňka začla stoupati, až jsem horní částí oken spatřil světlo. Poznal jsem, že jsem spadl do moře. Tíží mého těla, všech předmětů ve skřínce a širokých železných desek, jimiž byly okovány rohy u stropu a u podlahy, skříňka plavala ponořena asi pět stop hluboko ve vodě. Usoudil jsem tehdy – a domnívám se tak dodnes – že orel, jenž s mou skřínkou uletěl, byl pronásledován

dvěma nebo třemi jinými a musil mne pustiti, když se s nimi bil o kořist. Železné desky na spodu mé skřínky (ty byly totiž nejsilnější) udržovaly skříňku v rovnováze, když padala, a zabránily, že se neroztříštila nárazem na vodní hladinu. Všechny spoje do sebe dobře zapadaly, a dveře se nepohybovaly na veřejích, nýbrž se posouvaly nahoru a dolů jako okna. Tím byla má světnice tak nepropustná, že do ní vniklo jen velmi málo vody. S velkou námahou jsem se dostal s visutého lůžka. Nejprve jsem se odvážil odstrčiti šoupátko na střeše, o němž jsem se již zmínil, že bylo zhotoveno na vpouštění čerstvého vzduchu. Byl jsem již nedostatkem vzduchu téměř udušen.

Kolikrát jsem si tenkrát přál, abych byl u své drahé Glumdalklič, od níž mne jediná hodina odloučila tak daleko! A mohu po pravdě říci, že mi ve vlastním neštěstí bylo líto i mé ubohé opatrovatelky. Představil jsem si, jak těžce asi nese mou ztrátu, nemilost u královny a zkázu svého štěstí. Není asi mnoho cestovatelů, kteří by kdy byli ve větších nesnázích a tísní, než já v tu chvíli, kdy jsem očekával, že každým okamžikem bude má skříňka roztříštěna na kusy nebo že se aspoň při prvním prudším nárazu větru nebo při vzedmuté vlně převrátí. Prolomení jediné skleněné tabulky by znamenalo okamžitou smrt. A jistě okna nezachránilo nic jiného než silné drátěné mřížoví, upevněné zevně na ochranu proti nehodám při cestování. Viděl jsem, jak voda crčí dovnitř několika štěrbinami. Avšak štěrbiny nebyly veliké a snažil jsem se je ucpati, jak jsem nejlépe dovedl. Nebyl jsem s to zvednouti střechu svého pokoje – což bych byl jinak jistě učinil – a posaditi se nahoru. Mohl bych se tam zachrániti aspoň o několik hodin déle, než když jsem byl, abych tak

řekl, zavřen v podpalubí. A kdybych i unikl těmto nebezpečím na den nebo na dva, co jsem mohl očekávat jiného než bídnu smrt zimou a hladem? V takovémto postavení jsem byl po čtyři hodiny, ale skoro v každém okamžiku jsem si přál, aby to byl můj polední.

Řekl jsem již čtenáři, že na té straně skřínky, kde nebylo oken, byly připevněny dvě silné skoby. Do těch navlékal sluha, jenž mne nosíval na projížďky, kožený pás, jež si opásal kolem beder. V tomto neútěšném postavení jsem zaslechl – nebo se aspoň domníval, že jsem zaslechl – jakési škrabání na té straně skřínky, kde byly připevněny skoby. A brzy potom se mi zdálo, že je skřínka tažena nebo vlečena po moři. Co chvíli jsem totiž cítil, jak jí něco škublo, že přitom vlny vystoupily až k hornímu okraji oken, takže jsem se octl skoro ve tmě. To mi dalo jakousi slabou naději na záchranu, ač jsem si nedovedl představit, jak by se to mohlo uskutečnit. Odvážil jsem se odšroubovati jednu z židlí, jež byly vždy připevněny k podlaze. A když se mi s námahou podařilo přišroubovati ji opět přímo pod šoupátkem, jež jsem již předtím odsunul, vystoupil jsem na židli, nastavil ústa co nejbliže k otvoru a hlasitě jsem volal o pomoc všemi jazyky, jež jsem znal. Pak jsem uvázal kapesník na hůl, kterou jsem obyčejně nosil, a vystrčiv ji otvorem, zamával jsem jí několikrát ve vzduchu. Myslil jsem, že kdyby byl nablízku nějaký člun nebo loď, námořníci by z toho usoudili, že je v této bedně uzavřen nějaký nešťastný smrtelník. Nepozoroval jsem však žádného výsledku, jen jsem zřetelně cítil, že se má skřínka pohybuje kupředu. A asi za hodinu, nebo o něco více, ta stěna schránky, kde byly skoby a jež neměla oken, narazila na něco tvrdého. Obával jsem se, že je to

skalisko, a také to mnou zmítalo víc než kdy předtím. Na střeše pokoje jsem jasně rozeznával zvuky jako od lana, jež skřípe procházejíc kruhem. Pak jsem shledal, že jsem zvolna zvedán, aspoň o tři stopy výš, než jsem byl předtím. Vystrčil jsem tedy opět hůl s kapesníkem a volal o pomoc, až jsem skoro ochraptěl. V odpověď jsem uslyšel hlasitý pokřik třikrát opakovaný, jenž mi způsobil takovou bezmeznou radost, jakou si dovede představit jen ten, kdo ji sám pocítil. Pak jsem uslyšel nad hlavou dupot a někdo hlasitě volal do otvoru, je-li někdo dole, aby se ozval. Odpověděl jsem, že jsem se zlým osudem octl v největším neštěstí, jaké kdy lidského tvora potkalo, a prosil jsem ho, aby mne vysvobodili z tohoto vězení.

Hlas odpověděl, že jsem v bezpečí, neboť má bedna je přivázána k jejich lodi, a že co nevidět přijde tesař a vyřízne ve stropě díru, aby mne mohli vytáhnout. Odpověděl jsem, že je to zbytečné a že to zabere mnoho času; že stačí, když někdo z mužstva prostrčí prst kruhem a vyzvedne skříňku z moře na loď a donese ji do kapitánovy kabiny. Když slyšeli, jak nepřítelně mluvím, mysleli někteří, že jsem šílený; jiní se smáli. Věřu mne ani ve snu nenapadlo, že jsem se dostal mezi lidi stejné postavy a síly jako já.

Tesař přišel a za několik minut vyřízl průchod asi čtyři čtverečné stopy veliký. Pak tudy spustil malý žebřík, po němž jsem vyšplhal nahoru a odtud mne dopravili na loď ve stavu velmi zesláblém.

Námořníci byli celí užaslí a dávali mi tisíce otázek, na něž se mi ani nechťelo odpovídati. Byl jsem také zmaten, když jsem viděl tolik pidimužíků, za něž jsem je pokládal, poněvadž mé oči byly již dlouho zvyklé na ohromné předměty. Ale kapitán, pan Tomáš Wilkoks,

čestný a vážený muž, zpozoroval, že nemám daleko do omdlení. Zavedl mne tedy do své kabiny, dal mi napít pro posílení a přinutil mne, abych si ulehl do jeho postele. Radil mi, abych si trochu odpočinul, čehož jsem velice potřeboval. Než jsem usnul, řekl jsem mu, že mám ve skřínce cenný nábytek, jehož by bylo škoda: krásnou visutou síť, hezké polní lůžko, dvě židle, stůl a skříň. Že má komnata je na všech stěnách ověšena či lépe řečeno vyčalouněna hedvábím a bavlnou. A dovolí-li, aby někdo z posádky přinesl mou skříňku sem do kabiny, že mu ji otevru a ukáži svůj majetek. Když mne kapitán slyšel říkat tyto nesmysly, usoudil, že třeštím. Nicméně slíbil (asi aby mne ukonejšil), že nařídí, co si přeji. Pak odešel na palubu a poslal několik mužů dolů do mé komnaty. Jak jsem později shledal, vynesli odtud všechn můj majetek a otrhali čalouny. Židle, skříň a postel, jež byly k podlaze přišroubovány, byly nemálo poškozeny nevědomostí námořníků, kteří je odtrhali násilím. Pak vytrhali některá prkna, jež by se jim mohla na lodi hoditi, a když si vzali vše, oč měli zájem, pustili trup na moře. Poněvadž mu nadělali mnoho trhlin ve dnu i ve stěnách, potopil se velmi rychle. A byl jsem věru rád, že jsem nebyl svědkem spousty, kterou natropili, neboť jsem přesvědčen, že by se mne to bylo hluboce dotklo, kdyby mi to bylo připomenulo události, jež bylo lépe zapomenouti.

Spal jsem několik hodin, ale byl jsem stále rušen sny o místu, jež jsem opustil, a o nebezpečích, jimž jsem právě unikl. Ale když jsem se vzbudil, cítil jsem se velmi osvěžen. Bylo asi osm hodin večer a kapitán nařídil, aby byla ihned přinesena večeře. Soudil, že jsem se již postil dosti dlouho. Byl ke mně velmi laskavý, neboť si všiml,

že již nevypadám tak pomateně a že nemluvíím nesouvisle. A když jsme zůstali sami, žádal mne, abych mu podal zprávu o svých cestách a jak se to stalo, že jsem byl unášen po moři v oné ohromné dřevěné bedně. Privil, že ji kolem poledne v dálce zpozoroval dalekohledem a myslil, že je to plachetnice. Chtěl si za ní dojeti – nebyla to velká odbočka od směru – doufaje, že od ní dostane koupit suchary, jež prý mu začínají docházeti. Když prý připlul blíže a poznal svůj omyl, poslal hlavní člun, aby zjistil, co to je. Muži prý se vrátili celí zděšení a zaklínali se, že viděli plovoucí dům. Vysmál prý se jejich bláznovství a vstoupil sám do člunu a nařídil námořníkům, aby vzali s sebou silné lano. Moře bylo klidné, takže mne několikrát obepluli, zpozorovali okna a drátěné mřížoví, jež je chránilo. Na jedné straně, jež prý byla celá z prken bez jediného otvoru pro světlo, zpozoroval kapitán dvě skoby. Nařídil mužům, aby k té stěně přirazili, připevnili lano k jedné skobě, a pak jim nakázal, aby mou bednu (tak tomu totiž říkali) vlekli k lodi. Když ji přivlekli, rozkázal, aby připevnili jiné lano ke kruhu na střeše a vyzvedli mou bednu na kladkách. Podařilo se to námořníkům jen do výše dvou až tří stop. Uviděl prý, jak byla z otvoru vystrčena hůl s kapesníkem a usoudil, že je asi uvnitř uzavřen nějaký nešťastník.

Ptal jsem se, zda on nebo posádka neviděli ve vzduchu nějaké ohromné ptáky v době, kdy mne objevili. Odpověděl, že když o té věci hovořil s námořníky pokud jsem spal, jeden z nich prý říkal, že zpozoroval tři orly letící k severu, ale že neuváděl, že by snad byli větší než obvykle. Soudím, že je to třeba přičísti nesmírné výšce, v níž letěli. Kapitán však stejně netušil, proč se ptám.

Pak jsem se otázel kapitána, jak daleko asi jsme od pevniny. Udal, že podle nejpřesnějšího propočtu jsme od ní aspoň sto mil. Tvrdil jsem, že se jistě mylí aspoň o polovinu, neboť jsem opustil zemi, z níž přicházím, nejvýš dvě hodiny předtím, než jsem spadl do moře. Tu si začal opět mysliti, že nemám rozum v pořádku. Naznačil mi to a radil mi, abych si šel lehnout do kajuty, kterou mi dal připravit. Ujistil jsem ho, že jsem se pěkně osvěžil dobrým pohoštěním a jeho společností a že jsem stejně dobře při smyslech, jako kdykoliv v životě. Tu kapitán zvážněl a přímo se mne otázel, zda jsem se nepomátl z toho, že snad mám na svědomí nějaký hrozný zločin, za nějž jsem byl panovníkem potrestán tím, že jsem byl vydán moři na pospas v této bedně. Velcí zločinci jsou prý totiž v některých zemích trestáni tím, že jsou puštěni na moře v dřevěném člunu a bez potravin. Že by ho sice mrzelo, že vzal na svou loď člověka tak špatného, ale že mi dává slovo, že mne vysadí bezpečně na pobřeží v prvním přístave, kde přistaneme. Dodal, že se jeho podezření značně zvýšilo nesmyslnými řečmi, jež jsem vedl nejprve s námořníky a pak i s ním o mém pokojíku čili bedně, a také mým divným vzhledem a chováním u večeře.

Prosil jsem ho, aby byl trpěliv a vyslechl moje příběhy, jež jsem mu věrně vypravoval od okamžiku, kdy jsem opustil svou vlast, až do chvíle, kdy mne kapitán objevil. A poněvadž si pravda vždycky vynutí přístup k rozumné mysli, tak i tento čestný a vážný muž, jenž měl jistou dávku učenosti a zdravý rozum, byl ihned přesvědčen o mé nevině a pravdomluvnosti.

Abych však ještě dotvrdil pravdivost toho, co jsem řekl, žádal jsem ho, aby dal přinést mou skříň, od níž

jsem měl klíč v kapse; řekl mi již totiž, jak námořníci s mou komnatou naložili. Otevřel jsem ji v jeho přítomnosti a ukázal mu malou sbírku zvláštností, kterou jsem si pořídil v zemi, z níž jsem byl tak podivuhodně vysvobozen. Byl tam hřeben, který jsem si zhotovil z králových oholených vousů, a ještě jeden z téhož materiálu, ale zasazený do odřezku z nehtu palce Jejího Veličenstva, jenž tvořil hřbet. Dále tam byla sbírka jehel a špendlíků, dlouhých jednu stopu až půl lokte; čtyři vosí žahadla, dlouhá jako stolařské hřebíky; několik výčesků královniných vlasů. Dále zlatý prsten, který mi jednou velmi milostivě darovala. Sňala jej totiž s malíku a hodila mi jej přes hlavu jako obojek. Prosil jsem kapitána, aby tento prsten laskavě přijal za své pohostinství, on však rozhodně odmítl. Ukázal jsem mu kuří oko, jež jsem vlastnoručně vyřízl z prstu na noze jedné dvorní dámy. Bylo veliké asi jako jablko a tak ztvrdlé, že jsem z něho po návratu do vlasti dal vyhloubiti pohár a zasaditi do stříbra. Konečně jsem ho žádal, aby si prohlédl kalhoty, jež jsem měl právě na sobě a jež byly zhotoveny z kůže jediné myši.

Nepodařilo se mi vnutiti mu nic jiného než zub jednoho lokaje. Všiml jsem si, že jej velmi zvědavě prohlíží a že se mu zamlouvá. Přijal jej s velikými díky, že za ně taková maličkost ani nestála. Vytáhl jej omylem nešikovný ranhojič jednomu z Glumdalkličiných sluhů, kterého bolely zuby. Zub však byl stejně zdravý jako ostatní v jeho ústech. Vyčistil jsem jej a uschoval ve skříni. Byl dlouhý asi jednu stopu a v průměru měl čtyři palce. Kapitán byl s mou prostou zprávou velmi spokojen a pravil, že se jistě zavděčím celému světu, sepíši-li a uveřejním-li své zážitky, až se vrátím do vlasti.

Odpověděl jsem, že podle mého názoru již máme přemíru cestopisů a že se teď takřka nic nemůže udát, aniž se to vydávalo za neobyčejné. A že se domnívám, že přitom někteří spisovatelé dbají méně o pravdu než o vlastní ješitnost nebo zájem, nebo dokonce o zábavu nevzdělaných čtenářů. Že by moje příběhy mohly obsahovat většinou jen zprávy o všedních věcech bez oněch ozdobných popisů zvláštních rostlin, stromů, ptáků a jiných zvířat nebo o barbarských zvycích a modloslužbě divokých národů, jimiž oplývají díla většiny spisovatelů. Poděkoval jsem mu však za jeho dobré mínění a slíbil, že o té věci budu uvažovat.

Pravil pak, že se velice diví jedné věci, že totiž mluvím tak hlasitě. A ptal se mne, zda snad král nebo královna v té zemi byli nedoslýchaví. Řekl jsem mu, že jsem na to byl již po více než dva roky zvyklý a že jsem se stejně divil jeho hlasu i hlasu jeho námořníků. Připadalo mi, jako by jen šeptali, ač jsem je docela dobře slyšel. Ale když jsem mluvil v té zemi, že to bylo jako by někdo mluvil na ulici s druhým člověkem, který se dívá dolů s vrcholku věže, pokud mne ovšem nepostavili na stůl nebo mne někdo nedržel v ruce. Také jsem mu řekl, že jsem pozoroval ještě něco jiného: Když jsem se dostal na loď a námořníci stáli kolem mne, připadalo mi, že jsou to nejvíce opovrženímhodní tvorečkové, jaké jsem kdy viděl. Pokud jsem totiž byl v zemi onoho panovníka a když si mé oči zvykly dívati se na věci tak ohromné, nemohl jsem také snést pohled do zrcadla, neboť to srovnání ve mně vzbuzovalo pohrdání sebou samým. Kapitán podotkl, že si všiml, když jsme byli u večere, jak se na všechno dívám s jistým podivem, a že se mu zdálo, že jsem se několikrát nemohl ubránit smíchu. Nevěděl

však, jak si to má vysvětliti, ale přičítal to nějaké duševní chorobě. Odpověděl jsem, že tomu bylo opravdu tak, a že se divím, že jsem se smíchu ubránil, když jsem viděl jeho mísy velikosti kovové koruny, vepřovou kýtu stačící sotva na jedno sousto, pohár menší než ořechová skořápka. A tak jsem dál popisoval jeho ostatní domácí náčiní a pokrmu. Ačkoliv mi dala královna, když jsem byl v jejích službách, zhotoviti malou soupravu všech potřebných věcí, přece byly mé představy úplně ovládnuty tím, co jsem viděl na všech stranách kolem sebe, a nad svou vlastní malostí jsem zavíral oči tak, jak je lidé zavírají nad svými chybami. Kapitán porozuměl dobře mému žertíku a odpověděl vesele starým příslovím, že pochybuje, že bych měl oči větší než žaludek, neboť prý se u stolu příliš nevyznamenal, ač jsem se postil po celý den. A dále mne žertem ujišťoval, že by byl rád dal sto liber, aby viděl mou komnatu v zobáku orla a pak jak padá s takové výše do moře. Jistě prý by to byla podívaná, jejíž popis by stál za to, aby byl zachován příštím věkům.

Kapitán, který byl naposledy v Tonkinu, byl na zpáteční cestě zahnán na severovýchod na 44° šířky a 143° délky. Když nás však dva dny po mém příchodu na loď zastihl pasátní vítr, pluli jsme delší dobu na jih, minuli jsme břehy Nového Holandska a drželi se napřed směrem západojihozápadním a pak jihojihozápadním, až jsme obepluli Mys dobré naděje. Naše plavba byla velmi příznivá, nebudu však čtenáře obtěžovati podrobným popisem. Kapitán zastavil v jednom či dvou přístavech a poslal hlavní člun. pro potraviny a čerstvou vodu. Já však jsem loď neopustil, dokud jsme nepřistáli v Downs. Bylo to třetího června 1706, asi devět měsíců po mém

úniku. Nabídl jsem kapitánovi, že mu nechám svůj majeteček jako záruku, že zaplatím za dopravu. Kapitán však rozhodně prohlásil, že nepřijme ani haléře. Srdečně jsme se rozloučili a musil mi slíbiti, že mne navštíví u nás v Redriffu. Za pět šilinků, které jsem si vypůjčil od kapitána, najal jsem si koně a průvodce. Když jsem cestou pozoroval, jak malé jsou zde domy, stromy, dobytek a lidé, připadalo mi, že jsem v Liliputsku. Stále jsem se obával, že zašlápnu některého chodce, a často jsem na ně hlasitě volal, aby se mi vyhnuli s cesty, takže by mi jednou nebo dvakrát byli rozbili hlavu za mou drzost.

Když jsem přišel k našemu domu – na nějž jsem se musil doptati – a služebná mi otevřela dveře, sehnul jsem se, abych jimi prošel (jako husa, když prolézá branku), obávaje se, abych na ně hlavou nenarazil. Má žena vyběhla, aby mne políbila, ale já jsem se sehnul až ke kolenům, domnívaje se, že by mi jinak vůbec nedosáhla na ústa. Má dcera poklekla, abych jí dal požehnání, ale já jsem ji uviděl, až když opět vstala, neboť jsem byl tak dlouho zvyklý státi s hlavou zdviženou a očima upřenýma do výše šedesáti stop. A pak jsem ji chtěl pozvednout jednou rukou za pas. Shlížel jsem na služebnictvo a na jednoho nebo dva přátele, kteří právě byli u nás, jako by byli trpaslíci a já obr. Říkal jsem ženě, že příliš šetřila, neboť se mi zdálo, že se jak ona, tak dcera scvrkly hladem téměř na nic. Zkrátka choval jsem se tak nepřičetně, že byli všichni stejného názoru jako kapitán, když mne po prvé spatřil, a usoudili, že jsem se minul rozumem. Zmiňuji se o tom, abych ukázal, jak velká je moc zvyku a předsudků.

Zakrátko jsem se s rodinou a s přáteli dorozuměl, ale má žena nechtěla ani slyšet o tom, že bych ještě kdy šel na moře. Můj zlý osud však tomu chtěl, že mi nedovedla zabránit, jak čtenář pozná co nevidět. Zde zatím končím druhou část svých nešťastných cest.

Díl třetí

**GESTA NA LAPUTU,
DO BALNIBARBI,
LUGGNAGGU,
GLUBBDUBDRIBBU A
DO JAPONSKA**

I.

Byl jsem doma sotva deset dní, když k nám přišel kapitán William Robinson, velitel *Dobré naděje*, pevné lodi o třech stech tunách. Byl jsem kdysi lékařem na jiné lodi, na níž on byl velitelem a z jedné čtvrtiny majitelem. Vykonali jsme na ní plavbu na Blízký Východ. Jednal se mnou vždy spíš jako s bratrem než s podřízeným. A když uslyšel o mém příjezdu, přišel mě navštívit z pouhého přátelství, jak jsem se domníval. Neudálo se totiž nic víc, než co bývá zvykem po dlouhé nepřítomnosti. Své návštěvy opakoval velmi často, vyjadřoval svou radost, že se těším dobrému zdraví, pak se ptal, zda jsem se nyní již usadil doma navždy a konečně dodal, že hodlá asi za dva měsíce vyplout do Východní Indie. A posléze mi přímo nabídl, ač se dosti omlouval, abych přijal místo lékaře na jeho lodi. Že prý budu mít pod sebou ještě jednoho lékaře mimo dva pomocníky a plat že bude dvakrát větší než obvykle. A poněvadž prý ví, že má znalost námořnictví se při nejmenším vyrovná jeho, udělá se mnou smlouvu, že se bude řídit mou radou, jako bych byl spoluvelitelem.

Napovídal mi ještě tolik jiných lichotivých řečí, a jak jsem ho znal, byl to takový poctivec, že jsem jeho návrh nemohl odmítnouti. A i žízeň po poznání světa byla ve mně přes všechna minulá neštěstí prudší než kdy jindy. Zbývala jediná nesnáz, totiž přemluvení mou ženu. Konečně jsem však přece obdržel její souhlas tím, že jsem jí dokazoval, jaký prospěch z toho získají naše děti.

Vypluli jsme 5. srpna 1706 a přijeli do Madrasu 11. dubna 1707. Zdrželi jsme se tam tři týdny, aby se posádka osvěžila, neboť mnozí z mužstva byli nemocní. Odtud jsme pluli do Tonkinu, kde se kapitán rozhodl nějaký čas zůstat, protože zboží, jež zamýšlel koupiti, ještě nebylo připraveno, a dalo se očekávat, že je bude lze nalodit až za několik měsíců. Aby si uhradil část výloh, jež byly s pobytem spojeny, koupil šalupu, naložil ji rozmanitým zbožím, s kterým Tonkiňané obvykle obchodují po sousedních ostrovech, dal na ni posádku čtrnácti mužů, z nichž tři byli domorodci, ustanovil mě velitelem šalupy a dal mi plnou moc pro plavbu a obchod. On že zatím projedná své věci v Tonkinu.

Pluli jsme sotva tři dny, když vypukla velká bouře. Byli jsme hnáni po pět dní na severovýchod a potom přímo k východu. Pak jsme měli krásné počasí, ale stále ještě dul dosti silný vítr od západu. Desátého dne nás začly pronásledovat dvě pirátské lodi a brzy nás dohonily. Moje šalupa byla totiž tak zatížena nákladem, že jsme pluli velmi pomalu. A také jsme ovšem neměli možnost bránit se.

Obě pirátské lodi přirazily k naší téměř současně a jejich velitelé divoce vstoupili na naši šalupu v čele svého mužstva. Když však viděli, že všichni ležíme tváří k zemi (tak jsem totiž nařídil), svázali nás silnými provazy, postavili k nám hlídku a šli prohledat šalupu.

Všiml jsem si, že je mezi nimi jeden Holanďan, jenž nad nimi má zřejmě jakousi moc, ač nebyl velitelem žádné z obou lodí. Brebentil s námi svou řečí a zaklínal se, že nás dá svázat zády k sobě a syrnout do moře. Mluvil jsem holandsky dosti obstojně. Řekl jsem mu, kdo jsme, a prosil jsem ho, aby se rozpomněl, že jsme

křesťané a občané dvou sousedících a spojeneckých zemí, a aby tedy pohnul kapitány, aby se nad námi smilovali. To ho rozlítilo. Opakoval své hrozby a obrátiv se k svým druhům mluvil velmi vzrušeně, jak se domnívám japonsky. Často užíval slova *Christianos*.

Větší z obou pirátských lodí velel japonský kapitán, jenž mluvil trocha holandsky, ale velmi lámaně. Přistoupil ke mně a po několika otázkách, na než jsem odpověděl velmi poníženě, prohlásil, že nezemřeme. Uklonil jsem se kapitánovi velmi hluboce. Pak jsem se obrátil k Holanďanovi a řekl mu, že mě mrzí, že jsem našel více milosrdenství u pohana než u spolukřesťana. Brzy jsem však měl proč těchto pošetilých slov litovati. Zlomyslný padouch se marně několikrát pokusil přemluvit oba kapitány, abych byl svržen do moře, oni však k tomu nechtěli svoliti, když už slíbili, že nezemřu. Přece však dosáhl toho, že jsem byl odsouzen k trestu, jenž by se každému člověku zdal horší než smrt sama. Moje mužstvo bylo rozděleno na dvě skupiny a každá z nich poslána na jednu pirátskou loď. Do šalupy dali svoje mužstvo. O mně rozhodli, že mě vysadí na moře v malém člunu s vesly a plachtou a se zásobami na čtyři dny. V poslední chvíli je japonský kapitán zdvojnásobil ze svých vlastních zásob a nikomu nedovolil, aby mě prohledal. Sestoupil jsem do člunu a Holanďan, jenž stál na palubě, na mne chrlil všechny kletby a nadávky, jež holandština zná.

Asi hodinu před tím, než jsme spatřili pirátské lodi, jsem změřil zeměpisnou polohu a zjistil, že jsme na 46. stupni severní šířky a na 183. stupni délky. Když jsem plul jistou dobu, vzdaluje se od pirátů, objevil jsem svým kapesním dalekohledem několik ostrovů na jihovýchodě.

Napjal jsem plachtu – vítr byl totiž příznivý – abych se dostal na nejbližší z těchto ostrovů. Podařilo se mi to asi ve třech hodinách. Ostrov byl samá skála, ale přece jsem našel mnoho ptačích vajec. Rozdělal jsem oheň, naložil na něj trochu vřesu a suché mořské trávy a usmažil jsem si vajíčka. Nic jiného jsem nevečeřel, neboť jsem se rozhodl, že budu svými zásobami co nejvíce šetřit. Noc jsem strávil pod ochranou skály, kde jsem si nastlal trochu vřesu. Spal jsem celkem dobře.

Druhého dne jsem plul k dalšímu ostrovu a odtud ke třetímu a čtvrtému, při čemž jsem někdy užíval plachty a jindy vesel. Abych však neobtěžoval čtenáře příliš zevrubným popisem svých trampot, stačí, řeknu-li, že jsem pátého dne připlul na poslední ostrov v dohledu. Ležel od předešlých na jihovýchod.

Tento ostrov byl vzdálenější, než jsem očekával, a dospěl jsem k němu až za pět hodin. Obeplul jsem jej téměř celý, než jsem našel vhodné místo pro přistání. Byl to malý potůček, asi třikrát tak široký jako můj člun. Shledal jsem, že ostrov je samá skála a jen tu a tam jsou travnaté porosty s vonnými bylinami. Vyložil jsem své malé zásoby, a když jsem se posilnil, uschoval jsem zbytek do jakési jeskyně. Jeskyně tu bylo velké množství. Na skalách jsem nasbíral množství vajec a nashromáždil jsem si hromadu chaluh a suché trávy. Chtěl jsem ji nazítří podpáliti a usmažiti si vajíčka, pokud to půjde (měl jsem totiž křesací kámen, ocílku, doutnák a zvětšovací sklo).

Ležel jsem celou noc v jeskyni, kde jsem si uskladnil své zásoby. Lůžkem byla mi též suchá tráva a chaluha, již jsem chtěl používat jako paliva. Spal jsem velmi málo, neboť mé duševní napětí bylo mocnější než únava a

nedalo mi spát. Uvažoval jsem, jak je to nemožné udržeti se na živu na místě tak pustém a jak bídný bude můj konec. Cítil jsem takovou tupost a skleslost, že jsem neměl ani odvahu vstáti; a než jsem se vzpamatoval aspoň natolik, abych vylezl z jeskyně, byl již pokročilý den. Chodil jsem chvíli mezi skalami. Nebe bylo úplně jasné a slunce pražilo tak prudce, že jsem musil odvrátiti obličej. Znenadání se však zatmělo, ale jak se mi zdálo, způsobem docela jiným, než když slunce zakryje mrak. Otočil jsem se a spatřil mezi sebou a sluncem obrovské neprůsvitné těleso, jež se pohybovalo směrem k ostrovu. Zdálo se, že je ve výši asi dvou mil a zakrylo slunce po dobu šesti až sedmi minut. Nezpozoroval jsem však, že by se vzduch více ochladil nebo obloha více zatemnila, než kdybych stál ve stínu hory.

Když se ono těleso přiblížilo ještě více nad místo, kde jsem byl, vypadalo to jako pevná hmota s plochým hladkým dnem, jasně se lesknoucím od světla odráženého zdola mořem. Stál jsem na pahorku asi dvě stě loktů od břehu a viděl, že toto ohromné těleso klesá až skoro do téže výše, v které jsem byl já, a to ve vzdálenosti sotva jedné míle. Vytáhl jsem svůj kapesní dalekohled a jasně jsem rozpoznával, jak se množství lidí pohybuje nahoru a dolů po jeho stranách, jež se zřejmě svažovaly. Nemohl jsem však rozeznati, co ti lidé dělají.

Přirozená láska k životu vzbudila v mém nitru radostné rozechvění a hned jsem začal doufati, že mi snad toto dobrodružství tak či onak pomůže z neutěšeného místa a postavení, v němž jsem byl. Nicméně dovede si čtenář stěží představit můj úžas, když jsem viděl ve vzduchu ostrov, obydlený lidmi, kteří (jak se zdálo) s ním dovedli stoupati nebo klesati nebo s ním

jeti kupředu, jak se jim zachtělo. Poněvadž jsem však právě neměl náladu o tomto zjevu filosofovati, raději jsem pozoroval, jakým směrem se ostrov dá, neboť se zdálo, že se zastavil. Za chvíli se však přiblížil ještě víc, takže jsem viděl, že po jeho úbočí jsou v několika řadách galerie, spojené v jistých vzdálenostech schodišti. Na nejnižší galerii jsem spatřil, jak několik lidí chytá ryby na dlouhé pruty a jiní jim přihlížejí. Zamával jsem na ně čepicí (můj klobouk už byl dávno roztrhán) a kapesníkem. A když se ostrov přiblížil ještě víc, volal jsem a křičel ze všech sil. Když jsem pak pohlédl bedlivěji, zpozoroval jsem, že se na nejbližším místě shromáždil hlouček lidí. Podle toho, že ukazovali na mne a vzájemně se na mne upozorňovali, jsem poznal, že mě dobře viděli, ač na mé volání neodpovídali. Viděl jsem však, jak čtyři nebo pět mužů běží chvatně po schodech nahoru. Tam pak zmizeli. Náhodou jsem správně uhodl, že byli posláni pro rozkazy k nějaké vysoce postavené osobnosti.

Počet shromážděných lidí vzrůstal a necelou hodinu se ostrov pohyboval a vznášel tak, že nejnižší galerie byla na rovině se mnou sotva sto loktů od pahorku, kde jsem stál. Zaujímal jsem co nejprosebnější postoje a mluvil co nejponíženějším tónem, ale nedostával jsem odpovědi. Osoby, jež stály nejbliže, byly zřejmě nějakí hodnostáři, jak jsem usoudil podle jejich oděvu. Vážně se spolu radili a často při tom pohlíželi na mne. Posléze jeden z nich na mne zavolal jasným, zdvořilým a zvučným hlasem. Řeč zněla dosti podobně jako italština. Odpověděl jsem proto právě tímto jazykem, doufaje, že aspoň spád řeči bude jejich sluchu příjemný. Ač jsme si navzájem nerozuměli, bylo snadno poznat, co si přeji, neboť viděli, v jakých

jsem nesnázích. Naznačili mi posunky, abych sestoupil se skaliska a šel na břeh; to jsem také učinil. A když s létajícím ostrovem připluli tak, že okraj byl přímo nade mnou, spustili mi z nejnižší galerie řetěz, na jehož dolním konci bylo připevněno sedátko. Na toto sedátko jsem si sedl a oni mě po kladkách vytáhli nahoru.

II.

Když jsem tam byl vyzdvižen, obklopil mě dav lidu; ti, kteří stáli nejbliže, byli zřejmě urozenějšího stavu. Hleděli na mne a jevíli všechny známky údivu. Ani já jsem nezůstal v údivu pozadu, neboť jsem dosud nikdy nespatriil národ smrtelníků tak zvláštních jak stavbou těla, tak oděvem a vzhledem. Hlavu měli všichni nakloněnou na pravou nebo na levou stranu. Jedno oko měli obrácené dovnitř a druhé přímo vzhůru. Šaty měli zevně ozdobeny obrazy sluncí, měsíců a hvězd, a mezi nimi zase obrazy houslí, flét, harf, trubek, kytar, klavírů a mnohých jiných hudebních nástrojů nám Evropanům neznámých.

Tu a tam jsem spatřil k svému velkému údivu lidi v oděvu služebníků, kteří měli v ruce nafouklý měchýř, připevněný jako cep na konci krátké hole. V každém měchýři byla hrstka suchého hrachu nebo malých oblásků (jak jsem se dověděl později). Těmito měchýřky co chvíli pleskali přes ústa a uši ty, kteří stáli vedle nich. Tehdy jsem ovšem nechápal, jaký toto počínání má smysl. Zdá se, že mysl těchto lidí je tak pohroužena do úsilného přemýšlení, že nemohou ani mluvit, ani vnímat řeč druhých, nejsou-li vyburcováni ze svého soustředění nějakým vnějším dotykem na mluvidla nebo ústroje sluchové.

Proto ti, kteří si to mohou dovolit, vydržují si pleskače (v jejich řeči *klimenole*), bez něhož nevycházejí na ulici, ani na návštěvy. A úkolem tohoto sluhy jest, když jsou dvě nebo tři osoby pohromadě, zlehka pleskati měchuřinkou přes ústa toho, kdo má mluvit, a pravé ucho toho nebo těch, k nimž mluvící se obrací. Tento pleskač

má svého pána pilně doprovázet také na procházkách a v případě potřeby ho lehounce plesknouti přes oči. Pán je totiž stále tak ponořen do úvah, že mu hrozí zjevné nebezpečí, že spadne do každé propasti a narazí hlavou do kdejakého sloupu. A na ulicích že bude shazovati druhé nebo bude sám shozen do příkopu.

Musil jsem čtenáři podati toto vysvětlení, neboť bez něho by stejně jako já nechápal počínání těchto lidí, když mě vedli po schodišti na vrchol ostrova a pak do královského paláce. Cestou nahoru několikrát zapomněli, co vlastně dělají, a nechali mě stát, až jim jejich pleskači svými měchyři zase osvěžili paměť.

Jak se zdálo, celkem jimi ani nepohnul pohled na můj cizokrajný oděv a vzhled, ani pokřik prostého lidu, který v myšlenkách nebyl tak zaujat sám sebou.

Nakonec jsme vstoupili do paláce a odebrali se do přijímací síně. Tam seděl na trůně král a po obou stranách stáli urození velmožové. Před trůnem stál velký stůl plný globů, zeměkoulí a počtářských přístrojů všeho druhu. Jeho Veličenstvo si nás ani trochu nepovšimlo, ač náš příchod byl provázen nemalým hlukem, neboť se sběhli všichni lidé od dvora. On však byl právě hluboce zabrán do nějakého problému a čekali jsme aspoň hodinu, než jej vyřešil.

S obou stran trůnu stála mladá pážata s pleskačkami v ruce. Jakmile viděli, že je hotov, jeden z nich ho udeřil na ústa a druhý na pravé ucho. Král sebou trhl, jako když se někdo náhle probudí, a pohlédnuv na mne a na mé průvodce, vzpomněl si, proč přicházíme; byl o tom totiž zpraven již předtím. Promluvil několik slov a ihned ke mně přistoupil mladík s pleskačkou a udeřil mě zlehka na pravé ucho. Naznačil jsem mu, pokud jsem dovedl, že

takového přístroje nepotřebuji. Jak jsem se však dověděl později, vzbudilo to u Jeho Veličenstva a u celého dvora velmi špatné mínění o mém rozumu.

Pokud jsem dovedl posouditi, dával mi král různé otázky a já jsem jej zase oslovoval všemi jazyky, jež jsem znal. Když se ukázalo, že nerozumím ani já jim, ani oni mně, zavedli mě na králův rozkaz do jedné komnaty v paláci (tento panovník totiž vynikal pohostinstvím nad všechny své předchůdce), kde mi byli dáni k obsluze dva sluhové. Přinesli mi oběd, a čtyři šlechtici, jež jsem předtím viděl v těsné blízkosti krále, mi prokázali tu čest, že obědvali se mnou. Měli jsme dva chody, každý o třech jídlech. První chod záležel ve skopovém ramínku vykrojeném do rovnoramenného trojúhelníku, z kusu hovězího, připraveného v podobě kosodélníku, a z puddingu v podobě cykloidy.

Druhý chod byly kachny upravené do tvaru houslí, jitrnice a puddingy v podobě flétny a hoboje, a telecí hrudí tvaru harfy. Sluhové nám krájeli chléb do kuželů, válců, rovnoběžníků a několika jiných geometrických tvarů.

Při obědě jsem si dovolil ptáti se na jména různých věci v jejich jazyku a urození pání za pomoci svých pleskačů ochotně odpovídali. Doufali, že ve mně vzbudí obdiv pro své znamenité schopnosti, podaří-li se jim se mnou se dorozuměti. Zanedlouho jsem byl s to říci si o chléb a nápoje a o vše ostatní, co jsem potřeboval.

Po obědě moji společníci odešli a na králův rozkaz mi byl poslán jakýsi člověk v doprovodu pleskače. Nesl si pero, inkoust, papír a tři nebo čtyři knihy a dal mi posunky na srozuměnou, že byl poslán, aby mne naučil jejich jazyku. Seděli jsme spolu čtyři hodiny. Za tu dobu

jsem si napsal do sloupce pod sebe veliký počet slov zároveň s překladem. Rovněž se mi podařilo naučiti se několika krátkým větám. Můj učitel totiž vždy rozkázal některému ze sluhů, aby něco přinesl nebo aby se otočil, aby se uklonil, aby si sedl, povstal anebo chodil a podobně. A já jsem si tu větu vždy napsal.

Posléze mi v jedné své knize ukazoval obrázky slunce, měsíce a hvězd, zvířetníku, obratníků a polárních kruhů a zároveň mi říkal jména různých nakreslených obrazců a těles. Udal mi názvy a popis všech hudebních nástrojů a obecné umělecké výrazy, jichž se užívá o hře na tyto nástroje. Když odešel, seřadil jsem si všechna slova i s významy podle abecedy. A tak jsem s pomocí své věrné paměti v několika málo dnech vnikl dosti hluboko do jejich jazyka.

Slovo, jež překládám létající nebo vznášející se ostrov, zní v jejich jazyce *Laputa*. Jeho správný výklad se mi nikdy nepodařilo zjistit. *Lap* znamená v zastaralé, neužívané řeči vysoký a *untuh* znamená vládce. Z toho prý zkomolením vzniklo *Laputa* místo *Lapuntuh*. Já však s tímto výkladem nesouhlasím, neboť se mi zdá trochu přitažený za vlasy. Osmělil jsem se nabídnouti jejich učencům vlastní dohad, že totiž *Laputa* je asi tolik jako *lap outed*. *Lap* že vlastně znamená hru slunečních paprsků v moři, a *outed* perut'. Nechci však tento svůj výklad nikomu vnucovati a pouze jej předkládám soudnému čtenáři.

Dvořané, jimž mne král svěřil, zpozorovali, jaké mám špatné šaty a objednali proto krejčovského mistra, aby mi hned ráno přišel vzít míru na nový oblek.

Tento řemeslník postupoval při práci zcela jinak než jeho kolegové v Evropě. Nejdříve změřil kvadrantem

mou výšku a pak si podle pravítka a kompasu zakreslil rozměry a obrysy celého těla. Vše si zapsal na papír a za šest dní mi přinesl oblek velmi špatně ušitý a úplně beztvárný, poněvadž prý se při výpočtu zmýlil v jedné číslici. Bylo mi však útechou, že se takové nehody přiházely hojně, jak jsem pozoroval, a že si je nikdo nebral tuze k srdci.

Za tu dobu, co jsem se musil zdržovati doma, nemaje šatů, a pak ještě jistou dobu pro nemoc, značně jsem rozšířil svůj slovník. A když jsem pak přišel ke dvoru, rozuměl jsem již mnohému, co král říkal, a dovedl jsem mu dáti jakés takés odpovědi. Jeho Veličenstvo nařídilo, aby se ostrov dal k severovýchodu a pak k východu, a aby se pak zastavil přímo nad Lagadem, hlavním městem celého království dole na pevné zemi. Bylo vzdáleno asi devadesát mil a cesta nám tam trvala čtyři a půl dne. Ani trochu jsem necítil, že se ostrov ve vzduchu pohybuje.

Druhého dne dopoledne asi kolem jedenácté připravil si král a s ním jeho velmoži, dvořané a hodnostáři hudební nástroje a hráli na ně celé tři hodiny bez přestávky, takže jsem byl hlukem úplně ohlušen. Marně jsem také hádal, co to znamená, až mi to můj učitel vyložil. Pravil, že sluch obyvatelů tohoto ostrova je tak uzpůsoben, že slyší hudbu vesmíru, která prý hraje vždy v určitých dobách. Dvůr prý při ní spoluúčinkuje, každý na ten nástroj, na němž nejvíc vyniká.

Cestou k hlavnímu městu Lagadu Jeho Veličenstvo rozkázalo, aby se ostrov zastavil nad jistými městy a vesnicemi, z nichž chtěl přijmouti žádosti a prosby svých poddaných. Za tím účelem spustili několik provazů, zatížených dole malými závažími. Na tyto motouzy lidé navlékali své žádosti, a ty pak stoupaly přímo nahoru

jako útržky papíru, které školáci navlékají na konec motouzu, na němž drží draka. Někdy jsme zespodu dostávali potraviny a víno, a to se vyťahovalo po kladkách.

Moje znalost počtářství mi velice napomáhala, když jsem se učil jejich větosloví, neboť to je z velké části závislé na počtech a na hudbě, v níž jsem se také dosti vyznal. Jejich představy se neustále pohybují v říši čar a obrazů. Chtějí-li na příklad chváliti krásu ženy nebo nějakého jiného živočicha, líčí ji pomocí kosodélníků, kruhů, rovnoběžníků, elips a jiných měřických výrazů nebo odbornými slovy z hudby, jež by zde bylo zbytečné opakovati. V královské kuchyni jsem upozoroval všemožné počtářské a hudební nástroje, podle nichž se krájela masa, která byla podávána na tabuli Jeho Veličenstva.

Jejich domy jsou velmi špatně stavěny, zdi šikmé, a v žádném pokoji není jediného pravého úhlu. Tento nedostatek vyplývá z toho, že pohrdají praktickým použitím měřictví jako něčím sprostým a mechanickým. Pokyny, které dávají řemeslníkům, jsou zase tak spleť, že to přesahuje jejich rozum a že to vede k věčným chybám. A ačkoliv dovedou zručně zacházet s papírem, pravítkem, tužkou a kružítkem, přece jsem neviděl lidí neohrabanějších, nemotornějších a neobratnějších, ani tak nechápavých a bezradných ve věcech běžného života a vůbec ve všem, co se netýká počtů a hudby.

Tito lidé žijí v neustálém nepokoji a nikdy si nedopřejí poklidné chvíle. Jejich starosti pocházejí z příčin, které pramálo ruší klid ostatních smrtelníků. Obávají se nejvíce toho, že u nebeských těles nastanou všemožné změny. Na příklad mají strach, že země, jež se neustále blíží k

slunci, jím bude pohlcena. Že se na povrchu slunce postupně utvoří kůra z vlastních vyvěřelin a že přestane dávat zemi světlo. Že se země jen těsně vyhnula srážce s ohonem poslední komety, což by ji bylo nepochybně obrátilo v popel. A že příští kometa, která se má podle jejich výpočtů objevit za jedenatřicet let od oné doby, nás pravděpodobně zničí. Kdyby se totiž v přísluní přiblížila na jistou vzdálenost k slunci (jak prý se právem podle svých výpočtů obávají), stoupla by její teplota na stupeň desettisíckrát vyšší, než je teplota do červena rozžhaveného železa. Až by se pak od slunce vzdalovala, vlekla by za sebou ohon plamenů, dlouhý jeden milion a čtrnáct mil. A kdyby se stalo, že by země tímto ohonem komety prošla ve vzdálenosti sto tisíc mil od jádra neboli hlavy vlasatice, musila by se při průchodu vznítit a obrátit se v popel. Že slunce, jež den co den vysílá paprsky a nemá, čím by je obnovovalo, nakonec se úplně stráví a zamkne. A to prý bude nutně provázeno zničením této země a všech oběžnic, jež své světlo dostávají od slunce.

Strach z takových a podobných nebezpečí, jež prý nám hrozí, je neustále tak děsivý, že nemohou ani klidně spát na loži a nic je netěší obyčejné radosti a zábavy, jež život dává. Když ráno potkají známého, první otázka je, jak to vypadá se sluncem, jaký dojem budilo při západu a při východu a jaká je naděje, že se vyhnou srážce s blížící se kometou. A do takových rozhovorů se dávají se stejným zápletem, s jakým děti naslouchají strašidelným příběhům o duchách, jež poslouchávají tak hltavě, že se pak bojí jít spát.

Asi za měsíc jsem již vykazoval takové pokroky v jejich řeči, že jsem dovedl odpovídati na většinu

králových otázek, když jsem měl čest býti v jeho společnosti. Jeho Veličenstvo nejevilo ani špetku zvědavosti, když jsem vykládal o zákonech, vládě, dějinách a náboženství nebo mravnosti zemí, v nichž jsem byl. Jeho otázky se omezovaly na stav počtářství. Zprávu, kterou jsem mu podal, vyslechl s velkým opovržením a nezájmem, ač ho jeho pleskači na obou stranách často burcovali.

III.

Požádal jsem panovníka, abych si směl prohlédnouti pozoruhodnosti ostrova. Milostivě mi vyhověl a nařídil mému učiteli, aby mne provázel. Chtěl jsem především zjistiti, jakým způsobem, umělým či přirozeným, se ostrov pohybuje různými směry. A o tom také podám čtenáři odborný výklad.

Létající ostrov je tvaru přesně kruhového. Jeho průměr měří 7837 loktů, což je asi čtyři a půl míle. Má tedy plochu deseti tisíc akrů. Jeho tloušťka je tři sta loktů. Dno, spodní část povrchu, která je obrácena k těm, kdo se dívají zdola, je hladká diamantová deska, vysoká asi dvě stě loktů. Nad ní leží v obvyklém pořadí jednotlivé nerosty, a přes všechno je navršena vrstva žírné prsti, hluboká deset až dvanáct stop. Sklon horního povrchu od obvodu ke středu způsobuje, že rosa a deště, jež na ostrov spadnou, stékají v malých potůčcích do středu, kde vtékají do čtyř velkých nádrží. Každá z nich má v obvodu asi půl míle a od středu jsou vzdáleny dvě stě loktů. Za dne se z těchto nádrží voda sluncem vypařuje, takže nikdy nepřetekou. Mimo to je v moci panovníka vystoupiti s ostrovem nad oblast mraků a par, a tak se vyhnouti dešťům a rosám kdykoliv se mu zlíbí.

Uprostřed ostrova je propast, jež má v průměru asi padesát loktů. Tudy hvězdáři sestupují do velkého sklepení, jež se proto nazývá *Flandona Gagnole* čili Hvězdářská jeskyně. Leží v hloubce jednoho sta loktů pod horní stranou diamantové vrstvy. V tomto sklepení hoří ustavičně dvacet lamp, jejichž světlo se odráží od diamantových stěn a vrhá silnou zář na všechny strany.

Celý prostor je naplněn rozmanitými dalekohledy, sextanty, kvadranty, astrolaby a jinými hvězdářskými přístroji. Avšak největší podivuhodností, na níž závisí osud celého ostrova, je magnetovec ohromné velikosti, tvarem podobný tkalcovskému člunku. Dlouhý je šest loktů a na nejtlustším místě aspoň tři lokty, spíš více. Tento magnet spočívá na velmi silné diamantové ose, jež prochází jeho středem. Na ní se otáčí a je v tak citlivé rovnováze, že jím může pohnouti i nejslabší ruka. Kolem dokola je obepjat dutým diamantovým vakem, čtyři stopy vysokým a stejně tlustým. V průměru měří dvanáct loktů a leží vodorovně na osmi diamantových nohách, šest stop vysokých. Uprostřed vyhloubené strany je dvanáct stop hluboký žlábek a do něho jsou zasazeny konce osy, aby se mohly podle potřeby otáčeti.

Tímto kamenem nelze žádnou silou hnouti s místa, poněvadž obruč a její podstavce tvoří jeden celek s diamantovou vrstvou, z níž se skládá spodek ostrova.

Pomocí tohoto magnetovce lze s ostrovem stoupati a klesati a pohybovati se s místa na místo. Kámen totiž jeví vůči té části země, nad níž tento panovník vládne, na jedné straně přitažlivou sílu a na druhé straně sílu odpudivou.

Postaví-li se magnet přitažlivým koncem kolmo k zemi, ostrov klesá; ukazuje-li naopak jeho odpudivý konec dolů, ostrov stoupá přímo vzhůru. Je-li poloha kamene šikmá, je šikmý i pohyb ostrova. Síly tohoto magnetu působí totiž vždy rovnoběžně s jeho polohou.

Musím však podotknouti, že se tento ostrov nemůže pohybovati mimo obvod dolejších panství a že nemůže vystoupiti výše než čtyři míle. Hvězdáři (kteří o magnetu již napsali mnoho vědeckých knih) vysvětlují to takto:

magnetická síla působí nejvýše na vzdálenost čtyř mil, a nerost, jenž v útrokách země a v moři až do šesti mil od pobřeží na magnet účinkuje, nenalézá se v celé zeměkouli, nýbrž jen v hranicích královny říše. A tak mohl panovník se své výhodné vyšší polohy snadno uvést v poddanství všechny země, které ležely v dosahu přitažlivé síly tohoto magnetu.

Když se uvedený magnet nařídí do vodorovné polohy, ostrov se zastaví. Oba jeho konce jsou tu totiž od země stejně vzdáleny a působí tedy stejnou silou. Jeden konec jej táhne dolů, druhý odpuzuje nahoru, takže nemůže vzniknout vůbec žádný pohyb.

O tento magnet pečuje několik hvězdářů, kteří jej uvádějí do takové polohy, jakou král nařídí. Většinu svého života tráví pozorováním nebeských těles. Používají při tom dalekohledů, které jsou mnohem dokonalejší než naše. Ač jejich největší dalekohledy nejsou delší než tři stopy, zvětšují mnohem víc než u nás třicetimetrové a také ukazují hvězdy mnohem jasněji.

Tato výhoda jim umožnila, že provedli mnohem více objevů než hvězdáři evropští. Sestavili na příklad seznam deseti tisíc stálic, kdežto v našem největším seznamu není víc než třetina tohoto počtu. Objevili také dvě menší hvězdy čili satelity, jež obíhají kolem Marsu. Vnitřní je vzdálen od středu hlavní oběžnice přesně tři průměry a vnější pět. První oběhne svou dráhu za deset a druhý za jedenadvacet a půl hodiny a jsou podrobeny téměř zákonu přitažlivosti, který ovládá ostatní nebeská tělesa.

Objevili triadevadesát různých komet a stanovili velmi přesně dobu jejich oběhu. Jestliže je to vše pravda (a oni to tvrdí s velkou jistotou), pak je velmi záhodno, aby jejich pozorování byla uveřejněna. Nauka o kometách,

jež dosud velmi pokulhává a je neúplná, dosáhla by pak téže dokonalosti, jako ostatní hvězdářské obory.

Jejich král byl by nejsvrchovanějším vládcem celého světa, kdyby se mu podařilo získati ministry, aby se s ním spojili. Ministři však mají své statky dole na pevnině a dobře vědí, že postavení milce má velmi vratké nohy.

Vypukne-li v některém městě povstání nebo vzpoura, vzniknou-li tam rozbroje anebo odmítne-li platiti obvyklé daně, má král dva způsoby, jak je přivésti k poslušnosti. První a nejmírnější způsob jest, že se s ostrovem nad takovým městem a okolní krajinou neustále vznáší. Tím obyvatele připraví o dobrodiní slunce a deště a tak jim přivodí nouzi a nemoci. A zasluhuje-li to případně jejich zločin, házejí se na ně shora zároveň velké balvany. Nemají proti nim jiné ochrany, než zalézti do sklepů a slují, zatím co střechy jejich domů jsou rozbíjeny na kusy. Jsou-li však i nadále zatvrzelí nebo pokusí-li se dokonce o vzpouru, použije král posledního prostředku: spustí jim ostrov přímo na hlavu. To pak znamená všeobecnou zhoubu jak domů, tak i lidí. To však je nejkrajnější případ, k němuž se král dá dohnati jen zřídka a jehož používá jen nerad. A ani jeho ministři neodvažují se raditi mu k činu, jenž by vzbudil nenávist lidu k nim a zároveň nadělal škod na jejich vlastních statcích dole. Ostrov sám je totiž výhradním panstvím královým.

Ale je tu ještě pádnější důvod, proč králové této země vždy jen neradi a jen v nejkrajnější nutnosti sáhli k tak hroznému činu. Kdyby totiž některé město, určené k záhubě, mělo ve svém obvodu ostré skály, jak tomu opravdu bývá (schválně si tak polohu volí, aby tuto pohromu odvrátila), nebo kdyby mělo mnoho vysokých věží nebo kamenných sloupů, mohl by náhlý pád ohroziti

dno čili spodní plochu ostrova. Jak jsem již řekl, toto dno je sice z jediného kusu diamantu o tloušťce asi dvou set loktů, avšak přece by příliš velkým nárazem mohlo puknouti nebo prasknouti, kdyby se příliš přiblížilo k ohňům v domech dole, jak se u nás často stává s železnými nebo kamennými stěnami komínů.

Toho všeho jsou si obyvatelé dole velmi dobře vědomi. A král, i když je sebevíce rozhněván a rozhodnut rozdrtit město na kousky, nařídí, aby se ostrov spouštěl co nejpomaleji. Předstírá přitom mírnost k poddanému lidu, ale ve skutečnosti tak činí z obavy, aby se diamantové dno nerozbilo. Podle názoru všech jejich filosofů nemohl by prý magnet už ostrov udržeti a celý ostrov by se zřítíl na zem.

Podle ústavního zákona této říše nesmí ani král, ani jeho dva nejstarší synové opustiti ostrov; a královna rovněž ne, dokud neodchovala děti.

IV.

Ačkoliv nemohu říci, že by se mnou na tomto ostrově špatně zacházeli, přece jen. musím přiznati, že mi připadalo, jako by si mne pramálo všímali a do značné míry mnou i pohrdali. Král ani lid se totiž zřejmě nezajímali o žádný jiný vědní obor mimo počtářství a hudbu. V těch však jsem se jim ani zdaleka nevyrovnal, a proto si mne velmi málo vážili.

Proto také, jakmile jsem poznal zajímavosti ostrova, zatoužil jsem dostat se odtud. Byl jsem už těchto lidí syt. Vynikali sice ve dvou vědách, jichž si velice vážím a s nimiž jsem také dosti obeznámen. Zároveň však byli tak nepraktičtí a zabraní do přemýšlení, že jsem se s nepříjemnějšími společníky dosud nesetkal. Po celé ty dva měsíce, co jsem u nich pobýval, mluvil jsem jen s ženami, obchodníky, pleskači a pážaty. Učenci mnou jen tím více pohrdali, ale byli to opravdu jediní lidé, od nichž jsem kdy dostal rozumnou odpověď.

Pilným studiem jsem získal dosti dobrou znalost jejich jazyka. Mrzelo mne již, že jsem uzavřen na ostrově, kde pro mne mají tak málo porozumění, a rozhodl jsem se, že jej při nejbližší příležitosti opustím.

U dvora žil vznešený šlechtic, jenž byl blízký příbuzný králův a byl proto velice vážen. Všeobecně však u nich byl pokládán za největšího nevzdělance a omezence. Prokázal sice koruně mnohé znamenité služby, měl veliké vrozené i nabyté schopnosti a vyznačoval se bezúhonností a poctivostí, měl však tak špatný sluch, že o něm pomlouvači roztrušovali, že prý často dává takt falešně. A jeho učitelé ho jen stěží naučili

dokazovati nejsnadnější počtářské poučky. Byl ke mně velice laskav a projevoval mi často známky přízně, ba často mne i poctil svou návštěvou. Žádal mne, abych mu vykládal o poměrech v Evropě, o zákonech a obyčejích, o zvycích a vědě v různých zemích, jež jsem procestoval. Naslouchal mi velmi pozorně a říkal ke všemu, co jsem uváděl, velmi moudré poznámky. Pro vnější lesk měl také dva pleskače, nikdy jich však nepoužíval vyjma u dvora a při slavnostních návštěvách. Když jsme byli sami, vždy jim rozkázal, aby se vzdálili.

Tohoto vznešeného pana jsem poprosil, aby se za mne u Jeho Veličenstva přimluvil, aby mi dovolil odjetí. Vyhověl mi, ale – jak ráčil uvést – jen s lítostí. Učinil mi skutečně několik velmi výhodných nabídek, jež jsem však s nejupřímnějšími díky odmítl.

Dne 16. února jsem se rozloučil s Jeho Veličenstvem a s dvorem. Král mi věnoval vzácný dar, a můj ochránce, jeho příbuzný, mi dal neméně vzácný dar a mimo to ještě doporučení pro svého přítele v hlavním městě Lagadu. A poněvadž se ostrov právě vznášel nad horou asi dvě míle od města vzdálenou, byl jsem spuštěn s nejnižší galerie stejným způsobem, jak mne kdysi vytáhli nahoru.

Pevnina, pokud je podrobena vládci létajícího ostrova, je nazývána všeobecně *Balnibarbi*. Hlavní město, jak jsem již řekl, jmenuje se *Lagado*.

Cítil jsem jisté uspokojení, že mám opět pevnou půdu pod nohama. Došel jsem do města bez obtíží, neboť jsem byl oděn jako domorodci a jejich jazyk jsem již znal do té míry, že jsem byl s to s nimi rozmlouvati.

Zanedlouho jsem našel dům osoby, jíž jsem byl doporučen, a odevzdal jsem ji dopis od jejího přítele, ostrovního velmože. Byl jsem přijat velmi vlídně. Tento

velmož, jehož jméno bylo Munodi, poskytl mi ve vlastním domě pokoj, v němž jsem bydlel po celou dobu svého pobytu. Zacházeli se mnou vůbec velmi pohostinně.

Příštího dne po mém příchodu mne velmož vzal dopoledne s sebou ve svém povoze na prohlídku města. Město samo bylo dosti veliké, ale domy byly velmi divně stavěny a většinou na spadnutí. Lidé na ulicích chodili rychle, vypadali jako divocí, zrak měli ztrnulý a oděni byli většinou v hadrech. Projeli jsme jednou z městských bran a vyjeli si asi tři míle daleko do kraje. Viděl jsem mnoho dělníků, pracujících na polích s různými nástroji, nedovedl jsem však uhádnouti, co vlastně dělají. Také jsem nikde nezpozoroval ani stopy po obilí nebo trávě, ač se zdálo, že půda je výborná. Nemohl jsem potlačití údiv nad těmito podivnými zjevy jak ve městě, tak na venkově. Osmělil jsem se proto poprositi svého průvodce, aby mi laskavě vyložil, co asi znamená tolik pilných hlav, rukou a tváří jak na ulicích, tak na polích, když přece není vidět, že by jejich práce měla nějaký výsledek. Ba, že jsem naopak dosud neviděl půdu tak špatně vzdělávanou, domy tak špatně stavěné a chatrné, ani lidi, jejichž vzhled a oblek by vyjadřoval tolik bídy a nedostatku.

Munodi byl jedním z nejvyšších šlechticů a byl po několik let lagadským guvernérem; ministerskými pletichami však byl zbaven úřadu pro neschopnost. Král však s ním jednal velmi ohleduplně jako s člověkem vážným, ale chabého rozumu.

Když jsem mu otevřeně řekl svůj názor o zemi a jejich obyvatelích, odpověděl jen, že u nich ještě nejsem dost dlouho, abych si mohl utvořit úsudek, a že prý každý

národ na světě má své vlastní obyčeje a podobné otřepané věci. Ale když jsme se vrátili do jeho paláce, tázal se mne, jak se mi ta budova líbí, jaké nesmyslnosti na ní pozoruji a co se mi nelíbí na oděvu a vzhledu jeho služebnictva. Mohl se na to docela dobře ptáti, neboť zde bylo vše nádherné, uspořádané a uhlazené. Odpověděl jsem, že moudrost, urozenost a bohatství zachránily Jeho Excelenci, aby neupadl do nedostatků, do nichž pošetilost a nouze uvrhly ty ostatní. Privil, že kdybych s ním jel na jeho venkovské sídlo, vzdálené asi dvacet mil, kde má také statky, měli bychom více času na podobné rozhovory. Řekl jsem Jeho Excelenci, že jsem mu úplně k službám. A tak jsme se tam vydali hned příštího rána.

Cestou mne upozorňoval na různé vědecké způsoby, podle nichž statkáři obdělávají půdu. Bylo mi to naprosto nepochopitelné, neboť se mi až na nepatrné výjimky nepodařilo objeviti jediný klas nebo stéblo trávy. Avšak po tříhodinové cestě se krajina úplně změnila. Přišli jsme do překrásného kraje. Selská stavení nebyla daleko od sebe a byla vkusně vystavěna. Polnosti byly ohrazeny a na nich vinice, obilné lány a louky. Nepamatuji se, že bych kdy viděl tak rozkošný pohled. Jeho Excellence pozorovala, že se můj pohled vyjasňuje. Řekl mi s povzdechem, že zde začínají jeho statky a že sahají až k jeho sídlu. Jeho krajané prý se mu vysmívají a pohrdají jím, že své statky nespravuje lépe a že dává ostatním v království tak špatný příklad. Jeho příkladu však prý následovalo jen velmi málo lidí, jen několik takových paličáků a slabochů, jako je on.

Posléze jsme přijeli k jeho domu. Byla to stavba opravdu velkolepá, postavená podle pravidel nejlepšího starého stavitelství. Vodotrysky zahrady, cesty,

stromořadí a háje byly vesměs uspořádány s dokonalým vkusem. Po zásluze jsem chválil vše, co jsem viděl, ale Jeho Excellence si toho vůbec nevšímal. Teprve po večeři, když jsme byli sami, řekl mi s velmi smutným výrazem v očích, že se obává, že bude musit strhnout své domy ve městě i na venkově a vystavět je podle dnešní módy. Že bude musit zničit všechny své plantáže a založit nové v takové podobě, jak toho vyžadují moderní zvyklosti, a že bude musit dát stejné pokyny všem svým nájemcům, nechce-li se vystavit výtkám, že je pyšný, podivínský, přepjatý, nevzdělaný, a nechce-li snad i zvýšit nelibost Jeho Veličenstva. Že můj obdiv pomine, nebo se aspoň zmenší, až mne zpraví o některých podrobnostech, o nichž jsem se u dvora pravděpodobně nedoslechl. Tam prý jsou lidé příliš zabráni do svých úvah, než aby si mohli všítat toho, co se děje zde dole.

Smysl jeho řeči byl asi tento: Asi před čtyřiceti lety vydalo se několik lidí nahoru na Laputu, buď za nějakým řízením, nebo za zábavou. Po pěti měsících se vrátili s velmi chatrnými vědomostmi v počtářství, ale s roztěkaným duchem, jímž se nakazili v té vzdušné krajině. Tito lidé prý se po návratu začali dívat svrchu na všechna zařízení zde dole a jali se přemýšlet, jak by se dala všechna umění, vědy, řeči a řemesla vybudovat na nových základech. Opatřili si tedy královský výnos, aby směli v Lagadu zřídit akademii vynálezců. Vznikla z toho obliba, jež se tak rychle rozšířila, že dnes není v celé říši důležitějšího města, jež by akademii nemělo.

V těchto ústavech vymýšlejí profesori nová pravidla a zásady zemědělství a stavitelství, nové nástroje a nářadí pro všechna řemesla a průmysl. Prohlašují, že podle těchto zásad vykoná jeden člověk tolik práce, jako jinak

deset. Palác prý lze postavit za týden, a to z materiálu tak trvanlivého, že vydrží na věky bez oprav. Všechny plody země prý budou zrát v tu roční dobu, kterou jim stanovíme, a budou prý dávat užitek stonásobný proti nynějším. A takových šťastných návrhů prý mají bezpočtu. Jediná závada jest, že dosud žádný z těchto návrhů nebyl uskutečněn. A zatím celá země pustne, domy jsou v rozvalinách a lidé nemají co dát do úst, ani co obléci. Avšak místo toho, aby se tím vším dali odraditi, věnují se svým plánům s padesátinásobnou umíněností, hnáni stejně nadějí jako zoufalstvím. Co se týká jeho, nemá prý vůbec podnikavého ducha a stačí mu život podle starých způsobů; bydlí prý v domech, které vystavěli jeho předkové, a jedná po všech stránkách tak, jak oni jednali, bez velikého novotářství. Prý i několik jiných šlechticů a zemanů jednalo podobně, ale pohlíželo se na ně s pohrdáním a s nevolí jako na nepřátele umění, nevzdělance a špatné občany, kteří dávají přednost svému pohodlí a zahálce před obecným pokrokem vlasti.

Jeho Milost dodala, že mi nechce dalšími podrobnostmi kaziti radost, kterou mi jistě způsobí prohlídka velké akademie, do níž prý se mám podívat. Žádal mne pouze, abych si všiml zborcené budovy na svahu hory asi tři míle vzdálené. Vyprávěl mi o ní toto: Měl prý velmi pěkný mlýn asi půl míle od svého domu, poháněný náhonem z veliké řeky Mlýn stačil jeho vlastní rodině i velikému počtu jeho pachtýřů. Asi před sedmi lety přišla prý k němu skupina těchto vynálezců s návrhem, aby tento mlýn zrušil a postavil jiný na druhé straně hory. Na dlouhém hřebenu hory prý má vykopat dlouhé koryto jako vodojem, do něhož by se voda vedla pomocí rour a strojů, aby pak poháněla mlýn. Vítr a

vzduch prý na kopci vodu zvíří a učiní ji pohyblivější, a má-li pak větší spád, bude k pohonu mlýna stačit poloviční proud vody než při pohonu z řeky, kde její tok je rovnější. Nebyl prý tehdy příliš zadobře s dvorem a proto na naléhání mnohých přátel projevil s návrhem souhlas. Po dvě léta pracovalo na plánu sto lidí a podnik se nezdařil. Navrhovatelé však odešli a svalovali vinu úplně na něho a od té doby se mu nepřestali vysmívat. Opakovali týž pokus na jiných se stejným ujišťováním o úspěchu a se stejným zklamáním.

Za několik dnů jsme se vrátili do města. Jeho Excellence neměla v akademii dobrou pověst a proto tam nešel se mnou sám, nýbrž doporučil mne jednomu svému příteli, aby mne doprovázel. Vyličil mne jako velkého obdivovatele plánů, člověka zvědavého a důvěřivého. Bylo na tom dosti pravdy, neboť jsem za mladých let sám byl do jisté míry vynálezcem.

V.

Tato akademie není v jedné budově, nýbrž v řadě domů po obou stranách ulice, jež byla koupena a věnována tomuto účelu, poněvadž pustla.

Ředitel mne přijal velmi vlídně a já jsem chodil do akademie po několik dnů. V každé místnosti je jeden nebo více vynálezců, a myslím, že jsem byl při nejmenším v pěti stech místnostech.

První muž, kterého jsem spatřil, byl hubený, ruce a obličej měl začouzené, dlouhé vlasy a vousy, šaty roztrhané a na několika místech propálené. Jeho šaty, košile i kůže měly tutéž barvu. Osm let již pracoval na plánu, jak by se mohly dobývat sluneční paprsky z okurek. Paprsky se pak měly uzavřít do neprodyšných lahviček a z nich vypouštět, aby ohřívaly vzduch v drsných sychravých letech. Řekl mi, že nepochybuje, že za dalších osm let již bude s to dodávat guvernérovým zahradám sluneční svit za přiměřenou cenu. Stěžoval si však, že jeho provozovací kapitál je malý a prosil mne, abych mu něčím přispěl pro povzbuzení vynalézavosti, zvláště když jsou letos okurky tak drahé. Dal jsem mu malý dar, neboť můj hostitel mne opatřil penězi; znal jejich zvyk žebrati na všech, kteří se na ně přijdou podívat.

Jiného jsem viděl, jak se snaží vyrábět z ledu střelný prach. Ukázal mi také pojednání, jež napsal o kujnosti ohně a jež zamýšlel vydati tiskem.

Byl tam též neobyčejně geniální architekt, jenž objevil nový způsob stavění domů, při němž se začne od střechy a postupuje dolů k základům. Odůvodňoval mi to tím, že

si stejně rozumně počinají dva druhy hmyzu, včela a pavouk.

Dále tam byl muž od narození slepý, jenž měl několik učedníků stejně postižených. Zabývali se tím, že míchali pro malíře barvy, které je naučil jejich učitel rozlišovati hmatem a čichem. Neměl jsem však štěstí, neboť se jim učení právě příliš nedařilo a profesor sám se také skoro vždycky zmýlil. Přesto je tento umělec velmi podporován a vážen celým cechem.

V jiné místnosti mne nesmírně potěšil vynálezce, jenž vynalezl nový způsob, jak se má orati půda, totiž pomocí vepřů. Prý se tím ušetří náklad na pluh, dobytek a pracovní síly. Postup je tento: do pole se zahrabou ve vzdálenosti šesti palců od sebe a do hloubky osmi palců žaludy, datle, kaštiny a jiné krmivo nebo poživatiny, které tato zvířata mají nejraději. Pak jich šest set nebo ještě více na to pole vyženete. Za několik dní rozryjí půdu, hledajíce potravu, a tak ji připraví k setbě a současně pohnojí. Pokusy sice ukázaly, že náklad a práce s tím spojené jsou příliš vysoké a úroda malá nebo žádná. Nepochybuje se však, že je možno tento vynález ještě nesmírně zdokonaliti.

Vešel jsem do jiné místnosti, kde stěny i strop byly celé ověšeny pavučinami až na úzký průchod, kudy učenec vcházel a vycházel. Jakmile jsem vstoupil, zavolal na mne hlasitě, abych mu nepoškodil jeho pavučiny. Naříkal na osudný omyl, jehož se svět dopouští, užívá-li bourců morušových, když prý máme takové množství domácího hmyzu, který je daleko předčí, neboť dovede i přísti i tkáti. A dále navrhoval, že se používáním pavouků dá úplně ušetřit barvení hedvábí. Sám jsem se o tom přesvědčil, když mi ukázal ohromné

množství much překrásně zbarvených. Krmil jimi totiž své pavouky a ujišťoval nás, že jejich barva přejde na předitivo. Poněvadž měl mouchy všech barev, doufal, že bude moci vyhověti vkusu každého, jakmile jen najde vhodnou potravu pro mouchy, totiž jisté klovatiny a jiné klišovitě látky, jež by nitkám dodaly síly a pevnosti.

Dále tam byl hvězdář, jenž si usmyslil, že umístí sluneční hodiny na velkou větrnou korouhvičku na městské radnici a upraví roční a denní pohyby země a slunce, aby se shodovaly s náhodnými změnami větru.

Navštívil jsem ještě mnoho jiných oddělení, ale chci býti stručný a nebudu tedy obtěžovati čtenáře všemi zvláštnostmi, které jsem tam viděl.

A to jsem zatím prohlédl jen jednu stranu akademie. Druhá strana je vyhrazena mudrcům, o nichž také promluví; napřed se však musím zmínit o jedné vynikající osobnosti, již říkají „všeumělec“. Řekl nám, že už třicet let života usilovně přemýšlí o tom, jak by bylo možno zlepšiti lidský život. Měl dvě ohromné místnosti plné podivných předmětů a zaměstnával padesát lidí. Někteří zhušťovali vzduch v suchou, hmatatelnou hmotu tím, že z něho odstraňovali salnytr, a vodnaté nebo tekuté částičky pak procezovali. Jiní změkčovali mramor na polštáře a polštářky na špendlíky. Jiní zase živým koním měnili kopyta v kámen, aby neklopýtali. Učenec sám se právě zabýval dvěma velkými plány: první byl, aby se do země sely plevy. Tvrdil, že právě ony obsahují vlastní klíčivou sílu. Dokazoval to také několika pokusy, nebyl jsem však dosti vzdělaný, abych jim porozuměl. Druhý plán záležel v tom, že jakousi směsí klovatin, nerostů a rostlin zabrání vzrůstu vlny na dvou jehňatech, bude-li je

zevně natírat. A doufá prý, že v přiměřené době rozšíří chov nahých ovcí po celém království.

Přešli jsme přes cestu do druhé části akademie, kde, jak jsem již řekl, sídlili mudrci, badatelé v duchovních vědách.

První profesor, kterého jsem spatřil, seděl v ohromné místnosti a měl kolem sebe čtyřicet žáků. Pozdravili jsme se, a když zpozoroval, že se dívám se zájmem na stav, jenž po šířce i po délce zabíral největší část místnosti, prohlásil, že se asi divím, že pracuje na plánu, jak zdokonalit filosofické přemýšlení praktickým mechanickým prostředkem. Svět prý však brzy pozná jeho účelnost; a on prý si lichotí, že šlechetnější a vznešenější myšlenka se dosud nezrodila v žádné jiné lidské hlavě. Každý prý ví, jak pracně člověk běžným způsobem dosahuje vzdělání ve vědách a umění. Pomocí jeho stroje však prý může i největší nevzdělanec za přiměřený poplatek a při neveliké tělesné námaze psát knihy o filosofii, básnictví, politice, právu a počtářství, a nepotřebuje ani špetky nadání nebo studia.

Pak mne zavedl ke stavu, kolem něhož stáli žáci v řadách. Měřil dvacet stop do čtverce a stál uprostřed síně. Povrch se skládal z dřevěných krychliček, velikých asi jako hrací kostky. Některé byly větší, jiné menší. Všechny pak byly mezi sebou spojeny tenkými drátky. Kostky byly na všech stěnách polepeny papírky, a na těchto papírcích byla napsána všechna slova jejich jazyka v různých způsobech, časech a skloněních, ale bez jakéhokoli pořádku.

Pak mne profesor požádal, abych dával pozor, že uvede stroj v chod. Na jeho rozkaz uchopil každý žák železnou kliku, jichž bylo po okraji stavu čtyřicet.

Jakmile klikami prudce otočili, pořad slov se úplně změnil. Pak nařídil šestatřiceti hochům, aby potichu četli jednotlivé řádky tak, jak se na stavu objevily. Jakmile našli tři nebo čtyři slova, jež by dohromady mohla dát nějakou větu, diktovali je ostatním čtyřem hochům, kteří je zapisovali. Tento postup se opakoval třikrát nebo čtyřikrát a při každém otočení posunula se slova na nová místa, neboť dřevěné kostky se obracely.

Šest hodin denně zaměstnávali se mladí studenti touto prací. A profesor mi ukázal několik velkých svazků nesouvislých vet, již sebraných. Hodlá prý je sloučiti a z této bohaté látky sestaviti pro lidstvo úplný sborník věd a umění. Prý by se dala jeho práce ještě zdokonaliti a urychlit, kdyby veřejnost opatřila peníze, aby se mohlo v Lagadu postaviti a udržovati v činnosti pět set takových stavů. Jejich správčům by se pak nařídilo, aby svými sbírkami přispěli k společnému dílu.

Ujišťoval mne, že tento vynález zaměstnával všechny jeho myšlenky již od mládí. Že do svého stavu přenesl celý slovník a přesně spočítal, jaký je v knihách poměr mezi počtem podstatných jmen, sloves, předložek a jiných částí řeči.

Vyslovil jsem tomuto věhlasnému učenici nejuctivější dík za jeho velkou sdílnost. Slíbil jsem mu, že ho proslavím jako jediného vynálezce tohoto podivuhodného stroje, budu-li míti štěstí a vrátím se ještě jednou do vlasti. A poprosil jsem ho o dovolení, abych si směl okreslit podobu a zařízení stroje na papír. Řekl jsem mu, že sice naši evropští učenici mají ve zvyku krásti si navzájem své vynálezy a tak získati aspoň tu výhodu, že

vznikne spor, kdo je pravým vynálezcem, přesto že si dám pozor, aby jemu zůstala čest celá, bez soupeře.

Šli jsme pak dále do školy řečí. Seděli tam tři profesoři a radili se, jak by bylo možno zdokonaliti jazyk jejich vlasti.

První návrh zněl, aby se řeč zkracovala tím, že se vynechají slovesa a přechodníky a že se ze slov mnohoslabičných udělají jednoslabičná. Ve skutečnosti lze prý si představit jenom podstatná jména.

Podle druhého návrhu měla se odstraniti vůbec všechna slova. Tento návrh byl doporučován jako zvlášť výhodný v zájmu zdraví i stručnosti. Je totiž jasné, že se každým slovem, které vyslovíme, naše plíce zmenšují opotřebováním a tím se tedy zkracuje i náš život. Navrhuje se proto toto východisko: jelikož slova jsou pouze názvy věcí, bylo by vhodnější, aby lidé s sebou nosili všechny věci, jichž je třeba, aby mohli vyjádřiti věc, o níž chtějí hovořiti.

A tento vynález by se jistě byl ujal a sloužil pohodlí a zdraví mluvících, kdyby se byly ženy nespojily s prostým a nevzdělaným lidem a nevyhrožovaly vzpourou, nebude-li jim dovoleno mluvit jazykem po způsobu předků. Takovým nesmiřitelným nepřítelem vědy je prostý lid. Mnozí z nejvzdělanějších a nejmoudřejších však se drží tohoto nového návrhu a vyjadřují se věcmi. Má to jen jedinou nevýhodu, že je-li projednávána záležitost obsáhlejší a rozmanitá, musí nésti na zádech přiměřeně velký ranec předmětů, nemůže-li si ovšem zjednatí jednoho nebo dva silné sluhy, kteří by ho doprovázeli, často jsem vídal dvojice takových mudrců, jak téměř klesali pod vahou svých ranců, jako u nás podomní obchodníci. Když se na ulici setkali, shazovali

svá břemena, otvírali pytle a rozmlouvali spolu nějakou hodinku, pak opět své nářadí složili, pomohli si vzájemně nahoditi svá břemena a rozloučili se.

Avšak pro krátký rozhovor stačí, vezme-li si člověk své nářadí do kapes a pod paždí; doma pak už teprve nemůže přijíti do rozpaků. Proto je místnost, kde se scházejí lidé provozující toto umění, plná všelikých věcí, jež jsou po ruce, aby dodávaly látku pro takovýto umělý rozhovor.

Jiná velká výhoda, jež se u tohoto vynálezu zdůrazňuje, jest, že by mohla sloužiti za všeobecnou řeč. Rozuměly by jí všechny vzdělané národy, neboť jejich předměty a nástroje jsou skoro všude stejné nebo tak podobné, že se jejich význam snadno pochopí. A tak by vyslanci mohli jednati s cizími panovníky nebo ministry, jejichž řeči by jinak ani zbla nerozuměli. Navštívil jsem také školu počtářskou. Učitel tam učil své žáky způsobem, který si v Evropě sotva dovedeme představit. Poučka a důkaz se úhledně napíší na tenkou oplatku inkoustem zhotoveným z tekutiny, působící na hlavu a mozek. Tuto oplatku musí žák spolknouti na lačný žaludek a po tři další dny býti jen o chlebě a vodě. Když je oplatka strávena, vstoupí tekutina do mozku a vnese tam s sebou i poučku.

Úspěch však dosud nebyl valný. Zčásti je to způsobeno nějakým omylem ve složení nebo množství tekutiny, a zčásti zvráceností hochů, kterým je to sousto tak odporné, že se obyčejně odkradou a vyvrhnou je dříve, než začne účinkovat. Také se dosud nepodařilo je přiměti, aby se tak dlouho postili, jak toho předpis vyžaduje.

VI.

Jak se domnívám, prostírá se pevnina, k níž toto království náleží, na jihozápad od neprobádaných končin Ameriky, západně od Kalifornie a na sever od Tichého oceánu. Je tam dobrý přístav čile obchodující s velkým ostrovem Luggnaggem, který leží na severozápad asi na 29. stupni šířky a 140. délky. Tento ostrov Luggnagg leží na jihovýchod od Japonska ve vzdálenosti asi sta mil. Mezi japonským císařem a králem luggnaggským je úzké spojenectví, takže je mezi oběma ostrovy velmi rušná plavba. Rozhodl jsem se tedy, že se pustím právě tímto směrem, abych se dostal do Evropy. Najal jsem si dva mezky a průvodce, aby mne vedl a nesl mi drobná zavazadla. Rozloučil jsem se se svým vznešeným ochráncem, jenž se ke mně choval tak laskavě a ještě při odchodu mi dal vzácný dar.

Na cestě jsem nezažil žádnou příhodu nebo dobrodružství, jež by stálo za zmínku. Když jsem přibyl do přístavu Maldonady (tak se totiž jmenuje), nebyla tam právě žádná loď s určením do Luggnaggu, a ani pro dohlednou dobu nebyl hlášen žádný odjezd.

Brzy jsem navázal jisté známosti a byl jsem přijat velmi přátelsky. Jeden z pánů mi řekl, že do Luggnaggu nevypluje žádná loď dříve než za měsíc a že by mi tedy snad bylo příjemné, kdybych pro zábavu podnikl výlet na ostrůvek Glubbudbribb, vzdálený asi pět mil na jihozápad. Nabídl se, že mne ještě s jedním přítelem doprovodí a že mi na cestu opatří malou vhodnou bárku.

Slovo Glubbudbribb – pokud je vůbec dovedu přeložiti – znamená ostrov kouzelníků nebo čarodějů.

Ostrov je neobyčejně úrodný. Vládne mu náčelník jistého kmene, jehož příslušníci jsou všichni kouzelníci. Zení se a vdávají pouze mezi sebou a nejstarší je podle poslušnosti vládcem. Má nádherný palác s parkem tří tisíc akrů, obehnaným zdí z tesaných kvádrů dvacet stop vysokou. V parku je několik menších ohrad na dobytek, obilnou setbu a zahradnictví.

Panovníka a jeho rodinu obsluhuje a provází služebnictvo poněkud nezvyklého druhu. Kouzelnické umění mu dává moc vyvolat si z mrtvých koho se mu zachce a poručit mu, aby mu sloužil dvacet čtyři hodiny, ale ne déle. A tutéž osobu nemůže si vyvolat znovu dříve než za tři měsíce, leda v případech zcela výjimečných.

Přistáli jsme u ostrova asi v jedenáct hodin dopoledne. Jeden z mých průvodců se odebral k vladaři a požádal ho o slyšení pro cizince, který přišel složit poklonu Jeho Výsosti. Prosbě bylo ihned vyhověno. Vešli jsme všichni tři do brány paláce. Po obou stranách stály v řadě stráže, ozbrojené a oděné velmi starobylým způsobem. V jejich vzhledu bylo něco, co mi nahánělo takovou hrůzu, že to ani nedovedu vyjádřit.

Prošli jsme několika komnatami. Jako prve stáli po stranách v řadě služebníci téhož druhu. Konečně jsme přišli do přijímací síně. Po třech hlubokých poklonech a několika všeobecných otázkách bylo nám dovoleno usednouti na tři stoličky u nejnižšího stupně trůnu Jeho Výsosti. Rozuměl řeči balnibarské, ačkoliv se lišila od jazyka jeho ostrova. Žádal mne, abych mu podal zprávu o svých cestách. A aby mi dokázal, že se mnou bude jednat bez obřadností, propustil všechno služebnictvo pouhým pokynem prstu. Velice jsem užasl, když rázem

zmizeli jako přeludy ve snu, z něhož jsme se náhle probudili.

Nemohl jsem se hezkou chvíli vzpamatovati, až mne vládce ujistil, že se mi nic nestane. A když jsem viděl, že moji dva společníci nejeví žádných obav – měli totiž podobnou zábavu už častěji – dodal jsem si odvahy a vyprávěl Jeho Výsosti krátce o svých dobrodružstvích. Nezabíval jsem se však jakési nejistoty a často jsem se ohlížel k místu, kde jsem prve viděl ony služební přízraky. Měl jsem čest obědvati s vládcem, a při tom nám nová řada duchů nosila na stůl jídla a obsluhovala při stole.

Uvědomil jsem si, že se už bojím mnohem méně než dopoledne. Zdržel jsem se až do západu slunce, ale pak jsem uctivě prosil Jeho Výsost, aby mi laskavě prominul, že nemohu přijmouti milé pozvání a zůstat v paláci na noc. Přenocoval jsem s oběma přáteli v soukromém domě nedaleko ve městě, jež je hlavním městem tohoto ostrůvku. A příštího dne dopoledne jsme se vrátili a složili vládci poklonu, jak nám milostivě přikázal.

Tak jsme na ostrově pobýli deset dní, většinu dne u vladaře a v noci ve svém bytě. Záhy jsem si na duchy tak zvykl, že mne po třetí nebo po čtvrté už vůbec nevzrušili. A zůstaly-li mi snad nějaké obavy, moje zvědavost byla silnější.

Jeho Výsost vladař mne totiž vyzval, abych si dal vyvolati kterékoliv mrtvé osobnosti od počátku světa až do dnešního dne a nařídil jim, aby mi odpovídaly na všechny otázky, které jim dám; ovšem s tou podmínkou, že se mé otázky omezí na dobu, v níž ony osobnosti žily. Na jednu věc prý se mohu spolehnouti, že mi totiž řeknou

naprostou pravdu, neboť lživost prý je nadání, jež v podsvětí nemá nejmenší ceny.

Vzdal jsem Jeho Veličenstvu uctivé díky za tak velikou laskavost. Byli jsme právě v komnatě, z níž byla krásná vyhlídka do parku. A poněvadž se mi nejprve zachtělo pobaviti se pohledem na nádherný a velkolepý výjev, přál jsem si spatřiti Alexandra Velikého v čele vojska právě po bitvě u Arbely. Vladař pokynul prstem a vojska se ihned objevila na rozsáhlém poli před oknem, kde jsme stáli. Alexandr byl zavolán do komnaty. Jen s velkou námahou jsem porozuměl jeho řečtině a sám jsem také mnoho říci nedovedl. Ujišťoval mne na svou čest, že nebyl otráven, nýbrž že zemřel horečkou z přílišného pití.

Pak jsem viděl Hannibala, jak přechází Alpy. Řekl mi, že v celém táboře nemá kapky octa.

Viděl jsem Caesara a Pompeja v čele vojsk, právě když se chystali k bitvě Gaesara jsem viděl na jeho poslední velké triumfální cestě. Žádal jsem, aby se přede mnou objevil v jedné ohromné síni římský senát a pro srovnání náš parlament v druhé síni. První vypadal jako shromáždění hrdinů a polobohů, druhý jako cháska podomních obchodníků, kapsářů, lupičů a tluchubů. Bylo by však nudné, kdybych obtěžoval čtenáře vyprávěním o velkém počtu slavných osobností, které byly vyvolány, aby ukojily mou nenasytnou touhu viděti před sebou dějiny světa ve všech slavných dobách.

VII.

Poněvadž nadešel den našeho odjezdu, rozloučil jsem se co nejuctivěji s Jeho Výsostí vládařem glubbdubdribbským a vrátil se s oběma společníky do Maldonady.

Tam jsem čekal asi čtrnáct dní, než loď vyplula do Luggnaggu. Oba pánové, a ještě někteří jiní, byli tak šlechetní a laskaví, že mě zaopatřili zásobami a doprovodili na palubu.

Plavba nám trvala měsíc. Stihla nás prudká bouře a byli jsme přinuceni plouti na západ, abychom se dostali do pasátního větru, který vane v délce více než šedesáti mil. Dne 21. dubna 1708 jsme vpluli do Klumegnigu. Je to námořní přístav na jihovýchodním cípu Luggnaggu. Zakotvili jsme asi na míli od města a signálem žádali o lodivoda. Za necelou půlhodinu přibyli na palubu dva a vedli nás mezi jakýmisi mělčinami a skalisky, jež činí plavbu velmi nebezpečnou, do velikého zálivu. Tam může bezpečně vplouti celé loďstvo až do vzdálenosti jednoho lana od městských hradeb.

Některý z našich námořníků buď z proradnosti, nebo z neopatrnosti prozradil lodivodům, že jsem cizinec a velký cestovatel. Ti to zase oznámili celnímu úředníkovi, jenž mě po přistání podrobil velmi přísné a důkladné prohlídce.

Tento muž se mnou mluvil v řeči balnibarské. Vlivem čilého obchodu jí v tomto městě rozumějí skoro všichni, zvláště však námořníci a zaměstnanci celních úřadů.

Podal jsem mu krátkou zprávu o některých příhodách a zážitcích a snažil se učinit své vyprávění co

nejvěrohodnějším. Myslil jsem si však, že bude třeba, abych zapřel svou vlast a vydával se za Holanďana, neboť jsem zamýšlel dostat se do Japonska a věděl jsem, že Holanďané jsou jediní Evropané, jimž je dovolen vstup do tohoto království.

Vyprávěl jsem tedy úředníkovi, že jsem ztroskotal na břehu ostrova Balnibarbi, že jsem byl vržen na skalisko a přijat na Laputu čili Létající ostrov (o němž on prý často slyšel), a nyní že se chci dostat do Japonska, odkud se mi snad již nějak poštěstí vrátiti se do vlasti.

Úředník pravil, že musím být prozatím uvězněn, dokud nedostane další rozkazy od dvora. Napiše prý o ně okamžitě a doufá prý, že dostane odpověď do čtrnácti dnů.

Dovezli mě do vhodného bytu a ke dveřím postavili stráž. Směl jsem se však volně pohybovati ve velké zahradě a zacházelo se se mnou dosti lidsky, neboť jsem byl po celý ten čas vydržován na královy útraty. Navštívily mě tam různé osobnosti, hlavně ze zvědavosti, neboť se ku podivu rychle rozneslo, že přicházím ze země velmi vzdálených, o nichž lidé v této zemi nikdy neslyšeli.

Najal jsem si jednoho mladého muže, který připlul s touž lodí, aby mi dělal tlumočníka. Pocházel z Luggnaggu, ale žil již několik let v Maldonadě a dokonale ovládal obě řeči. S jeho pomocí jsem mohl rozmlouvati s těmi, kdo mě přišli navštívit. Náš rozhovor však se skládal jen z jejich otázek a mých odpovědí.

Odpověď přišla od dvora asi v tu dobu, jak jsme ji očekávali. Obsahovala rozkaz, abych byl i se svou družinou přiveden v doprovodu deseti jízdných do

Traldragdubbu nebo Trildrogdribbu – pokud se totiž pamatuji, vyslovuje se to slovo oběma způsoby. Celá má družina se všeho všudy skládala z ubohého mladíka, jehož jsem přemluvil, aby zůstal v mých službách jako tlumočník; na mou uctivou prosbu dostali jsme každý mezka, na němž jsme jeli.

Půl dne cesty před námi byl vyslán posel, aby králi oznámil, že přicházím, a poprosil Jeho Veličenstvo, aby stanovilo den a hodinu, kdy by mu bylo libo milostivě mi dovoliti, abych směl olízati prach před jeho podnožím. To je tamní dvorní sloh, ale shledal jsem později, že je to víc než pouhá formule. Když jsem totiž byl dva dny po příjezdu přijat u dvora, bylo mi rozkázáno, abych se plazil k trůnu po břiše a při tom lízal podlahu. Ale protože jsem byl cizinec, postarali se o to, aby podlaha byla tak dobře zametena, že jsem se nemusil štítiti. To však byla zvláštní milost, jež byla povolována jen osobám nejvýše postaveným, když žádaly o slyšení. Ba, někdy se podlaha úmyslně posype prachem, má-li náhodou osoba, jež žádá o slyšení, u dvora mocné nepřátele.

Sám jsem viděl, jak jeden šlechtic měl ústa tak nacpána prachem, než se doplazil do předepsané vzdálenosti od trůnu, že ze sebe nevypravil ani slova. A není žádné pomoci, neboť člověk, který je přijímán ve slyšení a odplivne nebo si utře ústa v přítomnosti Jeho Veličenstva, dopouští se hrdelního zločinu.

Je zde ještě jedna zvyklost, kterou však nemohu schvalovati. Rozhodne-li se Jeho císařská Výsost, že některého šlechtice odpraví způsobem šetrným a mírným, dá podlahu posypati jakýmsi hnědým práškem. Tento

prach je smrtonosný a s naprostou jistotou ve čtyřiaadvaceti hodinách usmrtí toho, kdo jej slíže.

Mám-li býti spravedliv k velké mírnosti tohoto vladaře, musím se k jeho cti zmíniti, že vydal přísný rozkaz, aby otrávená část podlahy byla po každé takové popravě umyta. Jestliže to jeho služebníci opominou učiniti, vydávají se v nebezpečí, že upadnou v nemilost. Sám jsem slyšel, jak dával rozkaz, aby jeden z jeho panošů byl zbičován. Měl se postarati, aby po popravě byla umyta podlaha, ale zlomyslně to zanedbal. Tak se stalo, že jistý mladý nadějný šlechtic přišel k audienci a nešťastnou náhodou byl otráven, ačkoliv tehdy král o jeho život vůbec neukládal. Avšak tento dobrotivý vladař ubohému panoši bičování milostivě odpustil, když mu panoš slíbil, že to víckrát bez zvláštního rozkazu neudělá.

Ale abych příliš neodbočoval: když jsem se doplazil až na čtyři lokty ke trůnu, zvolna jsem se vztyčil na kolena, pak jsem udeřil čelem sedmkrát o zem a pronesl tato slova, jimž mě večer předtím naučili: *Ikpling glofftrobb squutserumm blhiop mlašnalt zwin tnodbalkuff slhiophad gurdlubh ašt*. Je to pozdrav stanovený zákonem pro všechny osoby, které jsou uvedeny ke králi. Do naší řeči jej lze převést asi takto: „Kéž Vaše nebeské Veličenstvo přežije slunce o jedenáct a půl měsíce!“ Král na to něco odpověděl. Nerozuměl jsem sice, ale odvětil jsem, jak mě naučili. *Fluft drin yalerik dwuldom prastrad mirpuš*, což vlastně znamená: „Můj jazyk je v ústech mého přítele!“ Značilo to, že prosím o dovolení, abych směl přivést svého tlumočníka. Pak byl zmíněný mladý muž uveden a s jeho pomocí jsem zodpověděl všechny otázky, které mi Jeho Veličenstvo dalo za dobu více než

jedné hodiny. Mluvil jsem balnibarsky a můj tlumočník vše překládal do jazyka luggnaggského.

Králi se má společnost velmi zalíbila. Nařídil svému bliffmarklubovi čili nejvyššímu komořímu, aby mně a mému tlumočnickovi určil u dvora obydlí, stanovil jistou částku na moji denní výživu a poskytl mi velký měšec zlata na běžné výdaje.

Zdržel jsem se v této zemi tři měsíce, a to z pouhé poslušnosti vůči Jeho Veličenstvu, jenž mi ráčil prokazovat velkou přízeň a nabízel mi velmi čestná místa. Usoudil jsem však, že bude rozumnější a spravedlivější, strávím-li zbytek svého života u ženy a u rodiny.

VIII.

Luggnaggané jsou národ zdvořilý a šlechetný. Třebaže jim nechybí ona dávka hrdosti, jež je příznačná pro východní národy, přece jsou úslužní k cizincům. Měl jsem mnoho známých v nejvyšších kruzích, a poněvadž mě při všech příležitostech doprovázel můj tlumočník, nebyly naše rozhovory nepřijemné.

Jednoho dne, když jsem byl ve velmi dobré společnosti, ptala se mě jedna urozená osoba, zda jsem už viděl některého z jejich *struldbrugů* čili nesmrtelných. Řekl jsem, že ne, a prosil ho, aby mi vysvětlil, co myslí takovým označením, užívá-li ho o tvoru smrtelném. Vysvětlil mi, že se někdy stane, ač velmi zřídka, že se v nějaké rodině narodí dítě s okrouhlou červenou skvrnou na čele přímo nad levým obočím. To prý je neklamná známka, že dítě nikdy nezemře.

Jak mi ji popisoval, je skvrna veliká asi jako náš desetihaléř, ale časem se zvětšuje a mění barvu. Ve dvanácti letech prý zezelená a zůstane tak až do pětadvacátého roku, kdy temně zmodrá. Ve čtyřiceti pěti letech prý skvrna zčerná jako uhlí a je veliká jako koruna. Víc už se pak nemění. A dodal, že takové děti se rodí tak zřídka, že podle jeho názoru je v celém království sotva víc než jedenáct set *struldbrugů* obojího pohlaví. Počítá prý, že z nich padesát žije v hlavním městě, a že je mezi nimi i děvčátko, jež se narodilo před třemi lety. Děti *struldbrugů* jsou prý však stejně smrtelné jako ostatní lidé.

Přiznávám se, že se mě zmocnila nevýslovná radost, když jsem tuto novinku uslyšel. A poněvadž osoba, jež mi ji řekla, náhodou rozuměla balnibarsky a já jsem tuto řeč znal velmi dobře, neovládl jsem se a vybuchl slovy snad trochu přemrštěnými. Zvolal jsem jako u vytržení: Šťastný národ, kde každé dítě má aspoň naději státi se nesmrtelným! Šťastný národ, který má tolik živých příkladů staré ctnosti, a učitele, ochotné vzdělávati jej v moudrosti dřívějších věků! Avšak nesmrtelně nejšťastnější jsou ti nádherní struldbrugové, kteří jsou od narození vyňati ze všeobecné pohromy lidského pokolení, kteří mají mysl svobodnou a bezstarostnou, kteří neznají tíhy a sklíčenosti ducha, již působí neustálý strach ze smrti! Řekl jsem, že jsem překvapen, že jsem tyto slavné osobnosti dosud nespatriil u dvora. Vždyť černá skvrna na čele je tak nápadné označení, že jsem je nemohl přehlédnouti. Také jsem pokládal za nemožné, že by Jeho Veličenstvo, panovník tak prozíravý, nepřibral do své rady značný počet rádců tak moudrých a schopných.

Leč snad je ctnost těchto úctyhodných mudrců příliš přísná pro zkažené a nevázané mravy u dvora. A často také lze poznat ze zkušenosti, že mladí lidé jsou příliš umínění a nestálí, než aby se řídili podle střízlivých pokynů starších.

Nicméně, když už mi král milostivě dovolil přístup ke své královské osobě, rozhodl jsem se, že mu při první příležitosti otevřeně a důkladně řeknu pomocí tlumočníka své mínění o té věci. A ať už se mu zlíbí přijmouti mou radu nebo ne, v jedné věci jsem byl pevně rozhodnut: když mi Jeho Veličenstvo již tak často nabízelo, abych se v této zemi usadil, přijmu jeho milostivou nabídku s

velkou vděčností a strávím zde svůj život v rozhovorech s těmi vyššími bytostmi, struldbrugy, jestliže mi prokáží tu milost a příjmou mě.

Pán, kterému jsem to vše říkal (neboť mluvil balnibarsky, jak jsem již uvedl), odpověděl mi s lehkým úsměvem, jaký obyčejně vzniká ze soucitu s nevědomostí, že mě s radostí při první příležitosti mezi ně zavede, a prosil mě, aby směl společnosti vysvětlit, co jsem řekl. To také učinil a oni chvili mezi sebou mluvili jejich řečí. Nerozuměl jsem z toho ani slabice a ani jsem podle jejich výrazu nepoznal, jaký dojem na ně má řeč učinila. Po krátkém mlčení řekla mi táž osoba, že jeho a moji přátelé (tak uznal za vhodné se vyjádřit) jsou velmi potěšeni mými soudnými poznámkami o velkém štěstí a výhodách nesmrtelného života a že by si zvláště přáli zvědět, jak bych si zařídil život, kdyby mi byl osud určil narodit se struldbrugem.

Odpověděl jsem, že je snadné býti výmluvný o tak rozsáhlém a rozkošném předmětu, zvláště pro mne, neboť jsem se často dovedl baviti přeludy, co bych dělal, kdybych byl králem, vojevůdcem nebo velmožem. A také v této věci jsem si často představoval, jak bych se choval a jak bych trávil čas, kdybych věděl, že budu žít na věky.

Kdybych tedy byl měl to štěstí a přišel na svět jako struldbrug, rozhodl bych se především – a to hned, jak bych byl poznal své štěstí a pochopil rozdíl mezi životem a smrtí – že si jakýmikoliv prostředky a způsoby opatřím bohatství.

Mohl bych dozajista vším právem očekávat, že při šetrnosti a dobrém hospodaření budu za dvě stě let nejbohatším mužem v království. Na druhém místě bych se od nejranějšího mládí věnoval studiu umění a věd,

takže bych časem všechny předčil učeností. Konečně bych pečlivě zaznamenával každý důležitější veřejný čin a událost, nestranně bych kreslil povahy jednotlivých nástupců na trůně nebo velkých ministrů a ke každému bodu bych připojoval své poznámky. Přesně bych zaznamenával všechny změny ve zvycích, jazyku, módě, stravě a zábavách. Tím bych získal tolik vědomosti, že bych se stal živou pokladnicí vědění a moudrosti a jistě bych se stal rádcem celého národa.

Po šedesátém roce bych se už vůbec neženil, nýbrž vedl bych pohostinný život, stále však dbaje šetrnosti. Těšil bych se tím, že bych utvářel a řídil duše nadějných mladých mužů a přesvědčoval je podle vlastních vzpomínek, zkušeností a pozorování, potvrzených četnými příklady o tom, jak užitečná je mravnost ve veřejném i v soukromém životě. Mými vybranými a stálými společníky byli by však členové kroužku nesmrtelného bratrstva. Vybral bych si jich asi tucet od nejstarších až k současníkům. Kdyby někteří z nich neměli majetku, opatřil bych jim vhodná obydlí kolem svého sídla a vždy bych jich měl několik u tabule. Stýkal bych se jen s několika nejhodnotnějšími z vás smrtelníků. Časem bych se tak otužil, že bych více méně snadno oželel, kdybyste umírali. A s vašimi dětmi bych jednal stejně tak, jako se člověk baví každoročním sledem karafiátů a tulipánů v zahradě a nezeli ztráty těch, které vloni zvadly.

S těmito struldbrugy bych si navzájem sděloval pozorování a zkušenosti. Všímali bychom si, jak se postupně do světa vkrádá zkaženost a bránili bychom se před ní na každém kroku tím, že bychom lidstvo varovali a poučovali.

Ve spojení se silným vlivem našeho příkladu odvrátil by se tím asi od lidstva pozvolný úpadek, na nějž si právem stěžují všechny věky.

Mimo to si představte, jakou radost bychom měli, pozorující různé převraty ve státech a říších, změny v nižším a vyšším světě, jak se starobylá města rozpadají a z neznámých vesnic se stávají sídla králů. Jak se známé řeky zmenšují v mělké potůčky, jak oceán odstupuje od jednoho břehu a zaplavuje druhý. Jak se objevují dosud neznámé země, jak nejvzdělanější národy jsou zachvacovány barbarstvím a nejbarbarštější se civilisují. Také bych se dožil vynalezení perpetum mobile, všeléku a mnohých jiných vynálezů, zdokonalených na nejvyšší stupeň.

Jak podivuhodné objevy bychom učinili ve hvězdářství, kdybychom přežili a přesvědčovali se o svých vlastních předpovědích, pozorovali dráhy a návrat komet a změny pohybu slunce, měsíce a všech ostatních nebeských těles!

Rozhovořil jsem se ještě o mnohých jiných věcech, které mi touha po nekonečném životu a štěstí přivedla na mysl. Když jsem skončil, byl obsah mé řeči opět přeložen ostatní společnosti. Rozpovídali se o tom v jazyku země a často se smáli na můj účet. Posléze požádali téhož pána, který moje řeči překládal, aby mě vyvedl z několika omylů, do nichž jsem upadl z obecné lidské slabosti a jež lze proto částečně omluviti.

Rod struldbrugů prý je zvláštností jejich země, neboť takoví lidé nejsou ani v Balnibarbi ani v Japonsku, kde měl čest býti vyslancem Jeho Veličenstva. Domorodci v obou těchto zemích nechtěli prý věřiti, že je to vůbec možné.

Když se po prvé o té věci zmínil, pokládali to zřejmě za něco neslýchaného, čemu sotva lze věřit. Zpozoroval prý v obou zmíněných královstvích, kde o tom za svého pobytu hodně hovořil, že si lidé všeobecně přejí a touží po dlouhém životě. Každý prý, i když byl již jednou nohou v hrobě, držel se druhou, jak jen mohl. I nejstarší prý ještě chovají naději, že budou žít ještě aspoň o den déle a pokládají smrt za největší zlo, před nímž se stále musí uhýbati. Jedině na ostrově Luggnaggu prý touha po životě není tak prudká, protože právě mají neustále na očích příklad struldbrugů.

Způsob života, který jsem si vymyslel, prý je nerozumný a nespravedlivý, protože předpokládá věčné mládí, zdraví a sílu. A to prý nemůže nikdo očekávat, i kdyby byla jeho přání sebepošetilejší. Neběží prý tedy o to, zda by si člověk přál být stále mlád v blahobytu a ve zdraví, ale jak by trávil věčný život za obvyklých nevýhod, které s sebou přináší vysoký věk. Ač by jen málokdo přiznal, že touží po nesmrtelnosti i za takových těžkých podmínek, přece prý pozoroval v uvedených říších balnibarbské a japonské, že se každý snaží smrt aspoň o trochu oddáliti, byť se blížila sebezpozději. A málokdy prý uslyšel, že by někdo zemřel dobrovolně, ledaže k tomu byl dohnán nesnesitelným žalem nebo mukami. A tázal se mě, zda jsem nepozoroval totéž všeobecné založení i v zemích, kde jsem cestoval, a ve své vlasti.

Po tomto úvodu mi podal podrobnou zprávu o struldbugech u nich. Privil, že si všeobecně počínají stejně jako smrtelníci až asi do třiceti let života. Pak postupně propadají trudnomyslnosti a sklíčenosti, a to se stupňuje až do věku osmdesáti let. Ví prý to z jejich

vlastního přiznání. Když dosáhnou osmdesáti let, což se pokládá za nejvyšší věk v této zemi, jsou stíženi nejen všemi pošetilostmi a neduhy jiných starců, ale ještě mnohými jinými, které vznikají z hrozné vyhlídky, že nikdy nezemřou. Jsou nejen umínění, popudliví, hrabiví, mrzutí, marniví a žvaniví, ale též neschopní přátelství a odumřelí všem přirozeným citům lásky, jež nikdy nesahají dál než k jejich vnukům. Závist a bezmocné žádosti jsou jejich nejhlavnějšími vášněmi.

Nejvíce závidí radosti mladého věku a smrt věku starého. Když uvažují o mládí, vidí, že jim navždy odzvonilo. A kdykoliv vidí pohřeb, bědují a užírají se lítostí, že druzí dosáhli přístavu odpočinku a oni sami v něj doufati nemohou. Nepamatují si nic, než čemu se naučili a co viděli v mládí a v mužném věku, ale i to je velmi nedokonalé. A pokud jde o pravdu nebo podrobnosti nějaké události, je jistější spolehnouti se na běžnou tradici než na jejich nejlepší vzpomínky. Nejméně ubozí jsou zřejmě ti, kteří propadnou stařecké dětinskosti a ztratí úplně paměť. Tito také budí větší soucit a více se jim pomáhá, neboť nemají mnohých špatných vlastností, jimiž oplývají druzí.

Pojme-li struldbrug za manželku náhodou ženu, kterou stihl týž úděl, je manželství zvláštní milostí úředně rozloučeno, jakmile mladší z obou dosáhne osmdesáti let. Zákon to totiž pokládá za odůvodněnou shovívavost, aby se lidem, kteří jsou bez jakékoliv vlastní viny odsouzeni k věčnému pobytu na světě, jejich ubohost a bída nezdvoujnásobila břemenem, jakým je žena.

Jakmile dosáhnou hranice osmdesáti let, jsou před zákonem pokládáni za mrtvé. Dědici se ihned ujmou

jejich statků a vyhradí jim pouze skrovný výměnek na živobytí; chudí jsou vydržováni na veřejné útraty. Od té doby jsou také pokládáni za neschopné míti jakékoliv odpovědné nebo placené místo, nemohou nabývat ani najímati pozemků, ba ani nesmějí býti svědky při civilním nebo trestním soudním sporu.

V devadesáti letech jim vypadají zuby a vlasy. V tom věku již nerozeznávají chuti, nýbrž jedí a pijí vše, co jen dostanou, bez záliby a bez chuti. Nemoci, jimiž byli stíženi, trvají dále, ani se nelepší, ani nezhoršují. Když mluví, zapomínají běžné názvy věcí a jména osob, ba i jména nejbližších přátel a příbuzných. Z téhož důvodu se nikdy nemohou bavit četbou, neboť zapomenou začátek věty, než přijdou ke konci. A tak jsou oloupeni o jedinou zábavu, kterou by si jinak mohli dovolit.

Jazyk této země se neustále vyvíjí a proto nerozumějí struldbrugové jednoho věku struldbrugům věků jiných. Po dvou stech letech nedovedou se ani domluvit se svými smrtelnými sousedy (až na několik obecných slov). A tak trpí další velkou a těžkou nevýhodou, že žijí ve vlastní zemi jako nějací cizinci.

Tato zpráva mi byla podána o struldbругech. Předávám ji tak věrně, jak si jen dovedu vzpomenouti. Viděl jsem později pět nebo šest struldbrugů různého věku, nejmladšímu bylo sotva víc než dvě stě let. Přivedli mi je několikrát moji přátelé. Ač jim bylo řečeno, že jsem velký cestovatel a že jsem viděl celý svět, nebyli ani tolik zvědaví, aby se mě na něco zeptali. Jen mě prosili, abych jim dal slumskudask čili něco na památku. Je to skromný způsob žebrání, jímž se obchází zákon. Zákon jim totiž žebrání přísně zakazuje, protože je o ně postaráno z veřejných prostředků, i když, pravda, dosti skrovně.

Kdekdo jimi pohrdá a nenávidí je. Když se takový struldbrug narodí, pokládá se to za zlé znamení, a datum narození se pečlivě zaznamená, takže můžete zjistit jejich věk nahlédnutím do seznamů. Seznamy však nesahají dál než tisíc let, neboť staršího data byly zničeny buď zubem času, nebo při nepokojích.

Obyčejně se jejich stáří zjišťuje tím, že se jich lidé zeptají, na které krále nebo slavné osobnosti se pamatují, a pak nahlédnou do příručky dějepisu. Poslední panovník, kterého si pamatují, nastoupil vládu zaručeně dřív, než oni dosáhli osmdesáti let.

Pohled na ně byl tak trapný, že jsem dosud nic trapnějšího nespatriil. A ženy vypadaly ještě hrozněji než muži. K obvyklým vadám vysokého stáří přistupuje ještě zsinlost, jež s dalším věkem vzrůstá a již není možno popsat. Poznal jsem ihned velmi snadno, kdo je nejstarší z půl tuctu struldbrugů, i když mezi nimi nebylo většího rozdílu věku než jedno nebo dvě století.

Čtenář mi jistě uvěří, že po tom, co jsem slyšel a viděl, má prudká touha po věčném životě značně ochabla. Z duše jsem se zastyděl za vábné vidiny, které jsem si maloval. A myslil jsem si, že by nikdo nedovedl vymyslet takový způsob smrti, jakou bych s radostí nepodstoupil, abych unikl podobnému životu.

Král se velmi brzy doslechl o všem, co se při této příležitosti mezi mnou a mými přáteli přihodilo, a s rozkoší si mne dobíral. Škoda prý, že nemohu poslati několik struldbrugů do vlasti, aby se náš lid vyléčil ze strachu před smrtí. To však, zdá se, je v této zemi zakázáno ústavními zákony říše, neboť jinak bych byl s radostí nešetřil námahy ani peněz, abych je k nám dopravil.

Musil jsem uznati, že zákony tohoto království, týkající se struldbrugů, jsou založeny na nejvážnějších důvodech, a že by každá jiná země za podobných okolností musila vydati zákony úplně stejné. Neboť jinak, poněvadž lakota je nezbytným důsledkem stárí, stali by se tito nesmrtelní časem vlastníky celého národa a strhli by na sebe moc. A to by nakonec národ zničilo, neboť nejsou schopni jej spravovati.

IX.

Myslím, že toto vypravování o struldbugech může čtenáře dosti zajímati, neboť se ty věci zdají být hodně nevšední. Alespoň si nevzpomínám, že bych se byl s něčím podobným setkal v kterémkoliv cestopise, jenž mi přišel do rukou. A jestliže se snad mýlím, budiž mi omluvou, že cestovatelé, kteří popisují tutéž zemi, musí velmi často líčiti shodně tytéž věci, aniž se jim dá vyčítati, že si vypůjčují nebo opisují od těch, kteří o té zemi již psali před nimi.

Je pravda, že se mezi tímto královstvím a velkým císařstvím japonským čile obchoduje, a je docela pravděpodobné, že japonští spisovatelé o struldbugech psali. Můj pobyt v Japonsku byl však tak krátký a japonština mi byla tak neznámá, že jsem se tou otázkou vůbec nemohl zabývati. Doufám však, že si po této zprávě věci všimnou Holanďané a že nedostatky mých záznamů doplní.

Jeho Veličenstvo na mne často naléhalo, abych přijal nějaké místo u dvora. Když však zjistil, že jsem nezvratně rozhodnut vrátiti se do vlasti, dal mi milostivě povolení k odjezdu a poctil mě vlastnoručním doporučným dopisem pro japonského císaře. Mimo to mi daroval čtyři sta čtyřiačtyřicet velkých zlatých penízů (tento národ si totiž libuje v sudých číslech) a rudý diamant, který jsem pak u nás doma prodal za jedenáct set liber.

Dne 6. května 1709 jsem se slavnostně rozloučil s Jeho Veličenstvem a se všemi přáteli. Král byl ke mně tak milostiv, že nařídil, aby mě stráž doprovodila až do

Glanguenstaldu, královského přístavu v jihozápadní části ostrova. Za šest dní jsem našel loď, jež mě vzala s sebou do Japonska. Plavba trvala patnáct dní. Přistáli jsme v malém přístavním městečku Xamoši v jihovýchodní části Japonska. Město leží na západním výběžku a vede odtud úzký průliv k severu do dlouhého mořského ramene. V jeho severozápadní části pak leží hlavní město Jedo.

Když jsme přistáli, ukázal jsem celnímu úředníku svůj dopis od krále luggnaggského pro Jeho císařské Veličenstvo. Znali pečeť velmi dobře; byla veliká jako má dlaň. Obraz na ni představoval krále, jak zvedá od země žebračka. Jakmile městské úřady zvěděly o mém listu, přijaly mě jako ministra. Poskytly mi kočáry se služebnictvem a dopravily má zavazadla do Jeda. Tam jsem byl přijat ve slyšení a odevzdal svůj list. List byl otevřen s velkou obřadností a tlumočník jej císaři vysvětlil. Tlumočník mi pak z rozkazu Jeho Veličenstva oznámil, abych vyslovil svá přání, ať jsou jakákoliv, a že jim bude vyhověno z úcty k jeho královskému bratru v Luggnaggu.

Úkolem tohoto tlumočníka bylo jinak prostředkovati styky s Holanďany. Podle mého vzhledu brzy poznal, že jsem Evropan, a proto opakoval rozkazy Jeho Veličenstva holandsky, a to naprosto bezvadně. Odpověděl jsem, jak jsem se již dříve rozhodl, že jsem holandský obchodník, že jsem ztroskotal v daleké zemi a odtud se dostal po moři i po souši do Luggnaggu. Pak že jsem plul do Japonska, věda, že moji krajané s touto zemí hojně obchodují, a že jsem doufal, že zde najdu příležitost vrátiti se s některým z nich do Evropy. A proto že si co nejponíženěji vyprošuji, aby mě dal bezpečně doprovoditi do Nagasaki. K tomu jsem připojil ještě

jednu prosbu: aby mi Jeho Veličenstvo kvůli mému ochránci, králi luggnaggskému, shovívavě prominulo obřad, jemuž se musí podrobovati moji krajané, totiž pošlapání kříže. Že jsem do jeho říše byl vržen neštěstím, nemaje v úmyslu obchodovati.

Když byla císaři přetlumočena tato druhá žádost, zřejmě se poněkud zarazil. A řekl, že prý myslí, že jsem první ze svých krajanů, který se nad tou věcí rozpakuje. Začíná prý pochybovati, jsem-li vůbec skutečný Holanďan, a spíš prý má podezření, že jsem křesťan. Nicméně z důvodů, jež jsem uvedl, ale především, aby se zavděčil králi luggnaggskému nevšedním důkazem přízně, vyhoví prý mému prazvláštnímu vrtochu. Ale je prý třeba provést tu věc obratně a úředníkům prý se má naříditi, aby mě propustili, jako by na obřad zapomněli. Prozradil mi totiž, že kdyby se o tom náhodou dověděli moji krajané, podřezali by mi cestou hrdlo.

Vzdal jsem císaři skrze tlumočníka díky za tak vzácnou přízeň. A poněvadž právě byly na cestě do Nagasaki nějaké oddíly vojska, nařídil velícímu důstojníkovi, aby mě tam bezpečně dopravil a také mu dal podrobné pokyny stran toho kříže.

Dne 9. června 1709 jsem po dlouhé a svízelné cestě dorazil do Nagasaki. Zanedlouho jsem se seznámil s několika holandskými námořníky z amsterodamské *Amboyany*. Byla to pevná loď o 450 tunách. Žil jsem dlouho v Holandsku, neboť jsem tam studoval v Leydenu, a mluvil jsem holandsky dobře. Námořníci se záhy dověděli, kde jsem se zdržoval naposledy, a vyptávali se mě zvědavě na mé cesty a životní osudy. Vyličil jsem jim vše co nejstručněji a nejpravděpodobněji, ale většinu jsem zatajil. Znal jsem v

Holandsku mnoho lidí. Dovedl jsem si vymyslet jména pro své rodiče, o nichž jsem předstíral, že jsou to prostí lidé z provincie gelderlandské. Byl bych dal kapitánovi (jakýsi Theodor Vangrult) za plavbu do Holandska, co by byl žádal. Když se však dověděl, že jsem lékař, spokojil se s poloviční sazbou pod podmínkou, že mu budu ve svém oboru nápomocen.

Než jsme vypluli, často se mě některý z mužstva ptal, zda jsem již vykonal uvedený obřad. Vždy jsem se té otázky vyhnul nějakou všeobecnou odpovědí, jako že jsem císaři a dvoru vyhověl po všech stránkách a podobně. Kterýsi zlomyslný dareba však přece jen zašel k úředníkovi a ukazuje na mne mu řekl, že jsem dosud nepošlapal kříž. Úředník však již dostal pokyny, že mě má propustit tak, a dal darebovi dvacet ran bambuskou na záda. Pak jsem již takovými otázkami nebyl obtěžován.

Po dobu plavby se nepříhodilo nic, co by stálo za zmínku. Obepluli jsme za příznivého větru Mys dobré naděje a zastavili jsme se tam jen pro čerstvou vodu. Dne 10. dubna 1710 jsme šťastně dorazili do Amsterdamu. Ztratili jsme cestou jen tři muže nemocí, a čtvrtého, který spadl s předního stožáru do moře nedaleko guinejského pobřeží.

Dne 16. dubna jsem přibyl do Downsů. Nazítří ráno jsem vystoupil na břeh a spatřil opět rodnou zemi po nepřítomnosti celých tří roků a osmi měsíců. Odebral jsem se rovnou do Redriffu. Dorazil jsem tam ještě téhož dne ve dvě hodiny odpoledne a shledal se šťastně s manželkou a s rodinou.

Díl čtvrtý

GESTA DO ZEMĚ HUJHNHNMŮ

I.

Pobyl jsem doma u ženy a děti asi pět měsíců. Byl jsem velmi šťasten, ale dosud jsem se nenaučil vážit si dobrého bydla. Opustil jsem ubohou manželku a přijal výhodnou nabídku, abych se stal kapitánem lodi *Dobrodruh*. Byla to statná obchodní loď o 350 tunách. Vyznal jsem se totiž dobře v plavbě a zaměstnání lodního lékaře mě již omrzelo. Mohl jsem se mu sice příležitostně také věnovati, ale přesto jsem si vzal na loď mladého lékaře jménem Robert Purefoy. Vypluli jsme dne 7. srpna 1710. Dne 14. srpna jsme se setkali u Teneriffy s kapitánem Pokockem, jenž plul do zátoky Kampešské, kde chtěl káceti barevné dřevo. Šestnáctého odloučila jej od nás bouře. Po návratu jsem se doslechl, že loď ztroskotala a nezachránil se nikdo než jeden plavčík. Kapitán byl poctivý chlap a dobrý plavec, ale trochu paličatý ve svých názorech, a to bylo příčinou záhuby jeho vlastní i mnoha jiných lidí. Kdyby byl poslechl mé rady, mohl být dnes šťastně doma u rodiny jako jsem já.

Několik mužů mi na lodi zemřelo tropickou horečkou, takže jsem byl nucen opatřiti si nové muže na Barbadosu a Závětrných ostrovech. Stavěl jsem se tam z příkazu obchodníků, v jejichž službách jsem plul. Brzy jsem však měl čeho litovati; záhy jsem zjistil, že najatí muži jsou většinou námořní lupiči.

Měl jsem na palubě asi padesát mužů a moje rozkazy zněly, že mám obchodovati s Indy v Jižním moři a pokud možno objeviti nové země. Ničemové, které jsem tam sebral, nakazili ostatní mužstvo, a všichni se spikli, že se zmocní lodi i mé osoby. Jednoho rána to také provedli.

Vrazili do mé kabiny, spoutali mě na rukou i na nohou a pohrozili mi, že mě hodí do moře, jestliže se hnu. Prohlásil jsem, že jsem jejich vězněm a že se podrobím. Přinutili mě, abych jim to odpřísáhl. Pak mě rozvázali a připoutali mě jen řetězem za jednu nohu k posteli. Ke dveřím postavili stráž s nabitou puškou a strážnému dali přísný rozkaz, aby mě zastřelil, kdybych se pokusil o útěk.

Poslali mi dolů jídlo a pití a ujali se řízení lodi. Jejich úmyslem bylo státi se piráty a olupovati španělské lodi. To však nebylo možno dříve, dokud nerozmnoží stav mužstva. Poněvadž po mém uvěznění mnozí z nich zemřeli, rozhodli se nejprve prodati zboží, jež loď vezla, a pak že se zastaví na Madagaskaru, aby si mužstvo doplnili. Plavili se po mnoho týdnů a obchodovali s Indý. Nevěděl jsem však, kterým směrem plují, neboť jsem byl přísně vězněn ve své kajutě a neočekával nic jiného, než že mě zavraždí, jak mi často vyhrožovali.

Dne 9. května 1711 jakýsi Jakub Welch přišel ke mně do kajuty a pravil, že má rozkaz od kapitána, aby mě vysadil na břeh. Rozmlouval jsem mu to, ale marně. Ba, ani mi neřekl, kdo je jejich novým kapitánem. Vsadili mě do člunu a dovolili mi, abych si oblékl své nejlepší šaty, které byly skoro nové, a abych si vzal svazeček prádla, ale žádné zbraně mimo tesák. A byli tak zdvořilí, že mi ani neprohledali kapsy, do nichž jsem si vzal všechny své peníze a ještě nějaké jiné potřebné drobnosti. Veslovali asi míli a pak mě vysadili na písčinu. Prosil jsem je, aby mi řekli, která je to země. Všichni se však zapřísahali, že nevědí o nic víc, než já. Říkali však, že kapitán (jak ho nazývali) se rozhodl, že se mě zbaví, jakmile najdou nějakou pevninu, jen co rozprodá náklad. Ihned zas

odrazili od břehu. Poradili mi ještě, abych si pospíšil, aby mě nepřekvapil příliv, a tak se se mnou rozloučili.

V tomto neútešném postavení jsem šel kupředu a záhy jsem se dostal na pevnou zemi. Tam jsem se posadil na výspu a uvažoval, co by bylo nejlépe učiniti. Když jsem si trochu odpočinul, vydal jsem se dál do země. Byl jsem rozhodnut, že se vzdám prvním divochům, které potkám, a že si od nich vykoupím život za nějaké náramky, skleněné kroužky a jiné tretky, jež si plavci obyčejně berou na takové cesty a jichž jsem také já měl náhodou trochu u sebe.

Země byla rozdělena dlouhými řadami stromů nepravidelně rozsázených. Bylo tam hojně trávy a několik polí ovsa. Kráčel jsem velmi obezřele, abych snad nebyl přepaden nebo nenadále střelen sípěm zezadu nebo s některé strany.

Konečně jsem objevil menší ušlapanou cestu a na ní mnoho stop lidských nohou a několik kravských stop, ale nejvíce stop koňských. Posléze jsem spatřil několik zvířat na poli a jedno nebo dvě zvířata téhož druhu sedící na stromech. Jejich podoba byla velmi zvláštní a znetvořená. To mě trochu znepokojilo, takže jsem ulehл za houštinu, abych je mohl lépe pozorovat. Několik se jich přiblížilo k místu, kde jsem ležel, a umožnilo mi tak, abych si je podrobně prohlédl.

Jejich hlava a hrud' byly porostlé hustou srstí, u některých kudrnatou, u jiných hladkou. Měli kozí brady a na hřbetě a po celé přední straně nohou dlouhou hřívu. Ostatek těla však byl holý, takže bylo vidět jejich hnědo-žlutou kůži. Ohonů neměli. Často sedali na zemi nebo si lehali, často se stavěli na zadní nohy. Šplhali na vysoké stromy mrštně jako veverky, neboť měli vpředu i vzadu

silné dlouhé pazoury, jež byly zakončeny ostrými zahnutými drápy. Často vyskakovali, vymršťovali se a houpali s nesmírnou hbitostí.

Samičky však nebyly tak velké jako samečci. Měly na hlavě dlouhou hladkou srst, na obličeji však žádnou, a po ostatním těle jen jakési chmýří. Srst měla u obojího pohlaví rozmanitou barvu: hnědou, červenou, černou a žlutou. Celkem vzato, nikdy jsem na svých cestách nespatrił zvíře tak protivné, jež by ve mně mimoděk vzbudilo tak silný odpor, jako tyto šeredné nestvůry.

Když se mi tedy zdálo, že jsem již viděl dosti, povstal jsem pln opovržení a odporu a šel dále po ušlapané cestě. Doufal jsem, že mě dovede do nějaké indické chýše. Neušel jsem daleko, když jsem se střetl s jedním z těchto tvorů, jenž se blížil přímo ke mně.

Jakmile mě ta ošklivá nestvůra spatřila, sešklebila mnohonásobně obličej a vypoulila na mne oči, jako na něco, co dosud nikdy nespatrił. Pak přistoupila ještě blíže a zvedla přední tlapu, nevím, zda ze zvědavosti či ze zlého úmyslu. Tasil jsem však tesák a plochou stranou jsem obludě zasadil notnou ránu. Neodvážil jsem se bodnouti ostrím, abych snad proti sobě nepopudil domorodce, kdyby zjistili, že jsem jim zabil nebo zmrzačil kus dobytka.

Když zvíře ucítilo bolest, couvło a zařvalo tak silně, že se kolem mne shluklo stádo aspoň čtyřiceti takových zvířat ze sousedního pole, jež vyla a odporné se šklebila. Já však jsem uskočil ke stromu, opřel se o něj zády a udržoval je od sebe oháněje se tesákem.

Když bylo nejhůř, spatřil jsem, jak se náhle všechna zvířata úprkem dávají na útěk. Odvážil jsem se tedy

opustiti strom a jítí dál po cestě, a divil jsem se, co jim to asi nahnalo takovou hrůzu. Když jsem však pohlédl vlevo, užíel jsem, jak po poli zvolna kráčí kůň. Moji pronásledovatelé jej zpozorovali dříve než já a to bylo příčinou jejich útěku.

Kůň se trochu zarazil, když se ke mně přiblížil, ale hned se vzpamatoval a hleděl mi přímo do očí se zřejmými známkami úžasu. Prohlížel si mé ruce a nohy a několikrát mě obešel. Byl bych šel dále, on mi však zastoupil cestu. Jeho pohled byl tak mírný, že nebylo obavy, že by mi chtěl ublížiti. Tak jsme stáli a chvíli jsme se navzájem na sebe dívali. Konečně jsem si dodal odvahy a vztáhl ruku po jeho šiji, abych jej pohladil. Pohvizdoval jsem si přitom, jak to činí jockeyové, když se chtějí přiblížit k cizímu koni. Toto zvíře však zřejmě přijímalo mé laskání s opovržením. Zavrtělo hlavou a zvolna zvedlo přední nohu, aby mou ruku odsunulo. Pak třikrát nebo čtyřikrát zařehalo, ale vždy tak odlišným způsobem, že jsem se skoro domníval, že mluví samo k sobě nějakou vlastní řečí.

Zatím k nám přišel jiný kůň, jenž se k prvnímu choval velmi obřadně. Nejprve si vzájemně lehce klepli o pravá kopýta, pak střídavě několikrát zaržáli, obměňující zvuk tak, že to vypadalo jako článkovaná řeč. Poodešli několik kroků, jako by se chtěli raditi, a procházeli se spolu sem a tam jako lidé, uvažující o nějaké závažné věci. Často se však po mně poohlédli, jako by dávali pozor, abych snad neuprchl. Užasl jsem, když jsem viděl takovéto úkony a chování u zvířat a usoudil jsem, že obyvatelé této země jsou jistě nejmoudřejší lidé na zemi, je-li jejich rozum úměrný rozumu těchto ušlechtilých zvířat.

Tato myšlenka mě potěšila, a rozhodl jsem sejítí dále, až najdu nějaký dům či vesnici nebo potkám nějaké domorodce, a že nechám oba koně, aby si spolu vykládali podle libosti.

Avšak první kůň zpozoroval, že se odkrádám, a zařehlal za mnou tak výrazně, že mi připadalo, jako bych rozuměl, co chce říci. Vrátil jsem se tedy a čekal na další rozkazy. Snažil jsem se ovšem pokud možno utajiti svůj strach, neboť mi začínalo být úzko, jak toto dobrodružství skončí. A čtenář mi snadno uvěří, že jsem si v svém postavem příliš neliboval.

Oba koně přistoupili až ke mně a prohlíželi si velmi vážně můj obličej a ruce. Šedivák objel pravým předním kopytem několikrát kolem mého klobouku a pomačkal mi jej tak, že jsem jej musil sundati, upravit a znovu dáti na hlavu. On i jeho druh (ten byl hnědák) byli mým podivným jednáním zřejmě velmi překvapeni.

Hnědák mi ohmatl cíp kabátu, a když poznal, že volně visí, jevíli opět oba známky údivu. Přejel mi po pravé ruce, podivuje se zřejmě její hebkosti a barvě. Stiskl ji však tak silně mezi kopytem a spěnací kostí, že jsem bolestí vykřikl.

Potom se mě dotýkali co nejjemněji. Byli ve velkých rozpacích nad mými střevíci a punčochami. Často je ohmatávali, řehlali na sebe a dělali různé posunky skoro jako filosof, který se snaží rozluštit nějaký nový a obtížný zjev.

Vcelku bylo chování těchto zvířat tak spořádané a rozumné, tak bystré a soudné, že jsem koneckonců usoudil, že to jistě jsou čarodějové, kteří se za nějakým účelem tak proměnili, a když se jim do cesty namanul cizinec, usmyslili si, že se jím pobaví. A snad byli

skutečně tak udiveni, když uviděli člověka oděvem, vzhledem a barvou pleti tak odlišného od lidí, kteří asi žijí v těchto odlehlých končinách.

Pod dojmem těchto úvah odvážil jsem se osloviti je takto: „ Pánové, jste-li čaroději, jak se právem domnívám, pak rozumíte kterékoliv řeči. Proto si dovoluji vašim blahorodím oznámiti, že jsem ubohý, nešťastný Evropan, kterého nehody zahnały na vaše břehy. A snažně vás prosím, aby mi jeden z vás dovolil, abych si na něj nasedl, a dovezl mě, jako by byl skutečný kůň, k nějakému domu nebo vesnici, kde by se mi dostalo pomoci. Rád vám odměnou za tuto velkou laskavost daruji tento nůž a náramek“ (a vyňal jsem je z kapsy).

Pokud jsem mluvil, stáli oba tvorové tiše a zřejmě velmi pozorně naslouchali. A když jsem domluvil, hojně na sebe řehtali, jako by vedli vážný rozhovor. Jasně jsem poznával, že jejich řeč vyjadřuje velmi dobře hnutí mysli a že lze jejich slova rozložit bez velké námahy v hlásky, mnohem snadněji než čínštinu.

Často jsem rozeznával slovo Jehů, kterého oba použili několikrát. Ačkoliv jsem se nemohl domysleti, co znamená, přece jsem se pokoušel za hovoru obou koňů toto slovo napodobiti. Jakmile zmlkli, vyrazil jsem odvážně a hlasitě slovo Jehů a zároveň jsem co nejpřesněji napodobil rzání koně. Oba tím byli očividně překvapeni. Šedivák to slovo opakoval dvakrát, jako by mě chtěl naučiti správné výslovnosti. Říkal jsem je po něm co nejlépe a pozoroval jsem, že se po každé znatelně zlepšuje, i když do dokonalosti chybělo mnoho. Pak se mnou hnědouš zkoušel ještě jiné slovo, jehož výslovnost je mnohem těžší. Převvedl jsem si je však na naše hlásky,

takže by znělo asi jako Hujhnhnm. To se mi tak dobře nedařilo jako první, ale po dvou nebo třech dalších pokusech to již šlo lépe a oba koně jevíli úžas nad mými schopnostmi.

Ještě chvíli hovořili (jak jsem soudil, šlo při tom o mne) a pak se oba přátelé rozloučili opět tímž pozdravem, totiž vzájemným dotykem kopyt.

Šedivák mi naznačil, abych šel před ním. Pokládal jsem za moudré uposlechnouti ho, dokud snad nenaleznu lepšího průvodce. Když jsem zvolňoval krok, vždy zvolal: hhuun, hhuun. Uhodl jsem, co to znamená, a snažil jsem se mu dáti na srozuměnou, že jsem unaven a že rychleji jít nemohu. Pak se vždy na chvíli zastavil, abych si odpočinul.

II.

Když jsme ušli asi tři míle, přišli jsme k jakési dlouhé budově. Byla zbudována z klád, zaražených do země a propletených proutím. Střecha byla nízká a pokrytá slámou. Začínal jsem se již trochu uklidňovat a vytáhl jsem několik tretek, které cestovatelé obvykle vozí s sebou jako dary pro divoké Indiány v Americe a jinde. Doufal jsem, že si tím nakloním obyvatele domu, aby mě vlídně přijali. Kůň mi naznačil, abych vešel první.

Byla to prostorná místnost s hladkou hliněnou podlahou. Po celé délce jedné stěny se táhl žlab s žebřem. Byli tam tři valaši a dvě kobyly, avšak nežrali, nýbrž několik jich sedělo na zadcích. Velice jsem se tomu divil, ale divil jsem se ještě více, když jsem viděl, že se ostatní zabývají domácími pracemi. Zřejmě to byl obvyčejný dobytek. Nicméně mě to utvrdilo v mém názoru, že národ, který dovedl tak zcivilisovat pouhá zvířata, jistě předčí moudrostí všechny národy světa. Šedý kůň vstoupil hned za mnou a zabránil tak špatnému přijetí, jehož by se mi snad bylo dostalo od druhých. Několikrát na ně velitelsky zaržál a oni mu odpověděli.

Za touto místností byly ještě tři jiné, jež vyplňovaly dům po délce. Dveře těchto místností byly proti sobě, takže jimi bylo vidět až do poslední. Prošli jsme druhou místností ke třetí. Zde šedouš šel napřed a pokynul mi, abych posečkal. Čekal jsem v druhé místnosti a připravoval si dary pro pána a paní domu. Byly to dva nože, tři náramky z nepravých perel, zrcadélko a korálový náhrdelník. Kůň třikrát nebo čtyřikrát zařehťal. Naslouchal jsem, zda uslyším odpověď lidského hlasu.

Nezaslechl jsem však nic jiného než odpovědi téhož druhu, jen dvě nebo tři byly poněkud pronikavější. Napadlo mě, že tento dům jistě patří nějaké vážené osobnosti, když k ní mohu být uveden jen po tolika obřadnostech. Ale že by se nějaká urozená osobnost dala obsluhovati výhradně jen koňmi, to mi nešlo na rozum. Obával jsem se, že jsem se ze samých útrap a nehod pomátl. Snažil jsem se vzpamatovat a rozhlížel se po místnosti, v níž jsem byl ponechán o samotě. Byla zařízena jako první, jenže s vybranějším vkusem. Protřel jsem si několikrát oči, ale stále jsem viděl tytéž předměty. Štípal jsem se do paží a do boků, abych se probudil, doufaje, že je to sen. Pak jsem prostě usoudil, že všechny tyto zjevy jsou jen kouzla a čáry.

Neměl jsem však kdy, abych pokračoval v těchto úvahách. Šedý kůň již přišel ke dveřím a dával mi znamení, abych ho následoval do třetího pokoje. Tam jsem spatřil velmi pěknou kobyly s dvěma hříbaty. Seděly na zadcích na slaměných rohožích, dovedně pletených a dokonale čistých.

Jakmile jsem vstoupil, zvedla se kobyla s rohože, přistoupila až ke mně a bedlivě si prohlížela mé ruce a obličej. Pak mě změřila nejvýš opovrhlivým pohledem a obrátila se ke koni. Slyšel jsem, že často opakují slovo Jehů, jehož význam jsem tehdy ještě nechápal, ač to bylo první slovo, které jsem se naučil vyslovovati. Záhy jsem se však o tom poučil a byl jsem tím nekonečně pokořen. Kůň mi totiž pokynul hlavou a opakoval hhuun, hhuun, jako prve na cestě. Pochopil jsem, že to znamená, abych ho následoval. Vyvedl mě na jakýsi dvůr, kde nedaleko domu stála ještě jedna budova. Do té jsme vstoupili a tak jsem spatřil tři takové odporné tvory, s jakými jsem se

setkal prve hned po přistání. Krmili se kořínky a masem jakýchsi zvířat. Jak jsem se později dozvěděl, bylo to maso oslů a psů, ale někdy dostali také krávu, když náhodou zahynula úrazem nebo pošla. Byli všichni přivázáni za krk silnými houžvemi, připevněnými k trámu. Potravu si přidržovali pazoury předních tlap a rvali ji zuby.

Kůň–pán nařídil jednomu ze svých koní–služebníků, aby odvázal největší z těchto zvířat a vyvedl je na dvůr. Postavili mě těsně vedle zvířete a pán i sluha bedlivě porovnávali náš vzhled. Několikrát při tom opakovali slovo Jehů. Nelze vůbec vylíčiti moji hrůzu a úžas, když jsem zpozoroval, že toto hnusné zvíře má pravou podobu lidského obličej. Jeho tvář byla sice plochá a široká, nos smáčknutý, rty velké a ústa široká. Tyto odchylky však jsou společné všem divokým národům, u nichž jsou rysy obličej zkřiveny tím, že nechávají děti ležeti na zemi nebo je nosí na zádech, při čemž děti mají obličej přimáčknutý mezi lopatkami matky.

Přední nohy Jehůa nelišily se od mých rukou ničím jiným než délkou nehtů, hrubostí a hnědým zbarvením dlaní a chlupatostí na horní straně. Naše nohy se shodovaly a odlišovaly ve stejných znacích. To jsem věděl velmi dobře já, ale nikoliv kůň, neboť jsem měl střevíce a punčochy. Stejně jsme si byli podobní i v ostatních částech těla, až na chlupatost a barvu.

Do rozpaků přivádělo oba koně jen to, že ostatek mého těla je tak odlišný od těla Jehůova. Vděčil jsem za to svým šatům, ale o tom oni neměli ani potuchy. Ryzák mi nabídl kořen, který držel (podle jejich způsobu, jež popíšeme na vhodnějším místě) mezi kopytem a spěnací kostí. Vzal jsem jej do ruky, přičichl jsem k němu a zase

jsem mu jej co nejzdvořileji vrátil. Pak mi přinesl z boudy Jehůů kus oslího masa. Zavánělo však tak hnusně, že jsem se s odporem odvrátil. Kůň je pak hodil Jehůovi, a ten je hltavě sežral. Potom mi ukázal otýpku sena a ošatku plnou ovsu. Já však jsem zavrtěl hlavou a naznačil mu, že nic z toho není pro mne vhodnou potravou.

A opravdu mne již přepadl strach, že jisto jistě zahynu hladu, nedostanu-li se k tvorům, jako jsem já. Pokud se týče těch nečistých Jehůů, přiznávám – ačkoliv je málo lidí, kteří by milovali lidstvo tak upřímně, jako já tenkrát – že jsem nikdy neviděl rozumného tvora, jenž by byl po všech stránkách tak ohavný jako oni. A čím více jsem je poznával, tím se mi jevíli odpornější. Pán–kůň to vypožoroval z mého chování a poslal proto Jehůa zpět do boudy. Pak přiložil přední kopyto k ústům. Byl jsem tím velmi překvapen, ač to učinil docela snadno a pohybem, jenž se zdál úplně přirozený. A ještě činil jiné posunky, aby se dověděl, co bych chtěl jísti. Nedovedl jsem mu však dáti odpověď, které by rozuměl. A i kdyby mi porozuměl, nedovedl jsem si představit, jak by mi bylo možno opatřit potravu. Ale v tom jsem si všiml, že jde mimo kráva. Ukázal jsem hned na ni a naznačil přání, abych směl jíti k ní a podojiti ji. To mělo účinek. Zavedl mne do domu a nařídil jedné služebné kobyle, aby otevřela místnost, kde byla nemalá zásoba mléka v hliněných a dřevěných nádobách, pěkně v pořádku sestavených a čistých. Dala mi velkou misku mléka, takže jsem se s chutí napil a značně se osvěžil.

Asi k poledni jsem spatřil, jak se k domu blíží jakýsi povoz, tažený na způsob saní čtyřmi Jehůy. Na něm seděl starý oř, který zřejmě patřil k vyšším kruhům. Sestoupil zadníma nohama napřed, neboť si při nějaké nehodě

zranil přední nohu. Přijel na oběd k našemu koni, a ten jej přijal velmi úslužně. Obědvali v nejlepším pokoji a jako druhý chod měli oves vařený v mléce. Starý kůň jej jedl teplý, ostatní jedli vše studené. Žlaby byly postaveny do kruhu uprostřed místnosti a rozděleny na několik částí. Koně seděli na zadcích kol dokola na otýpkách slámy. Uprostřed byl veliký žebř na píci, jehož rohy odpovídaly jednotlivým žlabům. Každý kůň a kobyla jedli tedy z vlastního sena a vlastní oves v mléku, a to velmi slušně a bez chvatu. Chování obou hříbat bylo velmi skromné a chování pána a paní domu vůči hostu bylo nesmírně srdečné a laskavé. Šedouš mi nařídil, abych se postavil vedle něho. Jeho rozhovor s přítelem se většinou týkal mne. Poznal jsem to podle toho, že se cizinec často na mne podíval a hojně se opakovalo slovo Jehů.

Náhodou jsem si právě navlékl rukavice. Když to pán–šedouš zpozoroval, zarazil se a jevil známky údivu nad tím, co jsem učinil se svýma předníma nohama. Položil na ně třikrát nebo čtyřikrát své kopyto, jako by mi chtěl naznačiti, abych jim vrátil jejich původní podobu. Hned jsem to také učinil, svlékl jsem rukavice a zastrčil je do kapes. To roznítilo další hovor a viděl jsem, že společnost je s mým chováním spokojena. Záhy jsem pocítil, že to má dobré účinky. Nařídili mi, abych vyslovil těch několik slov, jimž jsem se naučil. A zatím co obědvali, naučil mne můj pán, jak se jmenuje oves, mléko, oheň, voda a jiné věci. Snadno jsem se to naučil po něm vyslovovati, neboť jsem se již od mládí dobře učil jazykům.

Když bylo po obědě, kůň–pán mne vzal stranou a posunky a slovy mi dal na srozuměnou, jakou působí mu starost, že nemám co jísti. Oves se v jejich řeči jmenuje

hlunh. Vyslovil jsem to slovo dvakrát nebo třikrát. Znovu jsem jej sice odmítl, ale po zralejší úvaze mne napadlo, že bych si z něho mohl vyrobiti jakýs takýs chléb, jenž by mne snad spolu s mlékem udržel na živu, dokud se mi nepodaří uprchnouti do jiné země a k tvorům jako jsem já. Kůň okamžitě poručil bílé služebné kobyle, aby mi přinesla řádnou porci ovsa na jakémisi dřevěném podnose. Oves jsem na ohni co nejvíce rozpálil, a třel jej tak dlouho, až se slupky sloupily. Pak jsem jej rozemlel a rozdrtil mezi dvěma kameny, vzal vodu, udělal těsto či koláč, ten jsem na ohni upekl a za tepla snědl s mlékem. Nejprve jsem tomu nemohl přijít na chuť, ačkoliv je to jídlo běžné v mnohých evropských zemích, ale pak jsem si zvykl. Byl jsem již často v životě odkázán na bídnu stravu, a toto nebyla má první zkušenost, jak snadno lze přírodu uspokojiti. A musím podotknouti, že jsem po celou dobu svého pobytu na ostrově nebyl nemocen ani hodinu. Tu a tam se mi, pravda, podařilo chytiti králíka nebo nějakého ptáka do ok, zhotovených z vlasů Jehůů. Často jsem si také natrhal zdravotních bylin, jež jsem si uvařil nebo jedl ke chlebu jako salát. A jako vzácnou pochoutku jsem si někdy stloukl trochu másla a vypil podmáslí.

Z počátku jsem těžce postrádal soli, ale časem jsem jí úplně odvykl. Ba, jsem dnes přesvědčen, že hojné užívání soli je u nás způsobeno požívačností a že původně byla zavedena jen jako dráždidlo k pití, kromě případů, kdy je jí třeba k uchování masa na dlouhých plavbách nebo na místech vzdálených od trhů. A musím též říci, že když jsem opustil tento ostrov, trvalo to velmi dlouho, než jsem zase snesl její chuť v jídlech.

To postačí o otázce, jak jsem se živil, ač jiní cestovatelé tím plní celé knihy, jako by to čtenáře osobně zajímalo, zda jíme dobře či špatně. Musil jsem se však o této věci aspoň zmíniti, poněvadž by jinak lidé pokládali za nemožné, abych žil po tři roky v takové zemi a mezi takovými obyvateli.

K večeru mi kůň-pán dal připraviti nocleh. Bylo to místo vzdálené jen šest loktů od domu a oddělené od stáje Jehůů. Měl jsem tam trochu slámy, přikryl jsem se svými šaty a spal velmi tvrdě. Zakrátko jsem však dostal lepší byt, jak se čtenář brzy dozví, až se podrobněji zmíním o tom, jak jsem tu žil.

III.

Mou hlavní snahou bylo naučiti se jejich řeči. Jak můj pán (tak ho totiž budu nazývati), tak jeho děti a všechno služebnictvo domu mne jí horlivě učilo. Pokládali to totiž za zázrak, že nemá tvář jeví takové známky rozumného tvora. Ukazoval jsem na jednotlivé předměty a tázal se na jejich jméno. Když jsem byl sám, zapsal jsem si ta jména do svého deníku. Opravoval jsem si špatný přízvuk tak, že jsem vždy poprosil někoho z domácích, aby mi slovo vyslovil několikrát. Při tomto učení mi velmi ochotně pomáhal jeden ryzák z nižšího služebnictva.

Zvědavost a netrpělivost mého pána byly tak veliké, že mnoho svých volných hodin věnoval mému vyučování. Byl přesvědčen (jak mi řekl později), že jsem bezpochyby Jehů. Má účelivost, uhlazenost a čistotnost však ho udivovaly, neboť tyto vlastnosti byly pravým opakem vlastností oněch zvířat. Nejvíce ho přiváděly do rozpaků mé šaty a často prý uvažoval, jsou-li částí mého těla. Nikdy jsem je totiž nesvlékl, dokud rodina nespala, a oblékal jsem je ráno, dříve než se probudili. Můj pán se mne dychtivě vyptával, odkud jsem přišel a jak jsem nabyl oněch znaků rozumnosti, jež se projevovaly v mých činech. Chtěl se také přímo z mých úst dovědět o všech mých příhodách a těšil se, že to bude brzy možné, neboť jsem činil velké pokroky v učení a vyslovování jejich slov a vět. Abych pomohl své paměti, přepisoval jsem si všechno, čemu jsem se naučil, do naší abecedy a psal jsem si slovíčka i s překladem. Po nějaké době jsem se odvážil to činiti i v přítomnosti svého pána. Dalo mi hodně práce, než jsem mu vysvětlil, co dělám. Obyvatelé

této země nemají totiž nejmenšího ponětí o knihách a písemnictví.

Asi za deset týdnů jsem již většinou rozuměl jeho otázkám a za tři měsíce jsem mu obstojně odpovídal. Byl nesmírně zvědav, z které části světa přicházím a kdo mne naučil napodobovati rozumného tvora. Jehůové (jimž jsem se podobal hlavou, rukama a obličejem, jež jediné bylo vidět) jeví prý jisté zdání chytrosti a velmi silný sklon k zlomyslnosti, ale zjistilo se, že to jsou nejméně učenlivá zvířata ze všech.

Odpověděl jsem, že jsem přišel přes moře, ze vzdálené země, v níž žije velký počet tvorů jako jsem já, a že jsem připlul ve veliké duté nádobě, zrobené z kmenů. Že mne moji druhové vysadili na pobřeží této země a zanechali mne, abych se staral sám o sebe. Stálo mne to dosti námahy a musil jsem hojně užívatí posunků, aby mi porozuměl. Odpověděl, že se zřejmě mýlím, nebo že říkám něco, co není (oni totiž nemají ve svém jazyku slova pro lež nebo klam). Ví prý, že je nemožné, aby za mořem byla nějaká země nebo aby se hrstka zvířat mohla pohybovat v dřevěné nádobě po vodě, kam by chtěla. Je prý si jist, že by žádný Hujhnhnm na světě nedovedl zhotoviti takovou nádobu, natož aby ji svěřil Jehůům.

Slovo Hujhnhnm znamená v jejich řeči *kůň* a podle původu slova značí *dokonalost přírody*. Řekl jsem svému pánovi, že ještě zápasím se slovy, ale že se budu co nejrychleji zdokonalovati. A že doufám, že zakrátko budu s to vyprávěti mu neuvěřitelné věci. Pán byl tak laskav, že nařídil své paní kobyle, oběma hříbatům a domácímu služebnictvu, aby využili každé příležitosti a poučovali mne. A sám si se mnou také dával práci denně dvě až tři hodiny. Často k nám ze sousedství přicházelo

několik urozených koňů a kobyl, když se roznesla zpráva o podivném Jehůvi, který umí mluvit jako Hujhnhnm a ve svých slovech a činech zřejmě projevuje jisté zákmity rozumnosti. Ti se mnou velmi rádi rozmlouvali. Dávali mi mnoho otázek a já jsem na ně odpovídal, jak jsem dovedl. Všechny tyto výhody způsobily u mne takový pokrok, že jsem již za pět měsíců po příchodu rozuměl všemu, co se mluvilo, a sám jsem se také dosti obstojně vyjadřoval.

Hujhnhnmové, kteří navštívili mého pána, aby mne spatřili a pohovořili si se mnou, nechtěli vůbec věřit, že jsem skutečný Jehů, neboť mé tělo mělo pokrývku, již jsem se lišil od všech ostatních Jehůů. Velmi se divili, že nemám obvyklou srst a pokožku vyjma na hlavě, na obličejí a na ruku. Při jedné příhodě jsem však toto tajemství svému pánovi prozradil. Stalo se to asi čtrnáct dní předtím.

Již jsem čtenáři řekl, že jsem se večer, když se rodina uložila ke spánku, svlékal a přikrýval svými šaty. Stalo se jednou časně zrána, že můj pán pro mne poslal ryzáka, jenž byl jeho osobním sluhou. Když přišel, ještě jsem tvrdě spal a šaty se mi po jedné straně svezly dolů. Probudil jsem se při hluku, který způsobil, a všiml jsem si, že svůj vzkaz vyřizuje nějak popleteně. Odešel pak k mému pánovi a celý vyděšený mu zmateně vylíčil, co viděl. Vkrátku jsem se to dověděl. Jakmile jsem se totiž oblékl, odebral jsem se k pánovi, abych mu složil poklonu. Ihned se mne otázel, co to znamená, co mu sluha vypravoval: že jsem něco jiného, když spím, a něčím jiným se jevím jindy.

Až do té doby jsem skrýval tajemství svého oděvu, abych se co nejvíce odlišoval od prokletého plemene

Jehůů. Ted' jsem však viděl, že by to už bylo marné. Mimo to jsem si uvědomil, že mé šaty i boty chátrají, že se brzy roztrhají a že si tedy budu musit nějak pořídit nové z kůže Jehůů nebo jiných zvířat. A tím by celé tajemství stejně vyšlo najevo. Řekl jsem tedy svému pánovi, že v zemi, odkud pocházím, tvorové mého druhu vždycky si pokrývají tělo srstí jistých zvířat, dovedně zpracovanou, a to jak ze slušnosti, tak na ochranu před nepřízní počasí za horka i zimy.

Projevil jsem nelibost nad tím, že mne tak často nazývá Jehůem, jménem odporného zvířete, k němuž chovám jen nenávisť a opovržení. Prosil jsem ho, aby toho slova přestal o mne užívat a aby to zařídil také u rodiny a přátel, kterým dovolil mne navštěvovat. Také jsem ho žádal, aby tajemství, že mám na těle falešnou pokrývku, nikomu neprozrazoval, aspoň pokud vydrží mé nynější šaty. A co se týče toho, co zpozoroval jeho sluha ryzák, že by mu mohl laskavě přikázati, aby o tom pomlčel.

S tím vším můj pán milostivě souhlasil. Tak zůstalo tajemství zachováno, dokud se mi šaty nezačaly trhat. Musil jsem tomu ovšem čeliti různými způsoby. Pán si přál, abych se co nejpilněji učil dále jejich řeči. Podívoval se totiž mnohem více mé schopnosti mluvit a mé rozumnosti než tvaru mého těla, ať již přikrytého nebo nepřikrytého. Podotkl také, že netrpělivě čeká, až uslyší o divech, o nichž jsem mu slíbil vypravovat.

Od té chvíle věnoval se mé výuce s dvojnásobným úsilím. Bral mne do každé společnosti a dosáhl toho, že se ke mně všichni chovali velmi slušně. Řekl prý jim totiž soukromě, že mne to přivede do dobré nálady a učiní zábavnějším.

Když jsem k němu tak denně docházel, dával si práci nejen s učením, ale také mi dával různé otázky o mé osobě. Odpovídal jsem mu, jak nejlépe jsem dovedl. Tím se stalo, že nabyl jistých všeobecných představ, ač velmi nedokonalých. První zpráva, kterou jsem mu o sobě podal v souvislejším pořádku, říkala asi toto:

Že jsem přišel ze země velmi vzdálené, jak jsem se již pokusil naznačiti, ještě asi s padesáti jinými tvory jako jsem já. Že jsme se plavili po mořích ve velké duté nádobě, zrobené ze dřeva a větší než je dům Jeho Milosti. Popsal jsem mu loď co nejvhodnějšími výrazy a vysvětlil jsem mu pomocí rozvinutého kapesníku, jak je loď poháněna větrem. Pak jsem mu řekl, že mezi námi vypukla hádka, že jsem byl vysazen na tyto břehy a že jsem šel, nevěda kam, až on mne vysvobodil z pronásledování těmi ohavnými Jehůy. Tázal se mne, kdo tu loď zhotovil a jak je to možné, že ji Hujhnhnmové mé vlasti svěřili řízení němé tváři.

Odpověděl jsem, že se neodvážím vyprávěti dále, neslíbí-li mi na čestné slovo, že se neurazí. Pak že mu budu vyprávěti o těch podivných věcech, jak jsem mu často sliboval.

Vyhověl mi a já jsem tedy dále prohlásil, že loď zhotovili tvorové jako jsem já a že tito tvorové ve všech zemích, které jsem procestoval, a také v mé vlasti jsou jedinými vládncími a rozumnými tvory. A že když jsem přibyl sem, byl jsem stejně překvapen, když jsem viděl, že Hujhnhnmové jednají jako rozumní tvorové, jako byl asi on a jeho přátelé, když shledali jisté známky rozumnosti u tvora, kterého ráčili nazvati Jehůem. Že přiznávám, že se Jehůům po všech stránkách podobám, ale že nemohu za jejich zvrhlost a zvířecnost. Řekl jsem

dále, že dopřeje-li mi osud, abych se vrátil do vlasti a vypravoval o své cestě do této země, každý by si myslil, že říkám něco, co není, a že jsem si celý příběh vymyslel. A při vši úctě k němu, jeho rodině a přátelům, a spoléhaje na jeho slib, že se neurazí, že si dovoluji tvrdit, že moji krajané sotva uvěří, že by Hujhnhnm mohl býti někde tvorem vládnoucím a Jehů zvířetem.

IV.

Když mne můj pán vyslechl, byl zřejmě ve velkých rozpacích. Pochybovati nebo nevěřiti je totiž v této zemi něčím tak málo známým, že obyvatelé nevědí, jak se mají za podobných okolností zachovati. A vzpomínám si, že můj pán velmi těžko chápal, co míním, když jsem mu vyprávěl o lidské povaze v jiných částech světa, a při tom jsem se zmiňoval o lhaní a překrucování. Jinak však měl velmi bystrý postřeh. Uváděl toto: Účelem jazyka je, abychom se navzájem dorozumívali a abychom se dovídali o tom, co se děje. Kdyby však někdo říkal něco, co není, nedosáhne se tohoto cíle, neboť vlastně takovému člověku nemohu rozuměti. A nejen že se od něho nic nedozvím, ale uvrhne mne do něčeho ještě horšího, než je nevědomost. Jsem sváděn k tomu, abych věřil, že černá věc je bílá a krátká věc je dlouhá. Takové měl názory o umění lháti, v němž tak vynikají a jež tak všeobecně provozují lidští tvorové.

Neodbíhejme však od věci. Když jsem prohlásil, že Jehůové jsou jediní vládnoucí tvorové v mé vlasti, můj pán řekl, že to vůbec nechápe. Tázal se mne, máme-li mezi sebou také Hujhnhnmy a čím se zabývají. Řekl jsem mu, že jich máme velké množství. Že se v létě pasou na loukách a v zimě jsou ve staveních krmeni senem a ovsem, služební Jehůové je hřebelcují, češou jim hřívu, čistí jim nohy, přinášejí krmivo a stelou jim lože. „Už ti rozumím,“ řekl můj pán. „Ze všeho toho, co jsi řekl, je nyní patrné, že byt' si Jehůové sebevíce osobovali rozum, Hujhnhnmové jsou vašimi pány. Jak bych si přál, aby naši Jehůové byli také tak poslušní.“

Prosil jsem Jeho Milost, aby mi prominul, že nebudu vykládati dále, protože vím zcela jistě, že by mu má zpráva byla velmi nemilá. Ale on naléhal, abych mu vyprávěl všechno, ať je to dobré nebo zlé.

Řekl jsem, že tedy poslechnu. A uznal jsem, že naši Hujhnhnmové, jež nazýváme koně, jsou nejušlechtilejší a nejprítulnější zvířata, jež máme. Že vynikají silou a rychlostí. Patří-li urozeným osobám, užívá se jich k cestování, závodění nebo do kočárů a zachází se s nimi s velkou laskavostí a pečlivostí, dokud neochuravějí nebo si nezchvátí nohy. Potom je prodají a užívá se jich k všelijaké hrubší práci až do smrti. Po smrti se s nich stáhne kůže a prodá se za průměrnou cenu, jejich těla pak se pohodí na pospas psům a dravcům. Obyčejné koně však nečeká tak dobrý osud. Ty chovají sedláci a povozníci a jiní prostí lidé, kteří je zaprahují do těžší práce a krmí je hůř. Pak jsem mu popsal, co nejlépe jsem dovedl, jak na koních jezdíme, jak vypadá a k čemu je uzda, sedlo, ostruhy a bičík, jak vypadají postroje a kola. Dodal jsem, že jim připevňujeme na spodek nohou desky z jisté tvrdé hmoty, zvané železo, aby si neolámali kopyta na kamenitých cestách, po nichž obyčejně jezdíme.

Můj pán vyjádřil několika slovy své velké rozhořčení a pak se divil, jak se můžeme odvážit sednouti Hujhnhnmovi na záda. Je prý si jist, že i nejslabší sluha v jeho domě by setřásl nejsilnějšího Jehúa; anebo, kdyby si lehl a převrátil se na záda, úplně by to zvíře rozmačkal.

Odpověděl jsem, že u nás koně cvičíme pro různé účely již od třetího nebo čtvrtého roku. Ukáže-li se některý nenapravitelně zlý, použije se ho do těžkých vozů. Od mládí že jsou za každý zlomyslný kousek přísně biti. Že jsou vskutku velmi citliví na odměnu a

trest. Necht' však Jeho Milost laskavě uváží, že nemají ani špetky rozumu, právě tak jako Jehůové v této zemi.

Stálo mne to mnoho námahy a opisů, než můj pán správně pochopil, co říkám. Jejich řeč totiž neoplývá rozmanitostí slov, neboť mají méně potřeb a vášní než my. Nelze však vůbec vyjádřiti jeho ušlechtilé rozhořčení nad tím, jak krutě zacházíme s plemenem hujhnhnmským. Pravidl, že kdyby to bylo možné, aby v některé zemi jediní Jehůové byli obdařeni rozumem, že by jistojistě musili býti vládnoucími tvory, protože rozum vždy časem zvítězí nad hrubou silou. Když však pozoruje stavbu našeho těla a zvláště mého, domnívá se, že žádný tvor mé velikosti není tak špatně vybaven, aby mohl rozumu užívat v běžném životě. Pak si přál věděti, zda se ti tvorové, mezi nimiž jsem žil, podobají více mně nebo Jehůům této země.

Ujistil jsem ho, že se postavou směle vyrovnám většině ostatních mého věku. Mladší muži a ženy že však jsou jemnější a něžnější a kůže žen že je obyčejně bílá jako mléko. Pán uznal, že se opravdu liším od ostatních Jehůů, neboť jsem čistotnější a méně znetvořen. Ale máme-li na mysli vlastnosti opravdu užitečné, pak prý se od nich liším ve svůj neprospěch. Mé nehty prý nejsou k ničemu ani na předních, ani na zadních nohou. Pokud jde o přední nohy, prý to ani řádné nohy nejsou, neboť mne nikdy neviděl po nich choditi. Jsou také příliš hebké, než aby snesly dotyk se zemí. Mám prý je obyčejně nepokryty. A pokrývka, kterou na nich někdy nosím, není prý ani stejného tvaru, ani téže síly jako pokrývka na mých zadních nohou. Má chůze prý je velmi nejistá, neboť kdyby mi některá zadní noha uklouzla, nevyhnutelně bych upadl.

A pak počal vytýkati vady ostatních částí mého těla. Že mám plochý obličej, vyčnívající nos, oči zasazené přímo vpředu, takže musím otáčet hlavu, abych viděl na strany. Chci-li se krmiti, musím prý zvedat jednu přední nohu k ústům. Neví prý, proč jsou mé zadní nohy dole tak velice rozštěpené a rozčlánkované. Jsou prý příliš měkké, než aby snesly tvrdé a ostré kamení bez přikrývky z kůže jiných zvířat. Celé mé tělo prý postrádá ochrany proti horku a zimě. Musím si ji navlékat a svlékat každého dne a to je nudné a nepříjemné. A konečně prý pozoruje, že si v této zemi každý tvor přirozeně oškliví Jehůy. Slabší se jim vyhýbají a silnější je odhánějí. I kdyby tedy připustil, že máme rozum, nedovede prý si představit, jak bychom mohli odstranit přirozený odpor, který k nám chovají všichni tvorové; a tím spíše, jak je můžeme zkrotiti, aby nám sloužili. Nicméně prý o té věci nechce dále rozprávěti, neboť by rád slyšel o mých příbězích, o mé rodné zemi a o mých činech a událostech mého života, než jsem přišel do této země.

Ujistil jsem jej, že je mým vroucím přáním, abych ho uspokojil po všech stránkách, že však pochybuji, že bych mu dovedl vyložiti různé věci, o nichž Jeho Milost nemůže mít žádné představy, protože se v této zemi nic podobného nevyskytuje. Že se však vynasnažím seč budu, abych mu vše vyjádřil v přirovnáních. Poprosil jsem ho o pomoc, nebude-li se mi dostávati vhodných slov. Ochotně mi ji slíbil.

Řekl jsem, že jsem se narodil z poctivých rodičů v daleké zemi, vzdálené od jeho země tolik dnů cesty, že by ji nejsilnější z jeho služebnictva urazil v době, než slunce vykoná svou celoroční pouť. Že jsem vystudoval

na lékaře, jehož úkolem je léčiti rány a úrazy, které vznikají při neštěstí nebo násilím. Že mé vlasti vládne člověk rodu ženského, zvaný královna. Že jsem vlast opustil, abych se domohl bohatství, z něhož bych po návratu žil i s rodinou. Jak na poslední cestě jsem byl velitelem lodi a měl pod sebou asi padesát Jehůů, z nichž mnozí na moři zemřeli, takže jsem je musil doplňovat jinými z různých národů. Jak naše loď byla dvakrát v nebezpečí, že ztroskotá, po prvé při velké bouři a po druhé nárazem na skalisko.

Zde mne můj pán přerušil dotazem, jak se mi podařilo přemluvit cizince z různých zemí, aby se odvážili se mnou na moře, když jsem již utrpěl tolik ztrát a podstoupil tolikeré nebezpečí.

Řekl jsem mu, že to byli lidé, kteří již zoufali nad svým životem a prchali z rodné země buď pro chudobu, nebo pro zločiny. Některé přivedly na mizinu soudní pře, jiní probili majetek v pitkách a v karbanu. Jiní uprchli pro zradu, mnozí pro vraždu, krádeže, travičství, loupeže, křivou přísahu, padělám listin, penězokazectví, zběhnutí nebo přeběhnutí. Většinou však to byli uprchlí trestanci. Žádný z nich se neodváží vrátiti se domů, aby nebyl pověšen nebo umořen hladu ve vězení, a proto že jim nezbývá, než aby si hledali živobytí jinde.

Za tohoto rozhovoru zlíbilo se mému pánu několikrát mne přerušiti. Pomocí mnohých opisů jsem mu popsal podstatu jednotlivých zločinů, pro něž většina našeho mužstva musila prchati z vlasti. Tato práce zabrala několik dní hovorů, než mi trochu porozuměl.

V.

Poněvadž jsem v zemi Hujhnhnmů žil celé tři roky, bude čtenář jistě očekávat, že mu podobně jako jiní cestovatelé podám zprávu o mravech a zvycích tamějších obyvatelů.

Tito ušlechtilí Hujhnhnmové mají od přírody vlohy ke všem ctnostem a nemají ani ponětí o tom, co to je zlo u rozumného tvora. Jejich hlavní zásadou tedy je pěstovati rozum a cele se jím řídit. U nich však není rozum něco sporného jako u nás, kde lidé dovedou mluvit pro věc i proti ní, nýbrž působí na člověka okamžitou přesvědčivostí, jak ani jinak nemůže býti, není-li zmaten a zatemněn vášní nebo zájmy. A tak hádky, sváry a spory ve věcech nesprávných nebo sporných jsou zlo u Hujhnhnmů neznámé.

Přátelství a dobrotivost jsou hlavní ctnosti u Hujhnhnmů. Neomezují se jen na některé členy, nýbrž vztahují se na celé plemeno. K cizinci z nejvzdálenějších končin chovají se stejně jako k nejbližšímu sousedovi. Ať přijde kamkoliv, všude se cítí jako doma. Zachovávají slušnost a zdvořilost nejvyšší měrou, ale obřadnost je jim celkem cizí.

Způsob, jak vychovávají svůj dorost obojího pohlaví, je výborný a zasluhuje nemálo, abychom jej napodobili. Mladí nesmějí dostat ani zrnka ovsu až do osmnácti let, vyjímaje jisté příležitosti, a také mléko mají velmi zřídka. V létě se pasou dvě hodiny ráno a dvě hodiny večer. To zachovávají také jejich rodiče. Sluhové však se pasou jen polovinu času a tráva se jim většinou přináší domů. Jedí

ji pak v nejvhodnější době, kdy se bez nich mohou při práci obejít.

Mládeži obojího pohlaví se vštěpuje střídmost, pilnost, tělesný pohyb a čistotnost. Hujhnhnmové vychovávají svou mládež k síle, rychlosti a otužilosti. Cvičí je v běhu o závod do kopce a s kopce po příkrých stráních a po tvrdé, kamenité půdě. Když už jsou celí zpocení, musí střemhlav skočiti do rybníka nebo do řeky. Čtyřikrát za rok schází se dorost jednotlivých krajů, aby ukázal své pokroky v běhu, skoku a jiných výkonech síly a mrštnosti. Vítěz je odměněn tím, že se složí píseň na jeho oslavu. Při této slavnosti přiřzenou sluhové na cvičiště stádo Jehůů s nákladem sena, ovsa a mléka na hostinu pro Hujhnhnmy. Jehůové jsou pak hned zase odehnáni, aby snad při slavnosti nedělali povyk.

Každého čtvrtého roku se koná za jarní rovnodennosti rada zástupců celého národa. Schází se na planině asi dvacet mil od našeho domu a zasedá čtyři až pět dnů. Vypytávají se tam na stav a poměry jednotlivých okresů, zda je v nich hojnost či nedostatek sena nebo ovsa, krav nebo Jehůů. A je-li někde něčeho nedostatek (a to se stává jen zřídka), okamžitě se to tam dodá jednomyslným souhlasem a přispěvkem.

Jedno z těchto valných shromáždění konalo se tam za mého pobytu asi tři měsíce před mým odjezdem. Můj pán na ně šel jako zástupce našeho okresu. Na tomto shromáždění se znovu jednalo o jisté staré sporné otázky, opravdu jediné sporné otázky, která se kdy v této zemi vyskytla. Když se můj pán vrátil, dal mi o tom podrobnou zprávu.

Otázka, o níž se jednalo, byla, nemají-li Jehůové být vyhlazeni s povrchu zemského. Jeden z účastníků pro

tento návrh uváděl několik důvodů velmi pádných a závažných. Poukazoval na to, že Jehůové jsou nejen nejšpinavější, nejodpornější a nejohavnější tvorové, které příroda zplodila, nýbrž že jsou také nejvzpornější a nejtupější, nejzlomyslnější, nejzákeřnější a nejškodlivější.

Vyssávali prý by vemena hujhnhnmských krav, zabíjeli a požírali by jim kočky, sešlapali by jim oves a trávu, kdyby nebyli neustále hlídáni, a páchali by tisíce jiné nepřístojnosti. Uvedl, že se všeobecně tvrdí, že Jehůové v jejich zemi nebyli odjakživa, nýbrž že se před dávnými věky objevila dvě taková zvířata na jedné hoře. Nikdy se nezjistilo, zda se zrodila z účinku slunečního horka na hnilobné bláto a kal, nebo z mořského bahna a pěny. Rozmnožili prý se v krátké době tak, že by málem přemohli a zamořili celý národ. Aby se tohoto zla zbavili, podnikli na ně Hujhnhnmové všeobecný hon a nakonec celé stádo obklíčili. Staří Jehůové byli pobiti a z mlád'at si každý Hujhnhnm ponechal dvě. Chovali je v boudě a ponenáhlu si je ochočili tak, jak jen je možno ochočiti zvířata od přírody tak divoká. Používali jich k tahu a nošení břemen.

Zdá prý se, že na tomto podání je hodně pravdy a že tito tvorové jistě nejsou ylnhniamšy (čili praobyvatelé země). Hujhnhnmové a všechna ostatní zvířata chovají k nim totiž mocnou zášť, která by nikdy nedosáhla takového stupně, kdyby byli praobyvateli, neboť by už dávno byli vyhubeni. Že obyvatelé, které napadlo používat ke službám Jehůů, nemoudře zanedbali chov oslů, kteří jsou pohledná zvířata, snáze se chovají, jsou krotší a čistotnější, bez nelibého zápachu a dosti silní na práci. I když se nevyrovnají Jehůům tělesnou hbitostí a

třebaže jejich hýkání není zvuk příjemný, je daleko snesitelnější než hrozné vytí Jehůů.

Pak mluvil můj pán. Souhlasí prý s názorem, že první dva Jehůové, kteří byli v této zemi spatřeni, byli sem přihnáni přes moře. Přibyli na souš a byli opuštěni svými druhy, uchýlili se do hor a tam se postupně zvrhli, až zdivočeli mnohem více než jejich druhové v zemi, odkud přišli tito dva první Jehůové. Důvod, proč to tvrdí, prý jest, že vlastní nyní jakéhosi podivuhodného Jehůa (míní mne), o němž většinou slyšeli a kterého mnozí také viděli. Pak jim vyprávěl, jak mne našel. Že celé mé tělo bylo pokryto umělou hmotou z kůže a srsti jiných zvířat. Že mluvím vlastní řečí a bezvadně jsem se naučil jejich. Že jsem mu vyprávěl o nehodách, které mne přivedly až k nim. Jak prý mne viděl bez pokrývky a jak prý se ve všem podobám Jehůovi, jenže jsem bělejší pleti, méně zarostlý a mám kratší drápy. Dodal, že jsem se ho snažil přesvědčiti, že v mé vlasti a v jiných zemích Jehůové jsou vládnoucími a rozumnými tvory a Hujhnhnmy chovají v otroctví. Pozoroval prý u mne všechny vlastnosti Jehůa, jenže jsem trochu civilisovanější jakýmsi příděchem rozumu. Ten však je o tolik nižší než rozum Hujhnhnmů, o kolik Jehůové v jeho vlasti stojí pode mnou.

Hujhnhnmové nemají písma a proto se všechno jejich vědění předává ústně. U národa tak jednotného, od přírody nakloněného ke všem ctnostem, řízeného výlučně rozumem a odloučeného od všeho styku s ostatními národy, děje se jen málo významných událostí, takže se dějinné události snadno uchovávají, aniž se zatěžovala paměť. Již jsem poznamenal, že nepodléhají žádným chorobám a nepotřebují tedy lékařů. Mají však výtečné

léky, složené z bylin, jimiž hojí náhodné pohmožděniny a řezné rány na spěnací kosti nebo na střele kopyta, způsobené ostrými kameny, i jiná zranění a úrazy na různých částech těla.

Čas počítají podle oběhu slunce a měsíce, nemají však rozdělení na týdny. Vyznají se dosti dobře v pohybech těchto dvou světelných těles a rozumějí i tomu, jak vzniká zatmění. A to je největší objev, kterého dosáhli jejich hvězdáři.

V básnictví, to se musí uznati, předčí všechny ostatní smrtelníky. Správnost jejich přirovnání a podrobná věrnost jejich popisů jsou věru nenapodobitelné. Jejich verše oplývají těmito přednostmi a obsahují buď nadšenou chválu přátelství, nebo oslavu těch, kdo zvítězili v závodech a v jiných cvicích.

Ač jsou jejich budovy hrubé a prosté, nejsou nepohodlné. Jsou dobře vybaveny, aby je chránily před nepřízní zimy a horka. Roste u nich jakýsi strom, jenž dosahuje stáří čtyřiceti roků a pak se uvolní v kořenech a při první bouři se skácí. Tyto stromy jsou rovného vzrůstu a Hujhnhnmové je ostrým kamenem (neznají totiž železa) zahrocují jako koly. Pak je zarážejí do země asi deset palců od sebe a propletou ovesnou slámou nebo proutím. Střecha i dveře jsou dělány týmž způsobem.

Hujhnhnmové používají vyhloubeného místa na předních nohou mezi spěnací kostí a kopytem jako my používáme rukou, a to mnohem zručněji, než jsem si zprvu dovedl představit. Viděl jsem, jak bílá klisna z naší rodiny navlékla tímto kloubem nit do jehly (kterou jsem jí schválně půjčil). Stejným způsobem dojí krávy, žnou oves a vykonávají všechny práce, při nichž je třeba rukou. Mají jakýsi tvrdý pazourek, který obrušují o jiné

kameny a tak z něho zhotovují nástroje, jež jim slouží za klíny, sekyry a kladiva. Pazourkovým nářadím také kosí seno a žnou oves, které rostou divoce na polích. Jehuové odvázejí snopy domů na vozech a sluhové je vydusávají ve zvláštních krytých kůlnách. Získané zrní se uskladní na sýpkách. Zhotovují si neumělé hliněné a dřevěné nádoby, hliněné pak vypalují na slunci.

Vyhnou-li se úrazům, umírají jedině stářím a jsou pochováváni na místech co nejodlehlejších. Jejich přátelé a příbuzní nevyjadřují ani radost, ani žal nad jejich úmrtím. Ani umírající nedává najevo nejmenší lítosti, že odchází se světa, spíše se chová, jako by se měl vrátiti domů z návštěvy některého souseda. Vzpomínám si, že můj pán byl jednou domluven se svým přítelem a jeho rodinou, že ho přijdou navštívit v nějaké důležité záležitosti. Ve stanovený den přišla paní a její dvě dítky velmi pozdě. Omluvila se za oba, nejprve za svého manžela, který, jak pravila, toho rána právě Ihnuwhn. Toto slovo je v jejich řeči velmi výstižné, nelze je však snadno přeložiti. Znamená: odebrati se ke své první matce. Že nepřišla dříve, omlouvala tím, že její manžel zemřel pozdě dopoledne a že se hodnou chvíli radila se svým služebnictvem o vhodném místě, kam by měli jeho tělo uložit. A pozoroval jsem, že se u nás chovala tak radostně jako ostatní. Zemřela pak asi za tři měsíce.

Hujhnhnmové dožívají se obvykle sedmdesáti až pětasedmdesáti let, velmi zřídka osmdesáti. Několik týdnů před smrtí pociťují postupné upadání sil, ale bez bolesti. Po tu dobu je hojně navštěvují přátelé, neboť sami již nemohou tak pohodlně a radostně vycházeti. Přece však asi deset dnů před smrtí, jejíž příchod odhadnou téměř vždy správně, oplatí návštěvy, které jim

vykonali nejbližší sousedé. Jedou při tom na nízkých vozech, tažených Jehůy. Tohoto povozu používají nejen při této příležitosti, ale také když zestárnou a jedou na delší cestu, nebo když při úrazu ochromnou. A proto, když umírající Hujhnhnmové oplácejí tyto návštěvy, rozloučí se slavnostně se svými přáteli, jako by odjížděli do vzdálených končin země, kde se rozhodli strávit zbytek života.

Nevím, stojí-li za zmínku, že Hujhnhnmové nemají ve svém jazyku slov na vyjádření něčeho zlého, kromě slov, která si odvozují z ohyzdnosti nebo špatných vlastností Jehůů. Tak označují hloupost služebníkovu, přestupek dítěte, kámen, který jim zraní nohu, trvale špatné počasí a podobně příslušným slovem, k němuž přidají Jehů. Na příklad: *hhnm Jehů*, *whnaholm Jehů*, *ynlhmndwihlma Jehů*, a špatně postavený dům se nazývá *ynholmhnmrohlnw Jehů*.

Mohl bych se s velkým potěšením obsírněji rozepsati o způsobech a ctnostech tohoto výtečného národa. Poněvadž však zamýšlím vydati zakrátko samostatné dílo výlučně tomu věnované, odkazuji na ně čtenáře a zatím mu vylíčím, jaká smutná pohroma mne postihla.

VI.

Zařídil jsem si život docela podle svého srdce. Můj pán mi dal postavit světnici podle jejich způsobu asi šest loktů od domu. Vymazal jsem stěny a podlahu hlínou a pokryl sítěnými rohožemi vlastní výroby. Připravil jsem si konopí, jež tu roste divoce, a utkal si z něho jakési sypky. Naplnil jsem je peřím různých ptáků. Ptáky jsem lovil do ok ze srsti Jehůů a skýтали mi výbornou potravu. Nožem jsem si зробil dvě židle a ryzák mi při tom pomáhal s hrubší a namáhavější prací. Když mé šaty byly roztrhány na hadry, pořídil jsem si jiné z kůže králíků a jistého krásného zvířete asi téže velikostí, zvaného *nnuhnoh*, jehož kůže je pokryta jemným chmýřím. Z těch jsem si také zhotovil dosti slušné punčochy. Střevíce jsem si podrazil dřevem, které jsem odřízł ze stromu a připevnil ke koženému svršku. A když se svršky zničily, nahradil jsem je novými z kůže Jehůů, vysušené na slunci. Často jsem vybíral z dutých stromů med a mísil jej s vodou nebo jedl ke chlebu. Nikdo by nemohl dosvědčit lépe než já pravdivost dvou zásad, že totiž přirozené potřeby lze snadno ukojiti a že nutnost je matkou vynalézavosti.

Těšil jsem se dokonalému tělesnému zdraví a duševnímu klidu. Netrpěl jsem proradností nebo nestálostí přátel ani křivdami tajných nebo zjevných nepřátel. Neměl jsem důvodu podpláceti a lichotiti, abych získal přízeň nějakého mocného člověka nebo jeho milce. Nepotřeboval jsem ochranu proti podvodům nebo útisku. Nebylo tu ani lékaře, který by mi ničil tělo, ani advokáta, který by mne připravil o majetek. Nebylo tu udavačů,

posměváčků, pomlouvaču, kapsářů, lupičů, právních zástupců, karbaníků, nudných mluvků, vrahu, zlodějů. Nebylo tu ani šejdířských kupců nebo řemeslníků, ani pýchy, ješitnosti nebo strojenosti; žádných hejsku, opilců, ani hubatých marnotratných žen, ani dotěrných, pánovitých, hašteřivých, křiklounských, duchaprázdných, domýšlivých a klnoucích kumpánů; ani pánů, ani soudců, ani tanečních mistrů.

Dostalo se mi cti, že jsem býval uváděn do společnosti Hujhnhnmů, kteří přišli k mému pánovi na návštěvu nebo na oběd. Jeho Milost mi vždy velmi laskavě dovolila, abych zůstal ve světnici a naslouchal jejich rozhovoru.

On i jeho společníci se často ke mně snížili, aby se mne na něco tázali a vyslechli mou odpověď. Někdy jsem také měl čest doprovázeti svého pána na návštěvy u jiných. Nikdy jsem si však nedovolil mluvit, leč byl-li jsem tázán. Působilo mi však nekonečnou rozkoš, že mohu skromně naslouchati při takových rozhovorech, kde se neřeklo nic, co by nebylo užitečné. A to se ještě vyjadřovalo slovy co nejstručnějšími a nejvýstižnějšími. Kdo mluvil, mluvil pro radost sobě a pro radost svým druhům. Nikdo nepřerušoval, nebylo v nich nudy, nakvašenosti nebo různosti názorů. Vládne u nich přesvědčení, že když se lidé sejdou, zvyšuje krátké mlčení úroveň jejich rozhovoru. Shledal jsem, že je to pravda, neboť v těchto krátkých přestávkách rodily se v jejich duchu nové myšlenky, které rozmluvu velice oživovaly.

Přiznávám se upřímně, že jsem tu trochu vědomostí, které vůbec mají jakou cenu, získal od svého pána a z poslouchání jeho rozhovorů s přáteli. Podívoval jsem se síle, ztepilosti a rychlosti těchto tvorů a takový soulad

ctností u osob tak milých vzbuzoval u mě nejhlubší úctu. Z počátku jsem sice nepociťoval té přirozené bázně, kterou k nim chovají Jehůové a všechna ostatní zvířata. Znenáhla však ve mně vzrůstala, mnohem dříve, než jsem tušil, a byla prostoupena uctivou láskou a vděčností, že se ke mně snižují a odlišují mne od ostatních příslušníků mého rodu.

Když jsem myslel na své přátele, své krajany nebo na lidské pokolení vůbec, pokládal jsem je po právu za Jehůy jak stavbou těla, tak duševními sklony, jen trochu civilisovanější a nadané schopností mluvit, kteří však nepoužívají rozumu k ničemu jinému, než aby zdokonalili a zmnohonásobili ty neřesti, které jejich bratři v této zemi provozují jen v té míře, v jaké jim je příroda dala. Když jsem náhodou spatřil obraz své postavy v jezírku nebo ve studánce, odvrátil jsem svou tvář s hrůzou a opovržením nad sebou samým. Lépe jsem snášel pohled na obyčejného Jehůa než na svou vlastní osobu.

A jak jsem tak stále rozmlouval s Hujhnhnmý a se zálibou se na ně díval, počal jsem nevědomky napodobovati jejich chůzi a posunky. Nyní je to u mne již zvyk. Moji přátelé mi často vytýkají, že klusám jako kuň, ale já to pokládám za velikou poklonu. Také nezapírám, že při řeči snadno upadám v tón a způsob řeči Hujhnhnmů, a když se mí proto vysmívají, vyslechnu to bez nejmenší urážky.

Uprostřed všeho toho štěstí, a když jsem se již domníval, že jsem se tam usadil nadobro, poslal pro mne můj pán jednoho rána o něco dříve, než byla jeho obvyklá hodina. Poznal jsem podle jeho pohledu, že je na rozpacích a že neví, jak začít s tím, co mi chtěl říci. Po

krátkém mlčení mi řekl, že neví, jak přijmu to, co mi hodlá oznámiti. Že prý na posledním valném shromáždění, když se projednávala otázka Jehůů, zástupci se nad tím pohoršovali, že chová Jehůa (mínili mne) spíš jako Hujhnhnma než jako domácí zvíře. Prý se o něm ví, že se mnou často rozmlouvá, jako by mu z mé společnosti mohla vzejít nějaká výhoda nebo potěšení. Že se takové jednání neshoduje ani s rozumem, ani s přírodou, a že je to něco u nich dosud neslýchaného. Shromáždění ho proto vyzvalo, aby mne buď používal jako ostatních Jehůů nebo aby mi rozkázal odplouti tam, odkud jsem přišel.

První z těchto možností prý rozhodně odmítli všichni Hujhnhnmové, kteří mne kdy viděli u nás nebo ve svých domech. Uváděli, že mám jisté zárodky rozumu, a kdyby ty se spojily s přirozenou zvrhlostí Jehůů, vzniklo by nebezpečí, že bych je mohl zlákat do lesnatých a hornatých částí země a voditi je za noci ve stádech, aby Hujhnhnmům hubili dobytek. Jsou prý od přírody draví a štítí se práce.

Můj pán dodal, že sousední Hujhnhnmové na něho denně naléhají, aby brzy vyhověl výzvě valného shromáždění, a že to už opravdu nemůže dlouho odkládat.

Nepokládá prý za nemožné, že bych mohl doplouti do nějaké jiné země a proto že si přeje, abych si зробil nějaké plavidlo podobné tomu, které jsem mu kdysi vylíčil, a to že mne ponese po moři. Při práci prý mi budou pomáhati jeho vlastní sluhové i sluhové sousedů. Nakonec řekl, že pokud jde o něho, rád by si mne ponechal ve svých službách až do smrti, neboť se přesvědčil, že jsem se vyléčil z některých špatných zvyků

a sklonů tím, že jsem se snažil napodobiti Hujhnhnmy, pokud toho jen má nižší přirozenost byla schopna.

Měl bych zde čtenáře upozorniti, že nařízení valného shromáždění v této zemi se označuje slovem *hnhloayn*. Pokud to lze překladem vystihnouti, znamená to výzvu. Nedovedou si totiž představit, jak by bylo možno rozumného tvora nutiti. Takové bytosti lze jen raditi nebo ji vyzvati. Nikdo prý nemůže odepřít poslušnost rozumu, aniž se vzdal nároku na titul rozumného tvora.

Při řeči svého pána jsem upadl do nejhlubšího zármutku a zoufalství. Nemoha tato muka snést, klesl jsem mu v mdlobách k nohám. Když jsem přišel k sobě, řekl mi, že usoudil, že jsem mrtev (tento národ totiž není podroben žádným podobným hříčkám přírody). Odpověděl jsem slabým hlasem, že smrt by pro mne byla příliš velkým štěstím. Že sice nemohu vytýkati shromáždění jeho výzvu, ani přátelům jejich naléhání, přece však svým slabým a zkaženým rozumem soudím, že trochu méně přísnosti by snad neodporovalo rozumu. Že neuplavu ani míli a nejbližší země že je vzdálena jistě aspoň sto mil. Že v jejich zemi úplně chybí mnohé věci, jichž je třeba k zhotovení malého člunu, na němž bych odplul. Nicméně že se o to pokusím z poslušnosti a vděčnosti k Jeho Milosti, ač jsem přesvědčen, že je to nemožné, a pokládám se tedy již za zasvěcence smrti. Že jistá vyhlídka na násilnou smrt je ještě nejmenší strastí. Dejme tomu, že bych si zachránil život nějakým neobyčejným dobrodružstvím. Jak bych mohl klidně mysliti na to, že budu trávit život mezi Jehůy a že opět upadnu do svých starých neřestí, nemaje dosti příkladů, které by mne vedly a udržovaly na cestě ctnosti?

Věděl jsem příliš dobře, na jakých pevných důvodech jsou založena všechna rozhodnutí moudrých Hujhnhnmů a že jimi nemohou otřásti námitky, které činím já, bídný Jehů. Vzdal jsem proto pokorné díky za pomoc sluhů při stavbě člunu a poprosil Jeho Milost o přiměřenou lhůtu pro tak nesnadnou práci. Řekl jsem mu, že se pokusím zachrániti svůj bídný život, a vrátím-li se někdy do vlasti, jistě velmi prospěji svému rodu, budu-li hlásati chválu slavných Hujhnhnmů a stavěti jejich ctnosti všemu lidstvu před oči jako vzor.

Můj pán mi několika slovy velmi milostivě odpověděl a povolil mi na stavbu člunu lhůtu dvou měsíců. Ryzákovi, mému spoluslužebníkovi (mohu si nyní dovoliti jej tak nazvati, když jsem tak vzdálen), nařídil, aby se řídil mými pokyny. Řekl jsem totiž pánovi, že mi jeho pomoc postačí a věděl jsem, že ke mně chová příchynost.

Prvním mým úkolem bylo, že jsem se v jeho společnosti odebral na ono místo na pobřeží, kde mne má vzbouřená posádka dala vysaditi na břeh. Vystoupil jsem na kopec a rozhlížel se po moři na všechny strany. Měl jsem dojem, že vidím na severovýchodě ostrůvek. Vytáhl jsem svůj kapesní dalekohled a jasně jsem jej rozeznal asi ve vzdálenosti pěti mil, jak jsem se dohadoval. Ryzákovi však se zdálo, že je to jen modrý mráček. Neměl totiž ponětí, že by mohla býti ještě nějaká země mimo jeho vlast a proto nedovedl tak přesně rozeznávati vzdálené předměty na moři jako my, kteří s tímto živlem máme tolik co činiti.

Jakmile jsem objevil tento ostrov, již jsem nerozvažoval, nýbrž rozhodl jsem, že to bude možno-li,

první místo mého vyhnanství a že vše další přenechám osudu.

Vrátil jsem se domu a poradil se s ryzákem. Šli jsme do nedalekého mlázi a tam jsme uřízli několik dubových prutů silných asi jako hůl a několik silnějších kusů. Já řezal nožem a on ostrým pazourkem, připevněným velmi dovedně podle jejich způsobu ke dřevěné rukojeti. Nebudu však čtenáře obtěžovati podrobným líčením svého řemeslnického umění. Stačí, řeknu-li, že jsem v šesti týdnech s pomocí ryzáka, jenž konal nejnamáhavější práce, zrobil jakousi indiánskou kanoi, ale mnohem větší. Potáhl jsem ji kožemi Jehůů, pevně sešitými koženými nitěmi, jež jsem si také sám vyrobil. Plachtu jsem také zhotovil z kůže těchto zvířat. Používal jsem však co nejmladších, neboť starší byly příliš tuhé a silné. Dále jsem si opatřil čtyři vesla. Do člunu jsem složil zásobu vařeného masa, králíků a drůbeže, a vzal s sebou dvě nádoby, jednu naplněnou mlékem a druhou vodou.

Vyzkoušel jsem svou kanoi na velkém rybníku nedaleko pánova domu a opravil nedostatky. Všechny skuliny jsem vymazal lojem z Jehůů, až byl člun neprostupný a schopný nésti mne i můj náklad. A když byl člun co nejúplněji vybaven, dal jsem jej opatrně dovézt na voze k moři. Vůz byl tažen Jehůy za dozoru ryzáka a ještě jednoho služebníka.

Když vše bylo připraveno a den odjezdu nadešel, rozloučil jsem se se svým pánem a s celou rodinou. Slzy mi při tom zaplavily oči a srdce žalem usedalo.

Ale Jeho Milost rozhodla ze zvědavosti a snad také (mohu-li to říci bez domýšlivosti) částečně i z laskavosti ke mně, že mě doprovodí až ke člunu. Pozval také několik sousedních přátel, aby šli s ním.

Musil jsem přes hodinu čekati na odliv. Když jsem pak viděl, že vítr vane velmi příznivě směrem k ostrovu, k němuž jsem chtěl plouti, rozloučil jsem se se svým pánem po druhé. Ale když jsem se chtěl před ním vrhnouti na tvář, abych mu políbil kopyto, prokázal mi čest, že je zvolna pozvedl k mým ústům.

Dobře vím, jak často mi bylo vytýkáno, že jsem se zmínil o této podrobnosti. Moji pomlouvači totiž pokládají za nepravděpodobné, že tak vznešená a urozená osoba by se byla snížila, aby vyznamenala tvora tak nízkého, jako jsem já.

Také jsem nezapomněl, jak se někteří cestovatelé chlubí neobyčejnými projevy přízně, jichž se jim dostalo. Kdyby však tyto kritikové znali jen trochu lepe ušlechtilou a laskavou povahu Hujhnhnmu, brzy by změnili svůj názor.

Poroučel jsem se také ostatním Hujhnhnmum, kteří přišli s Jeho Milostí. Pak jsem vstoupil do kanoe a odrazil od břehu.

VII.

Nastoupil jsem tuto zoufalou plavbu dne 15 února 1715 v devět hodin dopoledne Vítr byl velmi příznivý. Z počátku jsem používal jen vesel. Pak jsem si uvědomil, že se brzy unavím a že by se vítr mohl obrátiti, a odvážil jsem se napnouti svou malou plachtu. A tak jsem plul, podporován odlivem, rychlostí asi půl mile za hodinu, pokud jsem to mohl odhadnouti. Můj pan se svými přáteli zůstal na břehu, až jsem jim skoro zmizel z dohledu. Často jsem slyšel, jak ryzák (který mě vždy měl rád) volá: *Hnuy illa nyha, majah Jehu!* čili „Dej na sebe pozor, milý Jehu!“

Mým úmyslem bylo objeviti pokud možno nějaký neobydlený ostrůvek, který by stačil, abych si na něm vlastní prací opatřil nejnnutnější životní potřeby. To bych byl pokládal za větší štěstí, než kdybych byl prvním ministrem na nejvznešenějším evropském dvoře. Tak strašné pro mne bylo pomyšlení, že se vrátím a budu žíti ve společnosti a pod vládou Jehuů. V takové samotě, jakou jsem si přál, mohl bych se těšiti aspoň ze svých myšlenek a s rozkoší přemýšleti o ctnostech nedostižných Hujhnhnmu, aniž bych měl příležitost upadnouti zpět do neřestí a zkaženosti svého rodu.

Snad si čtenář pamatuje, co jsem vypravoval, když se mé mužstvo proti mně vzbouřilo a uvěznilo mě v mé kajutě. Jak jsem tam byl uzavřen po několik týdnů a nevěděl, kterým směrem plujeme. A když mě na hlavním člunu vysadili na břeh, jak se mi námořníci zapřísahali, ať spravedlivě či křivě, že nevědí, v kterém konci světa jsme. Domníval jsem se však tehdy, že jsme asi deset

stupňů na jih od Mysu dobré naděje čili asi na čtyřicátém pátém stupni jižní šířky. Usoudil jsem tak podle několika všeobecných slov, která jsem od nich zaslechl, když jsme byli, jak jsem předpokládal, na jihovýchod od zamýšleného směru na Madagaskar. A třebaže to nebylo nic víc než domněnka, přece jsem se rozhodl zamířiti na východ. Doufal jsem, že se dostanu na jihozápadní pobřeží Nového Holandu nebo snad na nějaký takový ostrůvek, po jakém jsem toužil, ležící od něho na západ. Vál silný západní vítr a do šesti hodin do večera jsem urazil, jak jsem odhadoval, aspoň osmnáct mil k východu. Tu jsem spatřil malinký ostrůvek, vzdálený asi půl míle, a zakrátko jsem k němu doplul. Byla to pouze skála s jednou menší zátokou, kterou časem vyhloubily nárazy bouře. Tam jsem vplul se svým člunem.

Vyšplhal jsem se na skálu a jasně jsem viděl zemi na východě, táhnoucí se od jihu k severu.

Celou noc jsem přespal v kanoi. Časně zrána jsem se opět vydal na cestu a za sedm hodin jsem doplul k jihovýchodnímu cípu Nového Holandu. To mě utvrdilo v domněnce, kterou jsem již dlouho choval, že mapy a plány zakreslují tuto zemi aspoň o tři stupně dále na východ, než je ve skutečnosti. Již před mnoha lety řekl jsem tuto myšlenku svému vzácnému příteli, panu Heřmanu Molloví, a uvedl jsem mu pro ni také své důvody. Leč on se raději přiklonil k jiným spisovatelům.

Na místě, kde jsem přistál, nespátřil jsem žádných obyvatelů. Neměl jsem však zbraní a proto jsem se neodvažoval příliš hluboko do nitra země. Na břehu jsem našel několik lastur. Snědl jsem je syrové, neboť jsem se obával rozdělati oheň, aby mě snad neobjevili domorodci. Celé tři dny jsem se živil jen ústřicemi a

přilipkami, abych si šetřil zásoby. A na štěstí jsem našel potůček s výbornou vodou, což mi velice pomohlo.

Čtvrtého dne, když jsem se časné zrána odvážil trochu příliš daleko, spatřil jsem na výšince sotva pět set loktů vzdálené dvacet až třicet domorodců. Byli úplně nazí, muži, ženy a děti, a jak jsem poznal podle kouře, tábořili kolem ohně. Jeden z nich mě upozoroval a upozornil ostatní. Pět mužů se pustilo za mnou, ženy a děti nechali u ohně.

Spěchal jsem, co jsem mohl, ke břehu, vsedl do kanoe a odrazil. Když divoši postřehli, že prchám, běželi za mnou, a než jsem se dostal dosti daleko na moře, vystřelili po mně šíp, který mě hluboce zranil na vnitřní straně levého kolena. Zůstane mi po tom známka až do hrobu. Měl jsem obavu, není-li šíp otráven, Odvesloval jsem z dosahu jejich střel (moře bylo klidné)., pokusil jsem se ránu vyssát a co nejlépe jsem ji obvázal.

Byl jsem na rozpacích, co mám podniknout, neboť jsem se neodvažoval vrátiti se do téhož přístaviště. Dal jsem se tedy na sever a musil jsem veslovati, neboť vítr, byť mírný, vál proti mně od severozápadu. Když jsem se tak rozhlížel po nějakém bezpečném přístavišti, spatřil jsem na severovýchodě plachetnici. Jevila se každým okamžikem zřetelnější, takže jsem se rozpakoval mam-li na ni čekati nebo ne. Nakonec však zvítězil můj odpor k jehůvskému plemeni, otočil jsem kanoe, napjal plachtu a vesloval co nejušlostněji zároveň k jihu.

Dostal jsem se do téže zátoky, z které jsem vyplul, a raději jsem se chtěl vydati těmto barbarům, než žíti s evropskými Jehůy. Přitáhl jsem kanoe co nejbliže k břehu a skryl se za kamenem u potůčku, v němž tekla, jak jsem se již zmínil, výborná voda.

Lod' připlula až na půl míle k zatočině a vyslala hlavní člun s nádobami pro čerstvou vodu (jak se zdá, bylo toto místo dobře známo). Já jsem však člun upozoroval teprve, když už byl skoro u břehu, a tu již bylo pozdě hledati jiný úkryt.

Když přistáli, upozorovali námořníci mé kanoe. Důkladně vše prohrabali a usoudili, že majitel nemůže býti daleko. Čtyři z nich, dobře ozbrojeni, prohledali každou trhlínu a každý pelek, až mě konečně našli. Ležel jsem za balvanem tváří k zemi.

Chvíli se užasle dívali na mé podivné, neumělé šaty, na můj kabát z kozí, dřevem podražené střevíce a kožišínové punčochy. Nicméně z toho usoudili, že nejsem domorodec, neboť ti chodí vesměs nazí. Jeden z námořníků mě portugalsky vyzval, abych vstal, a tázal se mě, kdo jsem. Rozuměl jsem portugalsky velmi dobře.

Postavil jsem se s velkou námahou na nohy a odpověděl mu co nejuctivěji, že jsem ubohý Jehů, vypovězený ze země Hujhnhnmů. A prosil jsem je, aby mi laskavě dovolili odejít. Užasli, když mě slyšeli odpovídati jejich jazykem, a podle mé pleti poznali, že jsem jistě Evropan. Byli však na rozpacích, co myslím slovy Jehu a Hujhnhnm a zároveň se dali do smíchu podivnému přízvuku mé řeči, který se podobal koňskému ržání.

Po celou tu dobu jsem měl střídavé záchvaty strachu a nenávisti. Opět jsem je velmi snažně poprosil, abych směl odejít, a pomalu jsem se šinul ke svému člunu.

Oni mě však zadrželi a ptali se, z které jsem země, odkud přicházím a mnoho jiných věcí. Odpověděl jsem, že jsem opustil vlast asi před pěti roky, kdy mezi jejich a

mou vlastní vládl mír. Vyslovil jsem proto naději, že mě nebudou pokládati za nepřítele, neboť jim nepřeji nic zlého, nýbrž že jsem jeři ubohý Jehů, který hledá nějaký opuštěný kout, kde by strávil zbytek svého nešťastného života.

Když začali mluvit, připadalo mi, že jsem nikdy neslyšel ani neviděl nic tak nepřirozeného. Zdálo se mi to tak obludné, jako kdyby u nás začal mluvit pes nebo kráva nebo v zemi Hujhnhnmů Jehů. Počestní Portugalci byli neméně udiveni mým podivným oděvem a zvláštním způsobem, jímž jsem vyslovoval slova, kterým jinak docela dobře rozuměli. Mluvili se mnou velmi vlídně a říkali, že mě jejich kapitán určitě doveze zdarma do Lisabonu a odtud prý se budu moci vrátiti do vlasti. Dva námořníci prý se vrátí na loď, oznámí kapitánovi, co viděli, a vyžádají si rozkazy. Nezaručím-li se jim přísahou, že neuteku, budou prý mě zatím držet mocí.

Pokládal jsem za nejlepší souhlasiti s jejich návrhem. Dychtivě se mě vyptávali na mé osudy, ale já jsem jejich zvědavost ukojil jen velmi skoupě. Všichni se domnívali, že mi neštěstí pomátlo rozum.

Za dvě hodiny se vrátil člun, který odvezl nádoby s vodou, s kapitánovým rozkazem, aby mě dopravili na palubu. Padl jsem na kolena, aby mě ponechali na svobodě, ale vše bylo marné. Muži mě svázali provazy, naložili mě do člunu a odtud mě dopravili nalod' a do kapitánovy kajuty.

Jmenoval se Pedro de Mendez. Byl to muž velmi laskavý a šlechetný. Žádal mě, abych mu vyprávěl o svých osudech a přál si věděti, co bych jedl nebo pil. Pravil, že se ke mně všichni budou chovat jako k němu samému a mluvil tak vlídně, že jsem se divil, že

nacházím u Jehůa tolik zdvořilosti. Já však jsem zarytě mlčel a div jsem neomdlel zápachem, který vycházel z něho a jeho mužstva. Posléze jsem si přál něco pojísti z mého člunu. On mi však poručil kuře a výborné víno, a pak nařídil, aby mi bylo ustláno ve velmi čisté kajutě. Nechtěl jsem se vůbec svléci a jen jsem si lehl na rozesílanou postel.

Za půl hodiny, když jsem si myslil, že mužstvo je u oběda, vyšel jsem a dostal se až k okraji lodi. Raději jsem chtěl skočiti do moře a dát život v sázku, než zůstat mezi Jehůy. Avšak jeden námořník mi v tom zabránil. Oznámil to kapitánovi a byl jsem pak v kajutě přivázán řetězem.

Po obědě přišel ke mně Don Pedro a přál si věděti, proč jsem učinil tak zoufalý pokus. Ujišťoval mě, že pro mne chce učiniti vše, co je v jeho moci, a mluvil tak dojemně, že jsem se konečně k němu snížil a jednal s ním jako s tvorem, který má jistou trochu rozumu. Podal jsem mu kratičkou zprávu o své plavbě, o vzbouření mužstva, o zemi, kde mě vysadili na břeh a o mém tříletém pobytu v té zemi. Díval se na to všechno, jako by to byl nějaký sen nebo vidění.

To mě hluboce urazilo a ponížilo. Zapomněl jsem totiž úplně na schopnost lháti, jež je pro Jehůy tak příznačná, že mají sklon pochybovati o pravdomluvnosti druhých svého rodu. Ptal jsem se ho, je-li v jeho vlasti zvykem říkati něco, co není. Ujistil jsem ho, že jsem téměř zapomněl, co znamená slovo lež, a že kdybych byl žil tisíc let v zemi Hujhnhnmů, nikdy bych byl neuslyšel lži ani od nejnižšího služebníka. Že je mi to úplně jedno, věří-li mi či nevěří. Že však z vděčnosti za jeho laskavost zamhouřím tak dalece oči nad jeho zkažeností a odpovím

mu na všechny námitky, které by snad chtěl učiniti. Pak že snadno pozná, co je pravda.

Kapitán, moudrý muž, snažil se chvíli přistihnouti mě, zda se ve vypravování nějak nepodřeknu. Konečně se však přesvědčil o mé pravdomluvnosti. Podotkl však, že hlásám-li takovou neochvějnou lásku k pravdě, musím se mu zavázati čestným slovem, že mu budu na této plavbě společníkem a nepodniknu nic proti svému životu. Jinak že by mě musil chovati jako vězně až do Lisabonu. Dal jsem mu slib, o nějž mě žádal. Zároveň však jsem se ohradil, že raději budu snášeti největší útrapy, než bych se vrátil a žil mezi Jehůy.

Naše plavba ubíhala bez pozoruhodných příhod. Z vděčnosti ke kapitánovi a na jeho vážnou prosbu sedával jsem s ním někdy a snažil se potlačití svůj odpor k lidskému pokolení, často však přece jen propukal, ale kapitán to přecházel bez poznámky. Většinu dne zdržoval jsem se ve své kajutě, abych se vyhnul styku s mužstvem. Kapitán mě často snažně žádal, abych odložil svůj divošský oděv a nabízel se, že mi půjčí svůj nejlepší oblek. Nedal jsem se přemluvit, neboť se mi přičilo obléci něco, co nosil na svém těle Jehů. Žádal jsem ho pouze, aby mi laskavě půjčil dvě čisté košile. Domníval jsem se, že těmi se tolik neposkvrním, neboť byly po něm prány. Převlékal jsem si je ob den a sám jsem si je pral.

Připluli jsme do Lisabonu dne 5. listopadu 1715. Když jsme přistáli, přiměl mě kapitán, abych se zabalil do jeho pláště, aby se kolem mne neshlukla luza. Zavedl mě do svého domu a na mou vážnou prosbu mi vykázal nejvyšší pokoj na zadní straně. Zapřísáhl jsem ho, aby přede všemi lidmi pomlčel o tom, co jsem mu vyprávěl o

Hujhnhnmech. Sebemenší zmínka o takovém příběhu by nejen přilákala množství zvědavců, ale pravděpodobně by mě uvrhla do nebezpečí, že budu uvězněn nebo dokonce upálen inkvisicí.

Kapitán mě přemluvil, abych si dal ušíti oblek. Nechtěl jsem dovolit, aby mi krejčí vzal míru, ale Don Pedro měl téměř stejnou postavu jako já, takže mi padly dosti dobře. Opatřil mi ještě jiné nezbytnosti, vesměs nové. Přesto jsem je větral dvacet čtyři hodiny, než jsem byl s to jich užívat.

Kapitán byl svobodný a měl jen tři sluhy. Žádný z nich mi nesměl posluhovati při jídle. Kapitán mi vůbec ve všem vycházel tak vstříc a měl takové porozumění, že jsem opravdu počal jeho společnost dobře snášet. Dokázal u mne dokonce tolik, že jsem se konečně odvážil vyhlédnout z okna na zadní straně.

Postupně mě přivábil do jiného pokoje, Nahlédl jsem odtud do ulice, ale v hrůze jsem hlavu ihned odvrátil. Za týden se mu podařilo zlákat mě až dolů ke dveřím.

Cítil jsem, že se má hrůza zmenšuje, avšak má nenávisť a opovržení se zdály sílit. Konečně jsem se odvážil vyjít v jeho společnosti na ulici, ale nos jsem si vždycky před každou takovou vycházkou dobře ucpal routou nebo někdy tabákem.

Po deseti dnech, když jsem kapitána částečně zasvětil do svých rodinných poměrů, počal mi klásti na srdce jako věc cti a svědomí, abych se vrátil do vlasti a žil tam s manželkou a s dětmi. Řekl mi, že v přístavu právě kotví vhodná loď připravená k odjezdu a že mí vše nutné zařídí. Bylo by nudné, kdybych opakoval jeho důvody a své námitky. Říkal, že je to vůbec vyloučeno, abych našel takový osamělý ostrov, na jakém jsem si přál žít,

že však ve svém domě budu svým pánem a že mohu trávit čas tak odloučeně, jak jen se mi zlíbí.

Konečně jsem povolil, vida, že se nic lepšího udělati nedá. Vyplul jsem z Lisabonu 24. listopadu na obchodní lodi, ale nikdy jsem se neptal, kdo je velitelem. Don Pedro mě doprovodil až na loď a půjčil mi dvacet liber. Dojemně se se mnou rozloučil a při rozchodu mě objal. Snesl jsem to, co nejlépe jsem dovedl. Na této poslední plavbě jsem se nestýkal ani s velitelem, ani s nikým z mužstva. Předstíral jsem, že jsem nemocen a zůstával neustále ve své kajutě. Dne 5. prosince 1715 jsme asi v devět hodin dopoledne zakotvili v Downsu a ve tři hodiny odpoledne jsem šťastně dorazil do svého domu v Redriffu.

Manželka a rodina mě přivítaly s velkým překvapením a radostí, neboť již byly přesvědčeny, že jsem jistě mrtev. Musím se však otevřeně přiznati, že pohled na ně mě naplnil jen nenávistí, nechutí a opovržením. A to tím více, když jsem si uvědomil, v jak úzkém příbuzenském poměru s nimi jsem. Třebaže jsem se od svého nešťastného vypuzení ze země Hujhnhnmů přemáhal, abych snášel pohled na Jehůy a stýkal se s Donem Pedrem de Mendez, přece má paměť a obrazotvornost byly neustále plny vzpomínek na ctnosti a názory vznešených Hujhnhnmů.

Jakmile jsem vstoupil do domu, objala mě manželka a políbila mě. Odvyknuv za tolik roků dotyku tak odporného živočicha, omdlel jsem a zůstal v bezvědomí bezmála hodinu.

Ve chvíli, kdy toto píši, je tomu pět let, co jsem se naposledy vrátil do vlasti. V prvním roce jsem nesnesl přítomnosti manželky a dětí. Již sám jejich zápach mi byl

nesnesitelný. Tím méně pak jsem s nimi mohl jísti v jedné místnosti. Až do této chvíle se neodvážil dotknouti mého chleba nebo píti z mé sklenice. Také jsem nikdy nebyl s to dovoliti někomu z nich, aby mě vzal za ruku. Za první peníze, které jsem vydal, koupil jsem si dvě hříbata, jež jsem dal do dobré stáje. Po nich je mým nejmilejším přítelem jejich čeledín; cítím, jak můj duch okřívá pachem, jímž čeledín nasákne ve stáji. Moji koně mi dost dobře rozumějí. Rozprávím s nimi aspoň čtyři hodiny denně. Uzda a sedlo jsou jim něčím neznámým. Žijí se mnou ve velikém přátelství a mezi sebou v družnosti.